

ISSN 2822 – 0781 (Online)

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Mae Fah Luang University

皇太后大学

Journal of Sinology

วารสารจีนวิทยา 汉学 研究

Vol.17 No.2 (July – December 2023)

ปีที่17 ฉบับที่2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2566)

第17期 第2期 (2023年7-12月)

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร

Sirindhorn Chinese Language and Culture Center

诗琳通中国语言文化中心

Journal of Sinology

Vol. 17 No. 2 (July - December 2023)

Sirindhorn Chinese Language and Culture Center

Mae Fah Luang University

Journal of Sinology

Vol. 17 No. 2 (July - December 2023)

ISSN 2822-0781 (Online)

Copyright 2023   Sirindhorn Chinese Language and Culture Center,
Mae Fah Luang University

Published by   Sirindhorn Chinese Language and Culture Center
Mae Fah Luang University
333 Moo 1 Tasud, Muang, Chiangrai 57100 Thailand
Tel: (66) 5391 7097   Email: jsino.sclc@mfu.ac.th
Website: <https://journal.mfu.ac.th>

About the Journal

Journal of Sinology was established in 2007 by Sirindhorn Chinese Language and Culture Centre, Mae Fah Luang University. Jsino publishes articles in Thai, Chinese and English intending to provide a platform for researchers in the Chinese studies to share their innovative research.

Aim and Scope

Journal of Sinology is a journal for the dissemination of research and academic works related in Chinese studies such as language, literature, translation, history, and teaching Chinese language, as well as other related fields of Chinese studies. To allow the academic work to be widely published and accepted by an academic's field. The published articles are moderated by a specialist in Chinese studies, and Triple-blind peer review with an unidentified author.

Journal of Sinology is accepting academic articles in 3 languages: Thai, Chinese and English. In the form of research articles and academic articles. Journal of Sinology *is two volumes per year*, consisting of the 1st edition (*January-June*) and the 2nd edition (*July-December*).

Content Scope

Main subject category: Social Sciences	
Arts and Humanities	Social Sciences
<p>Language and Linguistics: Chinese Language, Chinese Grammar, Chinese Translation, Teaching Chinese Language, etc.</p> <p>Literature and Literary Theory: Chinese Literature, Traditional Chinese Characters</p>	<p>General Social Sciences: Social Sciences, Chinese Philosophy, Economics and Trade, etc.</p> <p>Cultural Studies: Chinese Arts, Chinese Culture, Chinese History, Chinese Folklore, etc.</p> <p>Political Sciences and International Relations: International Relations, Political, Chinese Strategy and Policy, etc.</p>

Editorial Team

Editor in chief

Prof. Ronglin Cen

Assistant editors

Dr. Teeraparp Predeepoch

Dean of School of Sinology

Asst. Prof. Suppakorn Khonkhlong

Assistant Editor

Editorial board

Prof. Gu Ming

Guizhou University of Finance and Economics

Prof. Qiu Rong

Guizhou University of Finance and Economics

Assoc. Prof. Mei Fan

Guizhou University of Finance and Economics

Assoc. Prof. Zhou Rui

Southwest University

Prof. Dr. Sitthiphon Kruarattikan

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Surasit Amornwanitsak

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Pittaya Suvakunta

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Kanokporn Numtong

Kasetsart University

Assoc. Prof. Dr. Metcha Metjiranont

Ubon Ratchathani University

Asst. Prof. Dr. Naris Wasinanont

Huachiew Chalermprakiet University

Asst. Prof. Dr. Theerawat Theerapojjanee

Chulalongkorn University

Dr. Narumit Hinshiranan

Chiang Mai University

Asst. Prof. Dr. Nutdhavuth Meechaiyo

Mae Fah Luang University

Asst. Prof. Caijun Lin

Mae Fah Luang University

Dr. Nisareen Wangtakwadeen

Mae Fah Luang University

Dr. Pratuangporn Wiratpokee

Mae Fah Luang University

Secretary of Journal

Chayanat Srijarunerueng

Nuttida Wongputtarungsee

Panupong Jannarongsorn

Contact

The Sirindhorn Chinese Language and Culture Center
333 Moo1, Thasud, Muang, Chiang Rai 57100, Thailand
<https://journal.mfu.ac.th>

Principal Contact

Asst. Prof. Suppakorn Khonkhlong

Assistant Editor

Tel: 0-5391-6693, 0-5391-7096

Email: suppakorn.kho@mfu.ac.th

Support Contact

Chayanat Srijaruneruang   Tel: 02-679-0038 (5105)

Nuttida Wongputtarungsee   Tel: 0-5391-7097

Email: jsino.sclc@mfu.ac.th

Publication Ethics

Duties of Authors:

1. The author must certify that his/her paper is new and has never been published anywhere before.
2. The author must quote other authors' work if part/parts of their work are included in the author's paper. Furthermore, it must be stated in the reference section.
3. The author must correctly write an academic article or research paper based on the "Author Guidelines" format.
4. Co-author (s) name (s) appearing in the article must be a person (s) who has truly been involved in the writing of (s) the article.
5. The author must put forward evidence stemming from research that has been conducted without distortion or bias.
6. The author must indicate the source of any supporting funds.
7. The author must indicate any data that could signal a conflict of interest.

Duties of Editors:

1. One of the editor's tasks is to consider the quality of articles submitted to the editorial board.
2. The editor is obliged to check for plagiarism by using a reliable program. This aims to ensure that all articles published in the journal do not copy other articles.
3. If plagiarism is found, the editor must quit the assessment process and contact the author immediately seeking an explanation. This will then serve as the basis for the article's acceptance or rejection.
4. In the case of uncertainty or suspicion, the editor must find evidence to verify it. However, the editor must not reject the publication solely based on his/her suspicion.
5. The editor must not disclose any personal data of the author or the person assessing the article to other people who are not involved while the article is being assessed.
6. The editor must decide on selecting published articles after they have passed the article assessment process. This should be based on the article's contribution, innovation, clarification, and the consistency of its content with the journal's policies.
7. The editor/s must not have conflicts of interest with the author of the article's assessor.

Duties of Reviewers:

1. The reviewer must strictly observe confidentiality. He/she must not disclose any data found in the submitted article to other people who are not involved.
2. After receiving the article from the editorial board, the reviewer may inform the editor or reject the assessment if he/she believes that there is a conflict of interest such as having participated in the project, personal acquaintance with the author or any other reason/s which might hinder him/her from doing their work.
3. The reviewer should indicate any article which the author has not quoted but which is important and consistent with the article being assessed. Also, if it is found that the article resembles another one, the article assessor must notify the editor.
4. The reviewer should choose to assess the article because it relates to the field in which he/she specializes and base their assessment on the importance of its content, the quality of its analysis, and concentration of the article. Personal opinions having no supporting data as a criterion for assessing the article must be avoided.
5. The reviewer should not judge the article based on his/her persona; opinions having no supporting evidence.

Author Guidelines

Submission Preparation Checklist

- 1) The manuscript must be in Thai, Chinese or English.
- 2) Length of Academic article is not over 15 page and length of Research article is not over 20 pages of A4 type only 1 side (Including of photo, table, referent document and appendix).
- 3) Font requirement
  1. Font of Thai and Chinese letter is required only to use **TH Sarabun New** respectively.
  2. Font of the English letter is required only to use **Times New Roman** respectively.
  3. Font of the Chinese letter is required only to use **FangSong** respectively.
- 4) Title of Article, font size is 18 pt. (Bold), center of page both of Thai (Chinese) and English.
- 5) Name of authors are required to identify their original affiliation/address / and email address (only for the main author), font size 16 pt., the center of page both of Thai (Chinese) and English. Spaces 1 line from the title of the article. (English article only requires one language)
- 6) Abstract, keywords, both of Thai (Chinese) and English; font size is 16 pt. (bold) left edge. Spaces 1 line from Email Address.
- 7) Length of abstract in the article, Thai is no longer than 200 words, English is 250-350 words, and Chinese 200-250 words. Content of abstract both of Thai (Chinese) and English have required a paragraph of 1.25 cm., typing at left and right margins (For Thai abstract requires Thai distributed).
- 8) Keyword of Article is typed after the Keyword topics. Font size 16 pt. and no line spacing.
- 9) Heading Name, font size 16 pt. (bold), left edge, not numbered—Spaces 1 line from the previous content.
- 10) Subheading Name, font size 16 pt. (bold), a paragraph of 1.25 cm. and no line spacing.
- 11) Article content, paragraph 1.25 cm, typing at left and right margins (For Thai article requires Thai distributed) font size 16 pt. Suppose some clauses do not include the number. Use the hyphen (-) of the same article as the headline without any line spacing.
- 12) Name and number indicate the table, font size 16 pt. (Bold). Specify on the left edge table, such as Table 1. Cost comparison. Spaces 1 line from the content before the table. And under the table showing content sources, left edge and no spacing lines.
- 13) Typing the table according to the APA format (no vertical lines, horizontal lines, there are only 2 table lines: above 1 table details, 1 line under table details and 1 table line ending). The next page doesn't have to be a grid line. And on the next page, insert the table head (continued)
- 14) Name and number of images chart, font size 16 pt. (Bold). Specify under the image or chart in the center of the page, such as picture 1, the research framework under the chart image, indicate the source of data, left edge and no spacing lines.
- 15) Margins, top 2.5 cm., under 2.5 cm., left 2.54 cm., right 2.5 cm.
- 16) Page number is required at under right, from the beginning of the article until the end.
- 17) Reference list is required font 16 pt. (bold), left edge.
- 18) The content of reference is required font 16 pt. (follow APA format). For Chinese reference needs Romanization.

Manuscript

The manuscript must be in Thai, Chinese or English. All pages should be numbered consecutively. The first page of the manuscript should contain: (1) the main title; (2) all authors' names, affiliations, and email addresses; (3)

an abstract of not more than 300 words; (4) up to five keywords. The second page should contain the same data, except (2). All text must be in a one-column format and justified.

Abstract

The abstract of a research article should contain the theme sentence(s), research objectives, research methods, and research results. Research arguments and recommendations should be given if applicable. An abstract should not contain a reference or a footnote.

Body text

The main title of a research article should contain the following: (1) an introduction giving the background and rationale of the research; (2) objectives; (3) methods; (4) results and discussion; (5) conclusion; (6) acknowledgements; and (7) references. A recommendation is optional depending on the type and discipline of the research.

References

Following the APA (Modified) style, references should be cited in the text by giving the last name of the author(s) followed by the year of publication in parentheses, e.g. Barton and Hall (1993); (Olson, 1991a, 1991b). Citations of particular pages should be in the following form (Jacobs, 1992: 5).

Textbook

- Brinton, D. M. (2017). Innovations in pronunciation teaching. In *The Routledge Handbook of Contemporary English Pronunciation*. Routledge.
- Lu, B.F. & Jin.L.X. (2015). *Yuyan Leixingxue Jiaocheng* [语言类型学教程]. Beijing: Peking University Press. (In Chinese)
- Petchedchoo, P. (2010). *An analysis of common errors in Chinese prepositions usage by Thai high school students in Bangkok and nearby areas* (Report No. n.d.). Dhurakijpundit University. (In Thai)
- Prime Minister's Office. (1997). *Criteria for transcribing Chinese characters instead of Mandarin with Thai characters*. Bangkok: Thammasat Printing House. (In Thai)

Article

- Butler, D. L. & Winne, P. H. (1995). Feedback and regulated learning: A theoretical synthesis. *Review of Educational Research*, 65(3), 245–281.
- Chang, J. (2007). An initial comment on the teacher's leading role and the student's learning of his own: Taking the audio-visual speaking instruction as a case. *Journal of Shanghai University*, 14(3), 134–137. (In Chinese)
- Waelateh, B., Boonsuk, Y., Ambele, E. A., & Jeharsae, F. (2019). An analysis of the written errors of Thai EFL students' essay writing in English. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 25 (3), 55-82.

Thesis

- Wang, Y. R. (2020). *Investigation and research on Chinese autonomous learning ability of Korean students in China: A case study of Dalian University of Foreign Languages*. [Master's Thesis]. Dalian University of Foreign Languages. (In Chinese)
- Wang, Z. H. (2018). *Investigation and analysis of Chinese learning autonomy of overseas students from Central Asian countries*. [Master's Thesis]. Shanghai International Studies University. (In Chinese)

Website

- Allen, I. E. & Seaman, J. (2007). *Growing by degrees: Online education in the United States, The Sloan Consortium*. http://www.sloanc.org/publications/survey/pdf/growing_by_degrees.pdf.
- Peters, M. (2009). *Executing blended learning*. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187704281303351X>

CONTENTS

Message from Editor	I
SPECIAL ARTICLE	1-11
A Brief Study Report on the Lancang-Mekong Cooperation: A Community of a Bright Shared Future 澜湄合作，命运共同，大有可为 Ronglin Cen	
The Belief in Three-Legged Toads and Their Influence in Thailand อิทธิพลความเชื่อที่เกี่ยวกับคางคกสามขาจีนในประเทศไทย Arphon Thiragun; Rui Zhou	12-24
The Use of English and Chinese Predicates by Thai University Students Yanhong Mu; Apichai Rungruang	25-44
A Study of the Power Relationship of the Jia Family's Daughter-in-Law Group in <i>The Dream of the Red Chamber</i> 《红楼梦》 การศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มสะใภ้ตระกูลจ๋า จากวรรณคดีเรื่อง ความฝันในหอแดง 《红楼梦》 Puthep Prapagorn; Kanokporn Numtong; Siriwan Likhidcharoentham	45-68
A Comparative Study of Chinese Idiomatic Expressions Containing the Words “jī” with their Thai Equivalent /kai/ การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” Thitiporn Jantaveera; Rungrada Thonganun; Nititaya Soontornthamniti	69-87
The Development of Teaching Process by Using Blended Learning in Elementary Chinese 2 course for Students Majoring in Teaching Chinese Language การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน Thirayu Inplaeng; Jiraya Ho Wongyai; Paneeya Kradumporn; Soraya Thavorn; Yu Liu; Apinya Dangthongdee	88-104

- The Image of Chinese Tourists in Thai Online News from 2017 to 2021 105-122
การศึกษาภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ปรากฏในสื่อข่าวออนไลน์ไทย
ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017-2021
Thanyalak Thongjamroon; Nadear Tade-in; Nititaya Soontornthamnit
- An Enlightenment that Rejects Pleasure: Five Tragic Dimensions of 123-142
Su Tong's Works
拒绝“快感”的启蒙：论苏童悲剧的五个维度
Bo Yang; Amornrat Netthanyakonwong
- Feasibility Analysis of Offering Chinese+Thai e-tandem Course 143-154
in Applied-Oriented Undergraduate: Taking the Thai Major of
Nanjing Tech University Pujiang Institute as an example
应用型本科院校开设汉语+泰语 e-Tandem 课程可行性分析：
以南京工业大学浦江学院泰语专业为例
Xinhui Lu; Yan Liu; Bei Lu; Khumsat Teavakorn
- An Overview of the Development of Chinese Language Proficiency 155-171
Test in Thai University Entrance Examination
泰国中文高考发展综述
Yujing Liang
- The Re-Examination of an Expression of “Cardinal Meaning and 172-186
Ordinal Meaning” from the Perspective of Linguistic Typology
语言类型学视角下“基数意义与序数意义”表达形式的再考察
Supidchaya Amkid
- A Study on the Idiom Selection of “Chinese Proficiency Grading 187-202
Standards for International Chinese Language Education”
《国际中文教育中文水平等级标准》成语选词问题研究
Zhaowei Su

Message from Editor

We are delighted to present Vol. 17 No. 2 (July - December 2023) of the Journal of Sinology, marking a significant milestone in our journey towards establishing an international standard academic journal.

This Vol. 17 No. 2 (July - December 2023) issue of the Journal of Sinology is enriched with a special article titled, “A Brief Study Report on the Lancang-Mekong Cooperation: A Community of a Bright Shared Future”, and we are proud to feature eleven academic articles that delve into various facets of Chinese studies. These include: six articles explore into Linguistic Analyses and Pedagogy, these articles that delve into the intricacies of language, its acquisition, and teaching methodologies; four articles about Cultural and Media Analyses that explore cultural beliefs, media portrayals, and literary critiques, offering a window into societal perceptions and narratives; and one article on Educational Feasibility and Cooperation that focuses on the potential for educational collaboration and the feasibility of new academic programs.

Our unwavering mission is to disseminate high-quality research that serves the Chinese studies research community. We are deeply grateful to all authors who have chosen the Journal of Sinology as their platform to share their work. Our heartfelt appreciation extends to the scholars on our editorial board and our editorial office team for their dedication and meticulous efforts. The insightful reviews and feedback have been instrumental in enhancing the quality of our published articles.

We also wish to acknowledge the continuous support from the Sirindhorn Chinese Language and Culture Center and the School of Sinology at Mae Fah Luang University in our publishing endeavors.

Thank you for being a part of our journey, and we hope you find this issue both enlightening and engaging.

SPECIAL ARTICLE
**A Brief Study Report on the Lancang-Mekong Cooperation:
A Community of a Bright Shared Future**

Ronglin Cen¹

School of Sinology, Mae Fah Luang University, Chiang Rai 57100 Thailand

E-mail: cenrongl@163.com

(received 20 March, 2023)(revised 31 August, 2023)(accepted 15 September, 2023)

Abstract

With her full length of 2703 miles, the Lancang-Mekong River connects the Southwest China, Burma, Thailand, Laos, Cambodia, and Vietnam all together into a development area of multinational economic cooperation—the Lancang-Mekong Cooperation, i. e. , the LMC. Established by the Lancang-Mekong River, the LMC allies China with the Southeast Asian countries who share the river as natural partners, and their cooperative partnerships are mainly through the management of agricultural water resources. The LMC has been developed for many years and achieved some remarkable successes for the Greater Mekong Subregion Economy, and the current cooperative area of the LMC has already become part of the Belt and Road Initiative from China—with more potentials, energies as well as bigger activity space for all Mekong countries, the LMC has integrated their industry chains, the supply chains and the logistics chains efficiently enough to push forward a sustainable development for the Mekong regional economy, building a Community of Shared Future along the Lancang-Mekong River.

Keywords: Lancang- Mekong Cooperation; Greater Mekong Subregion Economy; Belt and Road Initiative; Community of Shared Future

---

¹ Ronglin Cen. Former Dean and Professor of Graduate School of Beijing Foreign Studies University. May 2010 to May 2013. The former Thai director of the Confucius Institute at the Sirindhorn Chinese Language and Culture Centre at Mae Fah Luang University. From June 2013 to present, Distinguished Professor in the School of Liberal Arts and School of Sinology of Mae Fah Luang University.

澜湄合作，命运共同，大有可为

岑容林²

泰国清莱皇太后大学汉学院 57100

E-mail: cenrongl@163.com

收稿日期 2023. 3. 20 修回日期 2023. 8. 31 接收日期 2023. 9. 15

摘要

澜沧江—湄公河全长 4800 多公里，她把中国的西南地区与缅甸、泰国、老挝、柬埔寨和越南这五国连成了一个多国经济合作区域，即湄澜合作。湄澜合作因水而生，湄公河沿岸国家则是因水结缘，同中国是天然的合作伙伴，其合作形式主要是水资源合作以及农业合作。历经多年发展，大湄公河区域经济合作已取得了令人瞩目的成就。其目前的合作被纳入中国“一带一路”建设的范畴，有着潜力大、活力足与发展空间大的特点，有效地整合了该区域的产业链、供应链以及物流链，推动该区域经济实现可持续发展，打造出一个命运共同体，正可谓是：澜湄合作，大有可为。

关键词：澜湄合作、大湄公河区域经济、一带一路、命运共同体

1. 澜湄合作的基本概况

澜沧江—湄公河全长 4800 多公里，在中国境内的是其上游，流经青海、西藏和云南三省，即澜沧江。澜沧江出境后的下游即湄公河，湄公河流经缅甸、泰国、老挝、柬埔寨和越南五国，最后注入南海，整个流域面积约为 79 万平方公里，人口约 7000 万。澜沧江—湄公河把中国西南与上述五国连接成一个极具发展潜力的多国经济合作区，其流域内水能、矿业、农业、林业、渔业及旅游业等资源都极为丰富。

从地缘战略的角度可以看出，澜湄六国地缘相接、水文相通、人文相亲，澜湄合作乃是六国共同发起和推进的事业，也是行动导向、改善民生、聚焦发展的重要次区域平台，有着强大生机与潜力。早在上世纪 90 年代初，在亚洲开发银行的倡导下，中国、泰国、老挝、柬埔寨和越南六国就共同参与了大湄公河次区域经济合作（Greater Mekong Subregion Economic Cooperation，简称为 GMS-EC），随后又于 1995 年专门成立了湄公河委员会等等多边合作机制。经过近 30 年的发展，随着东盟一体化进程的加快，以及中国改革开放的逐步扩大，大湄公河次区域 GMS-EC 的经济合作已取得了令人瞩目的成就，大湄公河次区域 GMS-EC 各国将进一步拓宽和深化其合作领域，在区域内实现包容性和可持续性发展。

---

² 岑容林.原北京外国语大学研究生院院长，教授。2010 年 5 月到 2013 年 5 月。任泰国皇太后大学诗琳通中国语言文化中心主任兼孔子学院泰方院长。2013 年 6 月至今，先后在皇太后大学文学院、汉学院任特聘教授。

目前，澜沧江—湄公河次区域的合作包括水电资源的开发和利用，航道建设以及相关的陆路交通运输方面的建设，以便扩大双边贸易，合作开发农业、林业、渔业和矿产等方面的资源，开展有关领域内科学技术合作，旅游合作以及技术人员培训等等。而这一系列全方位合作的最终目的是把整个流域建设成为一个联系紧密、共同繁荣的澜沧江—湄公河多国经济合作区，使之发展成为中国与整个中南半岛的经济圈，以图在共同经济利益的基础上，在双赢合作的条件下，使大湄公河六国都能得到持久而稳定的发展。

2017年5月，以中华人民共和国农业部为首的四部委联合发布了《共同推进“一带一路”建设农业合作的愿景与行动》，旨在作出对“一带一路”的农业合作的顶层设计：讲述时代背景、提出合作原则、确立合作重点、建立合作机制、厘清思路框架以规划合作的行动和未来。其中，该文件明确提出了“强化澜沧江—湄公河合作等现有涉农多边机制”及“共同编制双边农业投资合作规划，增强对最不发达国家农业投资”的行动要求。

另据中国农业国际交流协会下属的中国走出去智库China Going Global Thinktank (2018)详细介绍了2017年8月国务院办公厅转发的《关于进一步引导和规范境外投资方向指导意见的通知》文件——继续将“着力扩大农业对外合作，开展农林牧副渔等领域互利共赢的投资合作”纳入“鼓励开展的境外投资”领域，在“一带一路”倡议下，我国与包括柬埔寨、老挝、缅甸、泰国和越南在内的“澜湄五国”在农业领域有广泛的合作空间和市场前景³。由此可见，澜湄合作已被纳入中国特色社会主义新时代时期的“一带一路”建设，即将成为人类命运共同体的重要组成部分。

2. 澜湄水合作的进程概说

澜沧江—湄公河流域的缅甸、泰国、老挝、柬埔寨和越南五国均属传统的农业国。其地处热带，土地肥沃，雨量充沛，日照充足，具有得天独厚的自然条件，适宜农业耕种，实为享誉世界的米粮仓。俗话有云，水是生命之源，而农业生产则更是离不开水。对东南亚的流域国家而言，湄公河是他们的生命线，为了更有效、更合理地利用湄公河水资源，1995年还专门成立了就水资源问题开展合作的湄公河委员会。自2003年中国与东盟联合宣布建立战略伙伴关系以来，中国积极在各领域与东盟国家开展合作，而伴随着中国—东盟关系的逐步深化，中国与东南亚五国在湄公河次区域的水资源合作也在不断发展，特别是澜湄合作机制的建立，标志着GMS-EC六国水资源合作已从双边为主发展到了双多边并重，合作的领域和资金渠道也随之得到持续的发展。

关于目前澜湄水资源合作的方式，主要有水力资源开发、水利资源开发和信息资源开发三种方式：

---

³引自“澜湄五国农业投资合作机遇与务实指南”，中国农业国际交流协会走出去（CGGT）智库编著，中国农业出版社，2018年8月。

一，人力资源开发合作——即中国通过双多边渠道为受援国举办各种形式的政府官员研修、学历学位教育、专业技术培训以及其他人员交流项目。就中国政府所举办的官员研修班而言，其所培训的门类、领域和规模都在一直迅速扩大，自 1998 年起至 2019 年底，湄公河国家共有 40 批 1000 人次参加了澜湄水资源合作方面的技术交流与培训。除此以外，中国还通过设立高级人才培养奖学金计划来支持湄公河国家涉水机构的官员和高校学生到中国河海大学等知名水利高校攻读研究生课程及相关学位。

二，技术合作——即对已经建成的成套项目的后续生产、运营或维护，由中国派遣专家提供技术指导，来就地培训受援国的技术及管理人员。暨澜湄水资源合作中心成立之后，中国持续大力支持湄公河国家在技术交流和能力建设方面的合作，在澜沧江——湄公河六国境内共实施了 30 多个涉水合作项目并同时提出了澜湄水资源合作项目清单，其中安全饮用水和大坝安全被确定为近期的优先合作技术项目。

技术合作是中国帮助受援国增强自主发展能力的重要合作方式，其所涉及的领域广泛，其中中国技术援助的一种重要方式就是帮助受援国进行小水电等清洁能源的开发。由于湄公河的水能蕴藏量其 60% 以上都是在老挝境内的，所以大多数发电站都修建在老挝境内，旨在帮助老挝制定其主要河流的水资源综合利用的总体规划，同时培养一大批合格的管理和技术人才，为老挝加强对水资源的科学管理来提供有力支持。

三，信息共享——即中国不断加强与湄公河国家的数据和信息共享，共同应对流域洪旱灾害。截止 2019 年，中国已持续 17 年无偿向湄公河委员会提供澜沧江汛期水文数据、紧急情况和上游水电站的调度信息，直接向湄公河五国报汛，而且中国援建老挝的水资源数据中心和 50 多个现代水文示范站亦投入运营，以开展湄公河流域防洪抗旱现状联合评估。在此基础上，2019 年 12 月澜湄水资源合作中心与湄公河委员会秘书处联合签署了合作谅解备忘录，双方明确在水资源及相关资源的开发与管理方面的经验分享、数据与信息交流、监测、联合评估、联合研究、知识管理和相关能力建设等方面开展深入合作。

3. 澜湄水资源合作的近况跟进

在 2020 年 8 月举行的澜湄第三次领导人会议上，中国国务院总理李克强提出了：“将水资源合作推向新高度。中方愿在力所能及的范围内，为各国更好利用水资源提供更多帮助。中方将从 2020 年开始与湄公河国家分享澜沧江全年的水文信息，共建澜湄水资源合作论坛，实施好大坝安全、洪水预警等合作项目，提升流域综合治理和水资源的管理能力。”当年 11 月 30 日，澜湄水资源合作信息共享平台网站开通仪式在北京举行。时任中国水利部部长鄂竟平出席仪式并致辞：他表示建设澜湄水资源合作信息共享平台是澜湄六国领导人达成的重要共识，对保障流域水资源安全和各国经济社会可持续发展具有重要意义。

澜湄水资源合作信息共享平台网站的开通，既使得湄公河下游五国能及时分享中方的有关信息，又使中国能向下游五国来系统地展示澜湄水资源的合作成果，同时还

充分展现了中方作为负责任的上游国家之善意与诚意，尽力表明了澜湄六国把澜沧江—湄公河水资源合作一起办好的愿景。

GMS-EC 六国水利主管部门将充分依托和利用这个网站，加快推动相关平台的建设事宜，以尽早实现澜湄六国水资源领域的数据、信息、知识、经验和技术的全面共享，为澜湄流域水资源综合管理、合理开发、保护利用等等提供决策依据和技术支持。除了水资源合作以外，中国与湄公河五国的合作主要是农业合作。湄公河流域五国传统上都属于农业国家，因此中国与这五国的农业合作都是针对某一国家的农业特点而与之进行的对口合作。因篇幅所限，笔者仅以中泰两国的农业合作为例加以论述。

4. 澜湄农业合作的缘起

2022 年 11 月 18 日，中国国家主席习近平出席了在泰国首都曼谷举办的第 29 届 APEC 领导人峰会，习主席在致辞中指出：中泰是好邻居、好朋友、好伙伴、好亲戚。中泰一家亲，延绵千年，中泰两国人民情同手足。习主席还特别提到：欢迎有更多的优质的泰国农副产品能够进入中国⁴。随着两国农业合作水平的不断提升，两国间的贸易品种、数量乃至金额都在持续扩大，相互间的投资也日益频繁，合作的前景非常广阔。有关中泰两国农业合作的情形，笔者现从地区资源禀赋、农业发展现况、农业发展机遇、中国在泰国的农业投资以及中泰农业化肥合作这五个方面进行论述。

4.1 地区资源禀赋

泰国国土面积为 51.1 万平方公里，农业用地占国土面积的 43.3%，耕地面积约 1573.5 万公顷，占国土面积的 30.8%。泰国是一个传统的农业国家，其人均耕地面积为 0.2 公顷，略高于世界平均水平，一贯享有“东南亚粮仓”的美誉。由于地处热带，其雨量充沛、日照充足，土地肥沃，优势产业突出。

另外，泰国森林面积为 1639.9 万公顷，约占其国土面积的 32.1%，泰国有 30 多万种植物，其中有不少都属于珍贵林木，如名贵的柚木。泰国气候为热带季风气候，全年分为旱季、雨季和凉季，年均气温为 24 度至 30 度，其常年平均温度不低于 18 度，年平均降水量约 1000 毫米。泰国的北部山区丛林茂密，中部地区主要为湄公河平原，也是泰国主要的稻米产区，南部地区是山地和丘陵地带，也是泰国主要的橡胶种植园区域。

4.2 农业发展现况

作为泰国的传统产业，农业在泰国国民经济中的地位非常重要。譬如，泰国在 2015 年的农业产值为 361 亿美元，约占其国民生产总值的 12%。泰国农产品的种类丰富且产量充足，其主导产业主要为种植业和渔业，其主要农产品包括水稻、橡胶、木薯、甘蔗以及各类热带水果。

4.2.1 水稻

---

⁴ 据 2022 年 11 月 19 日 CCTV-4 电视台报导。

作为举世闻名的大米生产国和出口国，泰国全国的稻田面积约为 1195 公顷，占全国耕地总面积的 60%以上，亦占其国土面积的 20%以上。种植生产水稻的泰国农户约 400 万户。2015 年泰国的水稻总产量为 3262 万吨，出口 1096.9 万吨，出口额为 53.8 亿美元，其国际市场的占有率为 25.4%，位居世界第一。近年来，泰国政府非常重视水稻生产，确立了向有机农业转型的战略，大力推广包括有机大米在内的农作物种植。

特别是对种子的培育环节，泰国合作社部与泰国农业部联手建立了 20 多个水稻种子生产中心，严控其生产标准，完善其质量管理。研发培育新的水稻品种，保障水稻品种的优良性状。在此，特别值得一提的是，泰国已故先王，曼谷王朝第九世王普密蓬·阿杜德陛下生前在吉拉达大王宫培育良种之后，就分发给泰国农民去耕种。每年五月，在曼谷皇家御田举行的春耕礼上，国王就将优良稻种播撒在沙土之中，让前来观礼的黎民百姓捡拾回去播种。这充分表明了国王陛下对发展泰国农业与改善民生的极端重视。

4.2.2 天然橡胶

作为世界第一大的天然橡胶生产国和出口国，泰国的橡胶年产量约为 400 万吨，约占全世界橡胶总产量的三分之一。在泰国全国的 77 个府中，种植橡胶的就有 52 个府之多，2015 年泰国的橡胶种植面积为 290.3 万公顷，占其国土总面积的 5.6%，仅次于印度尼西亚而位居世界排名第二，而从事橡胶生产的农户数量则约为 150 万户。

泰国天然橡胶的绝大部分都是供给于出口，其年出口量高达全球橡胶出口总量的 40%到 45%之多。其主要的出口市场为中国的内地以及港澳地区、马来西亚、越南还有日本等亚洲国家。仅是泰国 2015 年一年内的橡胶总产量就有 454.6 万吨，占有全世界产量的三分之一以上。另外，泰国天然橡胶生产的能力亦位居世界前列，如 2015 年泰国的天然橡胶单产为每公顷 1559.2 千克，高出世界平均水平的 30.6%之多。

4.2.3 木薯和甘蔗

泰国是世界第一大木薯出口国，同时也是世界第三大的木薯生产国。泰国的主要木薯产区在其北部、中东部和东北部，仅东北部一区的产量就占其全国总产量的一半多，泰国全国从事木薯种植业的农户约为 48 万户。泰国木薯的生产效率亦居世界前位，如 2015 年一年内的木薯单产即为每公顷 22255.1 千克，是当年世界平均水平的两倍还多。

泰国的甘蔗主要分布在其中部平原边缘的丘陵地带，东北部和北部的部分区域亦有种植。泰国的甘蔗种植业直接关系的泰国的糖业生产，作为世界上重要的糖生产国和糖出口国之一，糖业已成为泰国农业的支柱产业。2015 年泰国的糖出口量达到了 900 万吨，出口额高达 27.4 亿美元，而其背后的甘蔗年产量则为 10369.7 万吨，约占世界的 5.5%。另外，泰国甘蔗的单产率为每公顷 76640.8 千克，亦高出世界平均水平。

4.2.4 多种热带经济作物和水果

泰国也是世界上多种热带经济作物的主要生产国。这些热带经济作物包括椰子、大豆、花生、洋麻纤维、烟草、棉花等。泰国还是世界著名的“水果之乡”，其出产

的热带水果不但品类繁多，更是产量充足。作为全球第一的菠萝生产国，泰国出口的菠萝罐头占了世界市场的三分之一。因其适宜的气候所致，泰国水果的品质普遍优良，比如泰国的榴莲、山竹、火龙果和红毛丹等特色水果更是享誉世界。

4.2.5 渔业

在泰国，渔业是仅次于种植业的重要产业，鱼类也是泰国人民摄取动物类蛋白质的主要来源。中部的曼谷和南部的宋卡、普吉等地是泰国传统的重要渔业中心以及渔业产品集散地，全泰国从事渔业的劳动人口约 50 万人。泰国有着辽阔的海域，其优越的自然地理条件使得泰国位居全球十大海洋渔业国之中。泰国渔业的 90% 以上属于海上捕捞，其主要出口水产品有虾类制品、金枪鱼罐头、鱼加工制品和鱼糜制品等等，泰国的虾类和金枪鱼产品的出口量双双稳居世界第一。

5. 农业发展机遇

中泰在澜湄地区具有良好的政治外交环境、优势互补的农业生产要素、突出的地缘优势等等，这些都为中国与泰国之间的地区农业合作提供了极其良好的发展基础。中泰农产品贸易的商品结构较为集中。中国对泰国的出口以水产品、水果、蔬菜为主。2018 年，上述这三类产品出口额分别为 11.1 亿美元、10.5 亿美元、5.7 亿美元，分别占中国对泰国农产品出口总额的 31.1%、29.6% 和 16.2%。

特别值得关注的是，中泰两国间畜产品的贸易增长较快，2018 年中国对泰国的畜产品出口额为 22 亿美元。其背后的原因是泰国国内消费者对肉牛的需求相当旺盛，其年均肉牛消费量超过 60 万头。而中泰两国的地理位置相近且运输成本较低，因此，仅中国云南一省每年就可向泰国出售活牛 10 万头，中泰两国间的活牛贸易日益升温。

中国从泰国进口的商品则主要是水果、各种薯类以及谷物类产品。2018 年中国从泰国进口的水果、薯类和谷物类产品的进口额分别为 12.3 亿美元、11.4 亿美元和 5.7 亿美元，其分别占中国对泰国进口总额的 28.5%、26.4% 和 13.2%，中国当下已经成了泰国最大的水果出口市场。

6. 中国在泰国的农业投资

随着近年来中国对泰国投资的迅速增长，泰国已成了中国在东盟的重点投资国。据中国商务部统计，2019 年度的中国企业对泰的直接投资流量已达 11.2 亿美元，比 2009 年增长了 23.5 倍，其年均增长率约为 149.2%，占中国当年对外直接投资总流量的 0.6%，位列中国对外直接投资目标国家的第 19 位。

截止 2019 年底，中国对泰国直接投资存量为 45.3 亿美元，比 2009 年增长 9.4 倍，占中国直接对外投资总存量的 0.3%。中国对泰国的各类投资，从其投资领域看，主要集中在制造业、通信工程、电力工程和城市轨道交通建设等诸多方面。

泰国是全球当之无愧的最大天然橡胶生产国及出口国，因此，中国对泰国投资的农业部分主要都集中在了天然橡胶的种植与加工领域。现以中国的广垦集团，即广东

省农垦集团为例进行说明。自 2005 年至今，广垦集团通过多种融资方式，如收购、并购、合资经营、独资经营等多种方式，一直在泰国多地坚持运营天然橡胶的加工项目。

广垦集团于 2005 年在泰国的沙墩府收购了当地一家橡胶加工厂，并同时成立了广垦橡胶（沙墩）有限公司；广垦集团于 2006 年在泰国董里府，通过与泰方合资的方式建立了广垦橡胶（董里）有限公司乳胶加工厂；广垦集团又于 2010 年的 8 月，在泰国乌隆府筹建了一所橡胶加工厂，其年产量可达 5 万余吨；广垦集团还于 2011 年 12 月，在泰国南部苏梅岛上的素叻他尼府，独自修建广垦橡胶（泰南）有限公司暨泰国标准橡胶加工厂，该厂于 2014 年建成并投产，年产泰国标准橡胶 4 万余吨；此外，泰国橡胶业排名第三的泰华公司与广垦集团于 2015 年签订了并购合作备忘录，广垦集团最终于 2016 年底完成了对泰国泰华公司的并购流程。

7. 中泰农业化肥合作情况

除了有良种以外，农业为了达到增产丰收，化肥亦是其必不可少的重要因素，但泰国本土短缺甚至可谓尚无生产化肥的原材料，目前泰国化肥的年平均需求量约为 600 万吨，其绝大部分的化肥都需要依靠从国外进口，而中国正是泰国传统的化肥进口国之一，而中国本身也是世界第一的化肥生产乃至消费大国。

目前，随着“一带一路”的不断推进和澜湄合作的逐步深化，以及作为传统农业国家的泰国对高质量肥料需求量的加大，中国的农业肥料行业也就随之迎来了其转型升级过程中的新的发展机会，同时也为中国肥料行业的巨头金正大集团提供了一个千载难逢的机遇。

泰国对于在其本国内施用的进口化肥品类设定了极其严格的准入条件，其中最重要的一点就是其对环境的友好性。因此，金正大肥料集团提前就在泰国东北部的水稻田事先进行了三年的试验，直到确定其符合泰国本国的各项环保要求之后，方才于 2015 年获得了泰国政府的批准而进入诗琳通公主农业示范园，同时也是唯一进入诗琳通公主农业示范园的中国化肥企业。

诗琳通公主农业示范园以高标准、高要求而闻名，也是泰国的皇家示范园，全泰国所有新研发、新引进的农业品种以及农业产品，都需要在诗琳通公主农业示范园中进行试验示范，直到通过之后方可向泰国全国推广。金正大肥料集团在诗琳通公主农业示范园中试验的是其针对泰国作物和土壤而研制的肥料套餐产品。

2015 年，示范园用金正大集团的肥料套餐对泰国的香米水稻进行了试验示范，其结果良好，香米水稻当年的产量明显高过 2014 年，香米水稻的品质也有所提升。有鉴于此，诗琳通公主农业示范园于 2016 年又将金正大集团的套餐肥料扩大示范在了香蕉和蔬菜等经济作物。其工作人员指出，示范园中从前施用的多是欧洲地区生产的肥料，作物的产量基本保持稳定不变，而在施用了中国金正大集团生产的肥料之后，园中作物增产明显。

另外，中国金正大集团的肥料价格相比欧洲地区生产的肥料价格要低，因此，金正大示范田已成为了诗琳通公主农业示范园中闪亮登场的中国品牌，并且金正大集团将其在诗琳通公主农业示范园里的示范田命名为其“全球万块示范田”项目中的“1号田”。因此，中国金正大集团以泰国为桥头堡，正式开启了中国制造肥料的“一带一路”之旅，为澜湄合作中的农业合作添砖加瓦。未来，金正大肥料集团将逐步加强与更多的湄公河国家共同开展农业合作，加大其新型肥料在更多国家的推广及应用。（Zuo, 2016）

基于以上论述，我们不难发现，在泰国的各类农产品中，诸如稻米、菠萝、甘蔗、木薯、橡胶等等，其在全世界的排名都是名列前茅的。在新时代“一带一路”框架下的澜湄合作中，中国与泰国的农业合作已开了一个成功案例的先河，亦可视为中国与湄公河五国农业合作的一个缩影，对中泰乃至中国与湄公河五国的澜湄合作都有着极为重要的借鉴意义，正可谓管中窥豹，略见一斑。

8. 澜湄合作的前景展望

澜湄合作因水而生，因水结缘。澜沧江—湄公河是中国云南省和东南亚的湄公河流域国家共有的母亲河，如同血脉一般将中国西南云南省与湄公河国家紧密相连。因此，湄公河国家同中国一直是天然的合作伙伴。澜湄合作是第一个由澜沧江—湄公河沿岸各国在全球治理的视角之下共商、共建、共享的新型区域合作机制。

在2020年11月27日举行的第17届中国—东盟博览会和中国东盟商务与投资峰会开幕式上，中国国家主席习近平对中国—东盟合作给出了高度评价：“中国—东盟关系成为亚太区域合作中最为成功和最具活力的典范，成为推动构建人类命运共同体的生动例证。”⁵ 习主席的讲话表达了中国—东盟双方坚持多边主义和自由贸易以加快区域经济全面复苏的美好愿景：通过共商、共建、共享，共同应对全球性挑战，打造中国—东盟命运共同体，并使之成为世界和平与繁荣的重要推动力量。

因为中国与湄公河流域五国政治互信、经济互补，其涉及双边商贸、投资、旅游以及运输等的法律法规十分健全，且大湄公河次区域GMS-EC的基础设施也在不断完善，基于此，笔者深信，澜湄合作的未来具有潜力大、活力足和发展空间广阔的特质，澜湄合作这种共商、共建、共享的全球治理机制正是当今世界次区域内最具活力且最具发展潜力的新机制：

一，政治互信增强——中国与东盟国家，尤其是中国与GMS-EC湄公河流域国家的领导人保持高层互访，密切沟通，相互尊重，彼此间以诚相待，以信相交，建立了高度的政治互信。

二，经济互补性强——中国与GMS-EC湄公河流域五国的产业各具特色，各有优势，经过多年的合作，已经形成了你中有我、我中有你的格局，经济互补性强。

---

⁵ 据2020年11月27日CCTV-4电视台报导。

三，相关法律法规健全：

2000年4月，签订了《中国、老挝、缅甸和泰国四国澜沧江—湄公河商船通航协定》。

2000年11月，中国与东盟签署了《中国东盟全面经济合作框架协议》。

2010年1月，中国—东盟自由贸易区全面建成，并签订了一系列的贸易协定：其中包括有《全面合作框架协议》、《货物贸易协议》、《服务贸易协议》、《投资协议》、《争端解决机制协议》等项重要条款。

更为重要的是，随着2020年RECP《区域全面经济伙伴关系协定》的生效实施，全球最大的自由贸易区宣告正式启航。经过两年的实践，区域经济增长红利已初步释放，彰显出强大的生命力。

四，基础设施完善—自2021年12月2日中老高铁（中国云南省昆明—老挝万象）开通以来，2022年11月17日，中国四川省达州—老挝的货运列车宣告投入使用⁶。全长975公里的新成昆铁路（四川成都—云南昆明）全线贯通，开始运营⁷。再加上未来几年中即将建成通车的泰国-老挝-中国铁路曼谷—廊开和廊开—万象段，预计2028年可开通曼谷-万象全线铁路。

与此同时，老挝已有了五座连结泰国口岸的跨湄公河大桥，再加上原有的全长达1200公里的泰国—老挝—中国云南省R3A公路，打造形成了一个交通圈。这样一来，GMS-EC湄公河流域五国的农副产品及其他各类商品便皆可朝发夕至，以云南省昆明市为其集散地，联结大西南，沟通大西北，乃至辐射全中国。同样地，全中国的农副产品和其他各种物资亦可源源不断地运抵GMS-EC湄公河流域五国，乃至整个东南亚地区诸如新加坡、马来西亚、印度尼西亚。

这一个个交通圈有效地整合了区域的产业链、供应链、物流链，也大大改善了投资环境和营商环境，为促进经贸发展、物资交流与人员往来提供了便利，共同推动了GMS-EC湄公河区域经济的可持续发展。综上所述，我们可以满怀信心地宣告：澜湄合作，大有可为；亦可断言：历史将用无可辩驳的事实告知全球，澜湄合作是当今世界区域经济合作的典范。

参考文献

- Bi, Shihong. & He Guangwen. (2009). A study on Japan's foreign policy and action selection of Greater Mekong Subregion. *Southeast Asian Studies. (In Chinese)*
- Long, Kaiyuan. (2020). *Progress and challenges of cooperation in the Greater Mekong Subregion*. Forum on Science and Technology in China, Beijing, China. (In Chinese)
- Liu, Zhi. (2019). *A symposium of GMS economic studies*. Yunnan University Press. (In Chinese)

⁶ 据2022年11月17日CCTV-4电视台报导。

⁷ 据2022年12月26日CCTV-4电视台报导。

- Liu, Zhi. & Lu, Guangsheng. (2015). *Greater Mekong Subregion development cooperation report*. Beijing: Social Sciences Academic Press. (In Chinese)
- Lu, Guangsheng. (2013). Economic relationship between China and GMS countries: Contents characteristics and implications. *Journal of Huaqiao University(Philosophy & Social Sciences)*, 2, 24-35. (In Chinese)
- Mao, Shenggen. (2012). The co-operation in Greater Mekong Sub-region: Development course, experience and enlightenment. *Guangxi Ethnic Studies*, 1, 155-163. (In Chinese)
- Shen, Minghui. (2012). Greater Mekong Subregion economic cooperation program: Complicated cooperation mechanism and China's role. *Asia-Pacific Economic Review (China)*.
- Song, Xiaofeng. (2017). *Geo-political and economic analysis on GMS and Chinese policy*. Forum of World Economic and Politic, Nanjing, China. (In Chinese)
- Thinktank, CGGT Going Global China. (2018). *Opportunities and practical guidelines for agricultural investment and cooperation of the Five Lancang-Mekong countries*. Beijing: China Agricultural Press. (In Chinese)
- Wang, Qingzhong. (2018). GMS Cooperation: Intervention of Powers and China's Counter Strategy. *Pacific Journal*, 119 (11), 40-49. (In Chinese)
- Xu, Zheng. & Niu, Jusheng. (2018). The geostrategic research on Southeast Asia cooperation with China. *Seeker*. (In Chinese)
- Zuo, Changrui. (2016, January 29). *China's New Fertilizer Has Entered Thailand*. Farmers Daily. http://szb.farmer.com.cn/nmr/html/2016-01/29/nw.D110000nmrb_20160129_1-04.thm?div=-1(In Chinese)

The Belief in Three-Legged Toads and Their Influence in Thailand

Arphon Thiragun¹

School of Sinology, Mae Fah Luang University, Chiang Rai 57100 Thailand

E-mail: thiragun@hotmail.com

Rui Zhou

School of Chinese Languages and Literatures, Southwest University, P.R.China

E-mail: zkidult@hotmail.com

(received 28 November, 2022)(revised 29 January, 2023)(accepted 7 March, 2023)

Abstract

This research is qualitative research. The objectives of the following research are: 1) To study three-legged toads that appear in ancient documents and Chinese folklore. 2) To study the belief and faith in the three-legged toads and their influence in Thailand by utilizing the Diffusion Cultural Theory as a study method. The following research is qualitative research that implements an evaluation of both documentary analysis and conducts an in-depth interview of specialists in the field.

Research results reveal: 1) It was found that the belief in the three-legged toads in ancient Chinese texts contains three characteristics: the belief that toads are a symbol of longevity, that toads symbolize and represent the moon, and that they are a symbol of wealth. 2) Thailand was influenced by the belief in three-legged toads as a symbol of wealth in one way, namely from the legend of “Liuhai playing with the Golden Toad”. Two pieces of evidence were found to support this: the first piece of evidence was found in the worship of auspicious artifacts that represent or portray the legend of “Liuhai playing with the Golden Toad”; however, the statues of three-legged toads in some areas have transformed into completely different legends when compared to the Chinese original, where narrative was transformed to better suit the area. The second piece of evidence was discovered through activities where it was found that Thai people would place three-legged toads in accordance with Fengshui methods in order to build faith and confidence in matters of business and commerce.

Keywords: belief; influence; three-legged toad; Thailand

---

¹ Corresponding Author

อิทธิพลความเชื่อที่เกี่ยวกับคางคกสามขาจีนในประเทศไทย²

อาภรณ์ ธีรกันต์³

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ประเทศไทย อีเมล thiragun@hotmail.com

Rui Zhou⁴

คณะภาษาและวรรณคดีจีน มหาวิทยาลัยเซาท์เวสต์ สาธารณรัฐประชาชนจีน อีเมล zkidult@hotmail.com

วันรับบทความ 28 พฤศจิกายน 2565 วันแก้ไขบทความ 29 มกราคม 2566

วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 7 มีนาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเรื่องคางคกสามขาที่ปรากฏในเอกสารโบราณและตำนานของประเทศจีน 2) ศึกษาอิทธิพลความเชื่อเรื่องคางคกสามขาของจีนในประเทศไทยในการศึกษาที่ใช้แนวคิดและหลักทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม โดยเน้นการศึกษาในเชิงเอกสารและทำการสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์พบว่า 1) ความเชื่อในคางคกสามขาที่ปรากฏในเอกสารโบราณและในตำนานนิทานพื้นบ้านของจีนพบว่ามี 3 ลักษณะ ได้แก่ เป็นสัญลักษณ์ของความอายุยืนยาว เป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของดวงจันทร์และเป็นสัญลักษณ์ของความร่ำรวย 2) ในประเทศไทยได้รับอิทธิพลความเชื่อในคางคกสามขาว่าเป็นสัญลักษณ์ความร่ำรวยจากจีนเพียงลักษณะเดียว มาจากตำนานหลิวไห่หยอกล้อคางคกทอง พบหลักฐานใน 2 ลักษณะคือ ประการแรกด้านบุชาวัดมณฑลที่เป็นรูปจำลองคางคกสามขาที่มาจากตำนานหลิวไห่หยอกล้อเล่นกับคางคกทอง แต่รูปปั้นคางคกสามขาในบางพื้นที่มีตำนานที่เปลี่ยนไปจากต้นฉบับของจีนอย่างสิ้นเชิง โดยถูกสร้างเนื้อหาขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมกับพื้นที่ ประการที่สองด้านกิจกรรมพบว่าชาวไทยวางวัดมณฑลคางคกสามขาตามหลักฮวงจุ้ย เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และสร้างความเชื่อมั่นในการค้า

คำสำคัญ ความเชื่อ อิทธิพล คางคกสามขา ประเทศไทย

² ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันขงจื้อมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในโครงการวิจัย A Study of the Influence of Queen Mother of the West's Pets on Chinese and Thai Cultures (西王母的宠物对汉泰文化的影响研究)

³ อาจารย์ประจำหมวดรายวิชาศึกษาทั่วไป สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวรรณคดีจีนโบราณ คณะภาษาและวรรณคดีจีน มหาวิทยาลัยเซาท์เวสต์ สาธารณรัฐประชาชนจีน

1. บทนำ

ปัญหาทางวิจัยของการศึกษานี้คือ ชาวไทยยังไม่รู้เกี่ยวกับคางคกสามขาในเอกสารโบราณและตำนานของจีน รวมไปถึงในแง่ของอิทธิพลความเชื่อในคางคกสามขาว่าส่งผลอย่างไรต่อคนไทยที่มีความเชื่อนี้

คำว่า “ความเชื่อ” Tawat Punnotok (1985) กล่าวว่า หมายถึง การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์นั้นๆ หรือสังคมมนุษย์นั้น แม้ว่าพลังอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านั้น ไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความเคารพเกรงกลัวต่อสิ่งเหล่านี้เรียกว่าความเชื่อ ดังนั้น ความเชื่อหมายถึง การยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นว่าเป็นจริงถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงด้วยเหตุผล แต่เป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มชนหรือสังคม ส่วนมูลเหตุของความเชื่อที่แตกต่างกันเกิดมาจากทัศนคติ ความกลัว ค่านิยมและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ที่แตกต่างกันจึงทำให้ความเชื่อแต่ละพื้นที่ต่างกันออกไป

เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม Apichart Chandang (2003) กล่าวว่า ความเชื่อและพิธีกรรม นอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแล้ว ยังมีการเรียนรู้ถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมให้มีความเข้มแข็งและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข ดังนั้นความเชื่อและพิธีกรรมถือเป็นระบบคุณค่าที่สำคัญทางสังคมของชุมชน

เมื่อมนุษย์มีความเชื่อในสิ่งหนึ่ง ว่าสถานการณ์นั้นจะเป็นความจริง ก็มักจะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะกิจกรรมที่เป็นแบบแผนในรูปแบบประเพณีหรือพิธีกรรม Sangaroon Kanokpongchai (2002) กล่าวว่า คำว่า ประเพณี กับพิธีกรรมมีความหมายใกล้เคียงกันแต่พิธีกรรมมีความหมายไปในเชิงพิธีการหรือกิจกรรมเฉพาะกิจมากกว่าประเพณี โดยพิธีกรรมมีบทบาทให้การทำให้สมาชิกมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ในแง่ของอิทธิพลความเชื่อต่ออำนาจเหนือธรรมชาติของสัตว์ พบว่ามนุษย์ต้องการให้สัตว์ช่วยใช้อำนาจนั้นในการบรรลุตามความต้องการของมนุษย์ และยังทำให้เกิดความกลัว จึงเกิดศรัทธาในพลังอำนาจและพยายามทำทุกอย่างในการแสดงพฤติกรรมยอมรับในอิทธิพลอำนาจเหนือธรรมชาติของสัตว์ โดยการปฏิบัติตน ประกอบกิจกรรมแสดงความเคารพบูชา ตลอดจนการจัดวางตำแหน่งของรูปปั้นสัตว์ให้ถูกจุดให้สอดคล้องความเชื่อนี้

คางคกเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่มีสี่เท้า ผิวหนังมีลักษณะเป็นตะปุ่มตะป่ำตลอดทั้งตัวที่อยู่ในทั้งในประเทศไทยและจีน โดยในประเทศจีนมีความเชื่อในเรื่องของคางคกมานานแล้วโดยมีความหมายในแง่ของความร่ำรวยมั่งคั่งและความอุดมสมบูรณ์ ในภาษาจีนนิยมเรียกว่าจินฉาน (金蟾) แปลว่าคางคกทองคำ และยังมีชื่อที่นิยมเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ซานจูฉาน (三足蟾) แปลว่าคางคกสามขา ลักษณะเด่นภายนอกของคางคกสามขาที่พบคือ เป็นคางคกที่มีสามขา โดยมีขาหน้าด้านซ้ายและด้านขวาครบ แต่ขาหลังมีเพียงขาข้างเดียว มีดวงตาสีแดง ในปากคาบเหรียญ ส่วนใหญ่มีรูลักษณะที่ยื่นอยู่บนกองเงินกองทอง จะมีส่วนน้อยที่ยื่นอยู่บนตัวของสัตว์มงคลของจีน

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ในหนังสือเอกสารจีนโบราณก็ได้มีการกล่าวถึงคางคกสามขา ในหนังสือหายากหนานจื่อ 《淮南子》 ที่เป็นหนังสือเชิงปรัชญาสมัยราชวงศ์ฮั่น (ก่อน ค.ศ. 179-122) ของ Liu

An (2015) ได้กล่าวว่า ในดวงอาทิตย์มีอีกาและในดวงจันทร์มีคางคก (日中有踰乌,而月中有蟾蜍⁵) และในหนังสือ New translation on Lun-Heng reader ในหัวข้อชิวอี้ 《论衡·说日篇》 ของ Wang Chong (2015) กล่าวว่า ในดวงอาทิตย์มีนกสามขา ในดวงจันทร์มีกระต่ายและคางคก (日中有三足乌,月中有兔、蟾蜍⁶)

ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคางคกสามขา พบว่า Liang Yan (2002) ในบทความรูปคางคกโบราณและความหมายเชิงสัญลักษณ์(中国古代蟾蜍图像及其象征意义)ได้ศึกษาถึงเรื่องคางคกในความหมายเชิงสัญลักษณ์ของรูปปั้นและการบูชารูปปั้นคางคกจากความเชื่อในเรื่องการเจริญพันธุ์ การมีอายุที่ยืนยาว นำพาความโชคดี ความร่ำรวย ขจัดสิ่งชั่วร้าย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของคนโบราณและความต้องการชีวิตที่มีสุข และ Xi Linyuan (2009) ในบทความการตีความโศกโศกคางคก(蟾蜍图腾寓意诠释) ได้ศึกษาถึงเรื่องความเชื่อในคางคกผ่านเอกสารโบราณจีนและในตำนานนิทานพื้นบ้านเรื่องหลิวไห่หยอกล้อเล่นกับคางคกทอง(民间传说“刘海戏金蟾”的由来) และ ยังมีZhang Yongchong (2017) ในบทความการอธิบายเกี่ยวกับรูปปั้นคางคกและวัฒนธรรมการมีอายุที่ยืนยาวของราชวงศ์ฮั่น(汉画像石中蟾蜍形象与长寿文化刍议)ได้ศึกษาเอกสารโบราณที่กล่าวถึงคางคกและยังได้พูดถึงลักษณะภายนอกของคางคกที่มีลักษณะที่หน้าเกลียดจึงทำให้มีอายุยืน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงภาพวาดแดนสวรรค์ซีหวังหมู่กับความสัมพันธ์กับยาอายุวัฒนะและการกินเขาบนศีรษะที่งอกออกมาของคางคกถ้าได้กินจะทำให้อายุยืน

ในด้านของตำนานพบว่า Cui Yachong (2014) ในบทความการศึกษาวิเคราะห์สาเหตุรูปลักษณะคางคกฉางเอ๋อ(嫦娥蟾蜍形象考因)ศึกษาถึงพัฒนาการของตำนานฉางเอ๋อเหินสู่ดวงจันทร์ และวัฒนธรรมดั้งเดิมในจีนที่เกี่ยวกับคางคก และ Xie Lili (2022) ในบทความที่มาของตำนานพื้นบ้านเรื่องหลิวไห่หยอกล้อเล่นกับคางคกทอง(民间传说“刘海戏金蟾”的由来) ได้ศึกษาที่มาของตำนานหลิวไห่หยอกล้อเล่นกับคางคกทอง และความหมายทางวัฒนธรรมพื้นบ้านของนิทานหลิวไห่หยอกล้อเล่นกับคางคกทอง

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าในส่วนของเนื้อหาในเอกสารโบราณของจีนจะเน้นในเรื่องของการกล่าวถึงคางคกสามขาในแง่ของความเชื่อที่แตกต่างกัน ส่วนเนื้อหาทางงานวิจัยที่มีผู้ทำการศึกษาก่อนหน้านี้จะเน้นศึกษาในด้าน รูปลักษณะของคางคก ความหมายเชิงสัญลักษณ์ ความเชื่อ และตำนานสำคัญของจีนที่กล่าวถึงคางคกสามขา

ในปัจจุบันพบว่าทั้งชาวไทยและชาวจีนมีความเชื่อในคางคกสามขาว่าเป็นสัตว์นำโชคในด้านเงินทอง โดยมีการจัดวางรูปปั้นคางคกสามขาไว้ในตำแหน่งตามฮวงจุ้ยของจีนนั้น เพื่อเสริมแนวคิดเรื่องการเงินทองที่เพิ่มพูนและไม่รั่วไหล แต่ยังไม่มียุคการศึกษาว่าในเอกสารโบราณและตำนานของจีนได้กล่าวถึงคางคกสามขาในแง่ของสัญลักษณ์ความเชื่อไว้อย่างไรบ้าง ในความเชื่อเรื่องคางคกสามขาว่าเป็นสัตว์นำโชคทางการเงินได้รับอิทธิพลสะท้อนมาจากเอกสารโบราณและตำนานนิทานพื้นบ้านเรื่องใด และภายหลังจากที่ชาวไทยมีความเชื่อ

⁵ Liu, A. Huai Nan Zi. (Kaifeng: Henan University Press, 2010) . p.294.

⁶ Wang, C. New translation on Lun-Heng reader (Taipei: Sanmin, 2015). p. 566.

และนับถือในคางคกสามขาแล้วได้ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในแง่ของพิธีกรรมอย่างไรบ้าง จึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้

การศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม(The Diffusion of Cultural) เจ้าของทฤษฎีคือ Ralph Linton⁷ โดยทฤษฎีช่วยอธิบายวิธีการหรือขั้นตอน ของการเผยแพร่วัฒนธรรมหนึ่ง ไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง ซึ่งจะต้องคำนึงถึงข้อเหมือนและข้อต่างของวัฒนธรรมทั้งสองเป็นสำคัญ ในทฤษฎีการแพร่กระจายวัฒนธรรม เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม โดยเกิดจากการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสังคมที่ต่างวัฒนธรรมรวมกัน และต่างแพร่กระจายวัฒนธรรมไปสู่กันและกัน เมื่อเกิดการแพร่กระจายวัฒนธรรมขึ้นแล้ว สังคมที่เจริญกว่าอาจจะรับวัฒนธรรมบางอย่างของสังคมที่ด้อยกว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมภายนอกเข้ามา มากกว่าเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ขึ้นเองในสังคม หรือถ้ามีก็มักจะเกิดจากการนำสิ่งใหม่ๆจากภายนอกเข้ามา ผสมผสานกับของที่มีอยู่ก่อนแล้วเป็นของใหม่ ที่ไม่เคยมีมาก่อน (Sanya Sanyawiwat, 2526)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า รูปแบบของการศึกษาส่วนใหญ่เน้นศึกษาในแง่ของ กระบวนการเรียนรู้ในการถ่ายทอดความเชื่อผ่านรูปแบบของการปฏิบัติเชิงพิธีกรรม เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ แต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ทางด้านความเชื่อของชาวไทยที่มีต่อคางคกสามขาในจีน โดยรวบรวมข้อมูลในเอกสาร และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยอิทธิพลความเชื่อที่เกี่ยวกับคางคกสามขาของจีนในประเทศไทยถือเป็นความเชื่อที่น่าสนใจ สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมแนวคิดของคนจีนที่มีมาตั้งแต่อดีตสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันและยังส่งต่อความเชื่อที่เกี่ยวกับคางคกสามขามายังประเทศไทยด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชน และเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัยและผู้สนใจ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อคางคกสามขาที่ปรากฏในเอกสารโบราณและตำนานของประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลความเชื่อเรื่องคางคกสามขาจีนในประเทศไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary research) ได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องชั้นปฐมภูมิ(Primary Sources) จากในเอกสารจีนโบราณ หนังสือตำนาน และรวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) จากในหนังสือเอกสารบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย จากนั้นได้ดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยภาคสนาม เพื่อยืนยันข้อมูลเอกสารในความเชื่อที่เกี่ยวกับคางคกสามขาจีนในประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 3 ท่าน

⁷ Ralph Linton เป็นนักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนามานุษยวิทยาทางวัฒนธรรมในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20

เครื่องมือการวิจัยของการศึกษานี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ให้สัมภาษณ์เป็นนักวิชาการหรืออาจารย์ที่ทำงานประจำอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยมีความเชี่ยวชาญในด้านคติชนและมีความเชี่ยวชาญในด้านตำนาน เอกสารโบราณ จำนวน 3 ท่านและทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นจำนวน 1 ครั้งซึ่งเนื้อหาที่ถามเป็นคำถามแบบปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด

ในเรื่องของขอบเขตด้านเนื้อหาของการศึกษานี้เป็นการศึกษาความเชื่อในคางคกสามขาที่ปรากฏในเอกสารจีนโบราณและตำนานนิทานพื้นบ้านของประเทศจีนเพื่อหาจุดเชื่อมโยง และจุดต่างถึงสาเหตุที่ทำให้บางความเชื่อยังคงอยู่ในสังคมปัจจุบัน และในบางความเชื่อได้หายไปตามกาลเวลา และสำรวจว่าจากการที่ชาวไทยได้รับอิทธิพลความเชื่อในคางคกสามขาแล้ว ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในแง่ของกิจกรรมอย่างไร โดยนำผลข้อมูลที่รวบรวมได้จากในเอกสารจีนโบราณ ในหนังสือตำนาน ในเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์

กระบวนการดำเนินโครงการวิจัย มีดังนี้

ซึ่งมีวิธีและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) การวิจัยภาคเอกสาร ศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) และศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารชั้นต้น (Primary Sources) คือหนังสือตำนานสัตว์ของจีน และเอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) จากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่เกี่ยวกับคางคกสามขาเงินที่อยู่ในประเทศไทย จากนักวิชาการที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาก่อนหน้า

2) การวิจัยภาคสนาม เป็นการศึกษาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในเรื่องคางคกสามขาของจีน ประชากรกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานี้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านคติชนและมีความเชี่ยวชาญในด้านตำนาน เอกสารโบราณ จำนวน 3 ท่าน

ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์ ชนิดมีโครงสร้าง สำหรับใช้สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) ในการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นของประเทศไทย

3) วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล หลังจากทำการวิจัยภาคเอกสารและภาคสนามแล้ว นำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์ถึงประเด็นที่ต้องการทราบตามวัตถุประสงค์และตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์

4. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาอิทธิพลความเชื่อที่เกี่ยวกับคางคกสามขาเงินในประเทศไทย ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกไปตามวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ดังนี้

4.1 การศึกษาความเชื่อคางคกสามขาที่ปรากฏในเอกสารจีนโบราณและตำนานนิทานพื้นบ้านของประเทศ พบว่า

1) ความเชื่อคางคกสามขาที่ปรากฏในเอกสารจีนโบราณ

ในประเทศจีนมีความเชื่อที่เกี่ยวกับคางคกมานานแล้ว โดยในสมัยราชวงศ์ฮั่น (ก่อน ค.ศ. 202 - ค.ศ. 220) คางคกเป็นสัญลักษณ์ของความอายุยืนยาว โดยหลักฐานที่เป็นเครื่องยืนยัน อย่างภาพแกะสลักหินของชาวฮั่นที่ชื่อว่า ภาพแดนสวรรค์ของซีหวังหมู่ 《西王母仙境图》 ที่พบในเจียงเซียง มณฑลชานตง ในภาพ

คางคกสามขาได้อยู่กับซีหวังหมู่ซึ่งเป็นเทพที่เป็นผู้สร้างยาอายุวัฒนะ นอกจากนี้ในเอกสารไท่ผิงอวี่หล่าอัน 《太平御览》 ในหัวข้อเสวี่ยนจงจี 《玄中记》 กล่าวว่า เขาที่งอกออกมาบนหัวของคางคก หากได้มาและได้ทานเขานั้น จะทำให้อายุยืนยาวนานนับพันปี (蟾蜍头生角，得而食之，寿千岁)

นอกจากนี้คางคกยังเป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของดวงจันทร์ อย่างในเอกสารโบราณ หวายหนานจื่อ 《淮南子》 ในสมัยซีฮั่น (ก่อน ค.ศ.202-ค.ศ.8) กล่าวว่า ในดวงอาทิตย์มีอีกาและในดวงจันทร์มีคางคก (日中有踰乌而月中有蟾蜍) สอดคล้องกับในเอกสารโบราณลุ่นเหิง 《论衡》 ที่มีประโยคหนึ่งกล่าวว่า บนพระอาทิตย์มีนกสามขา บนดวงจันทร์มีกระต่าย และคางคก(日中有三足鸟，月中有兔、蟾蜍)แต่คางคกที่กล่าวบนพระจันทร์ยังมีสี่ขา ต่อมาได้รับอิทธิพลของนกกสามขาและในตำนานที่มีคางคกสามขาในยุคต่อมา ทำให้ความเชื่อในเรื่องคางคกในยุคต่อมามีลักษณะสามขา อย่างในสมัยราชวงศ์ซิง(ค.ศ.1636-1912)ซึ่งเป็นยุคต่อมา ในหนังสือ ซูอี้จี 《述异记》 กล่าวว่า ในสมัยโบราณว่ากันว่าคางคกสามขาอาศัยอยู่บนดวงจันทร์เป็นเทพคางคก(古谓蟾三足，窟月而居，为仙虫)

ความเชื่อในคางคกว่าเป็นสัญลักษณ์ความร่ำรวย โดยความเชื่อนี้มาจากเอกสารโบราณหวายหนานจื่อ 《淮南子》 ที่กล่าวว่า บนพระจันทร์มีต้นก๊วย (月中有桂树) โดยต้นก๊วยในภาษาไทยคือต้นหอมหมื่นลี้ ซึ่งคำว่าก๊วย (桂) ในภาษาจีน ออกเสียงเป็นเสียงเดียวกันกับคำว่า ก๊วย (贵) ที่แปลว่า แพงซึ่งในที่นี้หมายถึงล้ำค่า ด้วยเหตุนี้วิวัฒนาการความเชื่อในคางคกสามขาจึงกลายมาเป็นสิ่งที่ล้ำค่า เป็นสัญลักษณ์ของความร่ำรวย

จากการศึกษาเรื่องความเชื่อในคางคกสามขาที่ปรากฏในเอกสารโบราณของจีนพบว่า ความเชื่อในคางคกสามขาของจีน เป็นสัญลักษณ์ตัวแทน 3 ลักษณะคือ 1.เป็นสัญลักษณ์ของความอายุยืนยาว 2.เป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของดวงจันทร์ 3.เป็นสัญลักษณ์ของความร่ำรวย ซึ่งในปัจจุบันยังมีความเชื่อว่าคางคกสามขาเป็นสัญลักษณ์ของความร่ำรวย โดยความเชื่อนี้มาจากเอกสารโบราณที่ชื่อว่าหวายหนานจื่อ 《淮南子》

2) ตำนานคางคกสามขา

จากการศึกษาพบว่าตำนานที่สำคัญเกี่ยวกับคางคกสามขามี 2 ตำนาน ได้แก่ตำนานฉางเอ๋อเหินสู่ดวงจันทร์ (嫦娥奔月) และตำนานหลิวไห่หยอกล้อเล่นกับคางคกทอง (刘海戏金蟾)

ในตำนานฉางเอ๋อเหินสู่ดวงจันทร์(嫦娥奔月)ในสมัยตงฮั่น (ค.ศ.25-220) มีเนื้อหาตำนานหลายสำนวน โดยในสำนวนของหนังสือหลิงเซี่ยน 《灵宪》 ของจางเหิงได้บันทึกไว้ในตอนสุดท้ายไว้ว่า หลังจากที่ฉางเอ๋อได้เหินสู่ดวงจันทร์แล้วก็ได้กลายร่างเป็นคางคกใช้ชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยวอยู่บนดวงจันทร์ และถูกเจ้าแม่ซีหวังหมู่สั่งให้ตำยาอายุวัฒนะอยู่บนดวงจันทร์เป็นการถูกลงโทษที่ขโมยยาอายุวัฒนะ (Liu Shuren, 2008)

ส่วนในตำนานนิทานพื้นบ้านคลาสสิกชื่อเรื่องว่า หลิวไห่หยอกล้อเล่นกับคางคกทอง (刘海戏金蟾) มีชื่อเดิมว่า เป่าจูฉีหยวน (宝珠奇缘) ในหนังสือ เลี่ยเซี่ยนเฉวียนจ้วน 《列仙全传》 ในสมัยเป่ย์ซ่ง (ค.ศ. 960-1127) เป็นตำนานพื้นบ้านที่อ้างอิงจากหนังสือโบราณเตียนกู่ 《典故》 ของลัทธิเต๋า เนื้อเรื่องกล่าวถึงนายหลิวไห่ได้ขึ้นเขาไปเก็บฟืน ระหว่างทางได้ไปเจอคางคกตัวหนึ่งที่มีสามขากำลังได้รับบาดเจ็บ จึงได้รีบเข้าไปทำแผลให้คางคกสามขาตัวนั้น แล้วคางคกสามขา ก็ได้แปลงร่างกายเป็นหญิงสาวที่งดงามและได้แต่งงานกับ

หลิวไห่ ซึ่งภรรยาคางคกของหลิวไห่มีความสามารถในการขายเงินและสิ่งล้ำค่าออกมาให้หลิวไห่และ ขายเงินออกมาช่วยเหลือคนยากจน (Xie Lili, 2022)

จากการศึกษาเนื้อหาใน 2 ตำนาน พบว่าคางคกสามขาในตำนานฉางเอ๋อเหินสู่ดวงจันทร์(嫦娥奔月)มีเนื้อหาตำนานหลายสำนวน โดยในสำนวนของหนังสือหลังเขียน 《灵宪》 ของZhang Heng คางคกสามขาในตำนานเป็นในลักษณะของมนุษย์ที่ถูกลงโทษให้กลายเป็นคางคก จึงไม่ได้รับความนิยมนส่งต่อความเชื่อนี้มาอยู่ในสมัยปัจจุบัน ส่วนคางคกสามขาในตำนานหลิวไห่หยอกล้อเล่นกับคางคกทองเป็นสัตว์ที่ช่วยเหลือมนุษย์สามารถขายเงินออกมาได้ ส่งผลให้คนในยุคหลังและในยุคปัจจุบันได้รับอิทธิพลความเชื่อในคางคกสามขาว่าเป็นสัตว์นำโชคทางการเงิน จึงทำให้มีการทำรูปปั้น หรือสลักหินจำลองเป็นรูปคางคกสามขาเอาไว้ในบ้านและมีการวางตำแหน่งของคางคกสามขาจำลองให้ถูกตามหลักฮวงจุ้ย ซึ่งความเชื่อเรื่องคางคกสามขามีอิทธิพลต่อคนไทยที่มีความเชื่อนี้ในการวางตำแหน่งรูปปั้นคางคกสามขาไว้ในตำแหน่งตามฮวงจุ้ยของเงินโดยมีความเชื่อในเรื่องการขายเงินและสิ่งล้ำค่าออกมาให้กับมนุษย์ ส่วนในตำนานฉางเอ๋อเหินสู่ดวงจันทร์ไม่ได้กล่าวในเรื่องการช่วยเหลือมนุษย์โดยการขายเงินมาให้กับมนุษย์แต่กล่าวถึงเรื่องของยาอายุวัฒนะซึ่งเป็นความเชื่อในเรื่องของอายุที่ยืนยาว

4.2 อิทธิพลความเชื่อเรื่องคางคกสามขาเงินในประเทศไทย

จากการสำรวจจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก จำนวน 3 ท่าน พบว่าในประเทศไทยได้รับอิทธิพลความเชื่อเรื่องคางคกสามขาว่าเป็นสัญลักษณ์ความร่ำรวยเพียงอย่างเดียวเท่านั้นโดยมาจากตำนานหลิวไห่หยอกล้อเล่นกับคางคกทอง นอกจากนี้ยังพบในบางพื้นที่ของประเทศไทยมีเนื้อหาของตำนานคางคกสามขาที่เปลี่ยนแปลงไป โดยถูกสร้างขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับพื้นที่ อย่างในตำนานที่เกี่ยวข้องกับรูปปั้นเจ้าแม่กวนอิมประทับยืนบนหลังคางคกสามขาที่ตำหนักพระแม่กวนอิม โชคชัย 4 ในบทความกบคางคก สัญลักษณ์แห่งความสมบูรณ์ ของ Kitti Wattanamahat (2018) กล่าวว่า “ตัวคางคกสามขานั้นเดิมเป็นเศรษฐีชื่อฮวด แซ่อึ้ง เป็นคนจีนแต่จิว ที่ร่ำรวยแต่ตระหนี่ ไม่ยอมทำบุญ หลังจากที่เขาตายไปแล้วจึงได้เกิดใหม่เป็นคางคกนั่งเฝ้าทรัพย์สมบัติของตนอยู่ริมสระน้ำหน้าบ้าน จนในที่สุดสำนึกตัว จึงไปเข้าฝันภรรยาให้ทำบุญสร้างวัด ส่วนตัวเองก็ได้บำเพ็ญภาวนาจนสำเร็จเป็นเซียน และพิจารณาตัวเป็นเข้ารับใช้พระโพธิสัตว์กวนอิมต่อไป” โดยในคางคกสามขาที่อยู่ในตำหนักพระแม่กวนอิมมีตำนานที่ต่างจากเนื้อเรื่องตำนานของประเทศจีนอย่างสิ้นเชิง ในตำนานนี้เป็นความเชื่อท้องถิ่นที่สร้างขึ้นใหม่เฉพาะที่ตำหนักพระแม่กวนอิม โชคชัย 4 โดยได้รับอิทธิพลรูปปั้นคางคกสามขามาจากจีนเท่านั้น แต่ไม่ได้รับอิทธิพลความเชื่อจากตำนานจีน จากผลการศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องและผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึกพบว่าประเทศไทยได้รับอิทธิพลความเชื่อเรื่องคางคกสามขาว่าเป็นสัญลักษณ์ความร่ำรวย โดยมาจากตำนานหลิวไห่หยอกล้อเล่นกับคางคกทอง ได้ส่งผลอยู่ 2 ประเด็น ในด้านบูชาวัตถุมงคลที่เป็นรูปจำลองคางคกสามขา และในด้านกิจกรรม ดังนี้

1) ด้านบูชาวัตถุมงคลที่เป็นรูปจำลองคางคกสามขา

วัตถุมงคล เป็นเรื่องของความเชื่อ ความศรัทธาในวัตถุที่สร้างขึ้น ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล โดยเชื่อว่าวัตถุมงคลจะช่วยในการปกป้องจากสิ่งชั่วร้าย จากอันตรายและให้โชคลาภ

จากการศึกษาพบว่าในประเทศไทยมีการซื้อวัตถุมงคลที่เป็นรูปจำลองคางคกสามขาบูชาไว้ในบ้าน ในร้านค้าของตนและในวัด ตัวอย่างวัดที่มีคางคกสามขา อย่างในวัดหงส์รัตนาราม บางกอกใหญ่ ธนบุรี ที่เป็นวัดที่ถูกสร้างขึ้นโดยชาวจีนที่มาอาศัยอยู่ในไทย ภายในวัดมีรูปปั้นคางคกสามขาตรงบันไดขึ้นพระอุโบสถ โดยทำจากหินแกะสลักจากเมืองจีน เป็นจำนวน 5 คู่ โดยคางคกสามขาเหล่านี้มีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 หากกล่าวถึงรูปแบบดั้งเดิมของคางคกสามขาในรูปแบบวัตถุมงคลจะอยู่ในลักษณะคาบเหรียญไว้ในปากและนั่งอยู่บนกองเหรียญเงินและเงินหยวนเป่า โดยสีที่นิยมได้แก่ สีเขียวหยก เงิน ทอง ซึ่งเป็นสีที่มีความหมายในด้านการเงิน ซึ่งเชื่อว่าคางคกสีทองเป็นสิ่งมงคลที่สามารถดึงดูดความมั่งคั่งและช่วยปัดเป่าวิญญูณชั่วร้ายได้ สอดคล้องกับ Winai Kongcharoenying (1997) ที่กล่าวว่า รูปปั้นสัตว์เป็นสัญลักษณ์เป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจ มักถูกแกะหรือหล่อในกระเบื้องหรือสัมฤทธิ์ แล้ววางไว้รอบตัวบ้านเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย นอกจากนี้ Broomfield Frena (1990) กล่าวว่า คนจีนมีความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยว่าเป็นศาสตร์ความรู้ของคนจีนโบราณ มีพลังอำนาจลึกลับ เรามักพบคางคกบริเวณใกล้แหล่งน้ำหรือแถวบ่อน้ำ โดยในทางฮวงจุ้ยธาตุน้ำเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่ง ในลักษณะที่คางคกอยู่ใกล้น้ำและความสัมพันธ์เชิงฮวงจุ้ยนี้คางคกสามขาเลยกลายเป็นสัญลักษณ์ในการดึงดูดความมั่งคั่ง ร่ำรวยและความโชคดีให้กับผู้ที่มีความเชื่อ โดยการบูชารูปปั้นคางคกสามขาทำให้เกิดกำลังใจและความมั่นใจในการทำธุรกิจการค้า เป็นการสะท้อนความเชื่อในด้านการเรียกทรัพย์ และโชคลาภทางการเงิน

2) ด้านกิจกรรม

การวางคางคกสามขาตามศาสตร์ฮวงจุ้ย

โดยในความหมายของฮวงจุ้ย Natthida Sukmanas (2002) กล่าวว่า คำว่าฮวงจุ้ย หมายถึง ลม และน้ำ เมื่อนำคำมารวมกันจึงออกเสียงเป็น ฮวงจุ้ย ในภาษาแต้จิ๋ว และออกเสียงว่าเฟิงสุ่ยในภาษาจีนกลาง ดังนั้นฮวงจุ้ยจึงเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับการพยากรณ์ธรรมชาติ ของลมและน้ำ จากการศึกษาพบว่าชาวไทยที่มีความเชื่อและนับถือในคางคกสามขา ได้มีการการวางรูปปั้นคางคกสามขาตามศาสตร์ฮวงจุ้ยเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยนิยมตั้งคางคกสามขาให้ถูกหลักฮวงจุ้ยในทแยงมุมกับประตูบ้าน หรือใส่ไว้ในลิ้นชักเก็บเงินหรือตู้เก็บเงินโดยให้หัวของคางคกหันเข้าด้านในไม่หันออกด้านนอก และมีข้อห้ามไม่วางคางคกหันหน้าออกไปนอกประตูเป็นแนวตรง เพราะมีความเชื่อว่าการหันหน้าคางคกออกไปในแนวตรงจะทำให้คางคกออกไปแล้วไม่กลับเข้ามาอีก ไม่วางคางคกไว้สูงเกินไป เพราะคางคกจะกลัวและไม่กล้ากระโดดลงมาเพื่อออกไปหาเงินมาให้และไม่วางคางคกไว้ในห้องนอน ห้องครัว และห้องน้ำเด็ดขาด หากมีการวางรูปปั้นคางคกสามขาตามหลักฮวงจุ้ยที่ถูกต้อง การเปิดลิ้นชักหรือตู้เก็บเงินในแต่ละครั้งจะหมายถึงการคายเงินคายนองออกมาทุกครั้ง และนิยมใช้คางคกสามขาที่เป็นสีทองหรือทำจากหยก เพราะถือว่าสีทองกับหยกล้วนแต่มีค่าในความเชื่อของคนจีน

ของบูชา

จากการศึกษาพบว่าของที่ใช้บูชา นิยมใช้ขนมจันอับ และผลไม้มงคล อาทิเช่น ส้ม องุ่น สับปะรดกล้วย ลูกท้อ ทับทิมและเติมน้ำใหม่ทุกวันที่ 15 ของทุกเดือน เนื่องจากน้ำเก่าอาจมีการระเหยไป

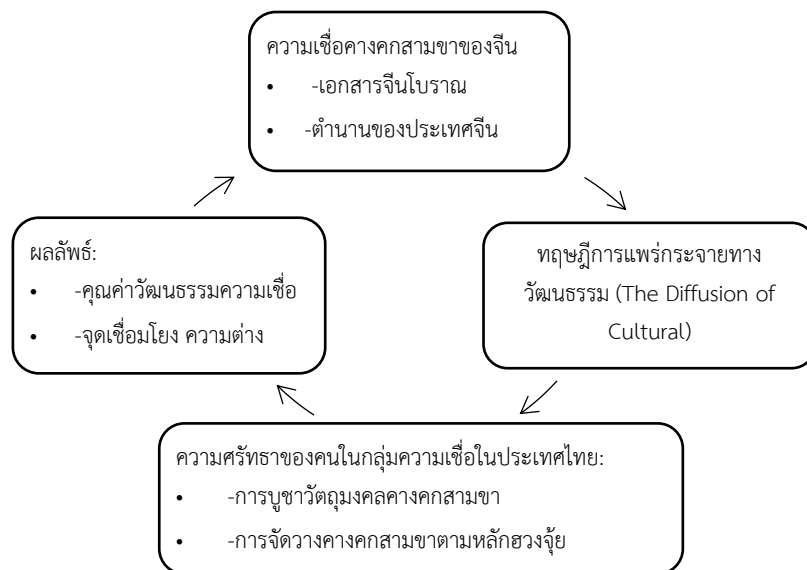

การปฏิบัติบูชา

นิยมจตุรูปเทียนบอกกล่าวกับเจ้าที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่า ขอนำคางคกสามขาเข้ามาในบ้านเพื่อนำโชคลาภ เงินทองมาให้ โดยหลังจากที่นำคางคกสามขาเข้ามาไว้ในบ้านหรือร้านค้าแล้วให้แสดงความรักเหมือนเป็นสัตว์เลี้ยงคู่กาย เช่น อาบน้ำ ลูบตามลำตัว ออก หลังจรดหางแล้วกล่าวกับคางคกสามขา ให้ช่วยหาเงินทองมาให้ โดยมีข้อห้ามในการจับปากและลิ้นของคางคกสามขาโดยเด็ดขาด

จากการศึกษาในเรื่องของอิทธิพลความเชื่อที่เกี่ยวกับคางคกสามขาเงินในประเทศไทย ซึ่งเป็นการศึกษาในแง่ของการแพร่กระจายวัฒนธรรมจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง ทำให้ได้รับองค์ความรู้ในเรื่องของคุณค่าวัฒนธรรมความเชื่อ โดยความเชื่อมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และมีอิทธิพลต่อสังคม ซึ่งเมื่อบุคคลมีความเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ย่อมเป็นเหตุจูงใจให้กระทำหรือเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความเชื่อนั้นๆ และทำให้ได้รู้ถึงจุดเชื่อมโยงและจุดต่างของความเชื่อในคางคกสามขาที่ปรากฏในเอกสารจีนโบราณและตำนานของประเทศจีน โดยอิทธิพลความเชื่อที่ยังมีอยู่ในปัจจุบัน เรื่องคางคกสามขาเป็นสัตว์นำโชคทางด้านการเงิน เกิดจากอิทธิพลความเชื่อต่ออำนาจเหนือธรรมชาติของสัตว์ที่มนุษย์ต้องการให้สัตว์ช่วยใช้อำนาจนั้นในการบรรลุตามความต้องการของมนุษย์ จึงเกิดศรัทธาในพลังอำนาจ และแสดงพฤติกรรมในการยอมรับในอิทธิพลอำนาจเหนือธรรมชาติของสัตว์ โดยการปฏิบัติตน ประกอบกิจกรรมแสดงความเคารพบูชา ตลอดจนการจัดวางตำแหน่งของรูปปั้นสัตว์ให้ถูกจุดตามหลักฮวงจุ้ย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ความเชื่อในคางคกสามขาจากเอกสารโบราณและตำนานของประเทศจีน พบว่าความเชื่อในคางคกสามขาที่ปรากฏในเอกสารโบราณของจีนมี 3 ลักษณะคือมีความเชื่อว่าคางคกสามขาเป็นสัญลักษณ์ของความอายุยืนยาว เป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของดวงจันทร์ และเป็นสัญลักษณ์ของความร่ำรวย ส่วนในประเทศไทย พบว่าความเชื่อในคางคกสามขาปรากฏในคัมภีร์โหราศาสตร์ซึ่งเป็นภาพคางคกที่เป็นเป็นสัญลักษณ์ของดวงจันทร์ใน

เอกสารคัมภีร์โบราณเพียง 1 ลักษณะ ส่วนความเชื่อในตำนานนิทานพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงของจีน พบว่ามี 2 ลักษณะคือในตำนานหลิวไห่หยอกล้อเล่นกับคางคกทอง ลักษณะของคางคกสามขาเป็นสัตว์ที่ช่วยเหลือมนุษย์ โดยการคายเงินและสิ่งล้ำค่าออกมาให้กับมนุษย์เป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อในเรื่องความร่ำรวย โดยความเชื่อคางคกสามขาในไทยได้รับเอารูปแบบนี้มา ส่วนในตำนานฉางเอ๋อเหินสู่ดวงจันทร์ พบว่ากล่าวถึงเรื่องยาอายุวัฒนะ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ความเชื่อในเรื่องอายุที่ยืนยาวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Liang Yan (2002) ในบทความรูปคางคกโบราณและความหมายเชิงสัญลักษณ์ (中国古代蟾蜍图像及其象征意义) ที่ได้ทำการศึกษาถึงเรื่องคางคกในความหมายเชิงสัญลักษณ์ของรูปปั้นและการบูชารูปปั้นคางคกจากความเชื่อในเรื่องการเจริญพันธุ์ การมีอายุที่ยืนยาว นำพาความโชคดี ความร่ำรวย ขจัดสิ่งชั่วร้าย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของคนโบราณและความต้องการชีวิตที่มีสุข

5.2 การศึกษาอิทธิพลความเชื่อเรื่องคางคกสามขาจีนในประเทศไทย พบว่าชาวไทยได้รับอิทธิพลคางคกสามขาใน 2 ลักษณะคือ

ประการแรกด้านบุชชาวัตถุมงคลที่เป็นรูปจำลองคางคกสามขา พบว่ามีความเชื่อในการบูชารูปปั้นคางคกสามขาเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้เกิดกำลังใจและความมั่นใจในการทำธุรกิจการค้า สอดคล้องกับ Worathanat Achirathanont (2021,p.60) กล่าวว่า ความเชื่อเรื่องวัตถุมงคล เป็นสิ่งที่อยู่คู่คนไทยมาช้านานนับร้อยปี ถูกเปรียบดั่งที่พึ่งพาทางใจของมนุษย์ทุกยุคทุกสมัย โดยคนที่มีความเชื่อ ก็พร้อมที่จะสรรหาวัตถุมงคลต่างๆเพื่อมาบูชา ให้จิตใจได้มีที่ยึดเหนี่ยว และมีความเชื่อว่าคางคกสามขาเป็นสิ่งมงคลที่สามารถดึงดูดความมั่งคั่งและช่วยปัดเป่าวิญญูณชั่วร้ายได้ สอดคล้องกับ Winai Kongcharoenying (1997,p.90) ที่กล่าวว่า รูปปั้นสัตว์เป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจ มักถูกแกะหรือหล่อในกระเบื้องหรือสัมฤทธิ์ แล้ววางไว้รอบตัวบ้านเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย

ส่วนประการที่สองด้านกิจกรรม พบว่าชาวไทยได้มีการวางรูปปั้นคางคกสามขาตามหลักฮวงจุ้ย และหลังจากที่นำคางคกสามขามาตั้งไว้ในบ้านหรือร้านค้าแล้วได้ทำการปฏิบัติบูชาและจัดของบูชา โดยกิจกรรมที่ทำนี้เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และสร้างความเชื่อมั่นในการค้า โดยมีความเชื่อว่ารูปปั้นคางคกสามขาจะช่วยเรียกทรัพย์ ความร่ำรวย สอดคล้องกับ Watchara Manirat (2002,p.280) ที่กล่าวไว้ว่า ฮวงจุ้ยเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมให้ผู้ประกอบการค้าเกิดความเชื่อมั่นในการประกอบการค้า โดยประชาชนส่วนใหญ่เชื่อว่าฮวงจุ้ยทำให้เกิดกำลังใจและความมั่นใจในการประกอบการค้า

6. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องอิทธิพลความเชื่อที่เกี่ยวกับคางคกสามขาจีนในประเทศไทย ทำให้ทราบถึงการแพร่กระจายวัฒนธรรมความเชื่อและพิธีกรรมจากประเทศจีน มายังประเทศไทย โดยในเริ่มแรกได้แพร่กระจายในกลุ่มชาวจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและดำเนินธุรกิจการค้า ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับคางคกสามขานี้มาพร้อมกับชาวจีนที่อพยพมาอาศัยอยู่ในประเทศไทย แล้วต่อมาขยายกลุ่มไปยังกลุ่มชาวไทยที่ทำการค้าและประชาชนทั่วไป รวมไปถึงจนถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดอิทธิพลการแพร่กระจายข้ามมายังประเทศไทย โดยมีข้อเสนอ ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านวัฒนธรรมควรส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรมความเชื่อ และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับสัตว์มงคลของจีนในประเทศไทย

6.1.2 หน่วยงานของรัฐควรสนับสนุนโครงการวิจัยโดยมีงบประมาณการออกแบบ และสร้างผลิตภัณฑ์คางคกสามขาที่สามารถนำไปขายได้จริงและสามารถใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวัน

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับสัตว์พิเศษในตำนานไทยจีน

6.2.2 ควรศึกษาวิจัยต้นกำเนิดวัฒนธรรมความเชื่อที่เกี่ยวกับตำนานคางคกสามขา

บรรณานุกรม

- Achirathanont, W. (2021). The power of belief and faith in Sacred objects to jewelry and gems. *Journal of MCU Loei*, 2(3), 50-61. (In Thai)
- Chandang, A. (2003). Beliefs, Rituals: Socialisation process to enhance Self-Reliance of Rural Community: A case study of Yang Luang Community, Tambon Ta Pa, Ampoe Mae Cham, Chiang Mai. Thammasat University. (In Thai)
- Cui, Y.C. (2014). Research on the image of Chang Er Toad. *Journal of Liaoning Educational Administration Institute*, 14(5), 95-98. (In Chinese)
- Frena, B.F. (1990). *Chinese beliefs*. Bangkok Publishing House. (In English)
- Huang, H. (1990). *Lun Heng xiao shi*. Chinese Book Store. (In Chinese)
- Kanokpongchai, S. (2002). *Culture in Thai society*. Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Kongcharoenying, W. (1997). Improved interior design: revising office spaces to increase profits in business establishments: According to Feng Shui principles. Pencil Line Publishing House. (In Thai)
- Liang, Y. (2002). Ancient Chinese toad images and their symbolic meanings. *Journal of Zhuzhou Institute of Technology*, 15(02), 70-72. (In Chinese)
- Liu, A. (2010). *Huai Nan Zi*. Henan University Press. (In Chinese)
- Liu, S. (2008). On the text changing of the myth of “Chang E” flies to the moon [Unpublished master’s thesis]. Northeast Normal University. (In Chinese)
- Manitarat, W. (2002). The study of Feng Shui reflecting the Buddhist concept: A case study. A merchant located on Yawarat road [Unpublished master’s thesis]. Ramkhamhaeng University. (In Thai)
- Punnotok, T. (1985). “Indigenous culture beliefs” in folk culture: Beliefs. Chulalongkorn rajavidyalaya Printing Press. (In Thai)
- Sanyawiwat, S. (1983). *The community development*. Thai Wattana Panich. (In Thai)

- Sukmanas, N. (2002). The beliefs in Feng-shui as a way of life of Chinese Thais in Bangkok [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University. (*In Thai*)
- Wang, C. (2015). New translation on Lun-Heng reader. Sanmin Publishing. (*In Chinese*)
- Wattanamahat, K. (2018, July 5). Frog, toad symbol of fertility. Sri Guruthepmantra. <http://www.shreegurudevamantra.blogspot.com/2018/07/> (*In Thai*)
- Xi, L.Y. (2009). Interpretation of toad totem. *E-Journal of Shandong Institute of Arts and Crafts*,18(1), 113-116. (*In Chinese*)
- Xie, L.L. (2022). The origin of the folklore “Liu Hai plays with the golden toad”. *E-Journal of Gansu County Bureau of Culture, Sports, Radio, Television and Tourism*,13(4), 92-94. (*In Chinese*)
- Zhang, Y.C. (2017). A preliminary discussion on the image of toads and the culture of longevity in the stone portraits of the Han dynasty. *E-Journal of Beauty & Times*, (5), 121-122. (*In Chinese*)

The Use of English and Chinese Predicates by Thai University Students

Yanhong Mu

Naresuan University International College, Phitsanulok 65000 Thailand

E-mail: yanhongm@nu.ac.th

Apichai Rungruang¹

Faculty of Humanities, Naresuan University, Phitsanulok 65000 Thailand

E-mail: rapichai2002@yahoo.com

(received 12 January, 2023)(revised 27 April, 2023)(accepted 1 June, 2023)

Abstract

This study aims to examine how well Thai university students could cope with English and predicates, and to investigate the possible causes of difficulties in English and Chinese predicates. Nineteen university students took a predicate test, and among the 19, six students participated in a structured interview session. The statistical findings reflected and showed no difference in their performance in both languages. To be more precise, their performance on the test did not provide a clear-cut answer on which language students performed better ($p > .05$). The interview was employed to elicit the information with regards to why certain structures posed some difficulties on the Thai learners. The findings revealed that in English, their body of knowledge on parts of speech and sentence structure such as imperative sentences and the complex sentences were inadequate. In Chinese, a lack of understanding of certain Chinese predicate structures and lexical items caused them to misidentify which one was a phrase or a complete sentence on the test. Instructors in both languages should pay closer attention to these problematic areas and find appropriate teaching lessons and materials to enhance their students' language performance.

Keywords: English; Chinese; Predicates; Thai University Students

---

¹ Asst. Prof. Dr. Apichai Rungruang, Corresponding Author.

1. Introduction

This study is a collaboration between two researchers in the field of foreign language teaching. It is a well-known fact that the ability to speak more than one language not only provides benefits but also becomes a challenge to language learners. Based on the researchers' teaching experience and observation, university students had some difficulty constructing correct sentence structures in English and Chinese languages. In terms of English, some students produced fragments and run-on sentences when writing terms paper, presenting assigned projects, and answering exam questions. To illustrate, students claimed that the following statement is a complete sentence "*Somchai, who want to see you now*". In fact, it is a fragment since no main verb exists. Here is an example of a run-on sentence: "*Thailand is a land of smile, people are very friendly and kind-hearted*". It is grammatically incorrect because English does not allow two complete sentences stay together without a conjunction or have a comma splice. Chinese is not an exception. Students were very confused on how to produce some sentence structures. Sometimes when they did a translation task, they added more terms/words in the sentence. For instance, they translated "He is thirty-years old." into "他是三十岁。tā shì sānshí suì." "是 shì-to be" should not be in the sentence. The other example was the translation from Chinese to English. they translated "她很漂亮。Tā hěn piàoliang. -She is very beautiful." into "She very beautiful." The copular verb "is" should be added in the part of predicate in the sentence. These inspired the researchers to investigate whether Thai university students understood a basic structure of predicates in the two languages or not and what would be the possible causes for those language errors. The findings could raise instructors' awareness of the problems and motivate them to pay special attention to the problematic areas. The instructors can either find or develop appropriate teaching materials/lessons to help students to understand predicates in both languages.

Research Objectives

First, to examine students' performance on English and Chinese predicates.

Second, to investigate the possible causes of English and Chinese predicate misidentification.

Research Questions

First, to what extent do Thai university students understand English and Chinese predicates?

Second, what are the causes of difficulty when Thai university students identify the sentence and phrase in English and Chinese?

2. Review of Related Literature

This part is divided into two sections. The first part covers a conceptual framework; the second one deals with previous studies.

2.1 A conceptual framework

Since this study focuses on two languages, our conceptual framework had two major parts: English and Chinese.

In terms of English, the study employed a phrase structure rule from Celce-Murcia & Larsen-Freeman (1999: 98). They claim that a phrase structure rule consists of many elements: a noun phrase, a verb phrase, a prepositional phrase, and the like in human mind. In a verb phrase, structure possibilities are below.

$$VP \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \text{Aux verb + verb} \\ \text{copular verb} \\ V \end{array} \left\{ \begin{array}{l} \text{NP} \\ \text{AP} \\ \text{PP} \\ \text{(NP)} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \\ \\ \text{(PP)} \end{array} \right\} \right\}$$

Figure 1 Structural possibilities of English predicates

In this study, we treated the English verb phrase as a predicate or the most important part of a sentence. In Figure 1, a verb phrase begins with either a copular verb/ a ‘be’ verb or other types of verbs—auxiliary verbs, finite verbs, non-finite verbs, etc.—followed by a noun phrase, adjective phrase, and prepositional phrase. See a few examples below. The bold letters are the predicates.

- (1) They **will come to visit you soon.** an auxiliary verb + a verb + infinitive to, + etc
- (2) I **am a teacher** a copular + a noun phrase
- (3) He **likes Thai food** a verb + a noun phrase

As mentioned earlier, the predicate is the most important part of an English sentence. In other words, it must exist in a sentence. However, the sentence subject can be omitted, particularly in an imperative sentence in which the subject “you” is omitted. For instance, “Do your homework now” the subject “you” is omitted, but it is still regarded as a complete sentence.

In terms of Chinese, the researchers employed a predicate structure from a number of scholars, namely Li & Cheng, 1994; Ren, 2015; Ross, 2009; Shei,

2014; and Yang, 2006 a, b. It has been found that the Chinese predicates have approximately 21 types (Rungruang & Mu, 2020). Below are a few examples of Chinese predicates from Li & Cheng (1994). Again, the bold letters are the predicate part.

Verb:

(4) 老师   教   学生   学
 lǎoshī   jiāo   xuéshēng   xué
 teacher   teach   student   learn
 The teacher teaches. The student learns.   (1994: 242)

Adjective:

(5) 那个   故事   很   可笑
 nàge   gùshi   hě   kěxiào
 that   story   very   funny
 That story is very funny.   (1994: 242)

Noun:

(6) 明天   新年
 míngtiān   xīnnián
 tomorrow   new year
 Tomorrow is New Year's Day.   (1994: 242)

Numerals:

(7) 他   三十
 tā   sānshí
 he   30
 He is 30 years old.   (1994: 242)

Pronouns:

(8) 他   的   发音   怎么样?
 tā   de   fāyīn   zěnmeyàng
 he   possessive marker   pronunciation   question pronoun
 How is his pronunciation?   (1994: 243)

Coordinative phrases:

(9) 那个   孩子   活泼   可爱
 nàge   háizi   huópō   kě'ài
 that   kid   active   adorable
 That kid is active and adorable.   (1994: 243)

A coordinative phrase refers to a sequence of two words that share the same part of speech. In (9), both bold terms are adjectives.

Subject-predicate phrases:

A predicate consists of a subject-predicate structure. Some scholars call it a topic-comment structure.

- (10) 她 眼睛 很 大
t ā y ǎ n j ī n g h ě n d à
she eye very big
Her eyes are very big. (1994: 243)

These are only some of the 21 predicate types we have gone through from the previous studies. See more details in Rungruang & Mu (2020).

2.2 Previous studies

To comprehend how Thai EFL learners deal with English errors, most studies focus attention on writing to investigate the types of errors. The findings reveal different types of errors from Thai learners. For instance, Kampookaew (2020) analyzed and found that the most frequently found errors were nouns, articles, verbs, word classes, and prepositions. These areas were further put under in-depth analysis and she found that wrong use of singular and plural nouns, omission of the article ‘the’, and subject-verb disagreements were the most widely found grammatical errors for Thai students. Another study was from Amnuai (2020)’s on the basis of sentence level, word level, and mechanics aspect. Five widely found errors from the most frequent to least frequent were word choice, preposition, sentence construction, singular or plural forms, and quotation marks. The other one was from Waelateh, Boonsuk, Ambele, and Jeharsae (2019)’s study; they found that written errors were associated with different analytical levels, namely syntactic (the most frequent error), lexical (the second most frequent error), and morphological and discourse levels.

To go beyond the error perspectives, a number of studies examined not only error types but also the causes or sources of errors. Some of them were: Promsupa, Varasarin, and Brudhiprabha (2017) who claimed that the three most frequently found errors were singular/plural, articles, and prepositions, respectively. The sources of error came from both interlanguage errors (the difference between English and Thai) and intralingual errors (the difficulties and problems in English itself). By the same token, Watcharapunyawong and Usaha (2013) paid special attention to errors and the influence of the mother tongue (interlanguage errors). They suggested that different genres (narration, description, and comparison/contrast) had different types of errors. Nonetheless, the widely found errors were articles, sentence structure, word choice, singular/plural form,

prepositions, and subject-verb agreement. L1 interference did have an influence on errors; that is, the learners employed Thai language structures and rules to write English sentences.

Previous studies on the Chinese language widely vary, from four language skills, linguistic perspectives, to Chinese teaching situations in Thailand. Overlapping among these areas have been found as well. Some of them are error analysis studies on Chinese writing related to linguistic perspective such as prepositions (Petcherdchoo, 2010); Chinese verbs (Chavanatnusorn, 2019); and Chinese near-synonymous verbs (Wattanakamolkul, 2020). Certain Chinese parts of speech (or word choice) have been carried out by Thai scholars as well. To illustrate, two Chinese adverbs—“忽然 hū r á n” and “突然 t ū r á n”—were investigated whether Thai learners could make a difference between the two (Rakkiattiyod, 2019). Speaking and listening skills were also conducted in the sense of pronunciation errors (Vongkrachang, 2008) and factors influencing listening skills (Suttiphan, 2017). Beyond language skill perspective, studies on Chinese teaching in different educational levels have been conducted, namely a Thai vocational college, and higher education (Taichan, 2015; Wasinanon, 2019; Wuttiphan, 2013). Surveys on teaching Chinese language either in different parts of Thailand or the whole nation also gain attention from non-Thai and Thai scholars (Xie, 2018; Wang, & Li, 2019; Kanoksilapatham, 2011). However, not much comparative research between the two languages has been found. Some of them are: Tangpakorn (2020) conducted a study between a Chinese modal particle “吗 ma” and some question particles in Thai, namely maj²⁴ไหม, maj⁴⁵มั๊ย, rx:²⁴หรือ, and rui²⁴หรือ. Yamwong (2021) carried out a study on Chinese and Thai order of modifiers. It looks like there is still more room for comparative studies to expand. Thus, the present study would fill the gap by examining the predicate part between the two languages.

3. Research Methodology

This part covers participants, research tools, data collection procedure, and data analysis.

3.1 Participants

Participants were nineteen third-year students whose majors were Human Resource Management, International Business Management, International Tourism and Hospitality Management, and English for Business Communication at an international college in Thailand. At the age of 20-22, they had at least 10 years of English learning. This group of students was selected since they had

taken Chinese courses at least three courses (Chinese I, II, and III) from their second to the third year of study. All courses they took during their study at the university were employed English as a major medium of instruction except Thai language courses (as a basic course requirement). In terms of Chinese courses, the instructor who was a native speaker from mainland China used English and Chinese as a medium of instruction to explain the contents with Chinese textbooks.

3.2 Research instruments

This study employed two major research instruments. One was a predicate test; the other was a structured interview.

A predicate test was divided into two parts. One was related to the English language; the other was the Chinese language. Each part had 25 questions; the total number of items from the two parts was 50. What the participants had to do was to identify individual items whether it was a phrase or a sentence. If a particular item was not a sentence, they needed to write the explanation in Thai why it was not a complete sentence. The reason to have the participants do this was to elicit their language competence on the differences between phrases and complete sentences in the two major languages. It took the participants 25 minutes to complete the test. Each question item is counted as one point. Since both languages had 25 questions, their total score was 25 in English and 25 in Chinese. Below is an example from the English part. See Appendix for a complete test used in this study.

Table 1 A sample of test item

Item number	Mark “√” if it is a complete sentence. Mark “X” if it is not.	Provide an explanation if it is not a complete sentence.
1) Over my head		
2)		
3)		

A structured interview was carried out after the participants completed the test in the following week due to memory prevention. Six volunteer participants among the 19 took part in the interview session. One of the researchers set up the time to meet individual interviewees. Before the interview began, the researcher asked for permission to do the tape recording of the interview session. Then, the interview covered seven or eight questions related to English and the other eight questions related to Chinese on the test they took a week before. The main

objective of the interview was to elicit their answers again with an explanation of why they thought a particular item was a phrase or a sentence. Individual interviewees spent 25-30 minutes completing the interview session.

3.3 Research validity

In terms of the predicate test, all question items were examined by two English teaching experts in the English Department and by two Chinese native instructors in the Chinese Department through an IOC table (IOC: Item Objective Congruence Index). The values in each item were over 0.5. Then, the test was piloted to another group that shared the same characteristics as the sample group to ensure that all items were understandable. In terms of interview questions, selected question items were chosen and tried out with two students who were not in the target group. Thus, test item examination by the experts and a pilot study established content validity in this study.

4. Findings

The findings cover two main sections. One is a quantitative section to answer the first research question. The second part is the qualitative section to answer the second research question.

4.1 Quantitative Section

A quantitative data set comes from the first research question: *To what extent do Thai university students handle English and Chinese predicates?*

To answer the first research question, a non-parametric statistic test, specifically Wilcoxon Signed Ranks test, was employed since the sample group was small (N=19). Below is a statistic finding.

Table 2 A statistic result from the test

	Chinese - English
Z	-.057
P-value	.955

N= 19; p > .05

The test result shows that there was no statistically significant difference between the two languages. In other words, the participants' performance between English and Chinese was not different. That is, we cannot identify whether their performance in the English predicate was outperformed in the Chinese predicate, and vice versa.

In Table 3, details on the statistical findings—median, maximum/minimum scores—were shown.

Table 3 Median score, maximum and minimum scores from the two languages

	Scores		
	Median	Min	Max
English	17 (25)	9	24
Chinese	18 (25)	6	23

The numbers in parenthesis refer to the total score in each part.

From the total score of 25 in each part, the median scores English and Chinese were 17 and 18, respectively. The minimum scores between the two languages were slightly different. That is, English was higher than Chinese (9 and 6). The maximum scores were nearly the same (24 and 23).

4.2 Qualitative Section

A qualitative data set is from the second research question: *What are the causes of difficulty when Thai university students identify the sentence and phrase in English and Chinese?*

Through a structured interview, six individual students attended the interview session. It took each of them approximately thirty minutes to complete this session. The researchers asked them to select English questions based on the predicate test, as in Table 4.

4.2.1 English part

Table 4 A summary of selected item answers from 6 interviewees

Item No.	Content	Sentence or phrase	Correct answer	Incorrect answer
3	I knew what happened.	sentence	6	0
10	The most beautiful girl in the land.	phrase	3	3
14	A happy and somewhat silly place full of very silly people.	phrase	2	4
15	My friend Somchai, who is interested in all types of food.	phrase	1	5
16	Do your homework now.	sentence	1	5

23	I marked the reference with a purple flag that I investigated ostrich farms.	sentence	6	0
24	Free access to the Internet at the public library near my apartment.	phrase	1	5
25	The three-inch-square, yellow self-stick notes	phrase	5	1

In Table 4, items No 3 and No 23 were the easiest ones for them since they could identify the two items correctly. Item No 25 became the second easiest one; only one interviewee misidentified it. At the extreme opposite, items No.5, 16, and 24 were overly difficult ones since only one interviewee knew the correct answer.

Table 5 shows selected Chinese questions based on the predicate test.

4.2.2 Chinese part

Table 5 A summary of selected item answers from 6 interviewees

Item No.	Content	Sentence or phrase	Correct answer	Incorrect answer
3	便宜点 piányi diǎn	sentence	1	5
4	太贵了 tài guì le	sentence	4	2
5	中国人 Zhōngguó rén	phrase	6	0
6	你的朋友 nǐ de péngyou	phrase	2	4
15	现在 xiànzài	phrase	2	4
16	好朋友 hǎo péngyou	phrase	6	0
19	明天新年 míngtiān xīnnián	sentence	1	5
20	他三十岁 tā sān shí suì	sentence	1	5
23	他北京人 tā Běijīng rén	sentence	1	5
24	这件衣服三十块 zhèjiàn yīfu sānshí kuài	sentence	1	5

In Table 5, it is evident that items No.5 and 16 were easy for them since all interviewees could identify them correctly. The rest were quite difficult, particularly item No. 4; no interviewees could identify them as a sentence. In other words, all six interviewees believed that item 4 was a phrase.

5. Discussion

Since the predicate test provided only the quantitative data set to reflect the overall performance, to further an in-depth analysis the discussion part should be placed on the quantitative data set. Consequently, this part covers what possibly went wrong with their answers. Excerpts from the interviewees are presented. The numbers (1-6) were attached at the end of the term “interviewee” to signify who said a particular statement. The final part is a summary of the difficulty causes.

5.1 English Part

In terms of the English language, most interviewees did not understand the basic structure of English sentences. To be more precise, five out of six interviewees believed that a complete sentence must have a subject, a verb, and an object. Only one interviewee claimed that an object can be optional. For instance, when the researcher asked interviewee 3 to make a complete sentence without an object, she said “She is running” or “I am hungry”. But when she had to analyze item No. 16 on the test (*Do your homework now*), she claimed that it was not a complete sentence since it had no question mark. This reflects that she did not understand that in an imperative sentence the subject “you” can be omitted. This type of sentence is used as a command, instruction, request, or advice. It ends with either a period or an exclamation mark. Below are excerpts from the other two interviewees when they were asked to identify whether item No.16 was a phrase or a complete sentence.

“I do not think it is a complete sentence. It looks like a question, but it does not have a question mark. So, I think this is a phrase not a complete sentence at all”. (Interviewee 3)

“I think it is a command to tell one to do something, but it cannot be a sentence since we do not know who said that or commanded people to do thing”. (Interviewee 2)

There was another interviewee who could identify this item correctly, but she provided a very unique explanation.

“I think it is a sentence. The reason is that as long as I can understand the meaning, it is a complete sentence, not a phrase.” (Interviewee 4)

These reactions did not reflect the type of sentence, namely the imperative sentence. Since they did not understand the basic principle of sentence structure, they could not identify a subordinate clause and the main clause. Item 15 (*My friend Somchai, who is interested in all types of food*) is a good example to support

this claim. Five out of six interviewees claimed that item No. 15 was a complete sentence.

“I think this is a complete sentence since it tells us who does what, and the meaning is very crystal clear” (Interviewee 3)

His/her explanation shows that as long as a “be” verb exists in a statement, a complete sentence should exist. In addition, since s/he understood the meaning of Item No.15, s/he misjudged it as a complete sentence.

Interestingly, even though only one interviewee could identify item 15 correctly, her/his answer was questionable. Below was her reaction.

“I think ‘who is interested in all types of food’ is a conjunction to tell that Somchai is interested in food.” (Interviewee 4)

We were not certain whether the interviewee misused the term conjunction or not but she knew the function of this subordinate clause (*who is interested in all types of food*). The problem with relative clauses was not new. Previous studies also confirm this issue in the sense of either fragment (Kampookaew, 2020) or issues with relative clause problems (Promsupa, Varasarin, & Brudhiprabha, 2017; Waelateh, Boonsuk, Ambele, & Jeharsae, 2019; Amnuai, 2020; Khumphee & Yodkamlue, 2017).

We assume that when the interviewees were asked to identify a selected item whether an individual item was a phrase or a complete sentence, it is possible that a sentence had a complete and clear meaning. Thus, a phrase was an incomplete statement so the meaning was neither clear nor reasonable. Not surprisingly, when all six interviewees were asked to identify item No. 10 (*the most beautiful girl in the land*), three of them asserted that it was a sentence since it provided a complete meaning. They understood the meaning of this statement. Besides sentence structure knowledge, they struggled with the parts of speech (or word choices) as well. That is, being able to identify nouns, verbs, adjectives, and the like could be a good criterion to judge selected items. To illustrate, item No.24 (*Free access to the Internet at the public library near my apartment*) confused them. Five out of six interviewees misidentified it as a complete sentence. They posited that the term “access” is a verb.

In fact, it is a noun, since it has the adjective “free” as a noun modifier and as a result then, it is a phrase. However, one interviewee claimed that it was a phrase since the term “access” was not a verb, but s/he could not identify its part of speech. When asked to identify the term “free”, s/he was not sure whether it was a noun or not. In terms of correct answers, items No.3 and No.23 had perfect

scores. For one thing, they could identify the subject and verb in the two items, and another is that they understood the meaning. In item No.25, as a phrase, five out of the six interviewees could identify it and provided the reason that the main verb did not exist. This problem is comparable with the studies of Kampooakew (2020) and Watcharapunyawong & Usaha (2013) who regarded it as a problem of word classes, and word choices, respectively.

To sum up, it can be concluded that the causes to make them misidentify selected items are shown below.

First, inadequate knowledge of sentence structure is a key element to complete the task successfully. They should have known that the most important part of an English sentence is a verb or a predicate. The subject part can be omitted in certain structures, namely in an imperative sentence. In terms of complex sentence structure, they were expected to acknowledge that a complex sentence consists of a main clause (independent clause) and a subordinate clause (dependent clause). Without this body of knowledge, they would misidentify the selected items.

Second, placing too much on meaning leads to misidentify the selected items. Many of them believe that if they understood the meaning, it should be a complete sentence. This reflects the first cause in that they did not have enough knowledge on sentence structure. Thus, they looked for some other elements to help them do the phrase/sentence identification task.

Finally, inadequate knowledge on parts of speech derails the participants to differentiate between a phrase and a sentence. It is true that parts of speech play a crucial role to form different parts of the sentence. For example, a sentence subject must be a noun and pronoun. This is a basic rule even though a sentence subject can be in other forms such as a noun clause: what I want is your money. A predicate consists of a verb and others—a prepositional phrase, a noun phrase, etc.

5.2 Chinese Part

The six interviewees employed the same pattern as English to analyze Chinese phrases and sentences. That is, they believed that Chinese sentences consisted of a subject, a verb, and an object. In addition, the meaning was another key of analysis. As long as they understood the meaning, they would judge it as a complete sentence. However, things did not go as straightforward as they expected because the Chinese predicate part is very unique and could confuse them. For example, item No 3 (便宜点 piányi diǎn?—Could you reduce the price a bit?) became an uphill task for them since 5 out of 6 did not know the meaning

of piányi (cheap/inexpensive). However, most of them could handle item No 4 (太贵了 tài guì le—This is too expensive) even though it shares the same structure as item No 3. That is, adjectives 便宜 piányi -cheap and 贵 guì-expensive (function as a predicate). Thus, our assumption is if they had known the meaning, some could have identified the item correctly, as in a reaction from Interviewee 1.

“I do not know the meaning in item 3, but I know the meaning in item 4. The term “贵 guì” means expensive. So, I know the meaning and I think item 4 should be a sentence”.

Interestingly, Interviewee 5 could provide the correct answer in item 3, but s/he still insisted that item 4 was a phrase even though the researcher provided his/her the Thai meaning during the interview session. S/he claimed that the subject of the sentence was unknown. Thus, it should be a phrase. Notice that item No.3 did not have a subject either. In this case, we propose that Interviewee 5 did not understand that Chinese allowed a subjectless sentence. In addition, an adjective can function as a predicate to describe or evaluate someone/something (Yang, 2006a).

Item No.5 (中国人 Zhōngguó rén—Chinese people) shares the same reaction from the interviewees. That is, if they came across familiar and known the terms, they could do the task correctly. In this case, all six interviewees could identify it as a phrase. But item 6 (你的朋友 nǐ de péngyou –my friend) turned things around. Most of them were confused even though they knew the meaning. It is very possible that they were not certain whether a possessive marker “的 de” could function as a verb or not.

Item No.19 (明天新年 míngtiān xīnnián Tomorrow is New Year) confused interviewees since they claimed that no verb existed here. In fact, a nominal phrase can function as a predicate in Chinese. As a result, item No.19 was a complete sentence. Likewise, item No.20 (他三十岁 tā sān shí suì—He is 30 years old) is a sentence but 5 out of 6 believed that it was a phrase because the term “是 shì—is” did not exist. Here is the reason for the one who claimed that item 20 was a sentence, as in an excerpt below.

Interviewee 4 explained that *“I think this is a sentence because it makes perfect sense to me”.*

When the researcher asked his/her to identify the predicate, s/he could not explain clearly whether the numerical number could function as a predicate, but she mentioned that it was acceptable in Chinese not to have a verb to function as a predicate. In terms of clear and less complicated items to identify, items No.5

and No.16 were quite easy since they all knew the meaning and spent a few seconds identifying them as phrases. Again, knowing the meaning of the terms plays a crucial role to help them identify the term.

In short, it can be concluded that a few causes of difficulties in Chinese are:

First, the interviewees did not understand certain Chinese sentence structures. Since they had studied English for over ten years and took all courses at the university in English, they employed the English sentence structure to analyze Chinese sentence structure. They should have been aware of some unique Chinese structures.

Second, their vocabulary knowledge was too limited. At least, they should have known basic Chinese words, particularly in everyday conversation. To make it tangible, they should be at least familiar with vocabularies in HSK 1 and 2. They would feel more comfortable doing the predicate test. Note: HSK is a Chinese standardized test, ranging from 1-6. Levels 1 and 2 require the test takers to be able to have a basic capacity to communicate with the use of words in easy sentences.

6. Conclusion and Suggestion for Further Studies

The present study has provided empirical evidence on a predicate identification made by Thai university students at an international college in Thailand. Statistical findings from the test answered the first research question in that Thai university students' performance in both languages had no difference. The interview session provided a qualitative data set to answer the second research question. Lack of a solid body of knowledge on types of English sentences cause some difficulty for them. To be more precise, many were not aware that in an imperative sentence the subject can be omitted. The English complex sentence structure was another difficulty for them. In Chinese, building vocabulary knowledge should be taken into consideration. A limit of vocabulary knowledge could lead to a feeling of shyness to classroom participation, discourage them to learn Chinese, and finally, affect their low self-confidence to use the language. More in-depth analysis of these errors also showed that the students struggled with Chinese sentence structures. In other words, they showed a sign of difficulty in differentiating between phrases and sentences.

Although the results of the present study probably cannot be generalized to all Thai university students who study English and Chinese across Thailand, this definitely sheds light on some problematic areas and raise awareness to not only the instructors but also the learners. This requires ways to prevent oversight

on these problems in the two languages by focusing more attention on the problematic areas. That is, instructors have to put more energy and effort to assist students to deal with the problem areas. To make it tangible, the instructor can have a focused lesson on English sentence structure, particularly complex sentences. A few intensive lessons on some Chinese predicate structures such as numerals, co-ordinate phrases, subject-predicate phrases, adjective as the predicate, etc. should be put into action to bring students' awareness of what native speakers employ in reality. In addition, instructors can emphasize on the parts of speech of Chinese when teaching the new words in each lesson.

7. Limitation

We found that items on the predicate test which were also used to elicit information in the interview session had elicited certain specific responses from the participants. To elaborate on this point, the findings reflected only two major problem areas in the two languages. That is, one was sentence structure; the other was word choices or parts of speech. Future studies should employ more research tools to provide more grammatical perspectives. For instance, having a translation task can elicit their competence in how much they understand English and Chinese predicates. The researcher might use random both phrases and sentences in Thai and have the test takers write those in English and Chinese. With this, the produced response from them mirrors how much they understand the predicates in the two languages. To have a multiple-question test is another way to reflect their genuine competence, but it should not be the only tool to employ. The reason is that their correct answers might come from their guessing, not from their own understanding.

In addition, the number of the participants was small (19 students). The results probably cannot be generalized to all Thai university students who study English and Chinese across Thailand. Future studies should employ larger number of participants.

References

- Annuai, W. (2020). An error analysis of research project abstracts written by Thai undergraduate students. *Advances in Language and Literary Studies*, 11(4), 13-20.
- Celce-Murcia, M., & Larsen-Freeman, D. (1999). *The grammar book: An ESL/EFL teacher's course (2nd ed.)*. USA: Heinle & Heinle.

- Chavanatnusorn, P. (2019). Discussion on an analysis on errors by Thai students in Chinese near-synonymous verbs and learning strategies. *Chinese Journal of Social Science and Management*, 3 (1), 38-149.
- Kampookaew, P. (2020). An analysis of grammatical errors made by Thai EFL university students in an EAP writing class: issues and recommendations. *rEFLECTIONS*, 27 (2), 246-273.
- Kanoksilapatham, B. (2011). National survey of teaching Chinese as a foreign language in Thailand. *Proceedings of the 2nd Annual International Symposium of Foreign Language Learning*, 1-15.
- Li, D., & Cheng, M. (1994). *A practical Chinese grammar for foreigners*. Beijing: Sinolingua.
- Petchedchoo, P. (2010). *An analysis of common errors in Chinese prepositions usage by Thai high school students in Bangkok and nearby areas* (Report No. n.d.). Dhurakijpundit University. (In Thai)
- Promsupa, P; Varasarin, P., & Brudhiprabha. (2017). An analysis of grammatical errors in English writing of Thai university students. *HRD Journal*, 8 (1), 93-104. (In Thai)
- Rakkiattiyod, K. (2019). The errors in using “忽然” and “突然” of Chinese major students of Phetchaburi Rajabhat University. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 6 (2), 89-104. (In Thai)
- Ren, J. (2015). *Ultimate Chinese grammar*. Bangkok: Se-Ed Press. (In Thai)
- Ross, C. (2009). *Schaum's outline of Chinese grammar*. USA: McGraw-Hill Education.
- Rungruang, A., & Mu, Y. (2020). Predicates in Chinese and English. *Journal of Humanities and Social Sciences, University of Phayao*, 8 (1), 76-95.
- Rungruang, A., Methitham, P., Netthanyakonwong, A.,& Yanhong, M. (2021). Which Structure Causes More Serious Problems?: A Case Study of Chinese and English Predicates. In *Proceedings of The 14th National and International Humanities and Social Sciences (HUSOC) Network Conferences*, Naresuan University, 486-496.
- Shei, C. (2014). *Understanding the Chinese language: A comprehensive linguistic introduction*. Hong Kong: Routledge.
- Suttiphan, N. (2017). Factors affecting Chinese language listening skills of Chinese language students, Walailak University: A case study for students participating in In Country Study Program for the academic year 2017. *Proceedings of the 10th Hatyai National and International Conference*. Hatyai University, 223-238.
- Taichan, S. (2014). Problems of Chinese teaching in a vocational college in Thailand. *Patumthani Journal*, 6 (2), 195-199. (In Thai)

- Tangpakorn, B. (2014). Thai students' acquisition to the error analysis of Chinese modal particles “吗” -- “Language subjectivity”: The interpretation of perspective. *Journal of Chinese Studies, Kasetsart University*, 7(2), 151-186. (In Thai)
- Vongkrachang, S. (2010). A study of Thai learners' pronunciation error in reading Mandarin phonetic symbols. *Proceedings of the Second National Conference on Humanities and Social Sciences. Songkhla Rajabhat University*, 373-386.
- Waelateh, B., Boonsuk, Y., Ambele, E. A., & Jeharsae, F. (2019). An analysis of the written errors of Thai EFL students' essay writing in English. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 25 (3), 55-82.
- Wang, T.& Li, Y. (2019). An investigation on Chinese teaching and learning situation of schools in northern Thailand. *Panyapiwat Journal*, 11(2), 244-256. (In Thai)
- Wasinanon, N. (2019). The study of Thailand's systematic Chinese teaching management in higher education. *Journal of Chinese Studies, Kasetsart University*, 9 (2), 263-287. (In Thai)
- Watcharapunyawong, S., & Usaha, S. (2013). Thai EFL students' writing errors in different text types: the interference of the first language. *English Language Teaching*, 6 (1), 67-78.
- Wattanakamolkul, P. (2020). An analysis of errors in Chinese words with same morpheme by Thai undergraduate students: A case study of Rajamangala University of Technology, Rattanakosin Campus. *Suan Sunandha Academic & Research Review*, 14 (2), 57-70. (In Thai)
- Wuttiphan, N. (2013). The study of Thailand Chinese teaching policy in Chinese teaching of the Faculty of Education, Khon Kaen University. *Journal of Education, Khon Kaen University*, 36 (1), 16-22. (In Thai)
- Xie, Z. (2018). The current situation and countermeasures of Mandarin education in northern Thailand under the “Belt& Road” Initiative. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 58, 396-400.
- Yamwong, N. (2021). The comparative analysis of Chinese and Thai order of modifiers. *Journal of Chinese Studies, Kasetsart University*, 13(2), 113-156.
- Yang, J. (2006 a). *Hanyu Jiaocheng (Chinese Course) (Chinese Edition--Shang)*. China: Beijing Language and Culture University Press. (In Chinese)
- Yang, J. (2006 b). *Hanyu Jiaocheng (Chinese Course) (Chinese Edition--Xia)*. China: Beijing Language and Culture University Press. (In Chinese)

Appendix

ชื่อ _____ นามสกุล _____ ชั้นปี _____

Part 1

ให้ระบุว่าต่อไปนี้เป็นประโยคหรือไม่ ถ้าใช่ให้ใส่เครื่องหมาย (✓) ถ้าไม่ใช่ให้ใส่เครื่องหมาย (x) หากไม่เป็นประโยคให้ระบุเหตุผลเป็นภาษาไทย

English

English	ใช่ (✓) ไม่ใช่ (x)	เหตุผลที่ไม่ใช่ประโยค
1) Over my head.		
2) I didn't get very much sleep last night.		
3) I knew what happened.		
4) Sitting by the broken plate licking the crumbs		
5) Earplugs would be a good tool for this project.		
6) The next day		
7) I forgot to lock the door of my car		
8) Walking into the parking garage		
9) Did you ever get a strange feeling that someone was around you?		
10) The most beautiful girl in the land.		
11) Her 21st birthday was approaching.		
12) A very cruel and unkind man.		
13) She ran until she reached the finish line.		
14) A happy and somewhat silly place full of very silly people.		
15) My friend Somchai, who is interested in all types of food.		
16) Do your homework now.		
17) Extremely rich and famous.		
18) Screamed loudly.		
19) As a reminder of my own possible intellectual growth in this topic.		
20) Education, above all, should be challenging and inspiring.		
21) Always looking for interesting or fascinating topics and ideas.		
22) The red flags for these creative topics.		
23) I marked the reference with a purple flag that I investigated ostrich farms.		
24) Free access to the Internet at the public library near my apartment.		
25) The three-inch-square, yellow self-stick notes		

Part 2

ให้ระบุว่าต่อไปนี้เป็นประโยคหรือไม่ ถ้าใช่ให้ใส่เครื่องหมาย (√) ถ้าไม่ใช่ให้ใส่เครื่องหมาย (x) หากไม่เป็นประโยคให้ระบุเหตุผลเป็นภาษาไทย

Chinese

Chinese	ใช่ (√) ไม่ใช่ (x)	เหตุผลที่ไม่ใช่ประโยค
1. 我听不懂 wǒ tīng bù dǒng		
2. 厕所在哪里 cè suǒ zài nǎ lǐ?		
3. 便宜点 piányi diǎn?		
4. 太贵了 tài guì le		
5. 中国人 Zhōngguó rén		
6. 你的朋友 nǐ de péngyou		
7. 小高：谁呀 shéi ya 王朋：是我 shì wǒ →วิเคราะห์ประโยคนี		
8. 这个咖啡很热 Zhège kāfēi hěn rè		
9. 中国在泰国北边 Zhōngguó zài Tàiguó běibian		
10. 我的生日一九九七年六月三十日 wǒde shēngri yījiǔjīqī nián liù yuè sānshí rì		
11. 不要吃了 bú yào chī le		
12. 好久不见 hǎo jiǔ bú jiàn		
13. 跟我来吧 gēn wǒ lái ba		
14. 在这儿 zài zhèr		
15. 现在 xiànzài		
16. 好朋友 hǎo péngyou		
17. 一个人 yí ge rén		
18. 玛丽很可笑 hěn kěxiào		
19. 明天新年 míngtiān xīnnián		
20. 他三十岁 tā sānshí suì		
22. 我们已经复习了 wǒmen yìjīng fùxí le		
23. 她眼睛很大 tā yǎnjīng hěn dà		
24. 他北京人 tā Běijīng rén		
25. 这件衣服三十块 zhèjiàn yifu sānshí kuài		
26. 我爱你 wǒ ài nǐ		

A Study of the Power Relationship of the Jia Family's Daughter-in-Law Group in *The Dream of the Red Chamber* 《红楼梦》

Puthep Prapagorn¹

Chinese Major, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Thepsatri Rajabhat University, Lopburi 15000 Thailand
E-mail: prapagornputhep@hotmail.com

Kanokporn Numtong; Siriwan Likhidcharoentham²

Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities,
Kasetsart University, Bangkok 10900 Thailand

(received 8 January, 2023)(revised 6 March, 2023)(accepted 7 April, 2023)

Abstract

This article aims to study and analyze the power relationship of the main character's daughter-in-law and the secondary daughter-in-law, including the daughter-in-law's relationship with other characters in the Jia family that appear in *The dream of the Red Chamber*. By studying *The Dream of the Red Chamber* by Cao Xueqin and Gao'e, totaling 120 chapters, the researcher uses the principle of power relations of people in society according the basic social relationship principle and ethical principles to treat each other as the conceptual framework of this research. The results revealed that the model and method of building power relationship discovered from the study of the daughter-in-law character in the Jia family had 3 types of relationship patterns: Society 2. Building power relationships through kinship 3. Building power relationships based on superiority. For the model of using and expanding the power base of the character's daughter-in-law, there are all 3 types: 1. Power base expansion through the blood system 2. Power base expansion through the patronage system that the daughter-in-law provides care and support 3. Power base expansion through giving you punishment which the model of such power relationship it illustrates

---

¹ Chinese Major, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University and PhD Student in the Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University

² Lecturers of Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University

the power-changing dynamics that the daughter-in-law needs to adapt to the life of the Jia family under the feudal society. However, the powers that the daughter-in-law try to maintain and inherit to the heirs must inevitably be tied to the husband and attached to the patriarchal system of relations in society.

Keywords: *The Dream of the Red Chamber*; character's daughter-in-law; the power relationship; Chinese aristocracy; Chinese Literature

การศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มสะใภ้ตระกูลจ๋า จากวรรณคดีเรื่อง *ความฝันในหอแดง* 《红楼梦》³

ภูเทพ ประภากร⁴

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ประเทศไทย

อีเมล prapagornputhep@hotmail.com

กนกพร นุ่มทอง; ศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม⁵

ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

วันรับบทความ 8 มกราคม 2566 วันแก้ไขบทความ 6 มีนาคม 2566 วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 7 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะใภ้เอกกับอนุภรรยา รวมถึงความสัมพันธ์ของสะใภ้กับตัวละครอื่นในตระกูลจ๋าที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่อง *ความฝันในหอแดง* โดยศึกษาวรรณคดี *ความฝันในหอแดง* ฉบับของเฉาเสวียนฉินและเกาเอ้อรวมทั้งสิ้น 120 ตอน ผู้วิจัยใช้หลักความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคนในสังคม เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและวิธีการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ค้นพบจากการศึกษาตัวละครสะใภ้ในตระกูลจ๋ามี 3 แบบ คือ 1. การสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามหน้าที่จากกรอบจารีตทางสังคม 2. การสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจผ่านระบบเครือญาติ 3. การสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบอ้างอิงตัวบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า สำหรับรูปแบบการใช้และขยายฐานอำนาจของตัวละครสะใภ้มีทั้งหมด 3 แบบ คือ 1. การขยายฐานอำนาจผ่านระบบสายเลือด 2. การขยายฐานอำนาจผ่านระบบอุปถัมภ์ที่สะใภ้เอกให้การดูแลและสนับสนุน 3. การขยายฐานอำนาจผ่านการให้คุณให้โทษ ซึ่งรูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจดังกล่าว ทำให้เห็นถึงพลวัตการเปลี่ยนแปลงเชิงอำนาจที่เหล่าสะใภ้จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับความเป็นไปของตระกูลจ๋ายภายใต้ระบบสังคมศักดินา อย่างไรก็ตาม อำนาจที่เหล่าสะใภ้พยายามรักษาและสืบทอดให้แก่ทายาทยังต้องยึดโยงกับผู้เป็นสามีและผูกพันกับระบบความสัมพันธ์ของคนในสังคมที่ยึดถือระบบปิตาธิปไตยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

คำสำคัญ *ความฝันในหอแดง* ตัวละครสะใภ้ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระบบสังคมศักดินาจีน วรรณคดีจีน

³ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะใภ้ตระกูลจ๋าจากวรรณคดีเรื่อง *ความฝันในหอแดง* ของนายภูเทพ ประภากร โดยมี รศ. ดร. กนกพร นุ่มทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ผศ.ดร. ศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีและนิสิตปริญญาเอกประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

⁵ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. บทนำ

หงโหลวเมิ่ง 《红楼梦》 หรือ *ความฝันในหอแดง* ผลงานการประพันธ์ของเฉาเสวี่ยฉิน (曹雪芹, ประมาณ ค.ศ. 1715-1763) นักประพันธ์สมัยราชวงศ์ชิง วรรณคดีเรื่อง “*ความฝันในหอแดง*” หรือ *หงโหลวเมิ่ง* ถือกำเนิดขึ้นในสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง (乾隆, ค.ศ. 1711-1799) เปรียบเสมือนการเรียกร้องความมีชีวิตของสตรีเพศในสังคมได้ฟื้นกลับขึ้นมาอีกครั้ง การถือกำเนิดของ *ความฝันในหอแดง* นับว่าเป็นการเปิดแนวทางการเขียนนิยายรูปแบบใหม่ที่ทำให้ความสำคัญกับสตรี ตัวละครทุกตัวสร้างขึ้นจากประสบการณ์ในชีวิตของผู้ประพันธ์ตัวละครเอกในเรื่องส่วนใหญ่เป็นสตรีชนชั้นสูง กลวิธีการสร้างตัวละครสตรีที่ปรากฏในเรื่องมีเพียงสร้างภาพลักษณ์ความงามตราตรึงใจให้แก่ผู้อ่าน แต่ยังคงสร้างอัตลักษณ์ประจำตัวละครให้ผู้อ่านจดจำจนปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและอิทธิพลของ *ความฝันในหอแดง* ที่มีต่อวรรณคดีจีนในยุคต่อมา วิธีการสร้างตัวละครสตรีมีความโดดเด่นเหนือวรรณคดีจีนทุกยุคสมัย ส่งผลให้การศึกษาวรรณคดีเรื่องนี้ได้รับความนิยมนตลอดทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศ

แม้ว่าเค้าโครงเรื่องของ *ความฝันในหอแดง* จะเน้นเรื่องความรักระหว่างตัวละครเอกสามตัว ได้แก่ จ๋ยาเป่าอู๋ (贾宝玉) หลินได้อู๋ (林黛玉) และเชวียเป่าไซ (薛宝钗) ซึ่งการดำเนินเรื่องชี้ให้ผู้อ่านเห็นถึงความพยายามในการแสวงหาอิสระและการหลุดพ้นจากกรอบขนบธรรมเนียมทางสังคมที่กำหนดชะตาชีวิตของตัวละครไว้ให้เป็นไปเพื่อรักษาความมั่นคงของครอบครัวเป็นหลัก แต่ทว่า ผู้ประพันธ์ยังแฝงเรื่องการมีตัวตนของสตรีในทุกระดับชั้น เพื่อให้ผู้อ่านคำนึงถึงสถานภาพและสิทธิที่สตรีเพศพึงได้รับ แม้ว่าตัวละครสตรีที่ถูกสร้างขึ้นมาจะต้องพบกับความทุกข์จากการถูกกดขี่จากบุรุษหรือจากสภาพสังคมหรือแม้แต่จากสตรีด้วยกันเอง ตัวละครสตรีตัวแรกที่ปรากฏในเรื่อง *ความฝันในหอแดง* คือ “เจินอิงเหลียน” (甄英莲) บุตรสาวของเจินชื่ออิน (甄士隐) โชคชะตาที่ตัวละครสตรีตัวนี้ต้องพบเจอ สะท้อนให้ผู้อ่านเห็นว่าตัวละครอิงเหลียนคือตัวแทนชะตาชีวิตของสตรีทุกตัวในวรรณคดีเรื่องนี้ ซึ่งมีโชคชะตาอันน่าสงสาร น่าเห็นใจ ดังความหมายแฝงของชื่อตัวละครคือ “น่าเวทนา” (应怜) โดยตอนที่ 120 ตัวละครเจินอิงเหลียนต้องพบกับจุดจบของชีวิต ผู้ประพันธ์พยายามแฝงเรื่องจริง (真事隐去) เกี่ยวกับระบบสังคมศักดินาที่เสื่อมโทรมไว้

จากการทบทวนวรรณกรรมการศึกษา *ความฝันในหอแดง* ในประเทศไทย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาตัวละครสตรีที่โดดเด่นเพียงบางตัวเท่านั้น ยังไม่มีงานวิจัยเกี่ยวกับตัวละครสะใภ้ในมิติด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นถึงจุดมุ่งหมายในการสร้างตัวละครสะใภ้เหล่านั้นขึ้นมา รวมถึงความพยายามในการรักษาเสถียรภาพ อำนาจ และชีวิตของสตรีจีนในสังคมศักดินา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงคุณค่าของการศึกษาวิธีการสร้าง การรักษา และความพยายามในการสืบทอดความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะใภ้จาก *ความฝันในหอแดง* สาเหตุสำคัญประกอบด้วย

1. วิธีการสร้าง การรักษา และการสืบทอดความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะใภ้หลายตัว อาทิ หวังซีเฟิง (王熙凤) สะใภ้ผู้กุมอำนาจในตระกูลจ๋ยา หลีห้วน (李纨) สะใภ้ผู้ที่ยุติธรรมรักษาสถานภาพของตนให้มั่นคง เชวียเป่าไซ สะใภ้ผู้สร้างรากฐานอำนาจของตนด้วยการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ เป็นต้น สะใภ้เหล่านี้เกิดในครอบครัวชนชั้นสูง จึงต้องเข้าไปพัวพันกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจร่วมกับสะใภ้เอกประจำ

ตระกูลจ่าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งปัจจัยด้านสภาพสังคมและด้านฐานะทางครอบครัวสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีกับสภาพสังคมศักดินา รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงชะตาชีวิตที่ผ่านจุดสูงสุดไปจนถึงจุดต่ำสุดของตัวละครเหล่านั้น นับว่าเป็นความโดดเด่นในด้านการประพันธ์ของเฉาเสวียนฉินที่ควรค่าแก่การศึกษา อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าเฉาเสวียนฉินต้องการสร้างตัวละครสตรีเหล่านี้เพื่อให้อ่านเข้าใจ เห็นใจในชะตาชีวิตของสตรีชนชั้นสูงในสังคมจีนหรือต้องการเปิดเผยลักษณะนิสัยด้านลบของสตรีที่พบเห็นได้ในสังคมทั่วไปอย่างไร

2. ตัวละครสะใภ้ที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่อง*ความฝันในหอแดง*มีหลายชนชั้น หลายระดับ ตั้งแต่เจ้านายลูกหลานของชนชั้นสูง บ่าวไพร่และสตรีที่สามารถเปลี่ยนสถานภาพของตนได้หลังจากแต่งงานกับเจ้านาย แต่ทว่า จุดจบของตัวละครเหล่านี้มีความใกล้เคียงกันตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของตระกูลจ่า ดังนั้นจึงเป็นเรื่องราวที่ควรค่าแก่การศึกษา

3. ระบบสังคมศักดินาจีนปลายราชวงศ์ชิงมีกรอบวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมที่ยึดถือบุรุษเป็นใหญ่ กลายเป็นตัวกำหนดสถานภาพและบทบาทของสตรีในยุคสมัยนั้น ตัวละครสะใภ้ในตระกูลจ่าที่อยู่ภายใต้ระบบสังคมเช่นนี้จึงมีวิถีชีวิตที่ต้องคล้อยตามกรอบวัฒนธรรมและระบบทางสังคม ทั้งเรื่อง การดำเนินชีวิต การแต่งงาน การศึกษา สถานภาพทางสังคม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การศึกษา เพื่อให้เข้าใจสถานภาพและบทบาทของเหล่าสตรีได้ถ่องแท้มากขึ้น

4. ในการศึกษาวรรณคดีจีนเรื่อง*ความฝันในหอแดง*ในประเทศไทย พบว่า มีผู้ศึกษาอยู่บ้าง แต่ยังคงจำกัดอยู่ในวงนักวิชาการบางกลุ่ม อีกทั้งงานวิจัยที่ศึกษาจะมุ่งเน้นการศึกษาตัวละครเฉพาะระดับชนชั้นสูงเท่านั้น จึงทำให้ผู้อ่านไม่เห็นภาพสะท้อนสตรีในสังคมศักดินาในทุกระดับมากนัก ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อนำผลการศึกษาเผยแพร่ให้แก่ผู้สนใจต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะใภ้เอกกับอนุภรรยา รวมถึงความสัมพันธ์ของสะใภ้กับตัวละครอื่นในตระกูลจ่าตามที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่อง *ความฝันในหอแดง*

3. ข้อตกลงในการวิจัย

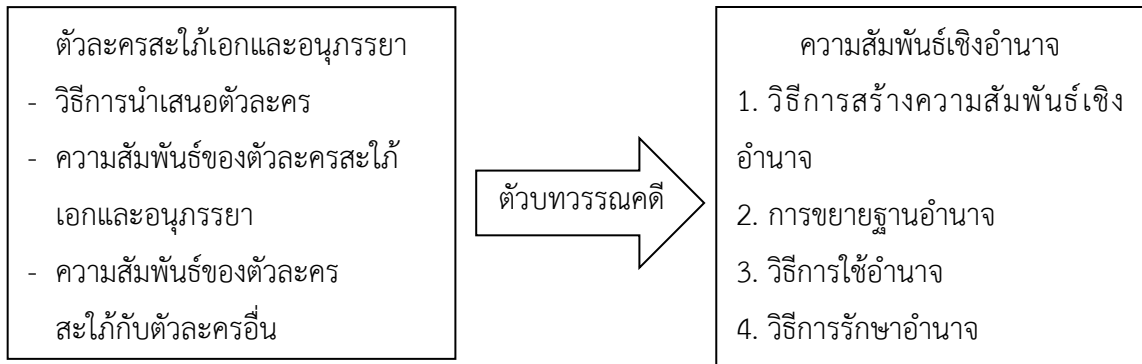
บทความนี้ศึกษาวรรณคดี*ความฝันในหอแดง*ฉบับของเฉาเสวียนฉินและเกาเอ้อที่ประพันธ์ขึ้นรวมทั้งสิ้น 120 ตอน เรียกว่าฉบับ “เฉิงจ่าเป็น” ต่อมามีการแก้ไขปรับปรุงแล้วตีพิมพ์ใหม่เรียกว่าฉบับ “เฉิงอีเป็น” หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าเป็นฉบับ “ทงสิงเป็น (通行本)” ซึ่งเป็นฉบับแพร่หลายของตัวบทวรรณคดีเรื่อง *ความฝันในหอแดง* โดยเป็นหนังสือจากสำนักพิมพ์สื่อไต้เหวินอี่ (时代文艺出版社)

การถ่ายทอดเสียงอ่านจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยเป็นไปตามเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทยของคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2543 แต่ขออนุโลมให้ถอดเสียง zh ch sh เป็น จ; ช/ฉ; ส/ซ โดยไม่ขีดเส้นใต้ และคำศัพท์ที่ใช้อย่าง

แพร่หลายในประเทศไทยแล้ว ผู้วิจัยจะถ่ายทอดเสียงตามความนิยม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใส่อักษรจีนไว้ในวงเล็บเมื่อปรากฏคำศัพท์นั้น ๆ เป็นครั้งแรก เพื่อความสะดวกต่อการค้นคว้าในอนาคต

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะไภ้ โดยยึดหลักแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจจะเน้นให้เห็นถึงการใช้อำนาจเพื่อกระทำต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังนั้นย่อมต้องมีผู้มีอำนาจและผู้ที่อยู่ใต้อำนาจ สำหรับแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ผู้วิจัยเลือกมาใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ยึดหลักความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคนในสังคม อนึ่ง เนื่องจากผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของตัวละครสะไภ้ในวรรณคดีเรื่อง *ความฝันในหอแดง* ซึ่งภูมิหลังด้านสังคมยังคงยึดถือปรัชญาขงจื้อ อีกทั้งตัวละครสตรีในเรื่องดำเนินชีวิตภายใต้วัฒนธรรมจีนที่ยึดปรัชญาขงจื้อ ทำให้เห็นความพยายามในการสร้างอำนาจ สร้างความสัมพันธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบกับตัวละครสะไภ้ตัวอื่น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

5.1 แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

Grich Maya, and Viroj Inthanon (2018, pp. 238-240) ให้คำจำกัดความของคำว่า “อำนาจ” (power) หมายถึง อิทธิพลที่บังคับให้บุคคลอื่นต้องยอมปฏิบัติตามโดยไม่อาจขัดขืน หรือพลัง ความสามารถที่ทำให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ที่มาของอำนาจมีได้หลายที่มา เช่น อำนาจจากระบบการสืบสายโลหิต เช่น อำนาจของกษัตริย์ อำนาจมาจากการมอบ ส่งต่อหรือพระราชทานให้ เช่น กษัตริย์มอบอำนาจให้ขุนนาง บิดาส่งต่ออำนาจในการดูแลกิจการของครอบครัวให้แก่บุตรคนโต เป็นต้น หรืออำนาจมาจากการสอบเข้ารับราชการ หรืออำนาจมาจากการอบจารีตของสังคมหรือแม้แต่อำนาจมาจากการปฏิบัติดีอำนาจของผู้อื่นมาเป็นของตน เป็นต้น อำนาจอาจเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น อำนาจการปกครอง อำนาจฝ่ายบริหาร อำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย เป็นต้น อำนาจของสิ่งเหล่านี้ทำให้คนในสังคมต้องยอมรับและตกอยู่ภายใต้อำนาจของสิ่งเหล่านั้น แนวคิดเรื่องอำนาจส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับอำนาจทางการเมืองการปกครองของรัฐและการเข้าไปควบคุมคนในสังคมให้อยู่ในกฎ ระเบียบ แต่อำนาจยังส่งอิทธิพลมาสู่วงการวรรณคดี สะท้อนให้เห็นจากการ

แบ่งลำดับขั้นและการมอบอำนาจให้แก่ชนชั้นปกครองเข้ามากระทำต่อตัวละครที่อยู่ใต้การปกครองของตน ซึ่งการใช้อำนาจอาจมีทั้งเรื่องดีและไม่ดีมิให้เห็นได้ทั่วไปในวรรณคดีต่าง ๆ

ในวรรณคดีจีน อำนาจของบุรุษมักจะสูงกว่าสตรี โดยเฉพาะบุรุษที่เป็นสามีมักจะดูแล ควบคุมสตรี ผู้เป็นภรรยาให้อยู่ในอำนาจของตน นักวิชาการได้แยกลักษณะของอำนาจออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ 1. การควบคุม คือ การที่ผู้ใช้อำนาจสามารถจำกัดทางเลือกหรือกำหนดพฤติกรรมตอบสนองของผู้รับอำนาจ ได้อย่างชัดเจนหรือคาดคะเนได้ 2. อิทธิพล คือ การใช้อำนาจที่ผู้ใช้ไม่สามารถจำกัดทางเลือกหรือกำหนดพฤติกรรมตอบสนองของผู้ถูกกระทำได้อย่างชัดเจนและแม่นยำน้อยกว่าการใช้อำนาจในแบบควบคุม 3. การครอบงำ คือรูปแบบของอำนาจขนาดใหญ่ในระดับของสังคมที่มีการจัดโครงสร้างอย่างถาวร โดยมีความแตกต่างจากอำนาจระหว่างบุคคลกับบุคคล

นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์เสนอแนวคิดการแบ่งประเภทของอำนาจไว้หลากหลาย สรุปได้ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ (Authority) ซึ่งมีผู้เรียกว่าอำนาจโดยชอบธรรมหรืออำนาจตามกฎหมาย เป็นอำนาจที่เกิดจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ กฎหมายสถาบัน ขนบธรรมเนียม ค่านิยมหรือวัฒนธรรม ฐานของอำนาจประเภทนี้จึงขึ้นอยู่กับที่ยอมรับของบุคคลเป็นเกณฑ์

2. อำนาจบังคับ (Coercive power) เป็นอำนาจที่เกิดจากกำลัง ไม่ว่าจะเป็นกำลังทางกาย อาวุธ กำลังทางใจ อำนาจชนิดนี้เป็นความสามารถที่ทำให้ผู้ถูกใช้อำนาจถูกบีบบังคับจนต้องยอมปฏิบัติตาม การใช้ อำนาจบังคับมักจะเกิดขึ้นในสภาพการทำงานหรือสังคมประเภทที่ถืออำนาจเป็นหลัก โดยกฎหมายมิได้มีความศักดิ์สิทธิ์พอจะคุ้มครองผู้ถูกใช้อำนาจหรือลงโทษผู้ใช้อำนาจนี้ได้

3. อำนาจในการให้รางวัลหรือลงโทษ (Reward power) ต้นกำเนิดของอำนาจชนิดนี้อยู่ที่ทรัพยากร สิทธิพิเศษ เงิน ความสะดวกสบาย ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายในสายตาของผู้ถูกใช้อำนาจ อนึ่ง อำนาจในการให้รางวัลหมายถึง ความสามารถที่จะแจกจ่ายแบ่งปันสิ่งที่มีความหมายให้กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นเงิน สิ่งของ ความก้าวหน้า ให้ตำแหน่ง เป็นต้น ส่วนอำนาจในการลงโทษนั้น มีลักษณะตรงกันข้าม กล่าวคือ เป็นความสามารถที่จะลด ถ่วงหรือระงับการให้สิ่งที่มีความหมายให้แก่บุคคลอื่น

4. อำนาจอ้างอิง (Referent power) เป็นอำนาจที่เกิดขึ้นกับบุคลิกลักษณะของตัวบุคคล เป็นการใช้เสน่ห์ดึงดูดหรือคุณลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นมีความรู้สึกเป็นพรรคพวก พื้นฐานของอำนาจนี้อยู่ที่ผู้ถูกใช้อำนาจรู้สึกชื่นชอบหรือมีความใกล้ชิด ศรัทธาในตัวผู้ใช้อำนาจ ซึ่งมีได้มีอยู่ทุกคน อาจพิจารณาอำนาจอ้างอิงได้อีกแง่มุมหนึ่งคือการอาศัยฐานอำนาจจากผู้อื่นเป็นเกณฑ์ ดังนั้นอำนาจอ้างอิงนี้ขึ้นอยู่กับความคาดหวังของผู้ถูกใช้อำนาจที่มีต่อตัวผู้ถูกอ้างอิงเป็นสำคัญ

5. อำนาจในฐานะผู้เชี่ยวชาญ (Expert power) อำนาจประเภทนี้เป็นความสามารถที่เกิดจากคุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญ ความรู้ ความชำนาญของผู้ใช้อำนาจ ซึ่งเป็นอำนาจที่เกิดจากการเรียนรู้ การศึกษาอบรม ประสบการณ์ อำนาจประเภทนี้บางครั้งย่อมอยู่ที่หน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ (Waro Phengsawat, 2012, p. 4)

Ratana Tosakul (2005) รวบรวมและวิเคราะห์หมโนทัศน์เรื่องอำนาจอย่างเป็นระบบไว้ในหนังสือเรื่องหมโนทัศน์เรื่องอำนาจ โดยอธิบายการทำงานของอำนาจจากมุมมองของนักคิดทางสังคมศาสตร์ที่มีชื่อเสียงได้ให้คำจำกัดความหรือนิยามที่เหมาะสมในการอธิบายอำนาจ ดังนี้

นิยามที่ 1 อำนาจคือพลังหรือความสามารถที่จะกระทำการเป็นการมองว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะเข้าไปจัดการกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ แม้จะได้รับการต่อต้านหรือขัดขืน อำนาจในลักษณะนี้สะท้อนความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ใช้อำนาจและผู้ที่ได้รับผลจากอำนาจนั้น อีกทั้งเป็นการมองอำนาจในฐานะที่เป็นทรัพยากรของมนุษย์และสังคม ซึ่งอาจผูกติดอยู่กับโครงสร้างสังคมหรือปัจเจกบุคคลและมนุษย์สามารถนำมาใช้เพื่อเสริมอำนาจให้แก่ตนเองด้วยวิธีใช้กำลังบังคับหรืออาจเป็นอำนาจอันชอบธรรมคือได้รับการยินยอมจากผู้เกี่ยวข้องที่จะกระทำการให้บรรลุผล

นิยามที่ 2 อำนาจเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นการมองว่าความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของการมีอำนาจและอำนาจเป็นสภาวะหรือเงื่อนไขที่กำหนดความสัมพันธ์ทางสังคม ธรรมชาติของอำนาจไม่ว่าจะเป็นการบังคับ การครอบงำ การต่อรอง การขัดขืน การต่อต้าน การช่วงชิง และการประชันกันล้วนแต่เกิดขึ้นโดยเงื่อนไขของความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งสิ้น

นักปรัชญาและนักวิชาการฝั่งตะวันตกที่นำเสนอแนวคิดเรื่องอำนาจไว้ ดังนี้

Max Weber (ค.ศ. 1864-1920) อธิบายว่าการพิจารณาความสัมพันธ์ทางสังคมจะต้องอาศัยสองสิ่งคือ อำนาจ (power) และอำนาจหน้าที่ (authority) ความหมายของอำนาจในมุมมองของ Max Weber คือความสามารถหรือศักยภาพของบุคคลหรือกลุ่มในสถานการณ์หนึ่งที่จะกระทำการให้บรรลุเป้าหมายความตั้งใจของตนเอง แม้ว่าจะถูกต่อต้านจากบุคคลอื่น อำนาจเชื่อมโยงกับการยอมรับหรือเกียรติยศ คนที่มีอำนาจจะได้รับการยอมรับมาก บุคคลที่สามารถแสดงความต้องการของตนเองและความต้องการของตนเองเหนือกว่าความต้องการของผู้อื่นคือผู้มีอำนาจ ดังนั้นอำนาจจึงเป็นความเป็นไปได้ที่บุคคลจะทำให้เจตนารมณ์ของตนบรรลุผล เมื่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ (Grich Maya, and Viroj Inthanon, 2018, pp. 240-241)

Friedrich Wilhelm Nietzsche (ค.ศ. 1844-1900) เสนอแนวคิดเรื่องอำนาจของตน โดยมองว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีการอาศัยอยู่ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องใช้อำนาจเข้าควบคุม อำนาจตามทัศนคติของ Friedrich Wilhelm Nietzsche มีลักษณะสองสิ่ง คือ อำนาจควบคุมและอำนาจครอบงำ อำนาจควบคุมหมายถึงการควบคุมตนเอง หากมนุษย์สามารถควบคุมอำนาจในตนเองได้จะนำไปสู่การครอบงำผู้อื่นและทำให้ตนเองอยู่เหนือผู้อื่นได้ การครอบงำโดยความรู้ที่ตนเองมีเหนือผู้อื่นเป็นการนำไปสู่ความเป็นผู้เหนือมนุษย์ ซึ่งอำนาจตามแนวคิดของ Friedrich Wilhelm Nietzsche นี้แตกต่างไปจากแนวคิดของนักปรัชญาอื่น ๆ ที่เน้นว่าอำนาจคือการควบคุมคนในสังคม แต่แนวคิดของ Friedrich Wilhelm Nietzsche อำนาจเกิดจากการเริ่มควบคุมตนเองเสียก่อน (Grich Maya, and Viroj Inthanon, 2018, pp. 240-241)

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ ตามแนวคิดของ Michel Foucault ได้เสนอแนวคิดเรื่องอำนาจ โดยมองว่าอำนาจสร้างความจริง สร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ในสังคมและสร้างพิธีกรรมให้กับสิ่งที่เรียกว่าความจริง

ด้วย อำนาจไม่ได้ตัดเรื่องเพศออกไป แต่รวมอยู่ในร่างกายในฐานะรูปแบบของความเป็นปัจเจกชน อำนาจยังผลิตและกำหนดรายละเอียดของเพศ เรื่องเพศจึงเป็นผลผลิตหนึ่งของอำนาจ แนวคิดเรื่องอำนาจของ Michel Foucault ยังสะท้อนให้เห็นได้จากหนังสือเรื่อง *ร่างกายภายใต้บังคับการ ปฐมบทแห่งอำนาจในวิถีสมัยใหม่* งานเขียนของ Michel Foucault ได้เสนอแนวคิดที่ว่าสาระของร่างกายใต้บังคับการได้ครอบคลุมการเกิดของอำนาจรูปแบบใหม่ในสถาบันทางสังคมอย่างทั่วถึง ได้แก่ โรงเรียน กองทัพ โรงงาน โรงพยาบาล ระเบียบวินัยที่อยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ได้กลายเป็นรูปแบบใหม่ของอำนาจที่ได้เข้าไปจัดการกับพื้นที่ เวลาและร่างกายของมนุษย์ เพื่อปลูกฝังประสิทธิภาพด้านการใช้งานและสยบยอมทางการเมืองไปพร้อมกัน อำนาจที่แทรกซึมผ่านโครงสร้างในรูปแบบของสถาบัน หน่วยงานนั้น เป็นการจัดระเบียบพื้นที่เชิงกายภาพเพื่อควบคุมคนในขณะเดียวกันสถาบันดังกล่าวจะจัดระเบียบภายในโดยใช้หลักคุณค่าให้สมาชิกยึดถือ เปลี่ยนจากการควบคุมมนุษย์จากภายนอกมาเป็นภายใน ทำให้มนุษย์มีความเชื่อว่าตนเป็นผู้ที่ควบคุม (ร่างกาย) ตนเองเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยโดยปราศจากการถูกควบคุมโดยผู้อื่น (PHRA SAMSONG SANÑATO, NATCHAYA JITPAKDEE, and JIRAPORN PHANSAWANG, 2020, pp. 445-446)

จากการสรุปแนวคิดเรื่องอำนาจและความสัมพันธ์เชิงอำนาจจากนักปรัชญา นักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าการควบคุม จำกัดบทบาทและตีกรอบกฎ ระเบียบทางสังคมของมนุษย์จำเป็นต้องใช้อำนาจเข้ามาจัดการ อำนาจจึงมีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังนั้นย่อมมีผู้ที่มีอำนาจในการใช้ ซึ่งอาจได้อำนาจมาจากขนบธรรมเนียมทางสังคม วิทยุติ คุณวุฒิทางการศึกษาหรือจากการได้รับจากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า และผู้ที่อยู่ใต้อำนาจต้องปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้มีอำนาจกำหนด เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ปัจจุบัน อำนาจแปรเปลี่ยนไปในรูปแบบสถาบัน หน่วยงานออกกฎ ระเบียบเพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถาบันนั้นต้องปฏิบัติตาม เมื่อมนุษย์เกิดมาต้องดำเนินชีวิตเกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงจำเป็นต้องเคารพ ปฏิบัติตาม หากไม่ยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบ ย่อมต้องได้รับการลงโทษ ซึ่งนับว่าเป็นการตีกรอบทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง

6. ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะใภ้จากวรรณคดีเรื่อง *ความฝันในหอแดง* ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างตัวละครสะใภ้ในตระกูลจ๋า เพื่อให้เห็นถึงความพยายามในการรักษาสถานภาพ บทบาทในครอบครัว การควบคุมอำนาจ การรักษาผลประโยชน์ของสะใภ้ที่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามสถานภาพและบทบาทของตัวละคร อีกทั้งเพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ตระหนักถึงความเป็นจริงของระบบสังคมศักดินาในช่วงเวลานั้นที่ส่งผลกระทบต่อชะตาชีวิตของเหล่าสตรี ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตการวิจัยเป็น 2 หัวข้อคือ ขอบเขตด้านข้อมูลตัวละคร และขอบเขตด้านเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

6.1 ขอบเขตด้านข้อมูลตัวละคร

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มสะใภ้เป็น 2 กลุ่มยึดตามสถานภาพและที่มาของการเป็นสะใภ้ในตระกูลจ๋า ดังนี้

1. ตัวละครสะใภ้เอก (妻) หมายถึง สตรีที่ได้รับการยอมรับ ยกย่องให้มีสถานภาพทางสังคมเป็นภรรยาหลวงของตัวละครชายในตระกูลจ๋า ประกอบด้วย

1.1 ภรรยาเอกของจ่าได้ซัน (贾代善)	คือ จ่าหมู่
1.2 ภรรยาเอกของจ่าเจิน (贾珍)	คือ โหวยซื่อ (尤氏)
1.3 ภรรยาเอกของจ่าทรง (贾蓉)	คือ ฉินเช่อซิง (秦可卿)
1.4 ภรรยาเอกของจ่าเซ่อ (贾赦)	คือ สิงฮูหยิน (邢夫人)
1.5 ภรรยาเอกของจ่าเจิ้ง (贾政)	คือ หวังฮูหยิน (王夫人)
1.6 ภรรยาเอกของจ่าเหลียน (贾琏)	คือ หวังซีเฟิง
1.7 ภรรยาของจ่าจู (贾珠)	คือ หลี่หวัน
1.8 ภรรยาของจ่าเป่าอ้าว	คือ เซวียเป่าไซ

2. ตัวละครอนุภรรยา (妾) หมายถึง สตรีที่ได้รับการยกฐานะจากสถานภาพอื่นทางสังคมหรือสตรีที่เป็นอนุภรรยาของตัวละครชายในตระกูลจ่า ประกอบด้วย

2.1 อนุภรรยาของจ่าเจิ้ง	คือ เจ้าอี่เหนียง (赵姨娘)
2.2 อนุภรรยาของจ่าเหลียนคนที่ 1	คือ โหวยเอ๋อร์เจีย (尤二姐)
2.3 อนุภรรยาของจ่าเหลียนคนที่ 2	คือ ชิวถง (秋桐)
2.4 อนุภรรยาของจ่าเหลียนคนที่ 3	คือ ผิงเอ๋อร์ (平儿)

ตัวละครที่ผู้วิจัยเลือกนำมาวิเคราะห์ ศึกษากลวิธีการสร้างของผู้ประพันธ์นี้จะมีภูมิหลัง ชาติกำเนิดที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสถานภาพสตรีของตัวละครที่ติดตัวมาแต่กำเนิด อีกทั้งยังวิเคราะห์ให้เห็นถึงวิธีการดำเนินชีวิตของตัวละครสตรีเหล่านี้ ในการพยายามเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคมของตน รวมถึงตัวละครเหล่านี้ยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อความรุ่งเรืองและล่มสลายของตระกูลจ่าอีกด้วย

6.2 ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะใภ้ตระกูลจ่า จากวรรณคดีเรื่อง*ความฝันในหอแดง* รวมถึงงานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่ต้องการศึกษา เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจและความพยายามในการใช้และขยายฐานอำนาจในครอบครัวของตัวละครสะใภ้ตระกูลจ่าที่สะท้อนในวรรณคดี โดยมุ่งศึกษาขอบเขตด้านเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงการรักษาอำนาจของตัวละครสะใภ้ตระกูลจ่าดังต่อไปนี้

การศึกษาวิธีการรักษาและสืบทอดความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะใภ้ตระกูลจ่า ประกอบด้วย

1. วิธีการสร้างอำนาจในครอบครัวของตัวละครสะใภ้
2. วิธีการขยายฐานอำนาจในครอบครัวของตัวละครสะใภ้
3. วิธีการใช้อำนาจของตัวละครสะใภ้กับสามีและตัวละครระดับอื่น
4. วิธีการรักษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะใภ้

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบความเชื่อมโยงด้านพฤติกรรมระหว่างกลุ่มตัวละครสตรีกลุ่มต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับตัวละครบุรุษในฐานะสามี ตลอดจนความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มสตรี

ด้วยกัน โดยเป็นการศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกมาผ่านตัวบทวรรณคดี ทำให้เห็นถึงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ กลุ่มบุคคลและเป้าหมายของตัวละคร

7. วิธีดำเนินงานวิจัย

บทความนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการศึกษาเนื้อหาตัวบทวรรณคดีเรื่อง *ความฝันในหอแดง* ฉบับแพร่หลายด้วยการอ่านบทประพันธ์อย่างละเอียดทั้ง 120 ตอน วิเคราะห์แยกตามประเด็นในกรอบแนวคิดการวิจัยที่มุ่งศึกษาและมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

7.1 ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครที่ต้องการศึกษาตามขอบเขตการวิจัยจากเนื้อหาในวรรณคดี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลหลักจากการศึกษา *ความฝันในหอแดง* มาจากหนังสือสำคัญคือ *ความฝันในหอแดง* ฉบับ “ทงสิงเป็น” (通行本) สำนักพิมพ์สี่ไต่เหวินอี การศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาตัวบทที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างตัวละครสะไกเอวกักบ่อนุภรรยา และความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครสะไกกับตัวละครอื่น ประกอบด้วยวิธีการนำเสนอตัวละครของผู้ประพันธ์ เนื้อหาที่ใช้เก็บข้อมูลประกอบด้วย การบรรยายลักษณะตัวละครตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงจุดจบของเรื่อง ซึ่งผู้ประพันธ์อาจนำเสนอผ่านการบรรยายของตัวละครอื่น เนื้อหาส่วนนี้รวมถึงการบรรยายภูมิหลังชาติกำเนิด ความเป็นมาของตัวละคร ซึ่งเป็นข้อมูลขั้นแรกที่มีความสำคัญ ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจตัวละครมากขึ้น

พฤติกรรมตัวละครที่แสดงออกมาต่อตนเอง ต่อตัวละครอื่นหรือต่อสภาพแวดล้อมเหตุการณ์ในเรื่อง พฤติกรรมมีทั้งด้านดี อาทิ ความสามารถ ความรัก ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และด้านเลว การวางอำนาจ ความโกรธ ความหลง และการวางตัวเป็นกลางไม่ยุ่งเกี่ยวกับตัวละครหรือเหตุการณ์ใดในเรื่อง บ่งบอกให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงสภาพจิตใจและทัศนคติของการสร้างตัวละครตัวนั้นของผู้ประพันธ์ พฤติกรรมตัวละครรวมถึงเรื่องความเชื่อ การแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกในวรรณคดี บทสนทนาระหว่างตัวละคร บทสนทนาจะเป็นข้อมูลที่มีรายละเอียดแสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้ประพันธ์ที่มีต่อตัวละครตัวนั้นหรือตัวละครตัวอื่นด้วย สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง การแต่งกาย สภาพที่อยู่อาศัย อุปกรณ์ของใช้ต่าง ๆ จากขอบเขตด้านข้อมูลและขอบเขตด้านเนื้อหาที่ต้องการศึกษาดังกล่าว รวมถึงการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนถัดมา หลังจากผู้วิจัยอ่านบทวรรณคดีแล้ว ใช้วิธีบันทึกพฤติกรรมของตัวละครที่ต้องการศึกษาไว้ สรุปผลที่ได้รับความเป็นไปของการดำเนินชีวิต พฤติกรรมของตัวละครที่พบเห็นเหตุและผลของพฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออกมาตามลำดับตอนของเรื่อง *ความฝันในหอแดง* ที่ปรากฏตัวละครสตรีที่มุ่งศึกษา จากนั้นจึงนำลักษณะพฤติกรรมตัวละครเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎีการสร้างตัวละครที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวิเคราะห์ความสอดคล้องหรือความขัดแย้งกับแนวคิด ปรัชญาจีน ขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคมศักดินาในสมัยนั้น

7.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปข้อมูลในเบื้องต้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลกลวิธีการรักษาสถานภาพทางสังคมและความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะไกโดยนำแนวคิด ทฤษฎีการสร้างตัวละครที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการอธิบาย

2. วิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละคร ผู้วิจัยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของเฉาเสวียฉิน เพื่อให้การวิเคราะห์ตัวละครสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์มากที่สุด ขั้นตอนการวิเคราะห์ตัวละคร ผู้วิจัยนำแนวคิดการสร้างตัวละครและแนวคิดทางสังคมศึกษาที่ส่งผลต่อความคิดของผู้ประพันธ์ในการสร้างตัวละครมาเชื่อมโยงกัน นำบทวิเคราะห์มาเรียบเรียง จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนการสรุปและอภิปรายผล

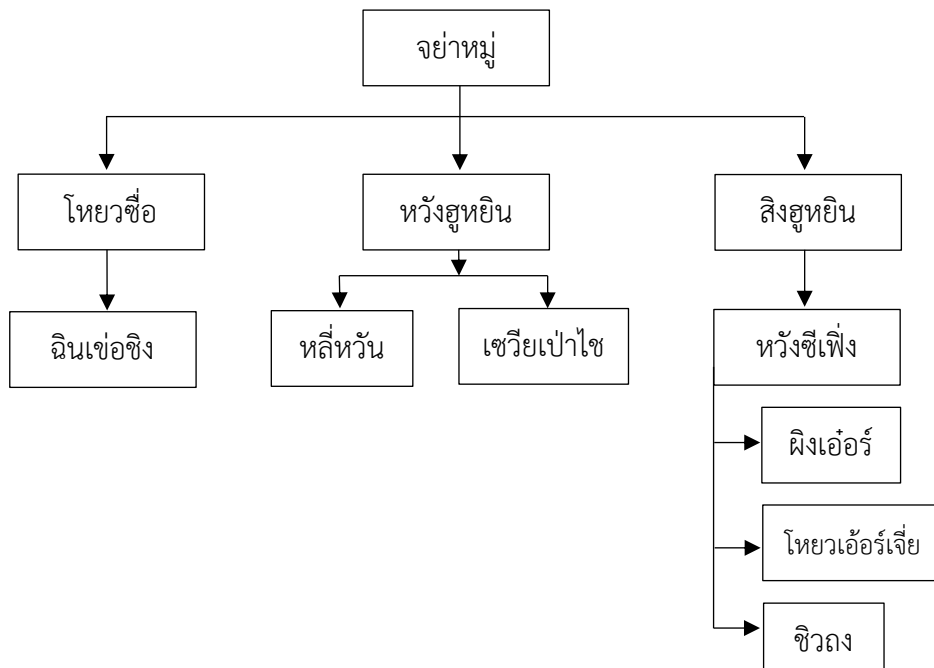
8. ผลการวิจัย

จากการศึกษาตัวละครสะใภ้ตระกูลจ๋าผ่านการวิเคราะห์ภูมิหลัง ที่มาการเป็นสะใภ้ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร โดยวิเคราะห์ผ่านแนวคิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งสามารถเห็นถึงวิธีการสร้าง วิธีการใช้อำนาจของกลุ่มตัวละครสะใภ้ในตระกูลจ๋าได้ ดังนี้

8.1 รูปแบบและวิธีการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะใภ้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. วิธีการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามหน้าที่จากกรอบจารีตทางสังคม

การสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจในรูปแบบนี้สัมพันธ์กับการเข้ามาเป็นสะใภ้ในตระกูลจ๋าและลำดับชั้นของการเป็นสะใภ้ในแต่ละรุ่น กล่าวได้ว่าสะใภ้เอกมีลำดับศักดิ์เหนือกว่าอนุภรรยาและสะใภ้รุ่นบิดาย่อมมีลำดับอาวุโสสูงกว่าสะใภ้รุ่นลูกและรุ่นหลาน ซึ่งสามารถสรุปตามแผนผังความสัมพันธ์ด้านล่างนี้

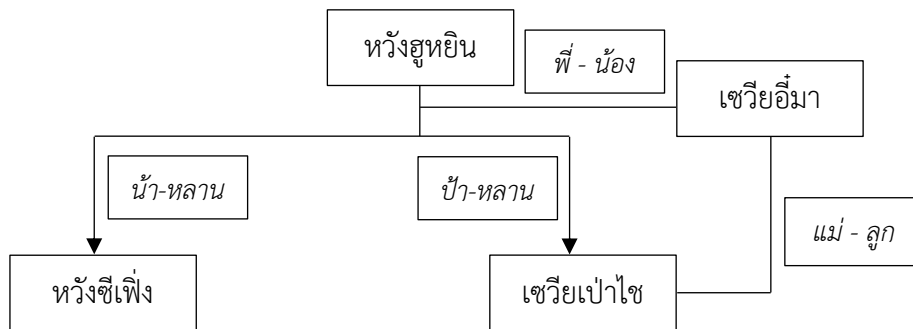
ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ตามลำดับชั้นของสะใภ้ในตระกูลจ๋าที่ศึกษา

จากภาพประกอบข้างต้น จ๋าหมู่คือสะใภ้ที่มีสถานภาพและอำนาจสูงสุดในตระกูลตามลำดับอาวุโส จึงได้รับการยกย่อง เคารพจากสะใภ้และสมาชิกอื่น ๆ ทุกชนชั้นในครอบครัว การแสดงออกหรือการปฏิบัติต่อจ๋าหมู่ของเหล่าสะใภ้อื่นมีลักษณะคล้ายตามความต้องการ ไม่สร้างความขัดแย้งและคอยปรนนิบัติอยู่ข้างกายตลอดเวลา ประกอบกับธรรมเนียมและค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการกตัญญู เคารพบรรพบุรุษและ

ยึดลำดับอาวุโสอย่างเคร่งครัด จึงยิ่งส่งเสริมอำนาจของจ่าหมู่ตามหลักการของสังคัม ถัดลงมาคือสะใภ้รุ่นบิดา ประกอบด้วยสิ่งฮูหยินและหวังฮูหยินที่ล้วนเป็นภรรยาเอกของเหล่าบุรุษชั้นนำในครอบครัวทั้งฝั่งจวน หนึ่งกั้ว และจวนทรงกั้ว สิ่งฮูหยินเป็นสะใภ้ใหญ่ รองลงมาคือหวังฮูหยิน ส่วนโหยวชื่อเป็นสะใภ้รุ่นลูกที่รับบทบาทดูแลจวนหนึ่งกั้ว ดังนั้นสถานภาพของโหยวชื่อจึงเป็นสะใภ้ใหญ่ในอีกฝั่งหนึ่ง ความสัมพันธ์ตามลำดับชั้นของสะใภ้ในตระกูลจ่าสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจหน้าที่ (Authority) ที่เน้นให้เห็นถึงอำนาจโดยชอบธรรมหรืออำนาจจากขนบธรรมเนียมทางสังคัม ส่งผลให้เกิดการกำหนดบทบาทของสะใภ้แต่ละคนไว้แล้ว

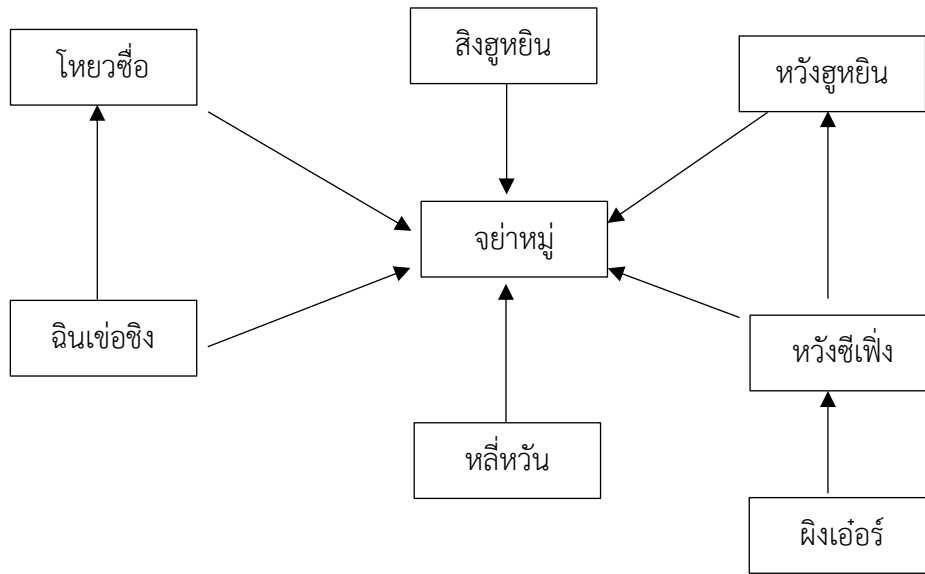
2. วิธีการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจผ่านระบบเครือญาติ

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์อำนาจผ่านระบบเครือญาติของสะใภ้ในตระกูลจ่าที่ศึกษา

จากภาพประกอบข้างต้น ระบบเครือญาติของกลุ่มสะใภ้สายตระกูลหวังที่เข้ามามีบทบาทในตระกูลจ่าตั้งแต่หวังฮูหยิน หวังซีเฟิ่งและเซวียเป่าไซตามลำดับ หากพิจารณาถึงภูมิหลังการก่อเกิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจผ่านระบบเครือญาตินี้ต้องเริ่มจากสี่ตระกูลใหญ่แห่งจินหลิง ซึ่งประกอบด้วยตระกูลสี่ (史) จ่า (贾) หวัง (王) และเซวีย (薛) ที่มีการผูกสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างยาวนาน คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ ดังนั้นย่อมได้รับความสำคัญมากกว่าตระกูลอื่น เมื่อหวังฮูหยินเข้ามาเป็นสะใภ้ในตระกูลจ่า จึงเปิดโอกาสให้มีการดึงตัวหลานสาวอย่างหวังซีเฟิ่งเข้ามาช่วยงานของตน หากพิจารณาเฉพาะตัวละครสองตัวนี้ พบว่า บทบาทของตัวละครมีความสำคัญอย่างมากในการบริหารครอบครัว โดยหวังฮูหยินรับช่วงต่อจากจ่าหมู่ที่มาจากสายตระกูลสี่ แล้วจึงถ่ายโอนอำนาจไปให้แก่หวังซีเฟิ่งสะใภ้เอกรุ่นลูกแทนที่จะเป็นหลี่หวันสะใภ้อีกคน ซึ่งเป็นการยืนยันว่าหวังฮูหยินให้ความสำคัญกับระบบเครือญาติและพิจารณาจากองค์ประกอบอื่นที่หลี่หวันขาดการสนับสนุนจากผู้เป็นสามี เนื่องจากสามีเสียชีวิตไปตั้งแต่บรรพบุรุษเปิดเรื่อง แต่หวังซีเฟิ่งยังมีจ่าเหลือเป็นคู่ดูแลครอบครัว ช่วยเหลือกันได้ รวมถึงพิจารณาจากลักษณะพฤติกรรม ความคิด ความสามารถในการบริหารจัดการของหวังซีเฟิ่งที่มีเหนือกว่าหลี่หวัน ย่อมส่งผลดีต่อการรักษาสายสัมพันธ์เชิงอำนาจในกลุ่มเครือญาติของตนไว้ได้

3. วิธีการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบอ้างอิงตัวบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า

ภาพที่ 4 ความสัมพันธ์อำนาจแบบอ้างอิงตัวบุคคลที่มีอำนาจในตระกูลจ่าที่ศึกษา

ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบนี้ทำให้ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดกลายเป็นศูนย์กลางแห่งความสัมพันธ์ โดยเฉพาะจ่าหมู่ที่เหล่าสะใภ้ทุกคนต้องให้ความสำคัญ เคารพเชื่อฟังพร้อมปฏิบัติตามความปรารถนาของจ่าหมู่ รวมถึงการขออนุญาตทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคนในตระกูลจ่าต้องรับฟังความคิดเห็นของจ่าหมู่เสมอ การอ้างอิงตัวบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่านี้ บางครั้งตัวละครสะใภ้ลงมือดำเนินการเรื่องหนึ่งไปก่อนแล้วจึงมารายงานให้จ่าหมู่รับทราบภายหลัง เช่น กรณีหวังฮูหยินขับไล่ฉิงเหวิน (晴雯) สาวใช้ประจำจวนอึ้งของจ่าเป่าอู๋ ซึ่งเดิมสาวใช้คนนี้เคยรับใช้จ่าหมู่มาก่อน เมื่อจ่าหมู่รับทราบแล้ว จึงเท่ากับว่ายอมรับในการตัดสินใจของหวังฮูหยินที่ใช้อำนาจนั้นแทนตนได้ การอ้างอิงอำนาจของตัวบุคคลในตัวบทวรรณคดีจะพบเห็นได้จากวิถีชีวิตประจำวันของเหล่าตัวละคร ซึ่งเมื่อต้องดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือจะจัดพิธีกรรมหนึ่งขึ้นมา ต้องรับฟังความคิดเห็นหรือรับคำสั่งจากจ่าหมู่เสมอ แสดงให้เห็นว่าจ่าหมู่ยังคงมีอำนาจในการตัดสินใจให้คุณให้โทษกับสมาชิกในครอบครัว หรืออำนาจในการใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทอง อันเป็นผลมาจากอำนาจตามหน้าที่ที่ระบุไว้ในกรอบจารีตของสังคม ความสัมพันธ์ลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดอำนาจอ้างอิง (Referent power) โดยพื้นที่ของอำนาจนี้อยู่ที่ผู้ถูกใช้อำนาจในกลุ่มนี้คือ เหล่าสะใภ้รุ่นหลังเกิดความเคารพศรัทธา เชื่อฟังต่อตัวผู้ใช้อำนาจคือจ่าหมู่เพียงผู้เดียว

8.2 รูปแบบและวิธีการใช้และขยายฐานอำนาจของตัวละครสะใภ้กับสามีและตัวละครอื่น

กลุ่มตัวละครสะใภ้มีรูปแบบและวิธีการขยายฐานอำนาจในกลุ่มของตนหรือเฉพาะคนผ่านตัวละครอื่นในตระกูลจ่า ซึ่งจากการวิเคราะห์นี้ผลการศึกษาดังกล่าวแล้ว สามารถสรุปรูปแบบและวิธีการใช้และขยายอำนาจได้สามวิธีการ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างสะใภ้ในตระกูลด้วยกัน กับความสัมพันธ์ระหว่างสะใภ้กับตัวละครอื่น ดังนี้

1. วิธีการขยายฐานอำนาจผ่านระบบสายเลือด

รูปแบบและวิธีการนี้เห็นได้ชัดจากกลุ่มความสัมพันธ์ของสะใภ้ตระกูลหวัง โดยเริ่มจากหวังซูหยิน สะใภ้เอกที่มีอำนาจและอาวุโสสูงสุดในกลุ่มสะใภ้กลุ่มนี้ จากการศึกษาภูมิหลังของที่มาในการเป็นสะใภ้เอก และการรับช่วงอำนาจต่อจากจ่าหมู่ในการเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการตระกูล เนื่องจากการเป็นสะใภ้เอกเพียงคนเดียวที่ไม่ได้แต่งงานมาแทนภรรยาเดิม ประการถัดมาคือการเป็นภรรยาจ่าเจิ้ง บุตรชายที่จ่าหมู่รักใคร่มากกว่าบุตรคนอื่น ประการสุดท้ายคือ การมีบุตรสาวคนโตอย่างจ่าหยวนชุน (賈元春) ที่เข้าไปเป็นพระชายาเสียนเต๋อ ซึ่งช่วยยกฐานะและสร้างความมั่นคงให้แก่ตระกูลจ่าได้ รวมถึงการมีจ่าจู่ จ่าเป่าอู๋ เป็นบุตรชายที่จ่าหมู่รักมากที่สุด สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญให้หวังซูหยินมีโอกาสสร้างรากฐานอำนาจไปจนถึงการขยายฐานอำนาจของตนในหมู่เครือญาติคือหวังซีเฟิงและเซวียเป่าไข่ผ่านการแต่งงานกับจ่าเป่าอู๋

การใช้อำนาจผ่านระบบเครือญาติของสะใภ้ในกลุ่มนี้ ส่งอิทธิพลต่อการกีดกันไม่ให้สะใภ้คนอื่นเข้ามา มีบทบาทในครอบครัว โดยเฉพาะอนุภรรยาอย่างเจ้าอีเหนียงและสิงซูหยิน สะใภ้เอกที่มีแนวความคิด พฤติกรรมขัดแย้งหรือต้องการก้าวเข้ามามีอำนาจแทน ซึ่งหวังซูหยินเปรียบเสมือนเจ้านายอีกคนหนึ่ง ที่เจ้าอีเหนียงต้องเคารพเชื่อฟัง รายงานความเป็นไปของชีวิตให้แก่หวังซูหยินรับทราบตลอดเวลา นอกจากนี้ยังต้อง ยินยอมมอบลูกชาย ลูกสาวให้หวังซูหยินเป็นผู้อบรมดูแล หวังซูหยินกับหวังซีเฟิงยังร่วมมือกันไม่ให้สิงซูหยิน สามารถเข้ามามีอำนาจเหนือกว่ากลุ่มของตน อาทิ เหตุการณ์การเป็นแม่สื่อของสิงซูหยินสู่ชวยวนยัง สาวใช้คนสนิทของจ่าหมู่มาเป็นอนุภรรยาของจ่าเซอ เมื่อเจรจาต่อหน้าสิงซูหยิน หวังซีเฟิงแสดงพฤติกรรมคล้อยตาม ร่วมมือและเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ แต่เมื่อลับหลังกลับขัดขวาง เพื่อไม่ให้แผนการของสิงซูหยินประสบผลสำเร็จ หรือการเข้าไปมีอำนาจในการบริหารจัดการจวนหนึ่งกั๋วของหวังซีเฟิงในโอกาสจัด พิธีศพของฉินเช่อซิง ภายใต้การเปิดโอกาสของหวังซูหยิน เพื่อให้หลานสาวของตนแสดงความสามารถในด้านการบริหารได้อย่างเต็มที่ ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างบารมีและขยายฐานอำนาจให้แก่หวังซีเฟิงได้เป็นอย่างดี แม้ในช่วงตอนท้ายของตัวบทวรรณคดีพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างหวังซีเฟิงเกิดรอยร้าวกับหวังซูหยินอยู่บ้าง แต่อิทธิพลของหวังซีเฟิงกลับส่งต่อให้แก่ฝิงเอ๋อร์ สาวใช้คนสนิทที่สามารถช่วยเหลืองานทุกอย่าง นำไปสู่การยกฐานะให้สาวผู้นี้ขึ้นมาแทนหวังซีเฟิง

2. วิธีการขยายฐานอำนาจผ่านระบบอุปถัมภ์

การขยายฐานอำนาจผ่านระบบอุปถัมภ์นี้มาจากพฤติกรรมของสะใภ้ที่มีอำนาจให้การตอบแทนเป็นผลประโยชน์ ทรัพย์สิน ความสำคัญมากกว่าผู้อื่นหรือช่วยเหลือตัวละครอื่นตั้งแต่ระดับบนไปจนถึงระดับล่างที่เป็นสาวใช้ วัตถุประสงค์ของการอุปถัมภ์ของสะใภ้ในลักษณะเช่นนี้ ประกอบด้วย การคาดหวังให้ผู้รับการอุปถัมภ์ช่วยทำงานให้ตามความปรารถนาของสะใภ้ในเรื่องต่าง ๆ หรือสอดส่อง รายงานความเคลื่อนไหวของผู้อื่นให้รับทราบ เพื่อเปิดโอกาสให้สะใภ้จัดการกับศัตรูหรือบุคคลที่อาจเป็นอุปสรรคในการรักษาฐานอำนาจ หรือภาพลักษณ์ของตน วิธีการขยายฐานอำนาจผ่านระบบอุปถัมภ์ที่ชัดเจนเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างสะใภ้กับสาวใช้คู่กาย หรือสาวใช้อื่นที่สามารถสร้างประโยชน์หรือทำงานให้แก่ตนด้วยความจงรักภักดี ซึ่งจากการศึกษาพฤติกรรมของตัวละครสะใภ้ทั้งหมด จะเห็นถึงวิธีการขยายฐานอำนาจในระบบอุปถัมภ์ผ่าน

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครหวังซูหยิน หวังซีเฟิงกับฮวาเสีเหริน สาวใช้คนสำคัญของจ่าเป่าอู๋ จ่าหมู่กับตัวละครยวนยี่ง สาวใช้คนสนิทของตน โหยวซือกับสะไก้และสาวใช้คนอื่น

3. วิธีการขยายฐานอำนาจผ่านการให้คุณให้โทษ

แนวคิดเรื่องอำนาจตามวิธีการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงการต่อต้าน สร้างความขัดแย้งหรือใส่ร้ายสะไก้คนอื่น การมอบผลประโยชน์ต่างตอบแทนให้แก่สะไก้ และพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสะไก้คนอื่น เพื่อหวังผลประโยชน์หรือสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้มีอำนาจ ซึ่งจากการศึกษาตัวละครสะไก้ พบสะไก้ที่มีความสัมพันธ์กับสะไก้คนอื่นด้วยวิธีการขยายฐานอำนาจของตนผ่านการให้คุณให้โทษ ได้แก่ สิ่งซูหยินกับหวังซีเฟิง หวังซูหยินกับหวังซีเฟิง หรือแม้แต่สิ่งซูหยินกับหวังซูหยิน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสามตัวละครนี้ส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะสามเส้าที่มีทั้งความขัดแย้ง ร่วมมือในบางเวลาหรือช่วยเหลือกันตามสายสัมพันธ์ของตัวละคร

สิ่งซูหยินมีสถานภาพสะไก้ใหญ่ของตระกูลจ่าฝ่งจวนทรงกั้ว ส่วนหวังซูหยินเป็นสะไก้เอกรองลงมา ส่วนหวังซีเฟิงเป็นสะไก้รุ่นถัดมาและมีสถานภาพเป็นสะไก้ของสิ่งซูหยินด้วย แต่ทว่า ด้วยภูมิหลังและการเข้ามาเป็นสะไก้ของสิ่งซูหยินด้อยกว่าทั้งสองคน ส่งผลให้สายอำนาจในการบริหารครอบครัวและควบคุมรายการทรัพย์สินยังคงอยู่ในอำนาจของสายสัมพันธ์ของสะไก้ตระกูลหวัง การแสดงออกต่อกันของสะไก้ทั้งสามคนเนื่องจากภายนอกสิ่งซูหยินคือผู้อาวุโสสูงสุด หวังซูหยินจึงมักแสดงออกถึงการให้เกียรติและสร้างสัมพันธ์อันดีด้วย ฝ่ายหวังซีเฟิงมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหวังซูหยินอยู่แล้ว จึงแสดงออกถึงความเคารพเชื่อฟัง ช่วยเหลือหวังซูหยินมากกว่าแม่สามีของตน จึงกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งซูหยินกับหวังซีเฟิง จึงมีลักษณะของการไม่ก้าวก่ายหรือยุ่งเกี่ยวต่อกัน สิ่งนี้นำมาซึ่งความขุ่นเคืองและความไม่พอใจของสิ่งซูหยิน

สิ่งซูหยินพยายามหาหนทางใส่ร้าย สร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของหวังซีเฟิงต่อหน้าสะไก้และผู้อาวุโส ในครอบครัวอยู่เสมอ การใช้อำนาจของแม่สามีและสะไก้ใหญ่สามารถบังคับให้หวังซีเฟิงต้องแสดงการเคารพเชื่อฟังและยอมปฏิบัติตามความปรารถนาของตน ดังเช่นเหตุการณ์สิ่งซูหยินเป็นแม่สื่อสู่ขอยวนยี่ง สาวใช้คนสำคัญของจ่าหมู่ สิ่งซูหยินต้องมาขอคำปรึกษาและขอให้หวังซีเฟิงช่วยเจรจา แต่เมื่อความต้องการของตนไม่สำเร็จยิ่งทำให้สิ่งซูหยินรู้สึกไม่พึงพอใจหวังซีเฟิงมากขึ้น เหตุการณ์การต่อว่าหวังซีเฟิงต่อหน้าสะไก้คนอื่นและเหล่าคุณหนูของครอบครัวเรื่องการจับตัวสาวใช้ในกลุ่มสิ่งซูหยินไว้ เพื่อมีต้องการสร้างความขัดแย้งกับโหยวซือที่ได้รับการปฏิบัติที่ไม่ดีจากสาวใช้กลุ่มนั้น เรื่องนี้ทำให้หวังซีเฟิงรู้สึกอับอายและเสียใจเป็นอย่างมาก มิหนำซ้ำยังไม่ได้รับการช่วยเหลือจากหวังซูหยิน ยิ่งทำให้หวังซีเฟิงรู้สึกว่าตนถูกโดดเดี่ยวจากผู้ที่ตนเองไว้วางใจ ความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างตัวละครสะไก้ทั้งสามนี้แสดงให้เห็นว่าการให้คุณให้โทษต่อกันนั้นย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้สะไก้แต่ละคนแสดงบทบาทและการแก่งแย่งชิงอำนาจซึ่งกันและกัน แม้ภายนอกความสัมพันธ์ระหว่างหวังซูหยินกับหวังซีเฟิงจะมีสายสัมพันธ์ที่ดีแบบน้ำกับหลานตามสายตระกูล แต่ผู้ประพันธ์ชี้ให้เห็นว่าบางสถานการณ์หวังซีเฟิงตกเป็นเพียงเครื่องมือในการรักษาอำนาจของหวังซูหยินไว้ได้ ดังเช่นเหตุการณ์ที่สิ่งซูหยินพยายามสร้างความขัดแย้งระหว่างหวังซูหยินกับหวังซีเฟิงด้วยการส่งถุงผ้าภาพลามกให้แก่หวังซูหยิน จนทำให้เกิดความเข้าใจผิดตามที่สิ่งซูหยินต้องการ นำมาซึ่งการเข้าตรวจค้นจวนของเหล่าคุณหนู คุณชายในสวนต้ากวนหยวน

9. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบและวิธีการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ค้นพบจากการศึกษาตัวละครสะเก็กในตระกูลจ่าพบว่า มีรูปแบบความสัมพันธ์ 3 แบบ คือ 1. การสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามหน้าที่จากกรอบจารีตทางสังคม 2. การสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจผ่านระบบเครือญาติ 3. การสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบอ้างอิงตัวบุคคลที่มีอำนาจ สำหรับรูปแบบการใช้และขยายฐานอำนาจของตัวละครสะเก็ก พบว่า มีทั้งหมด 3 แบบ คือ 1. การขยายฐานอำนาจผ่านระบบสายเลือด 2. การขยายฐานอำนาจผ่านระบบอุปถัมภ์ที่สะเก็กเอ็กให้การดูแลสนับสนุน 3. การขยายฐานอำนาจผ่านการให้คุณให้โทษ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Ratana Tosakul (2005) ที่เห็นว่าอำนาจเป็นความสัมพันธ์ทางสังคม รูปธรรมของความสัมพันธ์เชิงอำนาจเกิดขึ้นได้โดยเงื่อนไขของความสัมพันธ์ทางสังคม และสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ที่เห็นว่าอำนาจเกิดขึ้นได้หลากหลายประเภท ทั้งอำนาจหน้าที่ อำนาจบังคับ อำนาจอ้างอิง ขึ้นอยู่กับสถานภาพของผู้ใช้อำนาจและผู้ถูกใช้อำนาจ (Waro Phengsawat, 2012)

จากผลการศึกษาด้านรูปแบบและวิธีการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจของตัวละครสะเก็กที่ค้นพบทั้ง 3 รูปแบบนั้น วิธีการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามหน้าที่จากกรอบจารีตทางสังคมจะเกิดจาก ภูมิหลังและที่มาของการเป็นสะเก็ก ซึ่งตัวละครสะเก็กรุ่นบิดาได้แก่ สิงฮูฮินและหวังฮูฮิน โดยหวังฮูฮินเป็นสะเก็กเอ็กเพียงคนเดียวที่ยังรักษาสถานภาพของตนและไม่มีผู้ใดสามารถมาแทนที่ได้ ต่างจากสิงฮูฮินและโหยวซือที่เข้ามาเป็นสะเก็กเอ็กแทนภรรยาเดิมของสามีตน แม้ลำดับอาวุโสจะเหนือกว่าหรือเท่าเทียมกับหวังฮูฮิน แต่อำนาจและบทบาทในการบริหารครอบครัวภายในตระกูลจ่ายังคงอยู่ในสายเครือญาติของหวังฮูฮิน ถัดลงมาเป็นกลุ่มสะเก็กรุ่นลูกประกอบด้วยหวังซีเฟิง ฉินเช่อชิง หลี่หวัน เซียวเป่าไซ รวมไปถึงเหล่าอนุภรรยา ซึ่งทำให้เห็นถึงสายสัมพันธ์ในกลุ่มสะเก็กตระกูลหวังได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีหวังซีเฟิงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือหวังฮูฮินบริหารจัดการครอบครัว รวมถึงช่วยสานต่อสายสัมพันธ์ทางอำนาจให้ยังคงอยู่ในกลุ่มของตน

กรอบจารีตทางสังคมเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดสถานภาพและก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจในกลุ่มสะเก็กจากการให้อำนาจสะเก็กเอ็กสามารถส่งต่อหน้าที่และอำนาจของตนที่เดิมทำหน้าที่บริหารครอบครัวไปสู่สะเก็กเอ็กรุ่นถัดไปได้ ขณะเดียวกันมอบอำนาจในการจำกัดบทบาทของอนุภรรยาให้เคารพเชื่อฟังสะเก็กเอ็ก สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของระบบบริหารและควบคุมคนในสังคม บ่มเพาะให้เกิดวัฒนธรรมผู้น้อยเคารพผู้ใหญ่ การแสดงออกทางความคิดหรือการกระทำต่าง ๆ ล้วนต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ใหญ่ในครอบครัว อีกทั้งยังเป็นการบังคับว่าทุกคนในครอบครัวล้วนต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตน ยอมรับในการถูกจำกัดบทบาทเสรีภาพบางอย่างจากผู้อาวุโส เช่น การมีส่วนร่วมในพิธีกรรมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือสิทธิการเข้าถึงทรัพย์สินเงินทองของครอบครัว ล้วนถูกกำหนดไว้ตามลำดับอาวุโสและสถานภาพของคนผู้นั้นอย่างเคร่งครัด สิ่งนี้จึงถ่ายทอดให้เห็นถึงสภาพสังคมในช่วงเวลานั้นว่าระบบสังคมศักดินาได้ทำหน้าที่ในการควบคุม จำกัดขอบเขตและมอบอำนาจให้กลุ่มคนบางกลุ่มในสังคมให้กระทำกับกลุ่มคนที่มีสถานภาพต่ำกว่าอย่างถูกต้องตามกรอบจารีตของสังคม หากผู้ถูกกระทำขัดขึ้นหรือต่อต้านย่อมถูกลงโทษจากจารีต ธรรมเนียม

ปฏิบัติของสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเริ่มจากการไม่ได้รับความไว้วางใจ ถูกไม่ให้ความสำคัญ นำไปสู่การละเลยและไม่ได้รับการตอบแทนดูแลอย่างดี

Naiyapat Athipat (2018, pp. 64-65) กล่าวถึงอิทธิพลของกรอบจารีตทางสังคมผ่านความสัมพันธ์ตามสถานภาพของบุคคลที่เป็นสามีภรรยาในนิยายเรื่อง *ความฝันในหอแดง* ซึ่งการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างสามีภรรยาที่ใช้การแบ่งงานรับผิดชอบเท่านั้น แต่ถูกใช้เป็นเงื่อนไขในการจำกัดพื้นที่การแสดงบทบาท โดยภรรยาถูกจำกัดให้ทำหน้าที่เพียงอยู่แต่ในบ้านและอยู่ใต้อำนาจของสามี อำนาจทางเศรษฐกิจของสามีเป็นเงื่อนไขต่อรองที่ทำให้ภรรยาจำต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม นอกจากนี้สตรีที่เข้าไปเป็นสะใภ้ย่อมเกิดภาวะกดดัน เพราะถูกบีบบังคับให้อยู่ใต้อำนาจของสามีและครอบครัวสามีโดยปริยาย สำหรับสังคมปิตาธิปไตยที่สนับสนุนให้ผู้ชายมีภรรยาหลายคน เป็นสิ่งที่สั่นคลอนสถานภาพของภรรยาเอกเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น เพื่อรักษาความมั่นคงของตน จึงมักพบว่าตัวละครภรรยาเอกจำเป็นต้องปฏิบัติตนให้อยู่ภายใต้กฎระเบียบหรือเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวสามี คำกล่าวนี้สอดคล้องกับพฤติกรรมของสิ่งสุหยินและหวังสุหยินที่ต้องคอยปรนนิบัติจ่ายาหมูและทำตามความต้องการของผู้เป็นสามีตามที่ปรากฏในงานวิจัยนี้

สำหรับการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจผ่านระบบเครือญาติ เมื่อเซวียเป่าไซเข้ามาอยู่ในตระกูลจ๋า แม้ในช่วงแรกมีวัตถุประสงค์ชัดเจนว่ามาอาศัยอยู่เพื่อรอการคัดเลือกเข้าไปในพระราชวังเช่นเดียวกับจ๋าหยวนซุน แต่สุดท้ายต้องยอมแต่งงานกับจ๋าเป่าอี้วี่โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้อาวุโสและเหล่าสะใภ้เอกที่มีบทบาทในครอบครัวร่วมกันวางแผนให้เกิดขึ้น ทั้งนี้การกำหนดตัวเซวียเป่าไซให้มาเป็นสะใภ้ในรุ่นถัดมานั้นมีที่มาจากผู้มีบารมีในตระกูลอย่างจ๋าหยวนซุน และการตัดสินใจของหวังสุหยินที่เห็นถึงพฤติกรรมระหว่างหลินได้อี้วี่กับเซวียเป่าไซที่มีทัศนคติ ความคิดเรื่องอิสรภาพในความรักแตกต่างกัน หลินได้อี้วี่มีความเป็นปัจเจกสูงกว่า ย่อมมีความคิดและพฤติกรรมที่ขัดต่อความรู้สึกของผู้อาวุโส โดยเฉพาะผู้มีสถานภาพเป็นมารดาของจ๋าเป่าอี้วี่ แต่เซวียเป่าไซมีความคิดและพฤติกรรมสอดคล้องกับความต้องการของหวังสุหยินที่ปรารถนาให้จ๋าเป่าอี้วี่ยึดแนวทางของบุรุษที่สอรับราชการ รับช่วงต่อในการสืบทอดเป็นหัวหน้าครอบครัวต่อไป ประกอบกับ เซวียเป่าไซอยู่ในกลุ่มเครือญาติของตน จึงทำให้หวังสุหยินตัดสินใจเลือกให้มาเป็นสะใภ้เพื่อให้อยู่ภายใต้การควบคุมของตนอย่างเต็มที่ ความพยายามในการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจผ่านระบบเครือญาติดังกล่าว แม้จะมีผลดีที่สามารถควบคุมอำนาจไว้ในกลุ่มคนของตนไว้ได้ในระยะยาว แต่กลับทำให้เซวียเป่าไซต้องเผชิญความผิดหวังครั้งใหญ่ในชีวิต เนื่องจากการสูญเสียจ๋าเป่าอี้วี่ผู้เป็นสามีตั้งแต่วัยสาว กลายเป็นสตรีหม้ายภายใต้ระบบสังคมศักดินาที่ไม่เปิดโอกาสให้เลือกคู่ครองใหม่ได้อย่างง่ายดายดายนัก เซวียเป่าไซจำต้องแบกรับชะตากรรมเช่นนี้ตลอดกาล ทั้งหมดเป็นผลจากการกระทำ ความคิดของผู้อาวุโสในกลุ่มเครือญาติที่ส่งผลต่อลูกหลานในที่สุด Liu Shifen (2019, p. 22) แสดงทัศนคติของตนเกี่ยวกับชะตาชีวิตของเซวียเป่าไซ ที่เปรียบเสมือนผู้หญิงที่ไม่มีช่วงเวลาของการเป็นสาววัยรุ่น ดังคำกลอนที่กล่าวว่า “生为女儿身，却并无多少女儿性” หมายถึง เกิดมาแม้ร่างกายเป็นสตรี แต่กลับมิได้ใช้ชีวิตเยี่ยงสตรี ซึ่งเป็นการบ่งบอกให้ผู้อ่านเห็นว่าเซวียเป่าไซไม่มีสิทธิในการเลือกเส้นทางชีวิตของตน ผู้หญิงที่มีชะตากรรมเช่นนี้ช่างน่าเวทนายิ่งนัก

วิธีการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบอ้างอิงบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้เห็นถึงสายสัมพันธ์เชิงอำนาจจากตัวละครนายบ่าว อาทิ หวังซีเฟิงกับผิงเออร์ที่มีความสนิทสนมและช่วยเหลือกัน โดยเฉพาะผิงเออร์ที่จงรักภักดีต่อผู้เป็นนาย ส่งผลให้ผิงเออร์มีบทบาทและบารมีมากที่สุดในบรรดาเหล่าสาวใช้ แม่บ้านของครอบครัว เนื่องจากได้รับอิทธิพลมาจากหวังซีเฟิง ดังนั้นแม้สถานภาพของผิงเออร์เป็นเพียงสาวใช้ แต่กลับได้รับความสำคัญจากเหล่าสะใภ้ คุณหนูและคุณชายของครอบครัวเป็นอย่างมาก อำนาจของหวังซีเฟิงที่ส่งผลถึงผิงเออร์ช่วยให้จ๋าเปลี่ยนเห็นถึงความสำคัญจนมีการยกสถานะขึ้นมาให้เป็นภรรยาอีกด้วย

นอกจากกลุ่มตัวละครที่ปรากฏในภาพประกอบที่ 5 แล้วจะพบว่ายังมีอนุภรรยา อาทิ เจ้าอี่เหนียง ชิวถงและโหยวเออร์เจียที่เข้ามาเป็นสะใภ้ตระกูลจ๋าได้โดยการอาศัยอำนาจจากบุรุษผู้เป็นสามีและบิดาของสามี ไม่ว่าจะเป็นการมอบให้เป็นผลตอบแทน ความเสน่หาที่บุรุษมีต่อสะใภ้ผู้นั้นก็ตาม การอาศัยอำนาจจากบุรุษช่วยค้ำยันให้อนุภรรยาสามารถมีอำนาจในครอบครัวอย่างจำกัดตามกรอบจารีตทางสังคม ขณะเดียวกัน สะใภ้เอกต้องยอมรับอำนาจของที่บุรุษสามารถมีอนุภรรยาได้ตามที่ปรารถนา หรือกล่าวได้ว่า สะใภ้เอกมีหน้าที่ให้การดูแล ค้ำครองอนุภรรยาในฐานะภรรยาคนหนึ่งของสามีตน รวมถึงมอบทรัพยากรบางอย่างให้เท่าที่จำเป็น ส่วนอนุภรรยาต้องให้ความเคารพในลำดับอาวุโสก่อนหลัง ดังนั้นหากอนุภรรยามีพฤติกรรมคล้อยตามสะใภ้เอกแล้ว ย่อมได้รับการดูแลและเห็นใจเป็นการตอบแทน แต่หากอนุภรรยาเรียกร้องหรือต่อต้าน ย่อมนำไปสู่ปัญหาอุปสรรคในการปกครอง ตลอดจนอาจสร้างความเดือดร้อน สั่นคลอนฐานอำนาจของสะใภ้เอกได้ ในบทประพันธ์ผู้อ่านจะเห็นถึงพฤติกรรมของอนุภรรยาบางคน เช่น ชิวถง เจ้าอี่เหนียงที่ยึดถือว่าตนได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจคนอื่น สะใภ้เอกอย่างหวังฮูหยินและหวังซีเฟิงสามารถกำจัดตนเองออกไปได้ จึงเกิดการจำกัดบทบาทและสิทธิบางอย่าง เพื่อหวังว่าอนุภรรยาอยู่ภายใต้การปกครองและการควบคุมของตนต่อไปเท่าที่สะใภ้เอกจะสามารถกระทำได้ ทั้งนี้พฤติกรรมดังกล่าวต้องไม่สร้างความขัดแย้งกับผู้มีอำนาจอื่นในตระกูลโดยเฉพาะบุรุษผู้เป็นสามี

ในด้านรูปแบบวิธีการใช้และขยายฐานอำนาจของตัวละครสะใภ้นั้น การขยายฐานอำนาจผ่านระบบสายเลือดในกลุ่มตัวละครสะใภ้ตระกูลหวังใช้วิธีดึงจ๋าเป่าอีวีบุตรชายคนเดียวของหวังฮูหยินมาเป็นศูนย์กลางของอำนาจ เนื่องจากภายหลังที่จ๋าหมู่เสียชีวิต ตระกูลจ๋ายู่ถูกราชสำนักเข้ากวาดล้าง อำนาจ ความมั่งคั่งและบารมีที่ตระกูลเคยมีลดลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้หนทางในการฟื้นฟูความมั่นคงตกไปอยู่กับบุตรชายคนสำคัญอย่างจ๋าเป่าอีวี หากเขาสามารถเข้ารับราชการได้ย่อมกลายเป็นผู้นำครอบครัวในรุ่นต่อไป ดังนั้นอำนาจในการบริหารครอบครัวจะตกอยู่กับเซวียเป่าไซ ส่วนหวังฮูหยินจะขึ้นมาอยู่ในตำแหน่งของจ๋าหมู่แทน จึงเท่ากับว่าสิทธิในการควบคุมฐานอำนาจของตนจะคงอยู่สืบไป แต่สุดท้ายความหวังนี้ต้องสูญสิ้นไปตามการตัดสินใจของจ๋าเป่าอีวี ซึ่งเห็นได้ว่าแม้สะใภ้บางตระกูลจะร่วมมือกันสานต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ทว่า การกระทำเหล่านี้เป็นเพียงความพยายามในการเรียกร้องความเสมอภาคในครอบครัว แสดงการมีตัวตนให้ผู้อื่นเห็นถึงบทบาทของกลุ่มตน และร่วมกันต่อต้านอำนาจจากสะใภ้อื่นในครอบครัวที่พยายามสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในกลุ่มสะใภ้ รวมถึงแสดงอำนาจให้บุรุษชนชั้นปกครองของตระกูลจ๋าเห็นว่ากลุ่มสะใภ้มีอำนาจและแรงสนับสนุนจากผู้อาวุโสในตระกูล จนทำให้เกิดการแต่งงานระหว่างจ๋าเป่า

อิวกับเซวียเปาไซ แม้ในความจริงทั้งสองคนจะไม่ได้รักใคร่เสนหากันดังเช่นความรู้สึกที่จ๋าเปาอิวมีต่อหลินได้อิว หรือแม้แต่จ๋าหมู่ที่เปลี่ยนใจมาสนับสนุนเซวียเปาไซจากการสนับสนุนของกลุ่มสะไภ้ตระกูลหวัง อนึ่ง บุรุษชนชั้นนำในตระกูล เช่น จ๋าเจิ้ง จ๋าเจิน จ๋าเซ่อ จ๋าเหลียนไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับงานบริหารครอบครัวหรือการจัดการกับคนในตระกูลจ๋าอยู่แล้ว เพราะเชื่อมั่นในการตัดสินใจของจ๋าหมู่ จึงกลายเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้กลุ่มสะไภ้สายตระกูลหวังดำเนินการสานสัมพันธ์เชิงอำนาจของตนผ่านตัวละครจ๋าเปาอิวต่อไปได้

นอกจากนี้ยังมีวิธีการขยายฐานอำนาจผ่านระบบอุปถัมภ์ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าหวังฮูหยินให้ความสำคัญกับฮวาสี่เหริน (花袭人) สาวใช้คนสนิทของจ๋าเปาอิวบุตรชายของตนเป็นอย่างมาก หวังฮูหยินมอบเงินเดือนส่วนหนึ่งของตนให้แก่สาวใช้ผู้นี้ ทั้งยังให้ความหวังว่าจะยกฐานะขึ้นมาเป็นอนุภรรยาในอนาคตเมื่อมารดาของฮวาสี่เหรินถึงแก่กรรม หวังฮูหยินมอบเงินทองให้เป็นกรณีพิเศษก่อนที่จะจ๋าหมู่จะเอ่ยปาก สิ่งนี้เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการอุปถัมภ์จากสะไภ้ที่มีอำนาจไปให้แก่สาวใช้ในฐานะผู้รับการอุปถัมภ์ จนนำมาซึ่งความจงรักภักดีคอยรายงานความเป็นไปในจวนอิ๋หัง อนึ่ง พฤติกรรมของจ๋าเปาอิว ตลอดจนพฤติกรรมของสาวใช้หลายคนที่เข้ามาพัวพันชีวิตของจ๋าเปาอิวจนเดินผิดทางไปจากที่หวังฮูหยินและผู้ใหญ่ในครอบครัววางไว้ รวมถึงสาวใช้เหล่านั้นอาจกลายเป็นอนุภรรยาของจ๋าเปาอิว ดังนั้นเพื่อป้องกันเหตุการณ์เหล่านี้ ฮวาสี่เหรินจึงอาศัยอำนาจและบารมีหวังฮูหยินในการเข้ามาจัดการขับไล่สาวใช้ที่ใกล้ชิดจ๋าเปาอิวให้ออกไปจากจวน เป็นเหตุให้จ๋าเปาอิวเกิดความหวาดระแวงในตัวฮวาสี่เหรินมากขึ้น

อนึ่ง ฮวาสี่เหรินวางแผนอนาคตของตนด้วยการสร้างความสนิทสนมกับหลินได้อิวและเซวียเปาไซ แต่สุดท้ายจำต้องเลือกสนับสนุนสตรีที่ผู้ใหญ่ในตระกูลส่งเสริมเห็นชอบด้วย ประกอบกับเห็นถึงความแตกต่างระหว่างอุปนิสัยของหลินได้อิวที่มีความคิดของตนเองสูง เจริญตามที่ใจของตนคิด ต่างกับเซวียเปาไซที่ใจกว้าง เข้าถึงคนทุกระดับในตระกูลได้ดีกว่า ฮวาสี่เหรินเสนอให้หวังฮูหยินนำตัวจ๋าเปาอิวออกมาอยู่นอกสวนตำกวนหยวน เพื่อหลีกเลี่ยงการพบเจอกับเหล่าสตรีอื่น การให้ความสำคัญกับสาวใช้ที่มีความสนิทสนมกับบุตรชายคนสำคัญของหวังฮูหยินเป็นความพยายามรักษามุมบุตรชายให้อยู่ในกรอบที่สังคมและวงศ์ตระกูลต้องการให้รุ่นหลานของครอบครัวสอรับราชการ เพียงเพื่อช่วยรักษาชื่อเสียงและความมั่นคงของตระกูลสืบต่อจากบรรพบุรุษ รวมถึงช่วยส่งเสริมรักษาฐานอำนาจของผู้เป็นมารดาไว้ได้ภายใต้แนวคิดบุตรหลานต้องมีความกตัญญูกับผู้อาวุโส บิดามารดาของตนเอง ดังนั้นการมีสาวใช้ที่ไว้วางใจได้ช่วยสอดส่องดูแลพฤติกรรม ความคิดของบุตรชายแทนมารดาจึงเป็นกลยุทธ์ที่หวังฮูหยินใช้ความไว้วางใจของบุตรชายที่มีต่อสาวใช้คนสนิทให้เกิดประโยชน์ต่ออนาคตและสายสัมพันธ์ทางอำนาจของตนเอง

นอกจากนี้ ผลจากการวางแผนการขยายฐานอำนาจของหวังฮูหยินไปสู่สาวใช้ฮวาสี่เหรินส่งผลต่อความคิดของหวังซีเฟิง เนื่องจากหวังซีเฟิงทราบความประสงค์ของหวังฮูหยินในการวางตัวแก่จ๋าเปาอิว เป็นอนุภรรยา ดังนั้นในสายตาหรือความคิดของหวังซีเฟิง ฮวาสี่เหรินคือสาวใช้ที่มีสถานภาพพิเศษกว่าสาวใช้อื่น ซึ่งในอนาคตอาจได้รับการยกสถานภาพเป็นอนุภรรยาตามที่ผู้อาวุโสในตระกูลอย่างจ๋าหมู่และหวังฮูหยินให้การสนับสนุน ตัวอย่างพฤติกรรมที่หวังซีเฟิงแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน อาทิ เหตุการณ์ที่ฮวาสี่เหรินต้องกลับไปเยี่ยมมารดาที่บ้าน หวังซีเฟิงจัดแจงให้ฮวาสี่เหรินแต่งกายให้สมกับสถานภาพสาวใช้คนสำคัญ

ที่เทียบเท่ากับการต้อนรับอนุภรรยาคนอื่น ๆ ในครอบครัว แสดงถึงการยินยอมปฏิบัติต่อสาวใช้ เพื่อให้ฮวาสิเหรินเห็นถึงคุณงามความดีพระคุณของหวังซูหยินและหวังซีเฟิงผู้เป็นเจ้าของ อันจะนำมาซึ่งการตอบแทนความซื่อสัตย์ภักดีหรือการช่วยเหลือในอนาคต ตลอดจนเพื่อเป็นการปูทางให้สามารถรักษาความสัมพันธ์เชิงสายอำนาจให้อยู่ในกลุ่มสะเก็กที่ไว้วางใจได้เท่านั้น

เหตุการณ์ที่หวังซีเฟิงปฏิบัติต่อฮวาสิเหรินในตอนที 51

凤姐又道：“那袭人是个省事的，你告诉我的话：叫他穿几件颜色好衣裳，大大的包一包袱衣裳拿着，包袱要好好的，拿手炉也拿好的。临走时，叫他先到这里来我瞧瞧。”周瑞家的答应去了。

半日，果见袭人穿戴了，两个丫头和周瑞家的拿着手炉和衣包，凤姐看袭人头上戴着几枝金钗珠钿，倒也华丽，又看身上穿着桃红百花刻丝银鼠袄，葱绿盘金彩绣绵裙，外面穿着青缎灰鼠褂。凤姐笑道：“这三件衣裳都是太太的，赏了你倒是好的。但这褂子太素了些，如今穿着也冷，你该穿一件大毛的。”袭人笑道：“太太就给了这件灰鼠的，还有件银鼠的。说赶年下再给大毛的呢。”凤姐笑道：“我倒有一件大毛的，我嫌风毛出的不好了正要改去，也罢，先给你穿去罢。等年下太太给你做的时节，我再改罢。只当你还我的一样。”众人都笑道：“奶奶惯会说这话。成年家大手大脚的，替太太不知背地里赔垫了多少东西，真真赔的是说不出的，那里又和太太算去？偏这会子又说这小气话取笑来了。”

(Cao, X. and Gao, E., 2019, pp. 363-364)

เฟิงเจี้ยกล่าวอีกว่า “สิเหรินนั้นเป็นคนเรียบง่าย เจ้าไปบอกว่าเป็นคำพูดของข้า ให้เขาแต่งตัวใส่เสื้อผ้าที่มีสีสันสดใส ใส่เสื้อผ้าห่อใหญ่ ๆ ถือไป ห่อผ้าก็ใช้แบบดี ๆ เตาอังมือก็ใช้อันดี ๆ หน่อย ก่อนจะไปให้เขามาที่นี้ให้ข้าตรวจดูก่อน” แม่บ้านโจวรุ่ยรับคำสั่งแล้วเดินออกไป

ครึ่งวันผ่านไป สิเหรินใส่เสื้อผ้าประดับตกแต่งดั่งคาคบ พร้อมสาวใช้สองคนและแม่บ้านโจวรุ่ยถือห่อผ้าและเตาอังมือ เฟิงเจี้ยมองเห็นบนศีรษะสิเหรินมีปิ่นปักทองร้อยมุก ช่างงดงามนัก แล้วเห็นบนร่างกายสวมเสื้อนวมลายท้อแดงร้อยผลประดับแพรสีเงิน สวมกระโปรงสีเขียววิจิตรปักลวดลาย ด้านนอกสวมเสื้อคลุมผ้าตัวนวมเขียวประดับลายสีเทา เฟิงเจี้ยหัวเราะแล้วกล่าวว่า “เสื้อผ้าสามชิ้นนี้เป็นของซูหยิน มอบให้เจ้าช่างดีนัก แต่เสื้อคลุมนี้ดูธรรมดาไปหน่อย วันนี้สวมมาอย่างคงรู้สึกหนาวเย็น เจ้าควรใส่เสื้อคลุมตัวใหญ่อีกตัวนะ” สิเหรินกล่าวตอบว่า “ซูหยินเพียงให้เสื้อแพรลายสีเทานี้ ยังมีอีกชุดสีเงิน เร่งถึงปลายปีจะให้เสื้อคลุมตัวใหญ่อีกตัวแต่ยังไม่ได้ให้มา เฟิงเจี้ยกล่าวว่า ข้ามีเสื้อคลุมใหญ่อยู่ตัวหนึ่ง ข้าเห็นว่าคนที่ระดับมาไม่ถึงนัก กำลังจะเอาไปแก้เจ้าเอาไปใส่ก่อนเถิด รอปลายปีซูหยินมอบให้ช่วงเทศกาล ข้าค่อยทำใหม่ ทำเหมือนกับเจ้าคืนให้ข้าแล้วกัน” ทุกคนต่างหัวเราะกล่าวว่า “ท่านย่ามักพูดแบบนี้ บ้านเราใช้จ่ายมากมายตลอดปี ลับหลังซูหยินให้สิ่งของแทนไปไม่รู้มากนักน้อยเท่าไร ที่ซัดใช้ไปจริง ๆ ก็กล่าวออกมาไม่ได้ ไหนเลยจะไปขอคืนจากซูหยินได้ ถึงคราวนี้พูดเช่นนี้ช่างน่าหัวเราะยิ่งนัก”

นอกจากนี้ วิธีการขยายฐานอำนาจผ่านการให้คุณให้โทษยังเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ผู้วิจัยพบ ซึ่งเห็นได้ชัดจากปมความขัดแย้งระหว่างสิ่งซูหยินที่มีต่อสะเก็กทั้งสองคนนี้ สาเหตุจากการไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหวังซีเฟิงในการทำให้ฮวาสิเหรินเข้ามาบริหารครอบครัว เนื่องจากอำนาจนั้นยังคงอยู่ในสายอำนาจของหวังซูหยินและการไม่ได้รับความสำคัญเทียบเท่าสะเก็กอื่นในความคิดของจ๋าหมู่ สิ่งซูหยินจึงพยายามแสดงอำนาจของตนต่อผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าโดยเฉพาะหวังซีเฟิง ผลของความขัดแย้งนี้ยังคงอยู่ต่อไปจนถึงรุ่นลูก โดยหลังจากหวังซีเฟิงถึงแก่กรรม สิ่งซูหยินคิดจะยกเจี๋ยบุตรสาวเพียงคนเดียวของหวังซีเฟิงให้ผู้อื่น

แม้หวังฮูหยินพยายามคัดค้านแต่กลับไม่เป็นผล สิ่งนี้จึงยังเป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงความขัดแย้งอย่างชัดเจนระหว่างสิ่งฮูหยินกับสะใภ้ทั้งสอง อนึ่ง เมื่อจ่าหมู่ยังมีชีวิตอยู่ให้ความเอ็นดูและความสำคัญกับหวังซีเฟิงเป็นอย่างมาก ต่อให้ภาพลักษณ์ของหวังซีเฟิงในสายตาผู้อื่นจะมีความเจ้าเล่ห์ด้านการบริหาร ความโหดร้ายต่อบ่าวไพร่รับใช้ แต่ในสายตาของจ่าหมู่กลับเห็นแตกต่างออกไป ดังนั้นหากจ่าหมู่ยังมีชีวิตอยู่จะเปรียบเสมือนที่พึ่งสำคัญของหวังซีเฟิง สะใภ้อื่นจะมีกล้าทำร้ายอย่างเปิดเผย แต่เมื่อจ่าหมู่ถึงแก่กรรม ชีวิตของจ่าหมู่กลับพลิกผันจนไม่ได้รับความเคารพจากเหล่าสาวใช้ แม้กระทั่งสิ่งฮูหยินและหวังฮูหยินเริ่มแสดงพฤติกรรมความไม่พึงพอใจในตัวสะใภ้ผู้นี้ชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งฮูหยินกับหวังซีเฟิงมีความขัดแย้งแฝงอยู่เสมอ สำหรับหวังฮูหยินไม่กล้าให้การสนับสนุนหวังซีเฟิงดังเช่นช่วงเวลาที่ย่าหมู่คอยสนับสนุน เขาเลือกไม่สร้างความขัดแย้งกับสะใภ้ใหญ่อย่างสิ่งฮูหยินและไม่ช่วยเหลือหวังซีเฟิงดังเช่นในอดีตอีกต่อไป

เดิมอำนาจการบริหารดูแลครอบครัวเป็นของหวังฮูหยิน ต่อมามีการถ่ายโอนอำนาจให้แก่หวังซีเฟิงซึ่งแม้ว่าในตัวบรรณคดีจะไม่ได้อธิบายไว้ชัดเจนถึงสาเหตุที่มีการส่งต่ออำนาจไปสู่หวังซีเฟิงนั้น แต่ด้วยปัจจัยด้านสายสัมพันธ์ระหว่างน้ำและหลาน ประกอบกับสะใภ้รุ่นเดียวกับหวังซีเฟิงมีเพียงหลานวันที่เป็นสะใภ้หม้าย ดังนั้นอำนาจจึงถูกถ่ายโอนมาสู่หวังซีเฟิงได้ แต่ทว่าหวังฮูหยินยังคงคอยสอบถามถึงเรื่องการจัดการทรัพย์สินเงินทองและเหล่าคนในตระกูลอย่างสม่ำเสมอ หวังซีเฟิงพร้อมรับคำสั่งและยอมปฏิบัติตามความต้องการของหวังฮูหยิน ดังนั้นการให้คุณให้โทษแก่หวังซีเฟิงจึงมีความสำคัญอย่างมาก เมื่อหวังฮูหยินยึดมือหลานสาวเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการครอบครัวต่อจากตนแล้ว จึงหันมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง ในการไฝ่หาธรรมะ กินเจ สวดมนต์ ภายนอกไม่แสดงการก้าวก่ายหน้าที่ของหวังซีเฟิง แต่ในความเป็นจริงเรื่องราวการบริหารทรัพย์สินคนในครอบครัว รวมถึงการช่วยเหลือในหมู่เครือญาติของตนทั้งหมดต้องผ่านความคิด คำสั่งของหวังฮูหยินเพียงแต่ให้หวังซีเฟิงออกหน้าผู้ปฏิบัติงานแทนตน

การกระทำของหวังฮูหยินแสดงให้เห็นถึงความคิดของผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลบริหารครอบครัวในอดีตที่คอยติดตามงานของบุคคลที่ตนมอบหมายไว้อย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการบริหารและจับตาดูความเคลื่อนไหวของหลานสาวผู้นี้ มิให้แสดงการห่างเหินต่อตนหันไปเข้าด้วยกับสิ่งฮูหยินในฐานะแม่สามี ดังนั้นเมื่อมีสะใภ้อื่นมาติดต่อว่าการบริหารเงินเดือนของสะใภ้แต่ละคนที่จ่ายให้สมาชิกในบ้านไม่ตรงเวลา หวังฮูหยินจึงต้องรีบสอบถามเพื่อมีส่งผลกระทบต่อสถานภาพและชื่อเสียงของตน ดังนั้นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ซับซ้อนระหว่างสะใภ้สามคนนี้ บางเวลาแม้ทั้งการให้คุณ ให้ความช่วยเหลือผู้มิตรกันเมื่อต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งช่วยเหลือ ขณะเดียวกันในเวลาปกติต่างฝ่ายจะแสดงพฤติกรรมความคิดร้ายให้โทษอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อหวังผลประโยชน์และอำนาจ ความน่าเชื่อถือ รวมถึงรักษาสถานภาพสะใภ้เอกในตระกูลเอาไว้กับตน โดยมีได้คำนึงถึงความรู้สึกหรือคุณค่าของสะใภ้อื่น แม้แต่ในยามที่ตระกูลย่ำแย่ตกต่ำ การแก่งแย่งกันระหว่างสะใภ้ทั้งสามคนยังแสดงออกให้เห็นได้อย่างชัดเจนสืบต่อไปยังรุ่นลูกของหวังซีเฟิง

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษานิยาย *ความฝันในหอแดง* เพื่อทำให้เห็นภาพความเป็นไปและความจำเป็นในการกระทำบางอย่างของเหล่าสะใภ้ที่มีความซับซ้อน แฝงนัยความพยายามในการรักษาอำนาจและสถานภาพของตน

2. นักวิจัยและผู้สนใจศึกษาวรรณคดีจีนสามารถนำความรู้หรือกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้จากการศึกษาไปกำหนดเป็นแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวละครกลุ่มอื่นในวรรณคดีเรื่องนี้หรือเรื่องอื่นที่สนใจได้

3. ผู้สนใจสามารถนำคุณค่าจากองค์ความรู้ใหม่ที่ได้งานนี้ไปใช้ประกอบการสอนวรรณคดีจีน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นถึงภูมิหลังสภาพสังคม อิทธิพลของแนวคิดวัฒนธรรมขงจื้อและจารีตธรรมเนียมทางสังคมจีนในสมัยราชวงศ์ชิง

10.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิจัยครั้งต่อไป

ปัจจุบันยังมีการศึกษาหัวข้อที่ยังสามารถดำเนินการวิจัยต่อไปได้ เพื่อลดช่องว่างทางวิชาการในการศึกษาวรรณคดีเรื่องนี้ ได้แก่

1. การศึกษาภาคต่อของวรรณคดีผ่านผลงานประพันธ์ต่าง ๆ
2. การดัดแปลงวรรณคดีไปสู่โลกของภาพยนตร์ ละครในแต่ละปี
3. การเขียนบทวิจารณ์ของจื่อเยียนใจ จีฮูโสภาหรือแม้แต่ักหอแดงวิทยาคนสำคัญอย่างโจวหู่ซัง การศึกษาหัวข้อเหล่านี้ทำให้ผู้อ่าน*ความฝันในหอแดง*สามารถเข้าใจ เรียนรู้ความวิจิตรงดงามผ่านตัวอักษรของวรรณคดีเรื่องนี้ได้ตามเจตนารมณ์ของเฉาเสวี่ยฉินอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- Cao, X.Q. & Gao, E. (2019). *The Dream of the Red Chamber* 《红楼梦》. Changchun: Shidaiwenyi. (In Chinese)
- Grich, M.& Viroj, I. (2018). Friedrich Wilhelm Nietzsche's Concept of Power. *PANIDHANA JOURNAL*, 14(2), 236-259. (In Thai)
- Liu, Sh. (2019). *Hong Lou Meng that can't be seen enough, the life of everyone who can't finish*. Shenyang: Liaoning Renmin. (In Chinese)
- Naiyapat, A. (2018). *The paradox of freedom in the Dream of the Red Chamber and Mo Yan's novels*. [Unpublished doctoral dissertation]. Chulalongkorn University. (In Thai)
- Office of the Prime Minister. (1997). *Criteria for Transcription of Mandarin Chinese Characters*. Bangkok: Thammasat Printing House. (In Thai)
- PHRA, S S., NATCHAYA, J., & JIRAPORN, P. (2020). The Chapter “Les Corpsdociles” from Surveilleret Punip. *Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus*,7(4), 444-455. (In Thai)
- Qiu, S. (2008). The Main Concept of Immortal Chinese Literature in *The Dream of the Red*

Chamber. Journal of Sinology, 2(August), 50-59. (In Chinese)

Ratana, T. (2005). *The Concept of Power*. Bangkok: National Research Council of Thailand.
(In Thai)

Ton, S. (2019). *The Representation of Power, Hegemony and Resistance in the Hunger Games Film Series*. [Unpublished master's thesis] . Bangkok University. (In Thai)

Waro, P. (2012). Research on the Use of Executive Power. *Sakon Nakhon Rajabhat University Journal, 4(7), 1-10. (In Thai)*

A Comparative Study of Chinese Idiomatic Expressions Containing the Words “jī” with their Thai Equivalent /kai/

Thitiporn Jantaveera¹; Rungrada Thonganun²; Nititaya Soontornthamni³

Foreign Language Department, Faculty of Liberal Arts,
Prince of Songkla University, Songkla 90110 Thailand
E-mail: Nititaya.s@gmail.com

(received 28 November, 2022) (revised 31 January, 2023)

(accepted 7 March, 2023)

Abstract

This research aims to study the meanings and reflection of Chinese idiomatic expressions containing the word “ji”(chicken) with Thai idiomatic expressions containing the word “kai” (chicken). This is a qualitative research which use descriptive analysis method. The research collected data from books and related documents such as Chinese idioms dictionary, Chinese-Thai dictionary, Thai idiom book and Thai online dictionary. The researchers collected 73 idioms including 45 Chinese idioms with the word “ji” (chicken) and 28 Thai idioms with the word “kai” (chicken).

The results showed that 1. The meaning of idioms is divided into 2 issues: 1) There are 9 Chinese idioms and Thai idioms that have the same meaning, divided into 3 categories: living environment, human behavior and actions and human punishment 2) There are 64 Chinese idioms and Thai idioms with different meanings: (1) 19 idioms expressing a positive meaning, divided into 6 categories: human relations, time, treatment, human behavior and actions, human personality and society (2) 45 idioms expressing negative meanings, divided into 7 categories: human behavior and actions, society, value and significance, human relationships, prostitution, human personality and chaos. 2. There are 11 aspects of reflection: human relations, human behavior and actions, living environment, social, human punishment, value and significance, time, treatment, prostitution, human personality and chaos. The similarities and differences of meanings and reflections depend on the context of each society, such as perspective, way of life, social and tradition.

Keywords: Chinese idioms; Thai idioms; chicken; comparative study

---

¹ Undergraduate student, Chinese major

² Undergraduate student, Chinese major

³ Lecturer, Corresponding Author

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “吉” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไ้”

ฐิติพร จันทวีระ⁴ รุ่งรดา ทองอนันต์⁵ นิติยา สุนทรธรรมนิติ⁶

หลักสูตรภาษาจีน สาขาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย

อีเมล Nititaya.s@gmail.com

วันรับบทความ 28 พฤศจิกายน 2565 วันแก้ไขบทความ 31 มกราคม 2566

วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 7 มีนาคม 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไ้” ในด้านความหมาย และภาพสะท้อนที่ปรากฏ งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พจนานุกรมสำนวนจีน พจนานุกรมจีน-ไทย หนังสือสำนวนไทย และเว็บไซต์พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พบว่ามีสำนวนจีนที่มีคำว่า “吉” 45 สำนวน และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไ้” 28 สำนวน รวมทั้งสิ้น 73 สำนวน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความหมายของสำนวนจีนและไทยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกัน 9 สำนวน แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ พฤติกรรมของมนุษย์ การลงโทษมนุษย์ 2) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายต่างกัน 64 สำนวน ประกอบด้วย (1) สำนวนที่แสดงความหมายเชิงบวก 19 สำนวน แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ ความสัมพันธ์ของมนุษย์ เวลา การรักษาโรค พฤติกรรมของมนุษย์ ลักษณะรูปร่างของมนุษย์ และสังคม (2) สำนวนที่แสดงความหมายเชิงลบ 45 สำนวน แบ่งเป็น 7 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมของมนุษย์ สังคม คุณค่าและความสำคัญ ความสัมพันธ์ของมนุษย์ อาชีพขายบริการ ลักษณะรูปร่างของมนุษย์ และความวุ่นวาย 2. ภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนจีนและสำนวนไทย รวม 11 ด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ของมนุษย์ ด้านพฤติกรรมของมนุษย์ ด้านสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ ด้านสังคม ด้านการลงโทษมนุษย์ ด้านคุณค่าและความสำคัญ ด้านเวลา ด้านการรักษาโรค ด้านอาชีพขายบริการ ด้านลักษณะรูปร่างของมนุษย์ และด้านความวุ่นวาย ซึ่งภาพสะท้อนล้วนเป็นไปตามบริบทของแต่ละสังคม ซึ่งเกิดจากมุมมอง วิถีชีวิต สังคม และขนบธรรมเนียม

คำสำคัญ สำนวนจีน สำนวนไทย ไ้ การเปรียบเทียบ

⁴ นักศึกษาปริญญาตรี วิชาเอกภาษาจีน

⁵ นักศึกษาปริญญาตรี วิชาเอกภาษาจีน

⁶ อาจารย์ประจำสาขาภาษาต่างประเทศ ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

1. บทนำ

การสื่อสารพูดคุยเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะสื่อสารกันผ่านภาษาใดก็ตาม Kanchanakphan (2543) กล่าวว่า “คำพูดของมนุษย์ไม่ว่าชาติใด ภาษาใด แยกออกได้กว้าง ๆ เป็นสองลักษณะ หนึ่งคือพูดตรงไปตรงมาตามธรรมดา เมื่อพูดแล้วก็เข้าใจได้ทันที สองคือพูดเป็นชั้นเชิง ไม่พูดตรงไปตรงมาแต่มีความหมายในคำพูดนั้น ๆ ผู้ฟังอาจเข้าใจความหมายทันทีหากคำพูดนั้นใช้กันแพร่หลาย หากไม่ได้ใช้กันอย่างแพร่หลาย ผู้ฟังอาจต้องคิดจึงจะเข้าใจ หรือบางทีคิดแล้วก็อาจเข้าใจเป็นอย่างอื่นหรือไม่เข้าใจเลยก็เป็นได้ คำพูดเป็นชั้นเชิงนี้เราเรียกกันว่า “สำนวน” ซึ่งคำพูดเป็นสำนวน ชาวบ้านเรียกกันว่า พูดสำบัดสำนวน” ในสำนวนไทยและสำนวนจีนได้มีการนำหลายสิ่งหลายอย่างมาใช้ในการอุปมาเปรียบเทียบ ซึ่งสัตว์ก็เป็นหนึ่งในสิ่งที้นำมาใช้ในการอุปมาเปรียบเทียบ เช่น งู ม้า สุนัข เสือ ไก่ เป็นต้น ในบริบทของประเทศไทย ไก่เป็นสัตว์เลี้ยงฟักบ้านที่อยู่คู่กับคนไทยมานาน ทำให้คนไทยมีความผูกพันกับไก่ และนำอากัปกริยาอาการของไก่มาตั้งเป็นสำนวน สุภาษิตหรือคำพังเพยมากมาย เช่น หมูไปไก่อมา ตื่นแต่ไก่ให้ ไก่ทองยืนขาเดียว แต่ผู้วิจัยก็มักพบว่า แม้จะทราบว่ามีการใช้สัตว์ในสำนวน แต่กลับไม่สามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง และไม่ทราบความหมายของสำนวนอย่างแท้จริง

Urapeepatanapong (2563) กล่าวว่า “ไก่อกับชาวจีนมีความสัมพันธ์กันในหลายมิติ เช่น ในขนบประเพณีและความเชื่อโบราณของจีนนั้น เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับไก่ในหลายประการ ประการแรกคือ “ไก่” ถือเป็นหนึ่งในสิบสองนักษัตร โดยชาวจีนมีความเชื่อที่เป็นมงคลระหว่างคนที่เกิดในปีนักษัตรนี้กับ “ไก่” ในแง่ของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านและชุมชน ประเพณีแต่งงานและงานศพ ด้วยเหตุนี้ “ไก่” จึงถือเป็นสัตว์สำคัญที่ขาดไม่ได้ในสังคมจีน และประการที่สองคือ ประเด็นทางด้านภาษาที่สะท้อนให้เห็นระบบความคิดของชาวจีนที่มีต่อ “ไก่” เนื่องจากการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของคนในสังคมบอกให้ทราบว่าคนในสังคมนั้นมีระบบความคิดหรือมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องราวและประเด็นต่าง ๆ อย่างไร” ทั้งนี้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนวนไทยและสำนวนจีน ผู้วิจัยพบว่ามีการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเกี่ยวกับสัตว์ เช่น ศึกษาสำนวนไทยและสำนวนจีนที่มีคำว่า “งู” (Sawatyothin, 2562) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “虎” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “เสือ” (Palanumas et al., 2564) เป็นต้น โดยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “ไก่” เป็นงานที่ศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์ “ไก่” ในภาษาจีนและภาษาไทยตามมุมมองทางปริชาน (Yao, 2561) และมโนทัศน์ของชาวจีนที่มีต่อคำว่า “ไก่” (Urapeepatanapong, 2563)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” เนื่องด้วยสำนวนจีนบางสำนวนมีความคล้ายคลึงกับสำนวนไทย เช่น 杀鸡儆猴 (ฆ่าไก่เตือนลิง) กับสำนวนไทย “เชือดไก่ให้ลิงดู” ในที่นี้คำว่า “ไก่” ไม่ได้มีความหมายตรงตัวที่เป็นการเชือดไก่ให้ลิงดูจริง ๆ แต่หมายถึงการลงโทษคนหนึ่ง เพื่อเป็นตัวอย่างให้อีกคนหนึ่งเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าขัดคำสั่ง หรือไม่กล้าทำความผิด เป็นต้น และศึกษาภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนจีนและสำนวนไทย ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะแนวคิด มุมมอง วิถีชีวิต วัฒนธรรมระหว่างสองชนชาติได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันของชาวจีนและชาวไทยให้ตีมากยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อการวางการศึกษาด้านภาษาจีนใน

ประเทศไทย ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของจีนและไทย

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” ในด้านความหมาย
- 2) เพื่อศึกษาภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่”

3. ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยศึกษาสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” ผ่านมุมมองเชิงเปรียบเทียบเฉพาะความหมาย แบ่งประเภท และศึกษาภาพสะท้อนจากสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำดังกล่าวข้างต้น โดยการรวบรวมข้อมูลสำนวนจากแหล่งข้อมูลดังนี้

1) พจนานุกรมสำนวนจีน ฉบับตีพิมพ์ครั้งที่ 2 (Chengyudacidian committee, 2020) ซึ่งเป็นพจนานุกรมสำนวนจีนฉบับล่าสุด ที่บรรจุสำนวนจีนไว้กว่า 18,000 สำนวน และพจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่ (lamworamate, 2559) ซึ่งเป็นพจนานุกรมฉบับใหม่ และมีคำศัพท์สำนวนกว่า 14,000 คำ

2) หนังสือ “สำนวนไทย” (Kanchanakphan, 2543) ซึ่งเป็นหนังสือที่อธิบายที่มา ลักษณะการใช้ และตัวอย่างการใช้สำนวนไทย และ “สำนวนไทย” (Ministry of Education, 2545) ซึ่งเป็นหนังสือที่บรรจุสำนวนไทยกว่า 359 สำนวน

3) เว็บไซต์พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 แหล่งข้อมูลพจนานุกรมออนไลน์ฉบับล่าสุดที่มีความน่าเชื่อถือ และมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย

4. ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรม Kittopakarnkit (2563) กล่าวว่า สำนวนจีนเป็นมรดกอันล้ำค่าในคลังคำภาษาจีน ที่บ่งชี้ลักษณะเฉพาะของสังคมจีน และเป็นถ้อยคำที่กล่าวสืบทอดกันมา โดย Luo (2015) ได้กล่าวว่า คำศัพท์แต่ละคำในแต่ละภาษา ความหมายที่ใช้ในปัจจุบันอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากความหมายเดิม หากไม่เข้าใจในวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ ก็ยากที่จะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำศัพท์ และความหมายได้ดี

Huang and Bo (2002) กล่าวถึงลักษณะเด่นของสำนวนจีนว่าสำนวนจีนมีความหมายโดยนัย และมีโครงสร้างกำหนดตายตัว ส่วน Tangtietianchai (2009) กล่าวว่าโครงสร้างทางภาษาของสำนวนจีนมีทั้งแบบโครงสร้างวลี และโครงสร้างประโยค และ Li et al. (2563) ได้กล่าวว่าความหมายของสำนวนจีนและสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จากการศึกษาอารมณ์ของสำนวน สำนวนมีทั้งเชิงบวก เชิงลบ ความเป็นกลาง และแบ่งภาพสะท้อนจากลักษณะการใช้สำนวนเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ สะท้อนให้เห็นภาพรวมด้านสิ่งแวดล้อมของทั้งสองประเทศที่แตกต่างกัน และสะท้อนให้เห็นภาพรวมของวัฒนธรรมในด้านวิถีชีวิต อาชีพ ทศนคติ ค่านิยม ฯลฯ ที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับมโนทัศน์และอุปลักษณ์คำว่า “ไ้”

Yao (2561) กล่าวว่าสังคมจีนและไทยล้วนเคารพยกย่อง “ไ้” โดยทั้งภาษาไทยและภาษาจีนได้นำ “ไ้” มาใช้ในการเปรียบเทียบ อาจเนื่องด้วยนับตั้งแต่โบราณไ้นอกจากเป็นสัตว์เลี้ยงซึ่งอยู่คู่กับคนไทยและจีนโดยตลอด เป็นรูปสัตว์ที่ไว้เคารพบูชา รวมถึงเป็นหนึ่งใน 12 นักซัตรของทั้งสองชนชาติ ซึ่งในภาษาจีน “ไ้” เป็นสัญลักษณ์ของความป็นมงคล เนื่องด้วยคำว่า “吉 (jī ไ้)” เป็นคำพ้องเสียงของ “吉 (มงคล)” Urapeepatanapong (2563) ได้ศึกษามโนทัศน์ของชาวจีนที่มีต่อคำว่า “ไ้” ผ่านการวิเคราะห์เชิงภาษา ซึ่งการปรากฏให้เห็นในศิลปะจีนหรือบทบาททางพิธีกรรม ชาวจีนเชื่อว่า “ไ้” เป็นสัตว์มงคลและมีความสำคัญในประเพณีโบราณและพิธีกรรมต่าง ๆ เกิดจากสาเหตุ 2 ประการคือ 1) อิทธิพลของความเชื่อชาวบ้านที่มีมาแต่ดั้งเดิม และ 2) การพ้องเสียงซึ่งเป็นลักษณะพิเศษทางภาษา แต่ผู้วิจัยก็สังเกตเห็นว่าการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของชาวจีน คำว่า “ไ้” มีความหมายในเชิงลบเช่นกัน ซึ่งเป็นผลจากการถ้อยความหมายคุณสมบัติของ “ไ้” เช่น ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมการหากิน ขี้ตกใจ อ่อนแอ ขนาดตัวของไ้ เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า “ไ้” เป็นสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต มีทั้งความหมายเชิงบวกและเชิงลบในมโนทัศน์และอุปลักษณ์ของชาวจีนและชาวไทย และการศึกษาสำนวนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์มีความเกี่ยวข้องกับอุปลักษณ์ของสัตว์ชนิดนั้น และเชื่อมโยงกับมโนทัศน์ของบุคคลในสังคมนั้น และเพื่อให้เข้าใจถึงการสื่อความหมายตามมโนทัศน์ของเจ้าของภาษา การวิเคราะห์ความหมายเชิงลบและเชิงบวกจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้สำนวนนั้น ๆ ในบริบทที่ถูกต้องและเหมาะสม

2. งานวิจัยเกี่ยวกับสำนวนเชิงเปรียบเทียบ

ลักษณะที่ 1 ประเภทของสำนวน Yao (2561) ศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์ “ไ้” ในภาษาจีนและภาษาไทยตามมุมมองปริชานพบว่า มีการอุปมาที่คล้ายคลึงกัน แบ่งเป็น 1) แสดงขอบเขตของเรื่องราว เช่น ถูกทำมาเปรียบกับการทำผิดกฎหมายในสำนวนจีน และถูกนำมาเปรียบกับการทำเรื่องน่าอับอายในสำนวนไทย 2) แสดงลักษณะนิสัยของคน เช่น สำนวนจีนและภาษาไทยมักใช้ “ไ้” แทนผู้ที่อ่อนแอ 3) แสดงองค์ประกอบทางวัฒนธรรม สังคม ชนชาติที่แตกต่าง โดยสำนวนไทยมักใช้ “ไ้” อุปมาความหมายเชิงลบมากกว่าเป็นกลาง เป็นต้น Palanumas et al. (2564) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “虎” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “เสือ” พบว่าประเภทของสำนวนจีนที่มีคำว่า “虎” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “เสือ” มีความคล้ายคลึงกันถึง 6 ประเภท ได้แก่ 1) สำนวนที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก จิตใจ 2) สำนวนที่เกี่ยวข้องกับความเสีง 3) สำนวนที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอน 4) สำนวนที่เกี่ยวข้องกับการยอมจำนน 5) สำนวนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและลักษณะนิสัย และ 6) สำนวนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของมนุษย์ นอกจากนี้คำว่า “虎” ในสำนวนจีนส่วนใหญ่จะสื่อความหมายเกี่ยวกับการกระทำที่รุนแรงของมนุษย์ ส่วนคำว่า “เสือ” ในสำนวนไทยส่วนใหญ่จะสื่อถึงเรื่องการอบรมสั่งสอนและเรื่องความเสีง ใช้สื่อถึงการตกเตื่อนและการเผชิญอันตราย อีกทั้งสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีคำว่าเสือที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกันยังสามารถใช้สื่อความหมายในมุมมองที่เหมือนกันของชาวจีนและชาวไทย ซึ่งปรากฏทั้งแง่บวกและแง่ลบได้

ลักษณะที่ 2 ประเภทและภาพสะท้อนของสำนวน Yothana (2556) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” โดยแบ่งสำนวนเป็น 3 ประเภท คือสำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” กับสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” เหมือนกัน สำนวนจีนที่มีคำว่า “吃” แต่สำนวนไทยใช้คำอื่น และสำนวนไทยที่มีคำว่า “กิน” แต่สำนวนจีนใช้คำอื่น โดยจากการเปรียบเทียบทางด้านความหมายสะท้อนให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างกันของชาวจีนและชาวไทยในด้านสภาพแวดล้อม สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ทศนคติและค่านิยมต่าง ๆ Sawatyothin (2562) ศึกษาสำนวนไทยและสำนวนจีนที่มีคำว่า “งู” เพื่อศึกษาประเภทและภาพสะท้อนสำนวนของทั้งสองภาษา ผลการศึกษาพบว่า 1) ประเภทของสำนวนสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ สำนวนไทยที่มีคำว่า “งู” กับสำนวนจีนที่มีคำว่า “งู” เหมือนกัน สำนวนไทยไม่มีคำว่า “งู” แต่สำนวนจีนมีคำว่า “งู” และสำนวนไทยมีความหมายตรงกันกับสำนวนจีนแต่สำนวนไทยใช้คำอื่น 2) ภาพสะท้อนของสำนวนมี 5 ลักษณะ ดังนี้ (1) ภาพสะท้อนทางธรรมชาติ (2) ภาพสะท้อนทางพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ และสัตว์ (3) ภาพสะท้อนทางวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัย (4) ภาพสะท้อนทางความเชื่อ ศาสนา (5) ภาพสะท้อนทางเครื่องดนตรี การละเล่น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงอ้างอิงแนวคิดการศึกษาของ Yao (2561) ในการศึกษาผ่านมุมมองปริธานเพื่อศึกษาอารมณ์ของสำนวน และอ้างอิง Palanumas et al. (2564) Sawatyothin (2562) โดยการแบ่งประเภทและการวิเคราะห์ภาพสะท้อน เพื่อศึกษาสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” ในเชิงลึกว่าในการใช้ในความหมายประเภทใด และประเภทนั้น ๆ ปรากฏทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทยหรือไม่ เป็นต้น

5. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) สำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” หมายถึงสำนวนที่มีคำดังกล่าวในแหล่งข้อมูลที่กำหนด
- 2) อารมณ์ของสำนวน หมายถึง ความหมายเชิงบวกและความหมายเชิงลบของสำนวน

6. ระเบียบวิธีวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษารวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้อ่านและรวบรวมข้อมูลจาก 4 แหล่งข้อมูลตามขอบเขตการศึกษา พบสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” 45 สำนวน และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” 28 สำนวน รวมทั้งสิ้น 73 สำนวน

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) รวบรวมสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” ที่ปรากฏในหนังสือ พจนานุกรมและเว็บไซต์ตามขอบเขตแหล่งข้อมูลที่กำหนด ได้แก่ พจนานุกรมสำนวนจีน ฉบับตีพิมพ์ครั้งที่ 2 (Chengyudacidian committee, 2020) พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่ (lamworamate, 2559) “สำนวนไทย” (Kanchanakphan, 2543) “สำนวนไทย” (Ministry of Education, 2545) เว็บไซต์พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

3) ใช้ตารางบัญชีแสดงจำนวนสำนวนจีนและสำนวนไทยเป็นเครื่องมือการวิจัย คัดเลือกสำนวนที่ตรงตามเกณฑ์ มีคำว่า “鸡” และ “狗” และแปลโดยอ้างอิงพจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่ (lamworamate, 2559) งานวิจัยเรื่องมโนทัศน์ของชาวจีนที่มีต่อคำว่า “ไก่” (Urapeepatanapong, 2563) เป็นหลัก

4) วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” ผ่านมุมมองการศึกษาเกี่ยวกับมโนทัศน์ และมุมมองทางปริชานของ Yao (2561) Li et al. (2563) Palanumas et al. (2564) เพื่อจำแนกประเภทสำนวนตามความหมาย สังเคราะห์อารมณ์และภาพสะท้อนของสำนวน

5) สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

7. ผลการศึกษา

จากการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยพบสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” 45 สำนวน และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” 28 สำนวน รวมทั้งสิ้น 73 สำนวน จากการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่”

จากการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบด้านความหมายสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ สำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” ที่มีความหมายเหมือนกัน จำนวน 9 สำนวน และสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” ที่มีความหมายต่างกัน จำนวน 64 สำนวน

1.1 สำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” ที่มีความหมายเหมือนกัน

จากการวิเคราะห์ พบว่าชาวจีนและชาวไทยต่างมีมุมมองที่คล้ายคลึงกันในการเปรียบ “ไก่” กับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ พฤติกรรม และการลงโทษ โดยมีสำนวนจีน 5 สำนวน และสำนวนไทย 4 สำนวน แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ 2 สำนวน ประเภทพฤติกรรมของมนุษย์ 4 สำนวน และประเภทการลงโทษมนุษย์ 3 สำนวน ซึ่งความหมายของสำนวน ล้วนแสดงอารมณ์สำนวนในเชิงลบ เนื่องด้วยใช้เปรียบเพื่อกล่าวถึงความแอ้อัดของผู้คนและสิ่งปลูกสร้าง การทำสิ่งที่ไม่จริงจัง การสับสน และใช้แทนผู้ที่อ่อนแอ รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกัน

ประเภทสำนวน	สำนวนจีน คำแปล (ความหมาย)	สำนวนไทย (ความหมาย)
สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่	1. 鸡鸣狗吠 ไก่ขันหมาเห่า (มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น)	1. ไก่บินไม่ตกดิน (บริเวณที่มีอาคารบ้านเรือนหนาแน่นแออัด)
พฤติกรรมของ มนุษย์	2. 呆若木鸡 นิ่งเหมือนไก่ไม้ (ตกตะลึง เช่อไปหมด ตะลึงงัน งงงัน)	2. งงเป็นไก่ตาแตก (สับสนจนทำอะไรไม่ถูก ไม่เข้าใจเรื่องที่เกิดขึ้นจริง)
	3. 斗鸡走狗 ไก่ชนหมาวิ่ง (การกระทำที่ไร้แก่นสาร)	3. เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ (หยิบหย่ง ทำอะไรไม่จริงจัง ไม่เอาการไม่เอางาน)

ประเภทสำนวน	สำนวนจีน คำแปล (ความหมาย)	สำนวนไทย (ความหมาย)
การลงโทษมนุษย์	4. 杀鸡儆猴 ฆ่าไก่เตือนลิง (ใช้วิธีการลงโทษคนหนึ่งเพื่อเป็นการ ตักเตือนอีกคนหนึ่ง)	4. เชือดไก่ให้ลิงดู (ลงโทษคนหนึ่ง เพื่อเป็นตัวอย่างให้อีกคน หนึ่งเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าซัดคำสั่ง หรือไม่กล้าทำความผิด)
	5. 杀鸡吓猴 ฆ่าไก่ให้ลิงตกใจ (ใช้วิธีการลงโทษคนหนึ่งเพื่อเป็นการ ตักเตือนอีกคนหนึ่ง)	

จากตารางข้างต้น ทั้งสำนวนจีนและสำนวนไทยล้วนใช้ “ไก่” แสดงถึงความหมายที่เหมือนกัน คือ 1) สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ ที่มีความแออัด หนาแน่น ได้แก่ 鸡鸣狗吠 และไก่บินไม่ตกดิน 2) พฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความงงเงี้ยว ไร้แก่นสาร และไม่จริงจัง เช่น 呆若木鸡 และงงเงี้ยวเป็นไก่ตาแตก 3) การลงโทษมนุษย์ ซึ่งล้วนสื่อถึงวิธีการลงโทษคนหนึ่งเพื่อตักเตือนอีกคนหนึ่ง เช่น 杀鸡儆猴 เชือดไก่ให้ลิงดู

1.2 สำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” ที่มีความหมายต่างกัน

จากการวิเคราะห์อารมณ์ของสำนวนผ่านความหมาย ซึ่งประกอบด้วยความหมายเชิงบวกและความหมายเชิงลบเป็นหลักเนื่องด้วยมโนทัศน์และมุมมองที่แตกต่างกัน และจากการแบ่งประเภทของสำนวนพบว่า มีบางสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายแตกต่างกัน แต่จัดอยู่ในประเภทเดียวกันปรากฏให้เห็น โดยแบ่งเป็นสำนวนที่แสดงถึงความหมายเชิงบวก 19 สำนวน และสำนวนที่แสดงถึงความหมายเชิงลบ 45 สำนวน รวมทั้งสิ้น 64 สำนวน

1.2.1 สำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” ที่แสดงถึงความหมายเชิงบวก

สำนวนจีนและสำนวนไทยที่แสดงถึงความหมายเชิงบวก 19 สำนวน เป็นสำนวนจีน 10 สำนวน สำนวนไทย 9 สำนวน ดังนั้นเห็นได้ว่าสำนวนที่มีความหมายเชิงบวกทั้งในภาษาจีนและภาษาไทยมีจำนวนใกล้เคียงกัน แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ของมนุษย์ 5 สำนวน 2) เวลา 7 สำนวน 3) การรักษาโรค 1 สำนวน 4) พฤติกรรมของมนุษย์ 3 สำนวน 5) ลักษณะรูปร่างของมนุษย์ 2 สำนวน และ 6) สังคม 1 สำนวน ทั้งนี้ประเภทที่ 1 เป็นประเภทที่แสดงให้เห็นทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทย ประเภทที่ 2-3 เป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นเฉพาะในสำนวนไทย และประเภทที่ 4-6 เป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นเฉพาะในสำนวนจีน

ตารางที่ 2 ตารางแสดงสำนวนที่มีความหมายเชิงบวกประเภทความสัมพันธ์ของมนุษย์

สำนวนจีน/ไทย	สำนวน คำแปล	ความหมาย
สำนวนจีน	1. 范张鸡黍 ฟานจางไก่ฟาง	มีสัจจะและความรักความผูกพันในหมู่เพื่อน
	2. 鸡犬升天 ไก่สุนัขขึ้นสวรรค์	บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีอิทธิพลบารมี บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับเขาก็พลอยได้แอบอิงบารมีพลอยได้ดีไปได้ด้วย
	3. 嫁鸡随鸡 ออกเรือนกับไก่ก็ต้องอยู่ตามไข่	ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วต้องใช้ชีวิตคู่กับสามี ไม่ว่าจะสามีจะดีหรือเลว จะมีหรือจนก็ต้องอยู่เคียงคู่ต่อไป

สำนวนจีน/ไทย	สำนวน คำแปล	ความหมาย
	4.一人得道，鸡犬升天 หนึ่งคนได้ทาง ไก่สุนัขขึ้นสวรรค์	บุคคลคนหนึ่งคนใดมีลาภยศได้เป็นใหญ่เป็นโต ญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงของบุคคลผู้นั้น ก็พลอยได้อาศัยบารมีมีหน้ามีตาไปด้วย
สำนวนไทย	1. หมูไปไก่อมา	ให้หมูเป็นของก้านัล เขาก็ให้ไก่อมาเป็นการตอบแทนเป็นการแสดงน้ำใจไมตรีตอบแทนกันและกัน

จากตารางข้างต้นเห็นได้ว่าสำนวนประเภทที่ 1 ความสัมพันธ์ของมนุษย์ มีสำนวนจีนมากกว่าสำนวนไทย ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่าการใช้คำว่า “ไก่อ” ในสำนวนจีนและสำนวนไทยมีความสอดคล้องกันในการสื่อถึงความสัมพันธ์ในเชิงบวก แต่สำนวนจีนมีมากกว่า เนื่องด้วยเดิมทีแล้วนั้น “ไก่อ” เป็นสัญลักษณ์ของความมงคลและเป็นองค์ประกอบในการแสดงความสัมพันธ์ ซึ่งสำนวนจีนใช้สื่อถึงการมีสัจจะ ความผูกพัน การมีความสัมพันธ์อันดีทั้งความสัมพันธ์แบบเพื่อน สามิภรรยา ญาติ และความสัมพันธ์ของคู่รัก เช่น 范张鸡黍 หมายถึง มีสัจจะและความรักความผูกพันในหมู่เพื่อน ส่วนสำนวนไทยใช้สื่อถึงการตอบแทนน้ำใจไมตรีตอบแทนกันและกัน คือ หมูไปไก่อมา

ตารางที่ 3 ตารางแสดงสำนวนที่มีความหมายเชิงบวกประเภทเวลา และประเภทการรักษาโรค

ประเภทสำนวน	สำนวน (ความหมาย)
เวลา	1. ไก่อขึ้น (เวลารุ่งสาง) 2. ไก่อโห่ (เวลารุ่งสาง) 3. ไก่อขึ้นรัง (เวลาพลบค่ำ) 4. ตื่นก่อนไก่อ (ตื่นแต่เช้ามีด) 5. ตื่นแต่ไก่อโห่ (ตื่นแต่ไก่อขึ้น คือตื่นแต่มีด) 6. มาก่อนไก่อ (มาแต่มีด ตั้งแต่ไก่อยังไม่ขึ้น) 7. มาแต่ไก่อโห่ (มาตั้งแต่ไก่อขึ้น)
การรักษาโรค	1. หมู เห็ด เป็ด ไก่อ (ยาแก้โรคกษัย “หมู” หมายถึง หญ้าแห้วหมู “เห็ด” หมายถึง ใบชุมเห็ด “เป็ด” หมายถึง รากต้นดินเป็ด “ไก่อ” หมายถึง ใบมะค้ำไก่อ)

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นสำนวนประเภทที่ 2 เวลา และสำนวนประเภทที่ 3 การรักษาโรค จากการวิเคราะห์พบว่า สำนวนไทยมีการใช้ “ไก่อ” ในการสื่อถึงเวลา การเริ่มต้นในเวลารุ่งสาง เช้ามีด และพลบค่ำ โดยไก่อเป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มต้นวันใหม่ เช่น ตื่นแต่ไก่อโห่ ตื่นก่อนไก่อ และ “ไก่อ” ยังใช้เรียกยาสมุนไพรที่ชื่อว่าใบมะค้ำไก่ออีกด้วย

ตารางที่ 4 ตารางแสดงสำนวนที่มีความหมายเชิงบวกประเภทพฤติกรรมของมนุษย์ ลักษณะรูปร่างของมนุษย์ และสังคม

ประเภทสำนวน	สำนวนจีน คำแปล	ความหมาย
พฤติกรรมของมนุษย์	1. 鸡鸣而起 ไก่ขันก็ลุกขึ้น	ความขยันหมั่นเพียร ตื่นมาทำมาหากินตั้งแต่เช้า
	2. 家鸡野鹜 ไก่บ้านเปิดป่า	มนุษย์ที่ชอบอะไรแปลกใหม่ ไม่ชอบสิ่งของธรรมดาทั่วไป
	3. 闻鸡起舞 พอได้ยินเสียงไก่ขันก็ลุกขึ้นมารำ	ผู้มีความมุ่งมั่นจะตื่นเช้าเพื่อฝึกหัดฝีมือ หรือบุรุษผู้มีปณิธานที่มีจิตใจเด็ดเดี่ยวแน่วแน่
ลักษณะรูปร่างของมนุษย์	1. 鹤立鸡群 นกกระเรียนในฝูงไก่	คนที่มีรูปร่างหน้าตา คุณธรรม ความสามารถที่ล้ำเลิศเหนือกว่าผู้คนโดยทั่วไป
	2. 金鸡独立 ไก่ทองยืนขาเดียว	ทำยืนขาเดียว คือ ทำยืนขาเดียวของมวยจีน ที่ยืนขาเดียวเหมือนกับไก่ตัวผู้
สังคม	1. 鸡犬不惊 ไก่สุนัขไม่ตกใจ	ไม่แตะต้องแม้แต่ผมเส้นเดียว ชี้ให้เห็นถึงความสงบสุข ไม่มีเรื่องราวเกิดขึ้น

จากตารางข้างต้น สำนวนประเภทที่ 4-6 ล้วนเป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นเฉพาะในสำนวนจีน จากการวิเคราะห์พบว่าสำนวนจีนที่มีคำว่า “ไก่” มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่หมายถึงความขยันหมั่นเพียร ความมุ่งมั่น การมีรูปร่างหน้าตา ความสามารถ และความสงบสุข ซึ่งประเภทพฤติกรรมของมนุษย์ สืบถึงพฤติกรรมและการกระทำที่ดี เป็นคนที่ขยันทำมาหากิน คนที่ชอบทำอะไรแปลกใหม่ เช่น 家鸡野鹜 และ 鸡鸣而起 ประเภทบุคลิกภาพของมนุษย์ สืบถึงลักษณะและรูปร่างภายนอกของมนุษย์ เช่น 鹤立鸡群 และประเภทสังคมสืบถึงความสงบสุขของสังคม เช่น 鸡犬不惊

ทั้งนี้เห็นได้ว่าจากสำนวนที่แสดงความหมายเชิงบวก ด้านเวลา ซึ่งปรากฏเฉพาะในสำนวนไทย เป็นด้านที่มีจำนวนสำนวนมากที่สุด คือ 7 สำนวน เนื่องด้วยวิถีชีวิตของคนไทยที่ให้ความสำคัญกับไก่มาตั้งแต่สมัยโบราณ และบ้านของคนไทยตั้งแต่สมัยโบราณมักเลี้ยงไก่ และไก่ก็จะขันในเวลายามเช้า อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าแม้ในประเภทเวลาไม่มีสำนวนจีน แต่ในประเภทพฤติกรรมของมนุษย์ที่เน้นในการสืบถึงผู้มีความมุ่งมั่น มีจิตใจเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ มีความหมายเกี่ยวข้องกับเรื่องของเวลา คือ การตื่นเช้าเพื่อฝึกหัดฝีมือ ได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องการประพฤติปฏิบัติเพื่อการฝึกฝน ส่วนด้านที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ การรักษาโรคและด้านสังคม โดยด้านการรักษาโรคปรากฏเฉพาะในสำนวนไทย เนื่องด้วยประเทศไทยมีสมุนไพรที่หลากหลาย

1.2.2 สำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” ที่แสดงถึงความหมายเชิงลบ

สำนวนจีนและสำนวนไทยที่แสดงความหมายเชิงลบ 45 สำนวน เป็นสำนวนจีน 30 สำนวน สำนวนไทย 15 สำนวน จึงเห็นได้ว่ามีสำนวนจีนมากกว่าสำนวนไทยอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นแม้ในมนทัศน์ของชาวจีน “ไก่” จะเป็นสัญลักษณ์ของความมงคล แต่เมื่อวิเคราะห์ผ่านมุมมองทางอรรถศาสตร์ ความหมายของ “ไก่” ก็มีการใช้ในเชิงลบด้วยเช่นกัน โดยสามารถแบ่งเป็น 7 ประเภท ได้แก่ 1) พฤติกรรมของมนุษย์ 14 สำนวน 2) สังคม 11 สำนวน 3) คุณค่าและความสำคัญ 7 สำนวน 4) ความสัมพันธ์ของมนุษย์ 5 สำนวน 5) อาชีพขาย

บริการ 1 จำนวน 6) บุคลิกภาพของมนุษย์ 4 จำนวน 7) ความวุ่นวาย 3 จำนวน ทั้งนี้ประเภทที่ 1-4 เป็นประเภทที่แสดงให้เห็นทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทย ประเภทที่ 5 เป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นเฉพาะในสำนวนไทย และประเภทที่ 6-7 เป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นเฉพาะในสำนวนจีน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงสำนวนที่มีความหมายเชิงลบประเภทพฤติกรรมของมนุษย์

สำนวนจีน/ ไทย	สำนวน คำแปล	ความหมาย
สำนวนจีน	1. 割鸡焉用牛刀 การฆ่าไก่โดยใช้มีดฆ่าวัว	ชี้ข้างจับตักแตน ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่
	2. 鸡蛋里挑骨头 หากกระดูกในไข่ไก่	เจตนาหาข้อตำหนิตีดยคนอื่น ทั้งที่ไม่มีข้อให้ตำหนิ
	3. 鸡鸣狗盗 ไก่ขันหมาขโมย	ลูกไม้ต้น ๆ ใช้ความสามารถในทางไม่ดี
	4. 鸡犬不留 ไก่สุนัขไม่เหลือทิ้ง	การปล้นทรัพย์
	5. 牛刀割鸡 ใช้มีดที่ฆ่าวัวฆ่าไก่	การทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่
	6. 牛鼎烹鸡 ใช้ภาชนะที่ใส่วัวมาต้มไก่	การใช้ของไม่เหมาะสม เอาของดีไปใช้กับสิ่งที่ไม่สำคัญ ไม่มีประโยชน์
	7. 山鸡舞镜 ไก่ภูเขารำหน้ากระจก	หลงตัวเอง ทะนงตนเอง
	8. 偷鸡摸狗 ขโมยไก่ลูบสุนัข	พวกลักเล็กขโมยน้อย
สำนวนไทย	1. ไก่แก่แม่ปลาช่อน	หญิงมีอายุที่มีมารยาเลห์เหลี่ยมมาก
	2. ปล่อยไก่	แสดงความโง่ความเชื่อเชอะชะเออออกมา
	3. อ้าปากก็เห็นลิ้นไก่	รู้เท่าทันถ้อยคำที่พูดออกมา
	4. หมาหยอกไก่	หยอกล้อ ชายหยอกล้อหญิงในทำนองขู้สาวเป็นที่เล่นที่จริง
	5. เอาไก่ผูกตุตมา	การล้อคนมาสาย
	6. ไก่หลง	ผู้หญิงที่รู้ไม่เท่าทันโลก พลัดมาอยู่ในที่ที่ถูกผู้ชายล่อลวงไปได้

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นสำนวนประเภทที่ 1 พฤติกรรมของมนุษย์ เป็นสำนวนจีน 8 จำนวน และสำนวนไทย 6 จำนวน ล้วนสื่อความหมายถึงพฤติกรรมและการกระทำที่ไม่ดีของมนุษย์ โดยการทำเรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่ การทะนงตน การลักขโมย เช่น 鸡蛋里挑骨头 หมายถึง เจตนาแคะไค้แผลของคนอื่น เจตนาพินฝอยหาตะเข็บ ไก่แก่แม่ปลาช่อน หมายถึง หญิงมีอายุที่มีมารยาเลห์เหลี่ยมมาก

ตารางที่ 6 ตารางแสดงสำนวนที่มีความหมายเชิงลบประเภทสังคัม

สำนวนจีน/ ไทย	สำนวน คำแปล	ความหมาย
สำนวนจีน	1.宁为鸡口，无为牛后 เป็นหัวไก่ ดีกว่าหางวัว	การยอมเป็นผู้นำในที่เล็ก ๆ ไม่ยอมเป็นผู้ตามในที่ ใหญ่
	2.牝鸡晨鸣 แม่ไก่ขันตอนเช้า	ผู้หญิงไม่ทำหน้าที่ของตนเอง มาทำหน้าที่ผู้ชายจะ ทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองล่มจม
	3.牝鸡司晨，惟家之索 แม่ไก่ขัน ตอนเช้า ก็คงจะบ้านแตก	ผู้หญิงไม่ทำหน้าที่ของตนเอง มาทำหน้าที่ผู้ชายจะ ทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองล่มจม
	4.杀鸡取卵 ฆ่าไก่เอาไข่	มุ่งหวังที่จะเอาผลประโยชน์เฉพาะหน้า โดยทำลาย ผลประโยชน์ในระยะยาว
	5.偷鸡不着蚀把米 ขโมยไก่ไม่ได้ เสียข้าวสารอีกกำมือ	ฉวยโอกาสไม่สำเร็จยังขาดทุนอีกต่างหาก
สำนวนไทย	1.ไก่อ่อนสอนขัน	ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยยังไม่ทันรู้เล่ห์เหลี่ยมของคน
	2.ไก่กินข้าวเปลือก	ไก่อังกินข้าวเปลือกอยู่ตราบใด คนก็ยงกินสินบน อยู่ตราบนั้น
	3.ไก่อรงบ่อน	ผู้ที่อยู่ในฐานะตัวสำรอง ซึ่งจะเรียกมาใช้เมื่อไรก็ได้
	4.ทำนาอย่าเสียไร่ เลี้ยงไก่ออย่าเสียรัง	อย่าเกียดคร้านปล่อยเวลาให้เปล่าประโยชน์ การ ทำนาและเลี้ยงไก่ เป็นพื้นฐานการทำกินของคน ไทยมาอย่างยาวนาน อย่าเกียดคร้าน ปล่อยให้ เวลาล่วงไปว่างเปล่าพยายามทำให้เป็นล่ำเป็นสัน เกิดผลประโยชน์จริง ๆ
	5.เปิดขันประชันไก่	ไก่สามารถขันได้ดี ผู้ที่มีความรู้ความสามารถน้อย แต่อวดแสดงแข่งกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง
	6.ลูกไก่ในกำมือ	ผู้ตกอยู่ใต้อำนาจ ไม่มีทางต่อสู้

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นสำนวนประเภทที่ 2 ประเภทสังคัม เป็นสำนวนจีน 5 สำนวน สำนวน
ไทย 6 สำนวน โดยความหมายในสำนวนจีนจะสื่อถึงประเทศชาติบ้านเมือง การฉกฉวยโอกาส ผลประโยชน์
เช่น 牝鸡晨鸣 หมายถึง ผู้หญิงไม่ทำหน้าที่ของตนเอง มาทำหน้าที่ผู้ชายจะทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองล่มจม
ส่วนในสำนวนไทยสื่อถึงการใช้อำนาจ การติดสินบน เช่น ลูกไก่ในกำมือ หมายถึง ผู้ตกอยู่ใต้อำนาจ ไม่มีทาง
ต่อสู้ และการทำงานโดยไม่ปล่อยให้ว่าง เช่น ทำนาอย่าเสียไร่ เลี้ยงไก่ออย่าเสียรัง

ตารางที่ 7 ตารางแสดงสำนวนที่มีความหมายเชิงลบประเภทคุณค่าและความสำคัญ

สำนวนจีน/ ไทย	สำนวน และคำแปล	ความหมาย
สำนวนจีน	1. 鸡虫得失 ไก่แมลงได้และเสีย	เรื่องเล็กน้อยไม่มีความสำคัญอะไร
	2. 鸡飞蛋打 ไก่บินไปไข่ก็แตก	เหลวทั้งคู่ เหลวทั้งสองอย่าง จับปลาสองมือ
	3. 鸡肋 ซีโครงไก่	ไม่มีค่าอะไร จีบจ้อย
	4. 鸡零狗碎 ไก่กับหมาแตกละเอียด	ไม่เป็นชิ้นเป็นอันกระท่อนกระแท่น
	5. 鸡毛蒜皮 ขนไก่อกับเปลือกกระเทียม	เรื่องเล็กน้อยที่ไม่สำคัญอะไร ขี้หมูราขี้หมาแห้ง
	6. 陶犬瓦鸡 ไก่และสุนัขที่ทำมาจากดิน	สิ่งที่ไม่มีความสำคัญค่า ถึงแม้รูปลักษณ์ภายนอกเหมือนกันแต่ไม่มีความสามารถเหมือนของจริง
สำนวนไทย	1. ไก่ได้พลอย	ผู้ที่ได้สิ่งของมีค่า แต่ไม่เป็นประโยชน์แก่ตน

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นสำนวนประเภทที่ 3 ประเภทคุณค่าและความสำคัญ เป็นสำนวนจีนมากกว่าสำนวนไทยอย่างเห็นได้ชัด โดยความหมายในสำนวนจีนส่วนใหญ่จะสื่อถึงเรื่องที่ไม่สำคัญหรือเรื่องที่ไร้ประโยชน์ เช่น 鸡虫得失 หมายถึง เรื่องเล็กน้อยไม่มีความสำคัญอะไร ส่วนในสำนวนไทยสื่อถึงการได้สิ่งของที่มีค่า แต่ไม่มีประโยชน์แก่ตน จากสำนวน ไก่ได้พลอย

ตารางที่ 8 ตารางแสดงสำนวนที่มีความหมายเชิงลบประเภทความสัมพันธ์ของมนุษย์

สำนวนจีน/ไทย	สำนวน และคำแปล	ความหมาย
สำนวนจีน	1. 淮南鸡犬 ไก่สุนัขของจุ่นหนาน	คนที่ได้รับอำนาจจากการพึ่งพาผู้อื่น
	2. 鸡犬之声相闻，老死不相往来 อยู่ใกล้ขนาดเสียงไก่เสียงหมาดังได้ยิน แต่ไม่ไปมาหาสู่กันชั่วชีวิต	ไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่แลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน
	3. 鸡争鹅斗 ไก่ห่านต่อสู้กัน	ทะเลาะกันด้วยเรื่องเล็ก ๆ
	4. 偷鸡摸狗 ขโมยไก่ขโมยหมา	(ชายหญิง) ลักลอบมั่วโลกีย์
สำนวนไทย	1. ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่	ต่างฝ่ายต่างรู้ความลับของกันและกัน

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นสำนวนประเภทที่ 4 ประเภทความสัมพันธ์ของมนุษย์ ซึ่งสื่อถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน การทะเลาะกัน และความสัมพันธ์ในเชิงชู้สาว โดยแบ่งเป็นสำนวนจีน 4 สำนวน สำนวนไทย 1 สำนวน เช่น 偷鸡摸狗 หมายถึง (ชายหญิง) ลักลอบมั่วโลกีย์ ส่วนสำนวนไทยจะสื่อถึงการรู้ถึงความลับของกันและกัน คือ ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่ หมายถึง ต่างฝ่ายต่างรู้ความลับของกันและกัน

ตารางที่ 9 ตารางแสดงสำนวนที่มีความหมายเชิงลบประเภทอาชีพขายบริการ

สำนวนไทย	ความหมาย
1. ไก่ตาฟาง	ผู้หญิงหากินที่มีอายุมาก ยืนหาลูกค้าตามมุมมืด

แม้ว่าจากมโนทัศน์เกี่ยวกับ “ไก่” ของชาวจีน จะมีการสื่อถึงความหมายประเภทนี้เช่นกัน แต่แหล่งข้อมูลที่กำหนดไม่ปรากฏสำนวนจีนในประเภทนี้ จึงพบเพียงสำนวนไทย 1 สำนวน คือ ไก่ตาฟาง หมายถึง ผู้หญิงหากินที่มีอายุมาก ยืนหาลูกค้าตามมุมมืด

ตารางที่ 10 ตารางแสดงสำนวนที่มีความหมายเชิงลบประเภทลักษณะรูปร่างของมนุษย์ ความวุ่นวาย

ประเภท สำนวน	สำนวนจีน และคำแปล	ความหมาย
ลักษณะ รูปร่างของ มนุษย์	1. 鹤发鸡皮 ผมเป็นหงส์ผิวเป็นไก่	คนชราที่มีใบหน้าแก่และอ่อนแอ
	2. 鸡皮鹤发 ผิวเป็นไก่ผมเป็นนกกระเรียน	เป็นคนชราที่มีใบหน้าแก่และอ่อนแอ
	3. 落汤鸡 ไก่ตกน้ำแกง	เปียกโชกเหมือนลูกหมาตกน้ำ
	4. 手无缚鸡之力 มือไม่มีแรงจะมัดไก่	ไม่มีแรง แรงน้อย
ความ วุ่นวาย	1. 鸡飞狗跳 ไก่บินหมากระโดด	เหตุการณ์ที่สับสนวุ่นวาย ตื่นตระหนก กันไปหมด อลหม่าน
	2. 鸡飞狗走 ไก่บินหมาเดิน	ตื่นตระหนกกันไปหมด
	3. 鸡犬不宁 ไก่สุนัขไม่สงบ	เกิดความวุ่นวายไปทั่ว เกิดความเดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า

จากตาราง ล้วนเป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นเฉพาะในสำนวนจีน ทั้งนี้ประเภทที่ 6 บุคลิกภาพของมนุษย์ มี 4 สำนวน สื่อถึงลักษณะและรูปร่างภายนอกของมนุษย์และสัตว์ รวมถึงแรงและกำลัง เช่น 鹤发鸡皮 หมายถึง คนชราที่มีใบหน้าแก่และอ่อนแอ 落汤鸡 หมายถึง เปียกโชกเหมือนลูกหมาตกน้ำ เป็นต้น และสำนวนประเภทที่ 7 ความวุ่นวาย มี 3 สำนวน สื่อถึงเหตุการณ์ความวุ่นวายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เช่น 鸡犬不宁 หมายถึง เกิดความวุ่นวายไปทั่ว เกิดความเดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า

ทั้งนี้เห็นได้ว่าจากสำนวนที่แสดงความหมายเชิงลบ มีจำนวนของสำนวนจีนมากกว่าสำนวนไทยอย่างเห็นได้ชัด โดยประเภทพฤติกรรมของมนุษย์มีจำนวนของสำนวนมากที่สุด คือ 14 สำนวน ปรากฏทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทย ส่วนประเภทอาชีพขายบริการมีจำนวนของสำนวนน้อยที่สุด คือ 1 สำนวน ปรากฏเฉพาะในสำนวนไทย

2. วิเคราะห์ภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” และภาษาไทยที่มีคำว่า “ไก่”

จากการศึกษาภาพสะท้อนโดยวิเคราะห์ความหมายโดยตรงของสำนวน ผ่านมุมมองเชิงเปรียบเทียบ ผู้วิจัยพบว่า มีภาพสะท้อนรวม 11 ด้าน สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ภาพสะท้อนที่ปรากฏทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทย 6 ด้าน 2) ภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนไทยแต่ไม่ปรากฏในสำนวนจีน 3 ด้าน และ 3) ภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนจีนแต่ไม่ปรากฏในสำนวนไทย 2 ด้าน โดยภาพสะท้อนล้วนเป็นไปตามบริบทของแต่ละสังคม ซึ่งเกิดจากมุมมอง วิถีชีวิต สังคม และขนบธรรมเนียมประเพณี ดังนี้

2.1 ภาพสะท้อนที่ปรากฏทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทย

ภาพสะท้อนที่ปรากฏทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทย 6 ด้าน โดยด้านที่ 1-3 แสดงให้เห็นทั้งภาพสะท้อนเชิงบวกและเชิงลบ ในขณะที่ด้านที่ 4-6 ล้วนเป็นภาพสะท้อนเชิงลบ เนื่องด้วยประเทศจีนและประเทศไทยมีทั้งมุมมองที่เหมือนกันและต่างกันในบางประเด็น อย่างไรก็ตามภาพสะท้อนที่ปรากฏทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทยล้วนเป็นไปตามบริบทของแต่ละสังคม ซึ่งเกิดจาก มุมมอง วิถีชีวิต สังคม และขนบธรรมเนียม

2.1.1 ด้านความสัมพันธ์ของมนุษย์ สำนวนไทยและสำนวนจีนส่วนใหญ่ปรากฏภาพสะท้อนด้านความสัมพันธ์ในเชิงบวก สำนวนจีนจะสื่อถึงความสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ เช่น ความสัมพันธ์ในรูปแบบเพื่อน สามีภรรยา ญาติพี่น้อง เห็นได้จากสำนวนจีน 嫁鸡随鸡 หมายถึง ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วต้องใช้ชีวิตคู่กับสามี ไม่ว่าสามีจะดีหรือเลว จะมีหรือจนก็ต้องอยู่เคียงคู่ต่อไป ส่วนสำนวนไทยจะสื่อถึงความสัมพันธ์ในรูปแบบการ แสดงน้ำใจไม่ตรีตอบแทนกัน การรู้ถึงความลับของทั้งสองฝ่าย เห็นได้จากสำนวนไทย หมูไปไก่มา ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ในเชิงลบเห็นได้จากสำนวนจีน เช่น 鸡争鹅斗 หมายถึง ทะเลาะกันด้วยเรื่องเล็ก

2.1.2 ด้านพฤติกรรมของมนุษย์ สำนวนจีนจะสื่อถึงพฤติกรรมและการกระทำที่ดี เช่น คนที่ขยันทำ มาหากิน คนที่ชอบทำอะไรแปลกใหม่ ตัวอย่างเช่น 斗鸡走狗 และพฤติกรรมและการกระทำที่ไม่ดี เช่น พฤติกรรมที่ง่วงวย การกระทำที่ไร้แก่นสาร ทะนงตนเอง ความสามารถในทางไม่ดี การปล้นทรัพย์ การทำเรื่อง เล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ ตัวอย่างเช่น 鸡鸣而起 鸡犬不留 ส่วนสำนวนไทยจะสื่อถึงพฤติกรรมที่ไม่ดี เช่น การล้อเลียนคนอื่น การทำอะไรไม่จริงจัง เช่น เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ หมายถึง ทำอะไรไม่จริงจัง ไม่เอาการเอางาน เอาไก่ผูกตุตมา หมายถึง การล้อคนมาสาย เป็นต้น

2.1.3 ด้านสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ ทั้งสำนวนจีนและสำนวนไทยสื่อถึงความเป็นอยู่ของผู้คนที่มี บ้านเรือนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น เห็นได้จากสำนวนจีน 鸡鸣狗吠 หมายถึง มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ชีวิตมั่นคง และสำนวนไทย ไก่บินไม่ตกดิน หมายถึง บริเวณที่มีอาคารบ้านเรือนหนาแน่นแออัด

2.1.4 ด้านสังคม สำนวนจีนจะสื่อถึงเรื่องผลประโยชน์ การฉกฉวยโอกาส การที่ผู้หญิงไม่ทำหน้าที่ของ ตัวเอง มาทำหน้าที่ผู้ชายจะทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองล่มจม เช่น 牝鸡晨鸣 มุ่งหวังที่จะเอาผลประโยชน์ เฉพาะหน้า โดยทำลายผลประโยชน์ในระยะ เช่น 杀鸡取卵 ส่วนสำนวนไทยจะสื่อเปรียบถึงการตัดสินใจ การตกอยู่ใต้อำนาจ เช่น ไก่กินข้าวเปลือก ซึ่งธรรมชาติของไก่ชอบกินข้าวเปลือก จึงนำมาใช้ในทางที่ว่า ไก่ยัง กินข้าวเปลือกอยู่ตราบใด คนก็ยังกินสินบนอยู่ตราบนั้น

2.1.5 ด้านการลงโทษมนุษย์ ทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทยนำไก่มาใช้เพื่อสื่อถึงการลงโทษให้ผู้อื่น เกรงกลัว ไม่กล้าทำความผิดอีก เห็นได้จากสำนวนจีนและไทย เช่น 杀鸡儆猴 เชือดไก่ให้ลิงดู ซึ่งหมายถึง การลงโทษคนหนึ่ง เพื่อเป็นตัวอย่างให้คนอื่นหรือคนกลุ่มอื่นเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าขัดคำสั่ง

2.1.6 ด้านคุณค่าและความสำคัญ สำนวนจีนและสำนวนไทยในด้านนี้ส่วนใหญ่จะสื่อถึงเชิงลบ โดย สำนวนจีนจะสื่อถึงสิ่งที่ไม่มีความสำคัญ ไม่มีความหมาย ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง เห็นได้จากสำนวนจีน 陶犬 瓦鸡 หมายถึง สิ่งที่ไม่มีความสำคัญ ถึงแม้รูปลักษณ์ภายนอกเหมือนกันแต่ไม่มีความสามารถเหมือนของจริง 鸡毛

蒜皮 หมายถึง เรื่องเล็กน้อยที่ไม่สำคัญอะไร และสำนวนไทยจะสื่อถึงการได้สิ่งของที่ไม่มีประโยชน์แก่ตน เห็นได้จากสำนวนไทย ไก่ได้พลอย หมายถึง ผู้ที่ได้สิ่งของมีค่า แต่ไม่เป็นประโยชน์แก่ตน

2.2 ภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนไทยแต่ไม่ปรากฏในสำนวนจีน

ภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนไทยแต่ไม่ปรากฏในสำนวนจีนมีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเวลา และด้านการรักษาโรค และด้านอาชีพขายบริการ ซึ่งเป็นเพราะวิถีชีวิตที่ใช้ไก่เป็นสัตว์เลี้ยงคู่บ้านในการบอกเวลา ใช้สมุนไพรที่หลากหลายในการรักษาโรค และเป็นเพราะมุมมองการเปรียบ “ไก่” เป็นผู้หญิงประเภทโสเภณี ทั้งนี้ ด้านที่ 1-2 แสดงให้เห็นทั้งภาพสะท้อนเชิงบวก ส่วนด้านที่ 3 เป็นภาพสะท้อนเชิงลบ

2.2.1 ด้านเวลา สำนวนไทยใช้พฤติกรรมของไก่มาเป็นการบอกเวลาในสมัยก่อน ไก่จะขันตั้งแต่เวลาเช้ามีพระอาทิตย์กำลังจะขึ้น เห็นได้จากสำนวน ไก่ขัน หมายถึง เวลารุ่งสาง และพฤติกรรมของไก่ไม่ได้มีเพียงการขันตอนเช้าตรู่เท่านั้น เวลากลางวันไก่จะคุ้ยเขี่ยหาอาหารกินตามพื้นดิน เมื่อตกเย็นพระอาทิตย์ใกล้จะลับขอบฟ้า ไก่ก็มักบินขึ้นโฉบนรัง เห็นได้จากสำนวนไทย ไก่ขึ้นรัง หมายถึง เวลาพลบค่ำ

2.2.2 ด้านการรักษาโรค คนไทยในสมัยก่อนมีการนำสมุนไพรมาใช้ในการรักษาโรค เห็นได้จากสำนวนไทย หมู เห็ด เป็ด ไก่ หมายถึง ยาสมุนไพร 4 ชนิด ได้แก่ หัวหมู ใบชุมเห็ด รากต้นตีนเป็ด และใบมะค่าไก่ รวม 4 อย่างต้มกินเรียกว่า “หมู เห็ด เป็ด ไก่” โดยสมุนไพรทั้ง 4 ชนิดนี้จะช่วยในการรักษาโรคภัย เป็นโรคตามตำราแพทย์แผนโบราณ ทำให้ร่างกายทรุดโทรม มีอาการผอมแห้งตัวเหลืองเท้าเย็น

2.2.3 ด้านอาชีพขายบริการ คำว่าไก่นอกจากจะหมายถึงสัตว์ปีกจำพวกนกแล้ว คำแสดงของคำว่าไก่ในภาษาไทยมักจะใช้ในการสื่อถึงผู้หญิงที่เป็นหญิงโสเภณีหรือผู้หญิงรักสนุก เห็นได้จากสำนวนไทย ไก่ตาฟาง หมายถึง ผู้หญิงหากินที่มีอายุมากยื่นหาลูกค้าตามมุ่มมีด

2.3 ภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนจีนแต่ไม่ปรากฏในสำนวนไทย

ภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนจีนแต่ปรากฏในสำนวนไทย ปรากฏให้เห็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะรูปร่างของมนุษย์ ซึ่งสื่อถึงความหมายเชิงบวกและเชิงลบ ส่วนด้านความวุ่นวายแสดงเพียงความหมายเชิงลบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมุมมองของชาวจีน

2.3.1 ด้านลักษณะรูปร่างของมนุษย์ คนจีนนำไก่มาเปรียบเทียบกับเห็นถึงลักษณะรูปร่างภายนอกและความสามารถที่ล้าเลิศกว่าคนทั่วไป และใช้เปรียบลักษณะการยืน คนชราที่มีใบหน้าแก่และร่างกายอ่อนแอ คนที่ไม่มีแรง แรงน้อย และคนที่ร่างกายเปื่อยโซก เห็นได้จากสำนวนจีน เช่น 金鸡独立 หมายถึง ท่าที่ยืนขาเดียว คือ ท่ายืนขาเดียวของมวยจีน ที่ยืนขาเดียวเหมือนกับไก่ตัวผู้ 鸡皮鹤发 หมายถึง คนชราที่มีใบหน้าแก่และอ่อนแอ 落汤鸡 หมายถึง เปียกโชกเหมือนไก่ตกลงในหม้อแกง เปียกโชกเหมือนลูกหมาตกน้ำ

2.3.2 ด้านความวุ่นวาย กล่าวคือ คนจีนมองว่า “ไก่” เป็นลักษณะของสัตว์ที่สามารถสร้างความวุ่นวายได้ สำนวนจีนใช้สะท้อนให้เห็นลักษณะดังกล่าว เช่น 鸡飞狗跳 หมายถึง เหตุการณ์ที่สับสนวุ่นวาย ตื่นตระหนกกันไปหมด 鸡犬不宁 หมายถึง เกิดความวุ่นวายไปทั่ว เกิดความเดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า

8. สรุปและอภิปรายผล

จากการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ พจนานุกรม เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” และศึกษาภาพสะท้อนของสำนวน พบว่าสำนวนจีนที่มีคำว่า “鸡” มี 45 สำนวน และสำนวนไทยที่มีคำว่า “ไก่” มี 28 สำนวน รวมทั้งสิ้น 73 สำนวน ผลการศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ

1. ผลการเปรียบเทียบด้านความหมาย สามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ **1) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกัน** 9 สำนวน 3 ประเภท ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่มีความแออัด หนาแน่น ชีวิต ได้แก่ 鸡鸣狗吠 ไก่บินไม่ตกดิน (2) พฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความงงเง้ง ไร้แก่นสาร และไม่จริงจัง เช่น 呆若木鸡 งงเป็นไก่ตาแตก (3) การลงโทษมนุษย์ที่สื่อวิธีการลงโทษ เช่น 杀鸡吓猴 เชือดไก่ให้ลิงดู **2) สำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีความหมายต่างกัน** แบ่งเป็น **2.1 สำนวนที่แสดงถึงความหมายเชิงบวก** 19 สำนวน ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกันทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทย รวม 6 ประเภท ได้แก่ (1) ความสัมพันธ์ของมนุษย์ทั้งแบบเพื่อน สามิภรรยา ญาติพี่น้องที่มีสัจจะ ความผูกพัน มิมีตรีต่อกัน เช่น 嫁鸡随鸡 หมูไปไก่มา (2) เวลา โดยการใช้ไก่สื่อเวลาเช้า เช่น ไก่ขึ้นรัง มาก่อนไก่ (3) การรักษาโรค คือ หมู เห็ด เปิด ไก่ (4) พฤติกรรมของมนุษย์ที่ดี เป็นคนที่ขยันทำมาหากิน เช่น 鸡鸣而起 (5) ลักษณะรูปร่างของมนุษย์ โดยเฉพาะรูปร่างภายนอก เช่น 金鸡独立 (6) สังคมที่มีความสงบสุข คือ 鸡犬不惊 ทั้งนี้ประเภทที่ 1 เป็นประเภทที่แสดงให้เห็นทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทย ประเภทที่ 2-3 เป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นเฉพาะในสำนวนไทย และประเภทที่ 4-6 เป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นเฉพาะในสำนวนจีน โดยด้านเวลาเป็นด้านที่มีจำนวนสำนวนมากที่สุด **2.2 สำนวนที่แสดงถึงความหมายเชิงลบ** 45 สำนวน รวม 7 ประเภท ได้แก่ (1) พฤติกรรมของมนุษย์ การทำเรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่ การทะนงตน การลักขโมย เช่น 割鸡焉用牛刀 ปล่อยไก่ (2) สังคมที่มีการฉกฉวยโอกาส ผลประโยชน์ การใช้อำนาจ การติดสินบน เช่น 宁为鸡口，无为牛后 杀鸡取卵 (3) คุณค่าและความสำคัญที่กล่าวถึงเรื่องที่ไม่สำคัญหรือเรื่องที่ไร้ประโยชน์ เช่น 鸡虫得失 ไก่ได้พลอย (4) ความสัมพันธ์ของมนุษย์ สื่อถึงการทะเลาะกัน ความสัมพันธ์ในเชิงชู้สาว เช่น 偷鸡摸狗 ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่ (5) อาชีพขายบริการ ไก่ตาฟาง (6) ลักษณะรูปร่างของมนุษย์ โดยเฉพาะรูปร่างภายนอก แรงและกำลัง เช่น 鹤发鸡皮 (7) ความวุ่นวาย คือ เหตุการณ์ความวุ่นวายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน 3 สำนวน เช่น 鸡飞狗跳 ทั้งนี้ประเภทที่ 1-4 เป็นประเภทที่แสดงให้เห็นทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทย ประเภทที่ 5 เป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นเฉพาะในสำนวนไทย และประเภทที่ 6-7 เป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นเฉพาะในสำนวนจีน นอกจากนี้สามารถเห็นได้ชัดเจนว่าสำนวนจีนที่มีความหมายเชิงลบมีจำนวนมากกว่าสำนวนไทย

2. ภาพสะท้อนของสำนวน 11 ด้าน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ **1) ภาพสะท้อนที่ปรากฏทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทย** 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ของมนุษย์ ด้านพฤติกรรมของมนุษย์ ด้านสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ ด้านสังคม ด้านการลงโทษมนุษย์ และด้านคุณค่าและความสำคัญ **(2) ภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนไทยแต่ไม่ปรากฏในสำนวนจีน** 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเวลา ด้านการรักษาโรค และด้านอาชีพขายบริการ **(3) ภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวนจีนแต่ไม่ปรากฏในสำนวนไทย** 2 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะรูปร่างของมนุษย์ และด้านความวุ่นวาย ทั้งนี้ความเหมือนและความแตกต่าง ล้วนเป็นไปตามบริบทของแต่ละสังคมดังนั้น

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พบว่า ภาพสะท้อนที่เห็นเกิดจากมุมมอง วิถีชีวิต สังคม และขนบธรรมเนียมของชาวจีน และชาวไทย โดยการศึกษาเชิงเปรียบเทียบจะช่วยให้เข้าใจความหมายสำนวนที่แตกต่าง สามารถเข้าใจความคิด มโนทัศน์หรือทัศนคติของคนในเชื้อชาตินั้น ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากการอภิปรายผล งานวิจัยฉบับนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Palanumas et al. (2564) ซึ่งมีการเปรียบเทียบสำนวนเหมือนกัน คือ พฤติกรรมของมนุษย์ และสอดคล้องกับ Yao (2561) คือ “ไก่” มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตอย่างใกล้ชิด มีการใช้ “ไก่” ในการเปรียบเทียบการทำผิดกฎหมายในสำนวนจีน ใช้แทนผู้ที่อ่อนแอ ใช้แสดงพฤติกรรมของมนุษย์ ใช้แสดงถึงผู้หญิงที่มีอาชีพขายบริการ และมีความหมายเชิงลบเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่าผลการวิจัยมีความแตกต่าง คือ สำนวนไทยบางสำนวนไม่ได้ใช้ “ไก่” เปรียบถึงผู้ชายที่รักเดียวใจเดียว แต่ใช้ “สุนัข” ในการเปรียบเทียบ ซึ่งเห็นได้จากสำนวน หม่าหยอกไก่

ส่วนของประเด็นภาพสะท้อนของสำนวน ผู้วิจัยพบว่ามีความแตกต่างกับงานวิจัยของ Sawatyothin (2562) ที่ศึกษาภาพสะท้อนของสำนวนที่มีคำว่า “งู” ถึง 9 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์ของมนุษย์ ด้านสังคม ด้านการลงโทษมนุษย์ ด้านคุณค่าและความสำคัญ ด้านเวลา ด้านการรักษาโรค ด้านอาชีพขายบริการ ด้านลักษณะรูปร่างของมนุษย์ และด้านความมึนเมา ซึ่งล้วนสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตหรือสภาพแวดล้อมของชาวจีนและชาวไทยอย่างชัดเจน

9. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทอื่น ๆ เช่น นก ปลา เป็นต้น และควรมีการศึกษาความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของสำนวนในทั้งสองภาษา เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าใจความหมายของสำนวนในเชิงลึกมากยิ่งขึ้นได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เรียนหรือสอนเกี่ยวกับสำนวนภาษาจีนและสำนวนภาษาไทย

บรรณานุกรม

- Chengyudacidian committee. (2020). *Chengyudacidian*. The Commercial Press.(In Chinese)
- Huang, B., & Liao, X. (2002). *Xaindai hanyu*. Higher Education Press.(In Chinese)
- Iamworamate, T. (2559). *Chinese-Thai dictionary*. Ruam Sarn.(In Thai)
- Institute of Linguistics Cass. (2021). *Xiandai Hanyu cidian* (7th ed.). The Commercial Press. (In Chinese)
- Kanchanakphan, S. (2543). *Samnuan Thai*. Technology Promotion Association (Thailand-Japan).(In Thai)
- Kittopakarnkit, K. (2563). Chinese idioms: The worldviews of Chinese toward Chinese woman. *Chinese Study Journal*, 13(1), 271-301.(In Thai)
- Kraichan, P. (2558). *Complete English idioms: Complete English idioms*. P.S. Press.(In Thai)
- Li, M., Sattayopat, S., & Kitchalarat, K. (2563). A contrastive study of Chinese and Thai color idioms. *Ganasha Journal*, 16(1), 27-36.(In Thai)

- Luo, C. (2015). *Language and culture: Chinese people and Chinese culture*. New star press.
(In Chinese)
- Ministry of Education. (2545). *Samnuan Thai*. Teachers Council of Thailand Printing House
Ladprao. (In Thai)
- Palanumas, P., Kumduang, A., & Keawsuwan, C. (2564). A comparative study of Chinese
idiomatic expressions containing the word “HU” (Tiger) with Thai idiomatic
expressions containing the word “suea” (tiger). *Suthiparithat Journal*, 35(4), 74-103.
(In Thai)
- Royal Institute. (2554). Royal Institute dictionary 2554. <https://dictionary.orst.go.th/> (In Thai)
- Sawatyothin, S. (2562). Thai and Chinese proverb with the word “snake”. *Journal of Language,
Religion and Culture*, 8(2), 100-125.(In Thai)
- Tangtueanchai, V. (2009). *Chinese idiomatic phrases: Structures and purposes of usage*.
Dhurakit Pundit University.(In Thai)
- Urapeepatanapong, O. (2563). The Chinese concept of “ji” through language analysis. *Journal
of Language and Linguistics*, 38(2), 61-88.(In Thai)
- Yao, S. (2561). A comparative study of Chinese and Thai animal “chicken” metaphor from a
cognitive perspective. *Journal of International Studies*, 8(1), 169-195.(In Chinese)
- Yothana, G. (2556). A comparative study of Chinese idiomatic expressions containing the
words “chi” with their Thai equivalent /kin/. *Chinese Study Journal*, 6(6), 145-181.(In
Thai)

The Development of Teaching Process by Using Blended Learning in Elementary Chinese 2 Course for Students Majoring in Teaching Chinese Language

**Thirayu Inplaeng¹; Jiraya Ho Wongyai; Paneeya Kradumporn;
Soraya Thavorn; Yu Liu; Apinya Dangthongdee**

School of Sinology, Mae Fah Luang University, Chiang Rai 57100 Thailand

E-mail: thirayu.inp@mfu.ac.th

(received 16 February, 2023) (revised 24 April, 2023) (accepted 10 May, 2023)

Abstract

This research has two objectives 1) To study blended learning results of Elementary Chinese 2 for students majoring in Teaching Chinese Language and 2) To assess the process of blended learning management in Elementary Chinese 2 class by experts and stakeholder. Study participants consist of 92 Teaching Chinese Language major students, 5 lecturers and 5 experts. This study collected data by using 4 choices achievement test and the evaluation form with 5 rating scales. The qualitative data are analyzed by Content analysis, and quantitative data are analyzed by using median (Mdn), interquartile range (IQR), mean(M), standard deviation (SD) and percentage (%).

The result of The Development of Teaching Process by using Blended Learning for students majoring in Teaching Chinese Language reveals that the blended learning management process was evaluated by students, the lecturers and the experts, and passed the assessment criteria. There is a consensus opinion that the learning management process is a process that has accuracy standard, propriety Standard, feasibility standard, and utility standard.

Keywords: Blended learning; Teaching Chinese Language; Program Evaluation

---

¹ Corresponding author

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน

ธิราย อินทร์แปลง; จิรญา วงศ์ใหญ่; ปณิญา กระจุกมพร; สรญา ถาวร; Yu Liu; อภิญญา แดงทองดี²

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย

อีเมล thirayu.inp@mfu.ac.th

วันรับบทความ 16 กุมภาพันธ์ 2566 วันแก้ไขบทความ 24 เมษายน 2566

วันรับตีพิมพ์บทความ 10 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์การวิจัย 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีนและ 2) เพื่อประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีนโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิจัยนี้ศึกษากับนักศึกษาจำนวน 92 คน อาจารย์ผู้สอนจำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และแบบประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติบรรยายประกอบไปด้วย ค่ามัธยฐาน (Mdn) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IQR) ค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าร้อยละ (%)

ผลการวิจัยพบว่าผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีนโดยรวมผ่านเกณฑ์การประเมินและผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยรวมมีความเห็นที่สอดคล้องต้องกันว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานทั้ง 4 ด้านคือ 1) มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standards) 2) มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standard) 3) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และ 4) มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standard)

คำสำคัญ การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน การสอนภาษาจีน การประเมินการจัดการเรียนการสอน

² คณาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาจีน สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (Teaching Chinese Language Program School of Sinology Mae Fah Luang University)

1. บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนภาษาจีนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการเปิดสอนทั้งในสถาบันของรัฐและเอกชนอย่างยาวนาน รัฐบาลไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาจีนที่เป็นอีกหนึ่งภาษาที่มีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก เป็นสื่อกลางที่ทำให้เข้าถึงทรัพยากร โอกาส การแข่งขัน ดังนั้นในปี พุทธศักราช 2557 กระทรวงศึกษาธิการได้ปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาจีนโดยกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน ให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนภาษาจีนแก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป แต่หากสถานศึกษาใดมีความพร้อมเห็นควรให้จัดตั้งระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ตลอดจนมีการพัฒนาหลักสูตร สื่อ กระบวนการวัดประเมินผลและพัฒนาครูผู้สอนภาษาจีนให้มีศักยภาพ (Ministry of Education, 2014)

ด้วยเหตุดังกล่าวมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาจีน จึงกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยจะเป็นศูนย์รวมองค์ความรู้ทุกด้านเกี่ยวกับประเทศจีน โดยกำหนดตั้งสำนักวิชาจีนวิทยาในปี 2557 มีความมุ่งหวังจะเป็นแหล่งองค์ความรู้ทางภาษาจีนที่ครบทุกด้านอย่างยั่งยืน เป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนรอบด้านประกอบไปด้วย ด้านภาษาและวัฒนธรรมจีน สังคม ประวัติศาสตร์ จีน ภาษาจีนและธุรกิจตลอดจนการพัฒนาครูผู้สอนภาษาจีน (Mae Fah Luang University, 2012) นอกจากนี้สาขาวิชาการสอนภาษาจีน มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้สอนภาษาจีนสมัยใหม่ รู้เท่าทันเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่มีความฉลาดรู้และมีความเป็นเลิศในการถ่ายทอดภาษาจีนตลอดจนบ่มเพาะให้บัณฑิตมีความเป็นครูผู้สอนที่มีจริยธรรมและมีการปฏิบัติต่อผู้เรียนตามมาตรฐานจรรยาบรรณครู จึงได้พัฒนารายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 ซึ่งเป็นรายวิชาเชิงบูรณาการที่ผู้เรียนจะต้องสกัดองค์ความรู้ทางด้านภาษาจีนถ่ายทอดไปยังผู้เรียนในอนาคต (Mae Fah Luang University, 2020)

อย่างไรก็ตามท่ามกลางความผันผวนของการจัดการศึกษา และการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ทำให้เกิดปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ไม่อาจเข้าเรียนในชั้นเรียนได้ตามปกติ ตลอดจนวิวัฒนาการของสื่อเทคโนโลยีทำให้การเรียนการสอนไม่จำเป็นต้องเข้าเรียนในชั้นเรียนเสมอไป ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์เนื้อหาและธรรมชาติของรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 กลวิธีการสอนสมัยใหม่ สื่อและเทคโนโลยีการสอนพบว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เทคโนโลยี วิธีการวัดประเมินผลเป็นแนวทางหนึ่งที่พัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักการปรับตัว มีความรับผิดชอบ รู้จักการเตรียมพร้อมก่อนเข้ามาเรียน ส่งเสริมการกำกับตนเองและทักษะการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมโดยผ่านสื่อดิจิทัลและรู้เท่าทันเทคโนโลยี (Graham, 2006; Wannapiroon, 2008; Lee&Lee, 2007)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ตรวจสอบผลการจัดการเรียนการสอน รวมถึงมีประเมินความถูกต้องเหมาะสมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 โดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยเหตุนี้ จึงมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน

2) เพื่อประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีนโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 ตอนเรียน รวมทั้งสิ้น 145 คน

ตัวอย่างการวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้คือ นักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564 จำนวน 92 คนได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ขั้นตอนแรกผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดตัวอย่างการวิจัยที่ระดับความเชื่อมั่นที่ .95 และอำนาจการทำสอบที่ระดับ .80 จะต้องใช้ตัวอย่างการวิจัยไม่น้อยกว่า 80 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก ได้ตัวอย่างการวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 92 คน ตัวอย่างการวิจัยที่ใช้ในการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา ภาษาจีนเบื้องต้น 2 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 คนและนักศึกษาที่สมัครใจให้ข้อมูลจำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่สนใจศึกษาในงานวิจัย

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

ตัวแปรตาม คือ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา ประกอบไปด้วย ความรู้และทักษะภาษาจีน

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เป็นเนื้อหาหลักที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 ดังตาราง

ตารางที่ 1 เนื้อหาในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2

Lesson	เนื้อหาการสอน	วิธีการสอน	กิจกรรม	สื่อ
1-4	V + 着 -不/没……不/ 没…… (双重否定) -不是 A, 而是 B	1. ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการดูวิดีโอเนื้อหา ผ่านระบบ LMS ของ มหาวิทยาลัยสนับสุนน	1. ให้ผู้เรียนเขียน เรียงความ จากคำศัพท์ ที่กำหนดให้ลงใบงาน 2. จับกลุ่มแต่งประโยค 因为…, 所以…	กระดาษ A4

Lesson	เนื้อหาการสอน	วิธีการสอน	กิจกรรม	สื่อ
	-从来 -不 A 不 B -处所+V+着+N (存在句) -复合趋向补语 --+M (+N) +都/也+ 不/没……(强调) -既……也/又…… -把+O+V+趋向补语 -“是……的”句 -不但……而且…… -其实	2. สอบเขียนคำศัพท์ในชั้นเรียน 3. เรียนเนื้อหา คำศัพท์ ไวยากรณ์ที่สำคัญของแต่ละบท 4. ฝึกฝนผ่านกิจกรรมต่างๆ 5. มอบหมายการบ้าน หรือแบบฝึกหัดท้ายบท 6. มีการทบทวนก่อนสอบ ย่อยผ่านแอปพลิเคชัน Kahoot Quizizz Wordwall	3. ให้ผู้เรียนเขียนบรรยายหัวข้อ 我的房间 拎包入住 4. อัปเดตคลิปวิดีโอ หัวข้อ 你最喜欢/不喜欢吃的菜 ความยาวไม่เกิน 1 นาที 5. ให้ผู้เรียนเติมบทสนทนาให้สมบูรณ์ โดยใช้คำศัพท์ที่กำหนดให้	กระดาษ A4 Google Classroom Power Point
5-8	V1+着+V2 -疑问句+也/都…… -动态助词: 了、着、过 -越 A 越 B -V+得/不+结果/趋向 (可能补语 1) -V/Adj + 起来 -V + 不了 (可能补语 2) -V + 什么 (表示制止劝阻) -V/Adj + 下去 -A 比 B+Adj/VP -A 比 B+Adj/VP+程度 -A 比 B+还/更+Adj/VP	1. ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการดูวิดีโอเนื้อหาของแต่ละบทผ่านระบบ LMS ของมหาวิทยาลัยสนับสนุน 2. สอบเขียนคำศัพท์ในชั้นเรียน 3. เรียนเนื้อหา คำศัพท์ ไวยากรณ์ที่สำคัญของแต่ละบท 4. ฝึกฝนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ 5. มอบหมายการบ้าน หรือแบบฝึกหัดท้ายบท 6. มีการทบทวนก่อนสอบ ย่อยผ่าน Kahoot Quizizz Wordwall	1. ให้ผู้เรียนแก้ไขประโยคที่ผิดให้ถูกต้องโดยใช้คำศัพท์ที่กำหนดให้	กระดาษ A4
9-12	副词: 才、差不多、好好儿 -存在句	1. ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการดูวิดีโอเนื้อหาของแต่ละบท ผ่านระบบ LMS	1. ให้ผู้เรียนสรุปใจความสำคัญของบทเรียน	Power Point

Lesson	เนื้อหาการสอน	วิธีการสอน	กิจกรรม	สื่อ
	-简单趋向补语 -“把”字句 -还可以、为了、如果 -虽然……但是…… -快要/要/快/就要……了 -离合词	ของมหาวิทยาลัยสนับสนุน 2. สอบเขียนคำศัพท์ในชั้นเรียน 3. เรียนเนื้อหา คำศัพท์ ไวยากรณ์ที่สำคัญของแต่ละบท 4. ฝึกฝนผ่านกิจกรรมต่างๆ 5. มอบหมายการบ้าน หรือแบบฝึกหัดท้ายบท 6. มีการทบทวนก่อนสอบย่อยผ่าน Kahoot Quizizz Wordwall	2. ให้ผู้เรียนเขียนจดหมายในหัวข้อ “参加生日晚会”	ใบงาน
			3. ให้ผู้เรียนใช้คำศัพท์ที่ได้มาขยายประโยค โดยให้เพิ่มส่วนขยาย คำนาม คำกริยาของประโยค	Power Point
			4. จับกลุ่มโดยใช้คำศัพท์ที่ให้มาแต่งประโยค	Power Point
13-15	一边……一边…… -正在/在/正……(呢)、……呢 -特别是、要是 -“人称代词/名词+那儿/这儿”表示处所 -介词：通过 -疑问句代词：多 -副词：原来、可能 -情态补语 -Adj/V + 极了 -V + 过 -当……的时候	1. ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการดูวิดีโอเนื้อหาของแต่ละบทผ่านระบบ LMS ของมหาวิทยาลัยสนับสนุน 2. สอบเขียนคำศัพท์ในชั้นเรียน 3. เรียนเนื้อหา คำศัพท์ ไวยากรณ์ที่สำคัญของแต่ละบท 4. ฝึกฝนผ่านกิจกรรมต่างๆ 5. มอบหมายการบ้าน หรือแบบฝึกหัดท้ายบท 6. มีการทบทวนก่อนสอบย่อยผ่าน Kahoot Quizizz Wordwall	1. ใช้โปรแกรมมาใบคำ ในการทำกิจกรรม	มาใบคำ
			2. ให้ผู้เรียนหาคำศัพท์ ที่มีอักษรข้างเกี่ยวกับ 两点水 三点水 双人旁 穴宝盖	Canva/One page knowledge
			3. ให้ผู้เรียนแต่งประโยค 情态补语 โดยการออกแบบใบงาน	กระดาษ A4
			4. ให้ผู้เรียนแต่งประโยค V+过 โดยการออกแบบใบงาน	กระดาษ A4
			5. ให้ผู้เรียนแต่งประโยค V+得/不+结果/趋向 (可能补语 1) และ 越 A 越 B	กระดาษ A4

Lesson	เนื้อหาการสอน	วิธีการสอน	กิจกรรม	สื่อ
			6. กำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเลือกใช้ V + 不了 (可能补语 2) / V + 什么 (表示制止劝阻)	Power Point
			7. ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบรูปภาพและแต่งประโยค โดยการพูดให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อสรุปเนื้อหาสำคัญของไวยากรณ์ คำศัพท์ที่สำคัญ และนำเสนอหน้าชั้นเรียน ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยครูผู้สอนจะกำหนดหัวข้อ	Power Point

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้อาศัยแนวคิดทฤษฎีในการวิจัยโดยหลักประกอบไปด้วย 1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 2) แนวคิดการประเมินตามมาตรฐานการประเมินของ The Joint Committee on Standard for Educational Evaluation หรือ JCSEE

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ผู้วิจัยมุ่งศึกษานิยามความหมาย องค์ประกอบและรูปแบบในการจัดการเรียนแบบผสมผสาน มีรายละเอียดดังนี้

Allen and Seaman (2007) กล่าวถึงความหมายของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ออนไลน์บูรณาการกับการเรียนแบบเผชิญหน้า

Yongping (2018) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานหรือ Blended-Learning เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนพบปะกับผู้เรียนในชั้นเรียนโดยตรง และผู้เรียนมีการใช้เทคโนโลยีมาเพื่อศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง เป็นการผสมผสานจุดเด่นของการเรียนการสอนแบบในห้องเรียนปกติร่วมด้วยกับการเรียนออนไลน์ ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Horn and Staker (2011) จำแนกรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานออกเป็น 6 รูปแบบ ดังนี้

1) Face to Face driver คือการเรียนรู้ออนไลน์โดยมีประเด็นเนื้อหาการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ตามผู้สอนกำหนด

- 2) Rotation คือรูปแบบการเรียนรู้แบบหมุนเวียนที่ปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบสถานการณ์ต่าง ๆ
- 3) Flex คือการเรียนแบบผสมผสานที่มีความยืดหยุ่นที่ผู้สอนสามารถเลือกจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบของกลุ่มผู้เรียนหรือยึดตามความสนใจของผู้เรียน
- 4) Online Lab คือการเรียนการสอนในห้องเรียนออนไลน์โดยใช้รูปแบบปฏิบัติการทางเทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงผู้เชี่ยวชาญอย่างเต็มรูปแบบ
- 5) Self Blended คือการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยผู้สอนอำนวยความสะดวกให้อาติเช่น ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
- 6) Online Driver คือการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เต็มรูปแบบ โดยมีระบบปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศขับเคลื่อน

Phetkliang (2020) ได้กล่าวความสำคัญของการเรียนรู้แบบผสมผสานว่าการจัดการเรียนรู้นี้เป็นแรงขับเคลื่อนรูปแบบของการเรียนการสอนจากการสอนแบบดั้งเดิม (Traditional Classroom-Based) ไปสู่การนำกลวิธีการสอนและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

ซึ่งสรุปได้ว่า Blended Learning หรือการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นอีกหนึ่งวิธีที่ผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้วิธีการสอน สื่อการสอนและการนำเสนอได้อย่างหลากหลายโดยการใช้เทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งผู้เรียนยังได้รับผลประโยชน์สูงสุดอีกด้วย

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสรุปได้ว่าประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบผสมผสานสำหรับผู้สอน ประการแรกคือสามารถนำการเรียนการสอนแบบผสมผสานมาบูรณาการในหลายวิชา ประการที่สองคือเสริมให้อาติการสอน การใช้สื่อของผู้สอนมีความหลากหลายและเป็นการเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในรูปแบบใหม่ ในแง่มุมมองของผู้เรียนที่ได้รับประโยชน์จากการเรียนในรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ประการแรกคือผู้เรียนได้สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้และแหล่งค้นคว้าได้หลากหลายและง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ด้วยตนเองหรือที่เรียกว่า Self-Study ประการที่สองเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการแสดงออกทางความคิดเห็นผ่านช่องทางออนไลน์หรือระบบสารสนเทศ ประการสุดท้ายคือการฝึกฝนผู้เรียนให้มีวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเอง ในการออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ผู้สอนสามารถวิเคราะห์ตั้งแต่พื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา รูปแบบการสอน การเลือกใช้สื่อ ช่องทางที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ไปตลอดจนถึงการวัดผลสัมฤทธิ์ที่ตามมาให้สอดคล้องทั้งรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรวมถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งทีกล่าวมาข้างต้นเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จอย่างสูงสุด

แนวคิดการประเมินตามมาตรฐานการประเมินของ The Joint Committee on Standard for Educational Evaluation หรือ JCSEE เป็นแนวคิดที่ถูกนำมาใช้ประเมินและตัดสินคุณภาพการจัดการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับ มีรายละเอียดดังนี้ (JCSEE, 2010)

1) มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standard) เป็นการประเมินที่พิจารณาความถูกต้องตามหลักวิชาการของสิ่งที่ต้องการประเมิน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำนิยามมาร้อยเรียงกำหนดประเด็นพิจารณาในประเด็นความถูกต้องของเนื้อหาและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดประเมินผลผู้เรียนของรายวิชาว่ามีความถูกต้องตามหลักภาษา ไวยากรณ์ ของภาษาจีนหรือไม่

2) มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standard) เป็นการประเมินที่พิจารณาว่าสิ่งที่ต้องการประเมินมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ วัย เวลา สถานที่ ผู้วิจัยจึงนำนิยามมากำหนดประเด็นการประเมินในรายวิชาประกอบไปด้วย ความเหมาะสมในการการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ ความเหมาะสมของกิจกรรม ความเหมาะสมของชิ้นงานและความเหมาะสมของกระบวนการวัดประเมินผลของรายวิชาว่าความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักภาษาจีนหรือไม่

3) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) เป็นการประเมินสิ่งที่ต้องการประเมินว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงนิยามมากำหนดประเด็นการประเมินโดยตรวจสอบว่ามีความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมในรายวิชาในอนาคต การให้ชิ้นงานในรายวิชาในอนาคตและความคุ้มค่าของการจัดกิจกรรมในรายวิชาหรือไม่

4) มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standard) เป็นการประเมินสิ่งที่ต้องการประเมินว่ามีประโยชน์ในการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงนิยามกำหนดประเด็นการประเมินโดยพิจารณาว่าการออกแบบการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม ชิ้นงาน และการวัดประเมินผลเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมวิธี (Mix Method Research) ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณกับข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมและทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้สารสนเทศเพื่อพัฒนาปรับปรุง โดยมีเครื่องมือและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและวิธีวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

เครื่องมือใช้ในการวิจัย

1) แบบประเมินความรู้และทักษะภาษาจีนสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน โดยแบบประเมินความรู้เป็นแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่าความยากง่ายระหว่าง .20-.80 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20-.70 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .79 แบบประเมินทักษะการอ่านการพูดภาษาจีนเป็นแบบประเมินทักษะแบบมาตรฐานค่า 3 ระดับ มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .82

2) แบบประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีนโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นแบบประเมินแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .89

การดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) สร้างและออกแบบกระบวนการจัดการการเรียนรู้และกิจกรรม สร้างและออกแบบชิ้นงานและการวัดประเมินผลรายรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2
- 2) ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบ ทำการประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และประเมินทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ของผู้เรียน ทำการประเมินด้วยแบบประเมินทักษะแบบมาตรฐานค่า ผู้วิจัยทำการวัดประเมินผลผู้เรียนเป็นจำนวน 4 ครั้ง
- 3) เก็บรวบรวมคะแนน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยายพื้นฐาน (Descriptive Statistic) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยมีเกณฑ์ตัดสินร้อยละ 75 ของคะแนนถือว่าผ่านเกณฑ์
- 4) สร้างและออกแบบแบบประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีนโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเป็นแบบประเมินแบบผสมวิธีโดยให้ผู้ประเมินเขียนบรรยายประกอบกับการให้คะแนนแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำแนกผู้ประเมินออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้
  - 4.1) คณะกรรผู้สอนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 จำนวน 5 คน
  - 4.2) นักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 จำนวน 10 คน
  - 4.3) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนภาษาจีน ต้องเป็นคณาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนวิชาภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาอย่างน้อย 5 ปี โดยต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปจำนวน 5 ท่าน โดยมีประเด็นการประเมินดังนี้
    - 1) มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standard) 2) มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standard) 3) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) 4) มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standard) และ 5) จุดเด่นและสิ่งที่ควรปรับปรุงในการดำเนินการของรายวิชา
- 5) นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์โดยข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์โดยมีเกณฑ์พิจารณาค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 ถือว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นที่สอดคล้องต้องกัน (Persai, Panda, Kumar and Ewen, 2016; Birko, Dove and Özdemir,)
- 6) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประมวลผลด้วยค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
- 7) ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยรวบรวมถอดบทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา วิเคราะห์เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันและสกัดผลการสัมภาษณ์ที่สำคัญและสอดคล้องกันมารายงานผลการวิจัย

4. ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา การสอนภาษาจีนมีผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา การสอนภาษาจีน

ตารางที่ 2 ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

(n=92)

การทดสอบ	เนื้อหา	คะแนนเต็ม	M	SD	%	แปลผล
ครั้งที่ 1	Lesson 1-4	60	41.79	10.13	69.64	ไม่ผ่าน
ครั้งที่ 2	Lesson 5-8	60	45.58	9.44	75.97	ผ่าน
ครั้งที่ 3	Lesson 9-12	60	46.46	10.97	77.43	ผ่าน
ครั้งที่ 4	Lesson 13-15	60	45.45	11.17	75.75	ผ่าน
รวม		240	44.82	10.43	74.70	ผ่าน

จากตารางแสดงให้เห็นว่าผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับ นักศึกษาสาขาวิชา การสอนภาษาจีนโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 44.82 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.70 ถือว่าผ่าน เกณฑ์การประเมิน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา การสอนภาษาจีนโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตารางที่ 3 ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	(A)	(P)	(F)	(U)
	Md (IQR)	Md (IQR)	Md (IQR)	Md (IQR)
อาจารย์ผู้สอน (n=5)	4.50 (0.00)	5.00 (0.38)	5.00 (0.00)	4.50 (0.00)
นักศึกษา (n=10)	4.50 (1.00)	4.50 (0.50)	5.00 (0.50)	5.00 (0.00)
ผู้ทรงคุณวุฒิ(n=5)	5.00 (0.38)	5.00 (0.00)	5.00 (0.00)	4.88 (0.75)

*หมายเหตุ : (A) หมายถึง มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standards), (P) หมายถึงมาตรฐาน ความเหมาะสม (Propriety Standard), (F) หมายถึง มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards), (U) หมายถึง มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standard), Md หมายถึง ค่ามัธยฐานและ (IQR) หมายถึง ค่า พิสัยระหว่างควอไทล์

จากตารางแสดงให้เห็นว่าผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานจากผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสียและผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมมีความเห็นที่สอดคล้องต้องกันว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการ

ที่มีมาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standards) มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standard) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และมาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standard) นอกจากนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการสัมภาษณ์เรียงลำดับดังนี้

1) ผลการสัมภาษณ์สิ่งที่เป็นจุดเด่นของรายวิชา

1.1) ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการสัมภาษณ์เป็นดังนี้

นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันได้อย่างเหมาะสม เช่น หัวข้อ 趋向补语 เรียนในบทที่ 23 แล้วจะเรียนอีกครั้งซึ่งมีเนื้อหาที่ยากและซับซ้อนขึ้นในบทที่ 3 เมื่อนำเสนอ มีการจัดรวบรวมเนื้อหาจากง่ายไปยาก มีซึ่งถือว่ามีความต่อเนื่องกันดีเป็นอย่างดี

(ผู้ทรงคุณวุฒิที่ 3,4,5 วันที่ 27 กรกฎาคม 2565)

นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง รู้ข้อผิดพลาด และหาจุดสงสัยเพื่อนำประเด็นมาสอบถาม อาจารย์ผู้สอนในชั้นเรียนได้ ทำให้นักศึกษาเกิดความจำระยะยาว และนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ มากกว่าการนั่งฟังการบรรยายในชั้นเรียน

(ผู้ทรงคุณวุฒิที่ 1,2,5 วันที่ 27 กรกฎาคม 2565)

1.2) ผลการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนผลการสัมภาษณ์เป็นดังนี้

อาจารย์ผู้สอนรายวิชานี้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบข้อสอบวัดและประเมินผล ทุกครั้ง ข้อสอบจึงค่อนข้างมีรูปแบบที่หลากหลาย ครอบคลุมด้าน

(อาจารย์ผู้สอนคนที่ 1,2,3 วันที่ 1 สิงหาคม 2565)

มีการเรียนผ่านวิดีโอทัศน์ก่อนเข้าเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เท่ากัน เพื่อมาวิเคราะห์เนื้อหาในชั้นเรียนได้ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติรวมกลุ่ม ทำให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ง่าย มีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ชำนาญ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องวัดผลในชั้นเรียน

(อาจารย์ผู้สอนคนที่ 1,2 วันที่ 1 สิงหาคม 2565)

1.3) ผลการสัมภาษณ์นักศึกษา

มีกระบวนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นครู ทำให้มีประสบการณ์ในการสอนก่อนไปสอนจริง เป็นวิชาที่สอนคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน นักศึกษาสามารถนำไปใช้สื่อสารจริงในชีวิตได้

(นักศึกษาคคนที่ 3,5,6,9,10 วันที่ 3 สิงหาคม 2565)

อาจารย์มีเทคนิคการสอน การอธิบายเนื้อหาได้แม่นยำและถูกต้อง มีวิดีโอทัศน์ให้เรียนรู้ก่อนเข้าชั้นเรียน มีการวางแผนเหมาะสมกับการเรียนการสอน มีกิจกรรมในห้องเรียน ในห้องเรียนมีงานกลุ่มทำให้ได้พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

(นักศึกษาคคนที่ 1,2,3,5,6,9,10 วันที่ 3 สิงหาคม 2565)

ผู้วิจัยพอสรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้ว่า 1) รายวิชามีการเรียงลำดับเนื้อหาได้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ตามวัยของผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของการสอนภาษาจีน 2) เป็นรายวิชาที่มีความร่วมมือระหว่างคณาจารย์ผู้สอนในทุกด้านของวิชา ทั้งด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล การให้ชิ้นงาน เป็นต้น 3) ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่มหาวิทยาลัยจัดไว้ให้และสื่อที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเอง และ 4) เป็นการจัดกิจกรรมเชิงรุกที่สร้างความรู้ความเข้าใจภาษาจีนแก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาภาษาจีนพื้นฐาน 2 ว่ามีจุดเด่นคือ 1) ความร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอนในการจัดกิจกรรม เกม สื่อ การวัดประเมินผล ให้ไปในทิศทางเดียวกัน 2) ความหลากหลายของกิจกรรม ชิ้นงาน

ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่านักศึกษาที่มีความเห็นว่ารายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 เป็นรายวิชาที่มีจุดเด่นในเรื่อง

- 1) เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับการเป็นครู
- 2) ครูผู้สอนมีกิจกรรมน่าสนใจและมีสื่อที่ครบถ้วนเหมาะสม
- 2) ผลการสัมภาษณ์สิ่งที่ควรปรับปรุงในรายวิชา

- 2.1) ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการสัมภาษณ์เป็นดังนี้

เนื้อหาในวิดีโอที่ควรปรับให้กระชับ และเน้นเฉพาะคำศัพท์สำคัญของแต่ละบท ความยาวในการอัดคลิปไม่ควรเกินคลิปละ 20 นาที ส่วนแบบฝึกหัดหรือบทเรียนที่มีเนื้อหายาวให้สอนและฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน

(ผู้ทรงคุณวุฒิที่ 1,2,3,4,5 วันที่ 27 กรกฎาคม 2565)

ควรจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และปฏิบัตินอกห้องเรียน

(ผู้ทรงคุณวุฒิที่ 4,5 วันที่ 27 กรกฎาคม 2565)

- 2.2) ผลการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา ผลการสัมภาษณ์เป็นดังนี้

ผลิตตำราที่ใช้สอน เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาที่ต่อยอดกันและเชิญผู้ทรงภาษาแม่มาช่วยตรวจเนื้อหาในการสอนและการสอบ

(อาจารย์ผู้สอนคนที่ 2,3 วันที่ 1 สิงหาคม 2565)

เพิ่มแรงจูงใจแรงกระตุ้นให้กับนักศึกษามีวินัยในการดูคลิปวิดีโอก่อนเข้าชั้นเรียน

(อาจารย์ผู้สอนคนที่ 1 วันที่ 1 สิงหาคม 2565)

ปรับลดไวยากรณ์บางส่วนไปเชื่อมโยงในวิชาอื่นที่มีความเกี่ยวข้อง และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้กับบทเรียนอื่น

(อาจารย์ผู้สอนคนที่ 1,2,3 วันที่ 1 สิงหาคม 2565)

- 2.3) ผลการสัมภาษณ์นักศึกษาในรายวิชา ผลการสัมภาษณ์เป็นดังนี้

เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับ การพูดภาษาจีนในการเรียนการสอน กิจกรรมแสดงบทบาทจากทุกบทเรียน role play สถานการณ์ต่าง ๆ

(นักศึกษาคคนที่ 1,2,3,5,6,9,10 วันที่ 3 สิงหาคม 2565)

เนื้อหาใน Power point และ คลิปวิดีโอ ไม่ละเอียดในบางหัวข้อ ทำให้เรียนรู้ไม่ทัน
ต้องมาเรียนเพิ่มเติมในชั้นเรียน แต่บางเนื้อหาความยาวของวิดีโอที่สั้นเกินไป อยากให้กระชับ
เวลาในการอธิบาย

(นักศึกษาคนที่ 1,2,3,9,10 วันที่ 3 สิงหาคม 2565)

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสิ่งที่ควรปรับปรุงในรายวิชาพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับ
ความยาวของคลิปวิดีโอและควรเพิ่มกิจกรรมให้แปลกใหม่ยิ่งขึ้น ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนมีข้อเสนอแนะให้
จัดทำตำราและบูรณาการข้ามศาสตร์หรือรายวิชาอื่น อีกทั้งนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรปรับความยาว
ของคลิปวิดีโอและเพิ่มเนื้อหาและกิจกรรม

5. อภิปรายผลการวิจัย

1) ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการ
สอนภาษาจีนโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 44.82 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.70 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งนี้อาจ
เป็นเพราะคณาจารย์ผู้สอนได้วางแผนอย่างมีส่วนร่วมและคำนึงถึงหลักการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
ร่วมกันพิจารณากิจกรรม สื่อ และวิธีการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
 อีกทั้งยังมีการผลิตสื่อให้ผู้เรียนรู้ด้วยตัวเองล่วงหน้าและสามารถทบทวนเนื้อหาได้ทุกที่ทุกเวลาซึ่งอาศัย
 หลักการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนในรายวิชาภาษาจีนเบื้องต้น
 2 สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีนออกแบบตามหลักการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานดังที่
 Graham (2003) Garrison and Kanuka (2004) และ Picciano (2009) ได้ให้นิยามของการเรียนรู้แบบ
 ผสมผสานไว้ว่าเป็นการบูรณาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างการเรียนในชั้นเรียนกับการเรียนด้วยระบบ
 ออนไลน์ โดยผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมและศักยภาพ
 ของผู้เรียน โดยการออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้นเป็นกระบวนการที่ลดเวลาในการอยู่ชั้นเรียนแต่เพิ่ม
 โอกาสการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แปลกใหม่ อีกทั้งผู้วิจัยยังได้ออกแบบการเรียนรู้ในรายวิชาอย่างเป็นระบบเป็น
 ขั้นตอนตามหลักการสอนภาษาศาสตร์และบูรณาการกับแนวคิดหลักการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานของ
 Laster (2005) Peters (2009) และ Kaur (2013) ที่ออกแบบให้มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบประกอบ
 ไปด้วย 1) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้มีแหล่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้
 ด้วยตนเองมีใบกิจกรรมให้เรียนรู้และมีคลิปวิดีโอเพื่อให้เรียนรู้ด้วยตนเองล่วงหน้า หลังจากนั้นผู้วิจัยได้จัด
 บรรยายภาคที่เร้าให้ผู้เรียนสนใจศึกษาด้วยตนเองก่อนแล้วนำมาเชื่อมโยงต่อยอดภายในชั้นเรียน 2) จัด
 กิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบเชิงรุก มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์และ
 ทำงานร่วมกับเพื่อน มีการให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมที่ไม่ซ้ำ
 จนให้เกิดความเบื่อหน่ายแก่ผู้เรียน 3) การใช้สื่อมัลติมีเดีย โดยธรรมชาติของรายวิชานี้เป็นรายวิชาที่มุ่งเป้าการ
 สื่อสารดังนั้นผู้วิจัยจึงอาศัยองค์ประกอบนี้ให้ผู้เรียนใช้สื่อมัลติมีเดียเป็นสิ่งส่งผ่านไปยั้งการสื่อสารทำให้เกิดการ
 สื่อสารสมัยใหม่ที่สอดคล้องกับความชอบ ความสนใจตามวัยของผู้เรียน

2) ผลการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมมีความเห็นที่สอดคล้องต้องกันว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีมาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standards) มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standard) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และมาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standard) นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียยังมีความเห็นที่สอดคล้องต้องกันว่าเป็นกระบวนการที่เหมาะสม มีสื่อครบครัน มีกิจกรรมที่น่าสนใจและคณาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ทางภาษา และมีการประชุมตรวจสอบวางแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และการวัดประเมินผล ดังที่ JCSEE (2010) ได้ระบุถึงมาตรฐานการประเมินประกอบไปด้วย 1) มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ (Utility standard : U) เป็นมาตรฐานที่ชี้ถึงความสามารถของสารสนเทศที่รายงานในผลงานประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐาน ตามความต้องการ หรือ ความคาดหวังของผู้ใช้ ผลการประเมินได้มากน้อยเพียงใด อีกทั้งสารสนเทศที่ได้จากผลงานประเมินเป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในงานอื่นมากน้อยเพียงใด 2) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standard : F) เป็นมาตรฐานที่พิจารณาถึงปัจจัยนำเข้าอันส่งผลถึงการดำเนินการของผลงานประเมิน โดยพิจารณาในแง่มุมมองของปัจจัยแทรกซ้อนที่อาจส่งผลต่อการดำเนินการของผลงานประเมิน เช่น การเมือง ทรัพยากร สภาพแวดล้อม เป็นต้น 3) มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standard: A) เป็นการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของผลงานประเมิน เช่น การนำเสนอผลการประเมิน ความถูกต้องในการเสนอข้อค้นพบในผลงานประเมิน ความถูกต้องในการประมวลผลของผลงานประเมิน เป็นต้น และ 4) มาตรฐานความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Evaluation Accountability Standard : E) เป็นมาตรฐานของผลงานประเมินที่พิจารณาในประเด็นของผลกระทบที่เกิดจากผลงานประเมิน และความรับผิดชอบของเจ้าของผลงานประเมินที่มีต่องานประเมิน

6. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1) การวิจัยนี้ใช้ระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเป็นหลัก และออกแบบให้ใช้ทรัพยากรภายในมหาวิทยาลัย ผู้ที่จะนำไปใช้ต้องออกแบบปรับให้เข้ากับสารสนเทศของผู้เรียนและวัยของผู้เรียน

1.2) บางกิจกรรมอาจไม่เอื้ออำนวยกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ปรับกิจกรรมให้หลากหลาย เพิ่มแหล่งการเรียนรู้และเทคนิคการสอน รวมไปถึงพัฒนาแหล่งการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.2) พัฒนาสื่อและอุปกรณ์ให้เข้าถึงง่ายในทุกอุปกรณ์

บรรณานุกรม

- Allen, I. E. & Seaman, J. (2007). *Growing by degrees: Online education in the United States, The Sloan Consortium*. http://www.sloanc.org/publications/survey/pdf/growing_by_degrees.pdf.
- Birko, S., Dove, E.S., & Özdemir, V. (2015). Evaluation of nine consensus indices in Delphi foresight research and their dependency on Delphi survey characteristics: A simulation study and debate on Delphi design and interpretation. *PLOS ONE*, 10(8), 167-199.
- Fangkamol Phetkliang. (2020). Blended Learning. *Journal of Early Childhood Education Management*, 2(2), 68-79.
- Garrison, D. R., & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *The Internet and Higher Education*, 7(2), 95-105.
- Graham, C. R. (2006). Blended learning systems. *The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs*, 1, 3-21.
- Horn. B.M. & Staker. H. (2011). *The rise of K-12 blended learning*. Unpublished Paper: Innosight Institute.
- JCSEE. (2010). *The program evaluation standards: A guide for evaluators and evaluation users*. (3rd edition). Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Kaur, M. (2013). Blended learning-its challenges and future. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 612-617.
- Laster, S., Otte, G., Picciano, A. G., & Sorg, S. (2005). *Redefining blended learning*.
- Lee, S. H., & Lee, J. H. (2007). Blended learning revisited: A new approach to foreign language education. *Multimedia Assisted Language Learning*, 10(2), 142-157.
- Mae Fah Luang University. (2012). *Development planning of MaeFahLuangUniversity stage 3(2012-2016)*. Chiang Rai: MaeFahLuangUniversity
- Ministry of Education. (2014). *Ministry of Education's announcement for teaching Chinese language revolution*. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.
- Osguthorpe, R. T., & Graham, C. R. (2003). Blended learning environments: Definitions and directions. *Quarterly Review of Distance Education*, 4(3), 227-33.
- Panita Wannapiroon. (2008). *Development of blended learning model via social network by using case-based learning on video sharing for developing critical thinking skills*. (Master thesis). Graduate School, Chulalongkorn University.
- Persai, D., Panda, R., Kumar, R., & Mc Ewen, A. (2016). Delphi study for setting up tobacco research and practice network in India. *Tobacco Induced Diseases*, 14(4), 78-97.

- Peters, M. (2009). *Executing blended learning*. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187704281303351X>
- Picciano, A. (2009). Blending with purpose: The multimodal model. *Journal of the Research Center for Educational Technology*, 5(1), 4-14.
- Picciano, A. (2020). *Bachelor of Education Program in Teaching Chinese Language Standard 2020. (Report)*. Chiang Rai: Division of Quality Assurance and Curriculum Development, Mae Fah Luang University.
- Tan, Yongping. (2018). Basic blended learning theory and using. *Professional Technical Education*, 32, 5-9.

The Image of Chinese Tourists in Thai Online News from 2017 to 2021

Thanyalak Thongjamroon¹; Nadear Tade-in²; Nititaya Soontornthamni³

Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Songkla 90110 Thailand

E-mail: nititaya.s@gmail.com

(received 15 February, 2023) (revised 24 April, 2023) (accepted 10 May, 2023)

Abstract

This is qualitative and quantitative research. The research aims to study the image of Chinese tourists in Thai online news from 2017 to 2021, understanding the behavior of Chinese tourists and inform the information to develop tourism in Thailand. The data was collected from 3 popular online news in Thailand, namely, Thairath Online, Sanook and Posttoday Online, which appears from the keywords “Chinese tourists”.

The results revealed that there are 191 news were shown from the keywords. There are 85 news show the image of Chinese tourists. There are 10 aspects of the image of Chinese tourists in Thai online news: (1) rewarding and helping others, (2) dare to express opinions, (3) having the power to pay, (4) help to conserve natural resources, (5) negligence that caused an accident, (6) damage natural resources, (7) basic crime, (8) making others suffer, (9) disrespecting religious places, historical sites and historical monuments, (10) narcotic drug offences (Marijuana), 1-4 aspects shows as the positive news (30.59%), 5-10 aspects shows as the negative news (69.41%). The images originated from the concept, cultural, economy, law or regulations respect and communication. In the other hand, there are the news did not show the image of Chinese tourists which shows the impact of Chinese tourists in Thai economy. Moreover, the research provides the possible opportunities that help to develop Thai tourism, such as promote the cognitive about Thai-Chinese cross cultural, promote communication with Chinese tourists and promote tourism through online media.

Keywords: Image; Chinese tourists; Online news

---

¹ Undergraduate student, Chinese major

² Undergraduate student, Chinese major

³ Lecturer, Foreign Language Department; Corresponding Author

การศึกษาภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ปรากฏในสื่อข่าวออนไลน์ไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017-2021

ธัญญลักษณ์ ทองจำรุญ⁴ นาเดียร์ ตาเดอิน⁵ นิธิทยา สุนทรธรรมนิติ⁶

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประเทศไทย
อีเมล nititaya.s@gmail.com

วันรับบทความ 15 กุมภาพันธ์ 2566 วันแก้ไขบทความ 24 เมษายน 2566
วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 10 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ปรากฏในสื่อข่าวออนไลน์ไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017-2021 เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับชาวไทยเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวจีน และเป็นข้อมูลสำหรับวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสื่อออนไลน์ประเภทข่าวสารที่ได้รับความนิยม 3 อันดับแรกในไทย ได้แก่ ไทยรัฐออนไลน์ สนุกดอทคอม และโพสต์ทูเดย์ออนไลน์ ซึ่งกำหนดศึกษาข่าวที่ปรากฏจากคำค้นหา “นักท่องเที่ยวจีน”

ผลการวิจัยพบว่า ข่าวที่ปรากฏจากคำค้นหามี 191 ข่าว ข่าวที่แสดงภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนมี 85 ข่าว แสดงภาพลักษณ์ 10 ประเด็น ได้แก่ (1) การรู้จักตอบแทนและเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น (2) การกล้าแสดงความคิดเห็น (3) การมีกำลังจ่ายในการท่องเที่ยว (4) การช่วยเหลือรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติ (5) การประมาททำให้เกิดอุบัติเหตุ (6) การทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติเสียหาย (7) การก่ออาชญากรรมพื้นฐาน (8) การทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน (9) การไม่เคารพสถานที่ ได้แก่ ศาสนสถาน โบราณสถาน และอนุสรณ์ทางประวัติศาสตร์ (10) การทำผิดกฎหมายด้านสารเสพติด (กัญชา) โดยลำดับที่ 1-4 เป็นภาพลักษณ์เชิงบวก คิดเป็น 30.59% ลำดับที่ 5-10 เป็นภาพลักษณ์เชิงลบ คิดเป็น 69.41% ซึ่งภาพลักษณ์ที่ปรากฏเกิดจากแนวคิด วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเคารพกฎหมาย และการสื่อสาร ส่วนข่าวที่ไม่แสดงภาพลักษณ์ได้สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจไทย นอกจากนี้ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย เช่น ส่งเสริมการตระหนักรู้เรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรมไทย-จีน ส่งเสริมการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวจีน และส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์

คำสำคัญ ภาพลักษณ์ นักท่องเที่ยวชาวจีน สื่อข่าวออนไลน์

⁴ นักศึกษาปริญญาตรี เอกภาษาจีน

⁵ นักศึกษาปริญญาตรี เอกภาษาจีน

⁶ อาจารย์ประจำสาขาภาษาต่างประเทศ ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

1. บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศจำนวนมาก ทั้งประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มรดกทางวัฒนธรรม และทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความหลากหลายตามแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย โดยภาครัฐ และภาคเอกชนต่างมีแนวทาง และนโยบายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้จากข้อมูลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Ministry of Tourism & Sport) เห็นได้ว่าชาวจีนเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาประเทศไทยมากที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 6 อันดับแรกที่เดินทางมาประเทศไทยระหว่างปี ค.ศ. 2017-2021

อันดับ	ประเทศ (จำนวนนักท่องเที่ยว)				
	ปี 2017	ปี 2018	ปี 2019	ปี 2020	ปี 2021
1	จีน (9,806,260)	จีน (10,535,955)	จีน (10,997,169)	จีน (1,249,910)	เยอรมนี (45,874)
2	มาเลเซีย (3,494,488)	มาเลเซีย (4,097,604)	มาเลเซีย (4,272,584)	มาเลเซีย (619,451)	สหราชอาณาจักร (38,663)
3	เกาหลี (1,709,265)	เกาหลี (1,796,596)	อินเดีย (1,995,363)	รัสเซีย (587,167)	สหรัฐอเมริกา (37,880)
4	ลาว (1,682,087)	ลาว (1,750,658)	เกาหลี (1,890,959)	ลาว (380,917)	รัสเซีย (30,759)
5	ญี่ปุ่น (1,544,442)	ญี่ปุ่น (1,656,100)	ญี่ปุ่น (1,806,383)	ญี่ปุ่น (320,331)	ยุโรปตะวันออก (27,047)
6	อินเดีย (1,415,197)	อินเดีย (1,596,772)	รัสเซีย (1,483,334)	อินเดีย (261,778)	จีน (13,043)

หมายเหตุ จากสถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยปี 2017-2021, โดย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, (https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411). สาธารณสมบัติ.

จากตารางข้างต้น เห็นได้ว่าในระหว่างปี ค.ศ. 2017-2020 ชาวจีนเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาประเทศไทยมากที่สุดจากบรรดานักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด อยู่ในอันดับที่ 1 ติดต่อกันเป็นระยะเวลา 4 ปี โดยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาประเทศไทยระหว่างปี ค.ศ. 2017-2019 มีมากถึง 9-10 ล้านคนต่อปี แต่มีจำนวนลดลงเป็นอันดับที่ 6 ในปี ค.ศ. 2021 เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด 19)

ตารางที่ 2 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาประเทศไทยระหว่างปี ค.ศ. 2017-2021

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	อัตราการเติบโต (%)
2017	9,806,260	11.97
2018	10,535,955	7.44
2019	10,997,169	4.38
2020	1,249,910	-88.63
2021	13,043	-98.96

หมายเหตุ จาก สถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยปี 2016-1021, โดย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, (https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411). สาธารณสมบัติ.

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาประเทศไทยในปี ค.ศ. 2017-2018 เป็นระยะเวลา 2 ปี มีอัตราการเติบโตสูง แต่ในช่วงปี ค.ศ. 2019-2021 มีจำนวนนักท่องเที่ยวจีนค่อนข้างน้อย และลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยมีอัตราการเติบโต 4.38 -88.63% และ -93.96% ตามลำดับ ซึ่งคาดว่าเป็นเหตุมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ประเทศจีนมีการบังคับใช้นโยบายคุมเข้มตั้งแต่ปลายปี ค.ศ. 2019 และปิดพรมแดนมาตั้งแต่ช่วงต้นปี 2020 (PPTV Online, 2022) ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนไม่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยว ณ ประเทศไทยได้ อย่างไรก็ตามเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้วิจัยเชื่อว่านักท่องเที่ยวชาวจีนจะกลับมามีจำนวนสูงขึ้นดังเดิม เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก อีกทั้งชาวจีนยังเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านการใช้จ่ายในระบบการท่องเที่ยวอีกด้วย ประเทศไทยมีการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจีนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ความสะดวกในการขอวีซ่า วันหยุดยาวในเทศกาลสำคัญ และประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวอันดับหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของนักท่องเที่ยวชาวจีน (Office of the Permanent Secretary, 2015)

ทั้งนี้ในปัจจุบันข้อมูลข่าวสารถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่เรื่องปากท้องซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐาน ไปจนถึงนโยบายระดับประเทศ ดังนั้นความสำคัญของการรายงานข่าวจึงมีประโยชน์ที่หลากหลายแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก ได้แก่ ช่วยให้ได้รับทราบเกี่ยวกับเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวในสังคม ช่วยเตือนภัยให้กับประชาชนในสังคม ช่วยคลายความวิตกกังวลของประชาชน ช่วยอธิบายปรากฏการณ์ในสังคมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของผู้คนในสังคมไปในทิศทางที่ดีขึ้น ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นปัญหาหรือเรื่องราวต่าง ๆ (Phingkanon, 2005)

สื่อออนไลน์มีบทบาทกับสังคมปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ข้อมูลข่าวสารบนสื่อออนไลน์ซึ่งมีอยู่มากมายมีทั้งข้อมูลจริง ข่าวลือ และข่าวลวง เนื่องจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเป็นได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยมีสื่อออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ ยูทูบ เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ซึ่งนอกจากจะเพิ่ม

ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารแล้ว ยังมีบทบาทในการกำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม สื่อออนไลน์ จึงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการเสพข้อมูลข่าวสารของผู้คนในยุคปัจจุบัน (IQMediaLink, 2015)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ปรากฏในสื่อข่าวออนไลน์ไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017-2021 ทั้งการพูด ความประพุดติ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจให้กับชาวไทย เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวจีน และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงาน ผู้ประกอบการ หรือผู้ที่สนใจ เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในการอ้างอิงประกอบวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่ม นักท่องเที่ยวชาวจีนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ปรากฏในสื่อข่าวออนไลน์ไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017-2021 เพื่อทราบพฤติกรรมนักท่องเที่ยว
2. เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับชาวไทยเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวจีน และเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง / ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์

ความหมายของภาพลักษณ์ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายว่า ภาพลักษณ์ (image) หมายถึง ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น ซึ่งเดิมภาษาไทยใช้ “จินตภาพ” แต่ในปัจจุบันมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 Boulding (1975) และ Jaicharnsukkit (2005) เห็นว่า ภาพลักษณ์ เป็นเสมือนสิ่งที่เกิดขึ้น จากความรู้สึกของแต่ละบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบกาย โดยผ่านการพบเจอด้วยตัวเอง และคิด วิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ จนทำให้เกิดความเชื่อ การรับรู้ และการเข้าใจว่าสิ่งต่าง ๆ ที่พบเจอนั้นเป็นความจริง แต่บางครั้งสิ่งที่พบเจออาจจะเห็นไม่ครบถ้วนหรือมีความชัดเจนไม่เพียงพอจึงทำให้ตีความหมายในแบบผิด ๆ หรือให้ความหมายด้วยตนเองที่แตกต่างกันไป ประกอบกันขึ้นเป็นภาพลักษณ์ โดยภาพลักษณ์นั้นจะเป็นภาพลักษณ์ทางบวกหรือทางลบก็ได้ และเป็นสิ่งที่ผ่านการคิดและกลั่นกรองของแต่ละคนมาแล้ว จึงทำให้ภาพลักษณ์มีลักษณะที่ เกี่ยวข้องกับภายในจิตใจโดยตรง

กลุ่มที่ 2 Robinson and Barlow (1959) Stavethin (1999) และ Tangjitpermkwarddee (2000) เห็นว่า ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจ สะสมทีละเล็กทีละน้อยและฝังแน่นในจิตใจของบุคคลที่ทำให้บุคคลนั้นมีทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดต่อองค์การ สถาบัน เป็นต้น โดยภาพที่เกิดขึ้นในใจดังกล่าวของ

บุคคลนั้น ๆ อาจจะได้มาจากทั้งประสบการณ์ทางตรง (Direct Experience) และประสบการณ์ทางอ้อม (Indirect Experience) ของตัวเอง

จากการศึกษาของนักวิชาการข้างต้นสรุปได้ว่า ภาพลักษณ์มีบทบาทสำคัญต่อความรู้สึก พฤติกรรม และความพึงพอใจที่เกิดขึ้น ในปัจจุบันมนุษย์พบเจอสิ่งต่าง ๆ มากมาย แต่อาจไม่สามารถรับรู้และเข้าใจทุกอย่างชัดเจนได้ทั้งหมด และเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด ดังนั้นเพื่อให้สามารถเข้าใจนักท่องเที่ยวชาวจีนซึ่งมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมกับไทยมากขึ้น ผู้วิจัยจึงอ้างอิงแนวคิดภาพลักษณ์ในการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยแบ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ งานวิจัยที่ศึกษาภาพลักษณ์ของชาวจีน และงานวิจัยที่ศึกษาทัศนคติ เพื่ออ้างอิงประกอบการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนในเชิงลึก ดังนี้

2.1 งานวิจัยที่ศึกษาภาพลักษณ์ของชาวจีน ผู้วิจัยพบว่านักวิชาการมีการศึกษาภาพลักษณ์ของชาวจีนจากแหล่งที่มาที่แตกต่าง และมีผลการศึกษาที่สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1) ภาพลักษณ์เชิงบวก กล่าวคือ Monsa-ard (2008) ศึกษาภาพลักษณ์ของชาวจีนในเมืองไทยที่ปรากฏในนวนิยายไทย พ.ศ. 2512-2533 พบว่า ภาพลักษณ์ที่ปรากฏ ได้แก่ ชาวจีนมีการปรับตัวให้กลายเป็นไทยมากขึ้น ชาวจีนเป็นคนที่มีความสุภาพและยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี และชาวจีนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นจีนของตนเอง ซึ่งภาพลักษณ์ส่วนใหญ่เป็นเชิงบวก ทั้งนี้จาก Klangpanya (2021) ได้รายงานให้เห็นว่า ธีรดีร์ บันเทิง ซึ่งบรรยายในหัวข้อการสร้างแบรนด์แห่งชาติจีนในไทย การสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างกันของแนวคิดการสร้างแบรนด์ประเทศและความครอบคลุมของสื่อ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์แห่งชาติของจีนในประเทศไทยได้กล่าวถึงภาพลักษณ์ของจีนในเชิงบวกว่า จีนเป็นประเทศที่เคารพประเทศอื่น และจีนมีความร่ำรวยมั่งคั่งเช่นกัน

2) ภาพลักษณ์เชิงลบ จากงานวิจัยของ Meng (2016) ศึกษาภาพลักษณ์นักท่องเที่ยวชาวจีนในสื่อมวลชนจาก LianHe ZaoBao พบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนที่อยู่ต่างประเทศมีพฤติกรรมไร้อารยธรรม ไม่เคารพประเพณีท้องถิ่น และละเลยวัฒนธรรมของต่างประเทศ ซึ่งภาพลักษณ์ส่วนใหญ่เป็นเชิงลบ สอดคล้องกับ Saelee and Theekaprasertkul (2020) ซึ่งศึกษาภาพลักษณ์ของชาวจีนและชาวตะวันตกในพระราชวังของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยได้กล่าวถึงภาพลักษณ์ในเชิงลบเช่นกัน คือ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ความฉลาดแกมโกง การเป็นคนต่างภาษา การเป็นตัวตลก การไร้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการเป็นอนารยชน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้อ้างอิงมุมมองการศึกษาภาพลักษณ์ของนักวิชาการ ประกอบการวิเคราะห์ภาพลักษณ์นักท่องเที่ยวชาวจีนที่ปรากฏให้เห็นผ่านสื่อข่าวออนไลน์

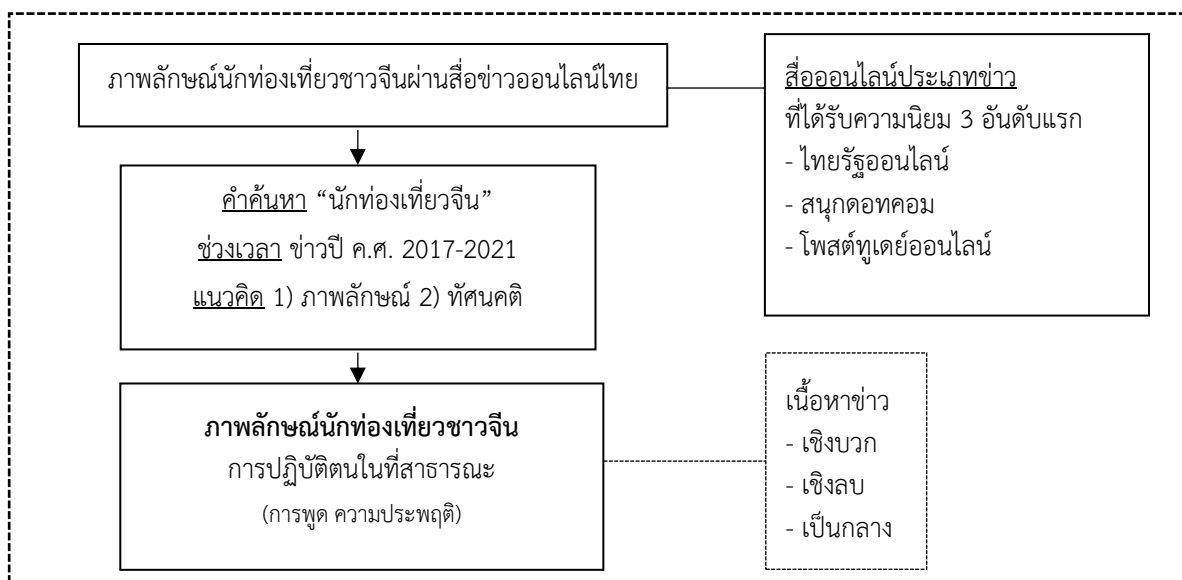
2.2 งานวิจัยที่ศึกษาทัศนคติ Pawakanan (1984) และ Palusuk and Ponghanyut (1999) ได้แบ่งประเภทการแสดงออกทางทัศนคติไว้ 3 ประเภท คือ 1) ทัศนคติในทางบวก (Positive Attitude) คือ

การแสดงออกหรือมีความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่ง ๆ ที่อยู่แวดล้อมไปในแนวทางที่ดี ยอมรับหรือเกิดความพอใจ 2) ทักษะคติในทางลบ (Negative Attitude) คือ การแสดงออกหรือมีความรู้สึกต่อสิ่งที่อยู่แวดล้อมในทางที่ไม่พอใจ ไม่ดี ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย 3) การไม่แสดงออกทางทักษะคติหรือมีทักษะคติเฉย ๆ คือ มีทักษะคติเป็นกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจจะมีความรู้หรือมีทักษะคติอยู่เดิม เพียงแต่อาจจะกลัวว่าเมื่อแสดงทักษะคติออกไปในทางใดทางหนึ่งอย่างสุดโต่ง อาจนำมาซึ่งผลเสียแก่ตน ทักษะคติทั้ง 3 ประเภทนี้ บุคคลหนึ่งอาจมีเพียงประการเดียวหรือหลายประการก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อหรือค่านิยมอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ การกระทำ หรือสถานการณ์

ในการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้อ้างอิงประเภทของทักษะคติทั้ง 3 ด้าน ในการศึกษาภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีน โดยใช้ในการจำแนกลักษณะของเนื้อหา และการรายงานข่าว

4. กรอบแนวคิดวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

5. ขอบเขตและวิธีการศึกษา

การศึกษาภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ปรากฏในสื่อข่าวออนไลน์ไทย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตโดยเลือกสื่อออนไลน์ประเภทข่าวสารที่ได้รับความนิยม 3 อันดับแรกในไทย (SimilarWeb, 2019) ได้แก่ ไทยรัฐออนไลน์ (<https://www.thairath.co.th/home>) สนุกดอทคอม (<https://www.sanook.com/>) และ โพสต์ทูเดย์ออนไลน์ (<https://www.posttoday.com>) ข่าวทั้งหมดเป็นข่าวที่ปรากฏจากคำค้นหา “นักท่องเที่ยวจีน” ซึ่งเผยแพร่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017-2021 เนื่องจากเป็นช่วงปีที่มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวชาวจีนในสื่อข่าวออนไลน์ไทยเป็นจำนวนมาก และแสดงภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยกำหนดศึกษาภาพลักษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในที่สาธารณะ ทั้งการพูดและความประพฤติ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ปรากฏในสื่อข่าวออนไลน์ไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017-2021 เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของภาพลักษณ์ และนำเสนอข้อมูลจำนวนข่าวเป็นอัตราส่วน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีน ผู้วิจัยวิเคราะห์ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์และทัศนคติ ซึ่งอ้างอิงแนวคิดของนักวิชาการ เช่น Pawakanan (1984) Palusuk and Ponghanyut (1999) Meng (2016) Monsa-ard (2008) ในการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ โดยมีหลักการในการจำแนกประเด็นของภาพลักษณ์ ดังนี้ 1) พิจารณาหัวข้อข่าว 2) พิจารณารายละเอียดเนื้อหาข่าว

6. ผลการศึกษา

จากการศึกษาและรวบรวมข่าวที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ปรากฏในสื่อข่าวออนไลน์ไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017-2021 พบว่ามีทั้งหมด 191 ข่าว เรียงลำดับตามจำนวนข่าวที่มากที่สุด ได้แก่ ไทยรัฐออนไลน์ จำนวน 118 ข่าว สนุกดอทคอม จำนวน 39 ข่าว และโพสต์ทูเดย์ออนไลน์ จำนวน 34 ข่าว รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงจำนวนข่าวที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวชาวจีน

ลำดับ	สื่อข่าว	ปี (ค.ศ.)					จำนวนข่าว รวม	อัตราส่วน (%)
		2017	2018	2019	2020	2021		
1	ไทยรัฐออนไลน์	46	22	11	31	8	118	61.78
2	สนุกดอทคอม	8	17	5	9	-	39	20.42
3	โพสต์ทูเดย์ออนไลน์	13	5	5	7	4	34	17.80
	รวม	67	44	21	47	12	191	100

จากตารางที่ 3 เห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017-2021 มีข่าวที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนปรากฏในสื่อข่าวออนไลน์ที่กำหนดทั้งสิ้น 191 ข่าว โดยสื่อข่าวไทยรัฐออนไลน์มีจำนวนข่าวมากที่สุดคือ 118 ข่าว คิดเป็น 61.78 % และสื่อข่าวโพสต์ทูเดย์ออนไลน์มีจำนวนขำน้อยที่สุดคือ 34 ข่าว คิดเป็น 17.80 % นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าข่าวที่ปรากฏในแต่ละปี ค.ศ. 2017 มีจำนวนข่าวมากที่สุดคือ จำนวน 67 ข่าว โดยเห็นได้ชัดเจนว่าข่าวจากสื่อไทยรัฐออนไลน์มีจำนวนข่าวมากที่สุด และในปี ค.ศ. 2021 มีจำนวนขำน้อยที่สุดคือ 12 ข่าว

โดยผู้วิจัยพบว่าข่าวที่รายงานในสื่อออนไลน์ทั้ง 3 แหล่ง มีประโยชน์ต่อผู้อ่านข่าว ดังนี้ (1) ช่วยให้ทราบเกี่ยวกับเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในสังคม รวม 79 ข่าว คิดเป็น 41.36 % (2) ช่วยเตือนภัยให้กับประชาชนในสังคม รวม 50 ข่าว คิดเป็น 26.18 % (3) ช่วยคลายความวิตกกังวลของประชาชน รวม 42 ข่าว คิดเป็น 21.99 % (4) ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นปัญหาหรือเรื่องราวต่าง ๆ รวม 14 ข่าว คิดเป็น

7.33 % (5) ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมของผู้คนในสังคม รวม 5 ข้อ คิดเป็น 2.62 %
(6) ช่วยอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคม รวม 1 ข้อ คิดเป็น 0.52 %

และจากการวิเคราะห์หัวข้อ เนื้อหาข่าว และจำแนกข่าวที่แสดงภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนในเชิงลึก ผู้วิจัยพบว่า มี 85 ข่าวที่แสดงภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีน ผ่านการเสนอข่าวที่มีความเป็นกลาง โดยแบ่ง 2 กลุ่ม รวม 10 ประเด็น แต่ละกลุ่มมีการเรียงลำดับจากจำนวนข่าวมากไปน้อย **กลุ่มที่ 1 เชิงบวก** จำนวน 26 ข่าว (30.59%) ได้แก่ (1) การรู้จักตอบแทนและเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น 10 ข่าว (2) การกล้าแสดงความคิดเห็น 9 ข่าว (3) การมีกำลังจ่ายในการท่องเที่ยว 5 ข่าว (4) การช่วยดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติ 2 ข่าว **กลุ่มที่ 2 เชิงลบ** จำนวน 59 ข่าว (69.41%) ได้แก่ (5) การประมาทที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ 32 ข่าว (6) การทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติเสียหาย 8 ข่าว (7) การก่ออาชญากรรมพื้นฐาน 9 ข่าว (8) การทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน 2 ข่าว (9) การไม่เคารพสถานที่ 2 ข่าว (10) การทำผิดกฎหมายด้านสารเสพติด 1 ข่าว

ซึ่งภาพลักษณ์ดังกล่าวได้แสดงภาพลักษณ์เกี่ยวกับด้านแนวคิด ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเคารพกฎหมาย ด้านการสื่อสาร รายละเอียดภาพลักษณ์แต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การรู้จักตอบแทนและเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น กล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวจีนรู้จักการตอบแทนให้กับผู้ที่ให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ และรู้จักเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่นแม้จะไม่ได้มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกัน ทั้งการให้สินน้ำใจ การชื่นชม การขอบคุณ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยึดแนวคิดดั้งเดิมของจีน ตามแบบฉบับจีนโบราณซึ่งบัญญัติโดยขงจื้อ ได้แก่ แนวคิดเรื่องความเมตตากรุณา และแนวคิดความกตัญญู (Thestatestimes, 2021) เมื่อชาวไทยให้ความช่วยเหลือชาวจีน ชาวจีนได้แสดงความขอบคุณหรือตอบแทน รวมถึงชาวจีนมีความเมตตากรุณาในการช่วยเหลือผู้อื่นในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาด เช่น จากข่าว

(1) “หนุ่มจีนปลื้ม! แท็กซี่หญิงเก็บกระเป๋าคืน คิว 5 พันมอบเป็นสินน้ำใจ” แท็กซี่หญิงพญาเก็บกระเป๋าเงินที่นักท่องเที่ยวทำตกไว้มาส่งคืน หนุ่มจีนเจ้าของกระเป๋าสุดปลื้มมอบสินน้ำใจให้ 5,000 บาท (Posttoday Online, 2017)

(2) “กู้เรือฟินิกซ์สำเร็จแล้ว จีนขอบคุณไทยทุ่มเทและจริงใจ” ปฏิบัติการกู้เรือฟินิกซ์เป็นไปตามแผนจนสามารถดึงเรือโผล่เหนือน้ำทะเลแล้ว เหลือเคลื่อนย้ายขึ้นบกคาดว่าไม่มีปัญหาสภาพอากาศหรือติดขัดด้านเทคนิคจะนำซากเรือขึ้นบกได้เร็ว ๆ นี้ ผู้อำนวยการสำนักงานกงสุลจีนประจำภูเก็ต ในฐานะตัวแทนนายหลู่เจี้ยน เอกอัครราชทูตจีนประจำประเทศไทย ร่วมรับฟังและติดตามการกู้เรืออย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ นายหลู่ ชุ่น ผู กล่าวไว้ว่า รัฐบาลจีนขอขอบคุณรัฐบาลไทยที่ได้ทุ่มเททรัพยากรบุคคลงบประมาณในการกู้เรือฟินิกซ์ครั้งนี้อย่างมหาศาล โดยรัฐบาลจีนเห็นถึงความจริงใจของรัฐบาลไทย (Thairath Online, 2018)

(3) “ทหารผ่านศึกจีนควักกระเป๋าซื้อ “หน้ากากอนามัย” แจกประชาชน” หลู่ เจียช่วย ทหารผ่านศึกในเมืองอินชวณตัดสินใจใช้เงินของเขาเองหาซื้อหน้ากากอนามัยกว่า 4,000 ชิ้น แจกจ่ายให้ชาวบ้านหลากหลายชุมชนอินชวณ เพื่อที่คนอื่น ๆ จะได้ตระหนักถึงความรุนแรงของการแพร่ระบาด (Sanook, 2020)

ประเด็นที่ 2 การกล้าแสดงความคิดเห็น กล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวจีนกล้าแสดงความคิดเห็น และวิจารณ์เกี่ยวกับการทำงานผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าช่วยทำให้ทราบความเห็น และเห็นปัญหาที่ชัดเจนผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่เป็นการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่

เกี่ยวข้องกับชาวจีน เช่น เหตุการณ์เรือล่มภูเก็ต นักท่องเที่ยวจีนถูกทำร้ายร่างกายที่สนามบินไทย ชาวจีนถูกเลือกปฏิบัติในการรับบริการของร้านค้าในญี่ปุ่น แสดงถึงการให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ความเท่าเทียมของชาวจีน ตัวอย่างข่าว เช่น (1) “โซเชียลจีนยังเดือดต่อเนื่อง จากเหตุเรือล่มภูเก็ต” ในโลกโซเชียลจีนยังคงเดือดอย่างต่อเนื่อง กรณีเหตุเรือนักท่องเที่ยวจีนล่มที่ จ.ภูเก็ต โดยหลังจากจบประเด็นคำสัมภาษณ์ของรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคงพูดออกอากาศในรายการทีวีว่า “เข้าอีกรอบคนจีนพาคนจีนมาตายที่บ้านเรา” จนทำให้คนจีนพากันตราหน้าอีกรอบในโลกโซเชียลจีน และคนจีนที่ใช้ชีวิตในไทยจำนวนหนึ่งที่รู้ภาษาไทยก็ได้ไปคอมเมนต์เป็นจำนวนมากในเพจของช่องทีวีดังกล่าว (Sanook, 2018) (2) “คืบตัววีจีนไว้อย่างยิ่งสุดห่วย ผู้จัดจ่ายคืน 4 พันกว่าบาทเฉพาะบัตรวีไอพี” รองผู้ว่าฯ เชียงใหม่ แจงกรณีนักท่องเที่ยวจีนโพสต์ประจานถูกบริษัททัวร์เชียงใหม่ตุ๋นซื้อแพ็คเกจทัวร์ลอยกระทงและปล่อยโคมลอย โฆษณาอย่างหรุแต่จัดจจริงห่วยแตก ชี้กระแสข่าวออกไปดูรุนแรงเกินจริง ผู้จัดการงานทำความเข้าใจและเยียวยานักท่องเที่ยวแล้วด้วยการคืนเงินให้คนละ 1,000 หยวน (Sanook, 2019)

จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการสื่อสาร ดังนั้นส่งเสริมการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักของประเทศไทยจึงสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ประเด็นที่ 3 การมีกำลังจ่ายในการท่องเที่ยว กล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวจีนมีส่วนสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้กับทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ทำให้เงินสะพัด ซึ่งข่าวที่พบนอกจากแสดงให้เห็นถึงการมีกำลังจ่าย ผู้วิจัยยังพบว่าเนื้อหาข่าวได้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายของชาวจีน และโอกาสทางธุรกิจของผู้ประกอบการการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ เช่น การปรับใช้เทคโนโลยีกับการบริการ จากข่าว “ท่องเที่ยวปีใหม่คึกคัก เงินสะพัด 3.4 หมื่นล้าน คนจีนแห่มาไทย” ศูนย์วิจัยกสิกรไทยเผยว่าเทศกาลปีใหม่ คาดว่า 4 วันสุดท้ายช่วงส่งท้ายปีเก่า เงินจะสะพัด และเพิ่มขึ้น 12.5% ส่วนใหญ่มาจากต่างชาติ โดยเฉพาะชาวจีน และกล่าวถึงโอกาสทางธุรกิจ การปรับใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกด้านการบริการที่ทำให้เกิด ความรวดเร็วและลดข้อผิดพลาด (Thairath Online, 2017) และจากข่าว “เจาะพฤติกรรมใช้เงิน นักท่องเที่ยวจีน” ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวจีนมีส่วนสำคัญต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะไทยในปีที่ผ่านมาปริมาณนักท่องเที่ยวจีนเดินทางมากกว่า 11 ล้านคน สร้างรายได้กว่า 6 แสนล้านบาท ขณะที่พฤติกรรม การใช้จ่ายของชาวจีนถือว่าน่าสนใจ ซึ่งนักท่องเที่ยวหันมาใช้การชำระเงินผ่านมือถือขณะท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มมากขึ้น และการใช้จ่ายในส่วนของการช้อปปิ้ง ค่าที่พัก และค่าอาหาร เป็น 3 หมวดหมู่อันดับสูงสุดสำหรับการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวจีน (Posttoday Online, 2019)

ประเด็นที่ 4 การช่วยดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติ กล่าวคือ เมื่อนักท่องเที่ยวจีนไปเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ ได้ช่วยดูแลรักษา ไม่ทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติเสียหาย ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนให้ความสำคัญกับการรักษาธรรมชาติ เช่น จากข่าว “นักท่องเที่ยวจีนแฉไม่ได้ดีหอยแมน แต่ช่วยนำไปปล่อยทะเล” นักท่องเที่ยวชาวจีนกลุ่มนี้เพียงใช้รองเท้า 1 คู่ และไม้ 1 อันคืบหอยแมนที่ละตัวเพื่อพาไปวางข้างล่างที่น้ำทะเลท่วมถึง ไม่ได้ทำอันตรายและทุบหอยแมนตามที่เห็นข่าวแต่อย่างใด ข่าวที่ออกมาทางโลกโซเชียลและข่าวออนไลน์บิดเบือนจากความเป็นจริง และยังขอให้เจ้าหน้าที่แก้ข่าวให้ตรงตามความเป็นจริง เพราะนักท่องเที่ยวชาวจีนเกิดความเสียหาย (Sanook, 2019)

ประเด็นที่ 5 การประมาทที่เกิดอุบัติเหตุ หมายถึง การประพฤตินโดยประมาท เล่นพิเรนทร์ รวมถึงการประมาทที่ทำโดยฝ่าฝืนกฎปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยวจนทำให้ตนเอง หรือผู้อื่น ได้รับอันตราย โดยอาจจะเกิดอุบัติเหตุ หรือเสียชีวิตได้ เช่น

(1) “นักท่องเที่ยวจีน เล่นพิเรนทร์ ดึงหางช้าง เกิดคลังไล่กระต๊อบ ดับ1 เจ็บ2” นักท่องเที่ยวจีน เล่นพิเรนทร์ ดึงหางช้างพลายอุเทน อายุ 17 ปี จนเกิดอาการคลังไล่เหยียบไล่เตะนักท่องเที่ยว ดับ 1 เจ็บ 2 เหตุเกิดภายในสวนผลไม้สามเหลี่ยมทองคำ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี (Thairath Online, 2017)

(2) “ไม่ฟังเลยต้องตาย! ศพ 2 นทท.จีนโผล่ หลังจมน้ำ 2 วัน ที่หาดไตรตรัง” 2 นทท.นักท่องเที่ยวจีน ลงเล่นน้ำที่เตื่อนอันตรายปักธงแดงห้ามลงเล่น บนหาดไตรตรัง ต.ป่าตอง อ.กะทู้ จ.ภูเก็ต ถูกคลื่นซัดร่างจมน้ำ 2 วัน โผล่อีกทีกลายเป็นศพ (Thairath Online, 2017)

(3) “นักท่องเที่ยวจีน ฝ่าธงแดงเล่นน้ำหาดกะรน จมน้ำ 5 ยังดีไลฟ์การ์ดช่วยทัน” นักท่องเที่ยวชาวจีนถูกคลื่นซัดจนจมน้ำที่บริเวณหน้าป้อมตำรวจกะรน 5 ราย เป็นชาย 2 เด็กชาย 1 และหญิง 3 คน ก่อนเกิดเหตุได้ลงเล่นน้ำทะเลบริเวณดังกล่าว ซึ่งมีการปักธงแดงห้ามเล่นน้ำ ก่อนจะถูกคลื่นซัดจนติดในกระแสน้ำ เจ้าหน้าที่ได้ช่วยเหลือปฐมพยาบาลที่จุดเกิดเหตุ จนปลอดภัย (Thairath Online, 2019)

แต่อย่างไรก็ตาม จากข่าวที่ 3 ได้แสดงให้เห็นว่าการรักษาความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก หากเกิดอุบัติเหตุขึ้น การมีมาตรการหรือนโยบายการรักษาความปลอดภัย การป้องกัน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น จะมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว

ประเด็นที่ 6 การทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติเสียหาย กล่าวคือ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวจีนไปเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นักท่องเที่ยวอาจไม่ทันได้ระมัดระวัง หรือจงใจจนทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติเสียหาย ได้แก่ หินย้อย ปะการัง นกนางนวล นกยูง ปลาตาว ปลานกแก้ว หอยเม่น ทั้งนี้อาจเกิดจากนักท่องเที่ยวชาวจีนไม่ทราบเกี่ยวกับกฎหมายของไทย เช่น สัตว์ทะเลชนิดใดเป็นสัตว์คุ้มครอง ซึ่งการล่าปลานกแก้ว การจับหอยเม่นในประเทศไทย เป็นการทำผิดกฎหมายไทยตามพรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และพรก.การประมง การทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติเสียหาย เช่นจากข่าว

(1) “งามหน้า 3 นักท่องเที่ยวจีนทุบหินย้อยอายุล้านปีจนหัก เอากลับบ้านเป็นของฝาก” ชายชาวจีนวัยกลางคน 3 คน ก่อเหตุใช้หินทุบทำลายหินย้อยอายุหลายล้านปี ภายในห้องจัดแสดงธรรมชาติใต้ดิน อี้ซู่ย (Yishui) ในมณฑลชานตง แล้วนำเศษหินที่หลุดออกมากลับบ้านไปเป็นของฝาก โดยกล้องวงจรปิดสามารถจับภาพพฤติกรรมของพวกเขาเอาไว้ได้ (Thairath Online, 2019)

(2) “เฮ้ย พ.ร.ก.ฉุกเฉิน นักท่องเที่ยวจีนล่าปลานกแก้ว รุมว.ทส.สั่งจัดการแล้ว” โก๊ตแอบพานักท่องเที่ยวชาวจีนไปดำน้ำบริเวณปลายแหลมหาดนุ้ยและลำยงปลาสวยงาม พร้อมได้มีการโพสต์ภาพปลาที่ยิงได้เพื่ออวดต่อสาธารณะ สรุปได้ว่า ปลาที่เห็นตามภาพเป็นปลานกแก้ว ปลาขี้ตังเบ็ด และปลาหัวหางพัด จัดอยู่ในประเภทปลาสวยงามห้ามล่า ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ได้กำหนดเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Thairath Online, 2020)

(3) “อุทยานตะรุเตาแจ้งจับ นักท่องเที่ยวจีนจับหอยเม่นจากทะเลมาทุบตี” มีภาพกรณีนักท่องเที่ยวชาวจีนจับหอยเม่นมาตีบนชายหาด และพบเห็นหอยเม่นถูกวางบนชายหาดประมาณ 3-4 ตัว จับหอยเม่นใน

พื้นที่ที่กำหนดไว้เป็นเขตพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำหรือเขตคุ้มครองสัตว์น้ำทางทะเล ซึ่งถือว่ามีความผิดตามกฎหมาย พรก.การประมง 2558 (Sanook, 2019)

(4) “นักท่องเที่ยวจีนลอยเรือกลางอ่าวหลา จับปลาตาวถ่ายรูป สิ่งเร่งสอบข้อเท็จจริง” กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนนั่งเรือสปีดโบ๊ตลอยลำหน้าอ่าวหลา เกาะราชาภูเก็ต ก่อนที่กลุ่มนักท่องเที่ยวบางส่วนจะดำลงไปจับปลาตาวหรือตาวทะเล สีแดงส้มขนาดใหญ่ก่อนจะนำขึ้นมาบนเรือเพื่อถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ได้กล่าวตักเตือนและแจ้งกำชับให้ปฏิบัติตามประกาศอย่างเคร่งครัด (Thairath Online, 2017)

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ จะเห็นได้ว่าภาพลักษณ์ในประเด็นที่ 4 แสดงให้เห็นถึงการช่วยดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยวชาวจีน แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังคงพบข่าวที่แสดงให้เห็นถึงการทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติเสียหาย ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับกฎหมายไทย เช่น พรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พรก.การประมง ดังนั้น ประเด็นเรื่องทรัพยากรทางธรรมชาติจึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถวางแผนเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจนให้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นได้ เพราะการสื่อสารจะมีส่วนช่วยให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเข้าใจ และปฏิบัติตามกฎ ซึ่งจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว และลดปัญหาเรื่องทรัพยากรทางธรรมชาติถูกทำลาย

ประเด็นที่ 7 การก่ออาชญากรรมพื้นฐาน ได้แก่ การทะเลาะวิวาท การฆาตกรรม การฉ้อโกง การลักลอบ และการลักทรัพย์ โดยเป็นการกระทำที่ทำให้เกิดความเดือดร้อน เสียหาย ต่อทรัพย์สิน หรือบุคคล จากการวิเคราะห์ พบว่าภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องเงิน ชู้สาว เมฆาตสติ เช่น

(1) “หนุ่มจีนเมาแล้วพาล ตำสาวไทยพากลับบ้านไม่ถูก ยกพวกกรุมกระที่บยาม” นางสาวศิริรัตน์ อายุ 34 ปี หนึ่งในผู้ได้รับบาดเจ็บให้การว่า ตนเพิ่งได้รู้จักกับนักท่องเที่ยวชาวจีนที่สถานบันเทิง และได้เที่ยวดื่มกัน ภายหลังตนจึงได้อาสาที่จะขับรถพามาส่งที่บ้านพัก โดยมีเพื่อนของตนตามมาด้วย พอใกล้จะถึงหมู่บ้านดังกล่าวตนได้เปิดจีพีเอสแต่หาไม่เจอ เมื่อถามเส้นทางกับนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มินเมา ก็ถูกด่าว่ากลับมา กล่าวหาว่าตนโง่ จากนั้นก็ได้ทะเลาะเถียงกันมาในรถตลอดทางจนเข้าหมู่บ้าน และนักท่องเที่ยวชาวจีนยังได้ชกที่ใบหน้าตน กลายเป็นเหตุชุลมุน จน รปภ.ของหมู่บ้านเข้ามาห้ามปราม แต่กับถูกเพื่อนชาวจีนที่ขับรถตามมาปรีเข้ามาทำร้าย รปภ. ได้รับบาดเจ็บ (Sanook, 2018)

(2) “191-ทท. ปิดงานอบรมไกด์เถื่อน หลอกขายสินค้านักท่องเที่ยวจีน” ตำรวจสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ และ ตำรวจท่องเที่ยว นำกำลังเจ้าหน้าที่ทหาร และกรมการท่องเที่ยว บุกรวบผู้จัดอบรมไกด์เถื่อนหลอกขายสินค้านักท่องเที่ยวในโรงแรม หลังปราบปรามบริษัททัวร์ผิดกฎหมาย และคนต่างด้าวใช้คนไทยเป็น “นอมินี” ประกอบธุรกิจนำเที่ยวหลอกลวงนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และแย่งอาชีพคนไทยชนิดผูกขาด เจ้าหน้าที่จับกุม นางสาวสิริกร นายลองเยว อายุ 27 ปี สัญชาติจีน นายลี หมิง เยน อายุ 46 ปี สัญชาติไต้หวัน นายมินอ่อง อายุ 26 ปี สัญชาติเมียนมา พร้อมเอกสารภาษาจีน และสินค้าตัวอย่างที่นำมาจำหน่าย (Thairath Online, 2017)

(3) “หนุ่มจีน หลงเสน่ห์สาวพทยา จะกลับไม่ให้กลับ ปีบคอหมกคอนโดหรุ” สาวทำงานพทยา ถูกพบเป็นศพบนเตียงห้องพักคอนโดฯ หรุ สภาพขึ้นอืด คนร้ายเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน สารภาพพาผู้ตายมาร่วมหลับ

นอน แล้วไม่ยอมให้กลับ ก่อนปีบคอด้บ พยายามฆ่าตัวตายหนีผิด แต่มีคนมาช่วยไว้ทัน (Thairath Online, 2019)

ประเด็นที่ 8 การทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน คือ นักท่องเที่ยวชาวจีนทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยเจตนา ซึ่งเป็นสถานการณ์ในประเทศไทยและประเทศเกาหลี นักท่องเที่ยวชาวจีนทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยเจตนาในประเทศไทย เนื่องด้วยปัญหาทางสุขภาพจิต ส่งผลให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน และทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสนามบินเกาหลี เนื่องด้วยปัญหาเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ โดยข่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดการวางแผนจัดการสถานที่สำหรับทิ้งขยะในสนามบินของประเทศเกาหลี จากข่าว “ที่แท่นุ่มใหญ่ชาวจีน ปาหินบนสะพานลอย รถพัง 2 คัน น.1 รูดสอบ อ้างสมองบงการเอง” วันที่ 17 สิงหาคม นายหลี ซีหอง ได้ขึ้นไปบนสะพานลอยข้ามถนนบรมราชชนนี ขว้างหินใส่รถที่วิ่งลงมาจกสะพานพระ ปิ่นเกล้า ได้รับความเสียหาย 2 คัน ถูกก้อนหินปาลงมาถูกกระจกหน้ารถแตก นายชูเกียรติรีบจอดรถเพื่อขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ที่ตั้งด่านความมั่นคงใกล้ที่เกิดเหตุ ช่วยกันจับกุมส่ง สน.บางยี่ขัน (Thairath Online, 2017) และข่าว “স্যอง! นักท่องเที่ยวจีนทิ้งขยะเกลื่อนสนามบินเกาหลี” หนังสือพิมพ์โซซอน อินโบ ของเกาหลีใต้ได้เผยแพร่ภาพกองขยะเป็นจำนวนมากที่กระจัดกระจายบริเวณประตูผู้โดยสารขาออกของท่าอากาศยานนานาชาติเชจู เพราะต้องการจะลดน้ำหนักของกระเป๋าสัมภาระ โดยปัญหาการทิ้งขยะนี้ ทางคณะกรรมการสนามบินเกาหลีบนเกาะเชจู กำลังเร่งวางแผนแก้ปัญหาดังกล่าว และเพิ่มจำนวนพนักงานทำความสะอาด (Sanook, 2017) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะสถานการณ์ดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นในประเทศไทย แต่ถือเป็นข้อมูลกรณีศึกษาที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการของประเทศไทย

ประเด็นที่ 9 การไม่เคารพสถานที่ ได้แก่ ศาสนสถาน โบราณสถาน และอนุสรณ์ทางประวัติศาสตร์

1) ศาสนสถานและโบราณสถาน เมื่อนักท่องเที่ยวชาวจีนไปเที่ยวยังสถานที่อันเป็นศาสนสถาน และโบราณสถานของไทย ได้มีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งเกิดจากพฤติกรรม การเลียนแบบ และความมั่งมีย์สล์ เช่น

(1) “ชาวบ้านละเหี่ยใจ นทท.แห่ติดสติ๊กเกอร์และไปทั่ววัดตั้งเมืองพัทยา” ภายในพื้นที่วัดหนองเกตุใหญ่ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี ซึ่งเป็นศาสนสถานสำคัญในพื้นที่เมืองพัทยาที่ พบว่าปัจจุบันในพื้นที่วัดหลายส่วนมี นักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีนและเวียดนาม ได้นำสติ๊กเกอร์สีวาลักษณ์กะลุมที่ใช้สำหรับติดให้กับ นักท่องเที่ยวเพื่อแสดงกลุ่มและจำนวนของแต่ละบริษัทนำเที่ยว ถูกนำมาติดไว้จนทั่ว ทั้งในส่วนของศาสนา สถาน โบสถ์ วิหาร กำแพง แนวรั้ว รวมไปถึงต้นไม้ ซึ่งกรณีนี้ชาวบ้านมองว่าเป็นการสร้างความสะดวกให้กับศาสนสถาน และความไม่สวยงาม รวมทั้งเป็นเรื่องไม่สมควรเป็นอย่างมาก (Sanook, 2018) โดย พฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากการเลียนแบบ ซึ่งไกด์ได้บอกนักท่องเที่ยวว่าหากติดสติ๊กเกอร์จะเกิดความโชคดี จึง ทำให้เกิดการติดในพื้นที่อื่น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตามทางวัดได้มีการจัดการและขอความร่วมมือให้ไกด์ให้ความรู้กับ นักท่องเที่ยวใหม่ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวแล้ว

(2) “อายแทน! อ้างไกด์คนไทย นำทัวร์จีน 20 คน ปีนกำแพงโบราณสถาน ออยุธยา” โซเชียลแหงจก ยับ คลิปอ้างนาที่ตำรวจท่องเที่ยวคนหนึ่งกำลังตอบโต้กับไกด์คนไทย หลังจับได้ว่า ไกด์นำนักท่องเที่ยวจีน 20

คน แอปเปิ้ลกำแพงโบราณสถานแห่งหนึ่ง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลีกเลี้ยงการจ่ายเงินค่าเข้าชมโบราณสถาน แล้วยังแอบอ้างชื่อตำรวจและนายกฯ ตู๋ (Thairath Online, 2018)

2) อนุสรณ์ทางประวัติศาสตร์ นักท่องเที่ยวชาวจีนพูดและแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมที่อาคารรัฐสภา ประเทศเยอรมัน ซึ่งเป็นอนุสรณ์ทางประวัติศาสตร์เนื่องด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และไม่ทราบกฎระเบียบท้องถิ่น จึงถือเป็นการไม่เคารพกฎระเบียบท้องถิ่น จากข่าว

(1) “รวบทันที่ 2 นักท่องเที่ยวจีน ทำท่าเคารพ “ฮิตเลอร์” ถ่ายรูปหน้ารัฐสภาเยอรมนี” ตำรวจเยอรมันจับกุมนักท่องเที่ยวชาวจีน 2 คน หลังพวกเขาทำท่าแสดงความเคารพฮิตเลอร์ แล้วถ่ายรูปหน้าอาคารรัฐสภาเยอรมันในกรุงเบอร์ลิน ทั้งนี้เยอรมันมีกฎหมายที่เข้มงวดเกี่ยวกับการพุดจาแสดงความเหยียดเชื้อชาติ หรือทำสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับ ฮิตเลอร์ ฮิตเลอร์ และกองทัพนาซี ซึ่งปกครองเยอรมนีระหว่างปี พ.ศ. 2476-2488 (Thairath Online, 2017)

(2) “จีนแผลงฤทธิ์! ตร.เยอรมันตะครุบจับ ทำท่านาซีใจกลางเมือง” เจ้าหน้าที่ตำรวจในเยอรมนีทำการจับกุมตัวนักท่องเที่ยวชายชาวจีน 2 คนได้ทัน และสั่งปรับเป็นเงินหลายหมื่น ระหว่างที่ทั้งสองและกรุ๊ปทัวร์กำลังเข้าเยี่ยมชมอาคารไรชส์ทาคในกรุงเบอร์ลิน โดยที่ทั้งคู่ไม่ได้ละเมิดกฎของท้องถิ่น ด้วยการทำท่าทางเคารพในลัทธินาซี พร้อมตะโกน “ฮิตเลอร์จงเจริญ!” กลางอาคารที่จารึกไว้ด้วยประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามชายทั้ง 2 อ้างว่าเป็นความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และไม่ทราบกฎระเบียบท้องถิ่น (Sanook, 2017)

ประเด็นที่ 10 การทำผิดกฎหมายด้านสารเสพติด กล่าวคือ พบข่าวเกี่ยวกับใช้สารเสพติด 1 ชนิด คือ กัญชา โดยเป็นการสูบในพื้นที่สาธารณะ ก่อให้เกิดกลิ่นและควัน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่อยู่ใกล้เคียง เห็นได้จากข่าว “ดูตักัญชาตรงนี้ก็ได้อร่อย นักท่องเที่ยวจีน” พบนักท่องเที่ยวกรุ๊ปทัวร์จีนกำลังนั่งดูตักัญชาภายในพื้นที่ของจุดพักรถมอเตอร์เวย์กรุงเทพ-ชลบุรี (ช่วงบางปะกง) หลังภาพพร้อมข้อความดังกล่าวเผยแพร่ออกไป มีผู้เข้าไปแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวจีนกลุ่มนี้จำนวนมากว่า ไม่เหมาะสม เพราะการสูบกัญชาเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายไทย (Posttoday Online, 2017) ซึ่งกัญชาจัดอยู่ในกลุ่มยาเสพติดให้โทษประเภท 5 กลุ่มเดียวกับกระท่อม และฝิ่น ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

ซึ่งจากข้อมูลตามมาตรา 357 แห่งกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ระบุชัดเจนว่า กัญชาเป็นยาเสพติด และการปลูก แปรรูป บริโภคและจำหน่ายกัญชาในประเทศจีนเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย (Prachachat, 2022) เช่นกัน ดังนั้นการสร้างความรู้เข้าใจเรื่องกฎหมายจึงเป็นสิ่งที่จะสามารถช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้

ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือ มีข่าวจำนวน 106 ข่าว ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวชาวจีน แต่ไม่ได้แสดงให้เห็นภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีน มีเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เป็นเชิงบวก และเป็นกลางเป็นหลัก โดยจากการวิเคราะห์ผู้วิจัยเห็นว่าข่าวดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวเช่นกัน ได้แก่ (1) ข่าวเกี่ยวกับอิทธิพลของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทย กล่าวคือ ชาวจีนเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของประเทศไทยและของโลก ประเทศจีนเป็นตลาดใหญ่ และมีศักยภาพทางเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวจีนเป็นจำนวนมาก (School of tourism and services University

of the Thai Chamber of Commerce, 2021) (2) ชาวเกี่ยวกับนโยบายและแผนการต่าง ๆ ของรัฐบาลในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจีนมาท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตขึ้นอีกครั้ง หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (3) ชาวเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุจากเหตุไม่คาดคิดหรือจากภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง คลื่นแรง พายุถล่ม น้ำป่าไหลหลาก ซึ่งเป็นข่าวเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้

7. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ปรากฏในสื่อข่าวออนไลน์ไทย 3 แหล่ง ได้แก่ ไทยรัฐออนไลน์ สนุกดอทคอม และโพสต์ทูเดย์ออนไลน์ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017-2021 โดยใช้คำค้นหา “นักท่องเที่ยวจีน” และวิเคราะห์ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์และทัศนคติ พบว่ามีข่าวที่แสดงภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวน 85 ข่าว ภาพลักษณ์แต่ละประเด็นช่วยให้เข้าใจนักท่องเที่ยวชาวจีนในด้านแนวคิด ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเคารพกฎหมาย และด้านการสื่อสาร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและแนวทางพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หรือส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของนักท่องเที่ยวชาวจีน

ผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบภาพลักษณ์ 10 ประเด็น ซึ่งมีทั้งเชิงบวก และเชิงลบ ที่ผ่านการนำเสนอข่าวที่เป็นกลาง ได้แก่ (1) การรู้จักตอบแทนและเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น เนื่องจากแนวคิดดั้งเดิมของชาวจีนที่ให้ความสำคัญเรื่องความกตัญญู และความเมตตา (2) การกล้าแสดงความคิดเห็น เนื่องจากปัญหาการสื่อสาร แต่อย่างไรก็ตามการแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวจีนช่วยให้ทราบแนวคิด ความต้องการที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น การให้ความสำคัญกับความความปลอดภัยและความเท่าเทียม (3) การมีกำลังจ่ายในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวจีนมีส่วนสำคัญต่อเศรษฐกิจ ซึ่งชาวจีนมีวัฒนธรรมการใช้จ่ายในรูปแบบการชำระเงินผ่านมือถือ โดยค่าช้อปปิ้ง ค่าที่พัก และค่าอาหาร เป็น 3 หมวดหมู่อันดับสูงสุดในการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวจีน (4) การช่วยดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติ (5) การประมาทที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ ซึ่งรวมถึงการประมาทที่ทำโดยฝ่าฝืนกฎ (6) การทำให้ทรัพยากรทางธรรมชาติเสียหาย ซึ่งอาจเกิดจากการไม่ระมัดระวัง ไม่ทราบ หรือจงใจ โดยประเด็นนี้มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายไทย เช่น การทำผิดพรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พรก.การประมง (7) การก่ออาชญากรรมพื้นฐาน ได้แก่ การทะเลาะวิวาท การฆาตกรรม การฉ้อโกง การลักลอบ และการลักทรัพย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องเงิน ชู้สาว เมฆาขาดสติ (8) การทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากปัญหาทางสุขภาพจิต และการจัดการพื้นที่ (9) การไม่เคารพสถานที่ ได้แก่ ศาสนสถาน โบราณสถาน และอนุสรณ์ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมการเล่นแบบ ความมั่งคั่ง ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และไม่ทราบกฎระเบียบท้องถิ่น (10) การทำผิดกฎหมายด้านสารเสพติดประเภทกัญชาในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งการปลูก แปรรูป บริโภคและจำหน่ายกัญชาในประเทศจีนเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายเช่นกัน โดยภาพลักษณ์ลำดับที่ 1-4 เป็นภาพลักษณ์เชิงบวก คิดเป็น 30.59% ลำดับที่ 5-10 เป็นภาพลักษณ์เชิงลบ คิดเป็น 69.41%

ทั้งนี้ สำหรับข่าวในสื่อออนไลน์ที่ไม่ได้แสดงถึงภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวจีน มีเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิพลและความสำคัญของนักท่องเที่ยวชาวจีนต่อเศรษฐกิจของไทย การวางแผนนโยบายและแผนการต่าง ๆ ของรัฐบาลในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวจีนมาท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตขึ้นอีกครั้งหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวชาวจีนเป็นอย่างมาก

ดังนั้นเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับชาวไทยเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีน ช่วยขับเคลื่อน พัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยว ผู้วิจัยเห็นแนวทางและโอกาสในการพัฒนา ดังนี้

1) วางแผนนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยพิจารณาเกี่ยวกับแนวคิด พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวจีน ภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีน และการสร้างความเข้าใจให้กับชาวไทย เนื่องด้วยนักท่องเที่ยวชาวจีนเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนและกระตุ้นเศรษฐกิจของไทย ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นต้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการขับเคลื่อน และส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง

2) ส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของไทย-จีนให้กับชาวไทยเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวจีน เช่น การเผยแพร่แนวคิดและพฤติกรรมทางการเงินของนักท่องเที่ยวชาวจีนในรูปแบบที่เข้าถึงง่ายและเข้าใจง่าย การจัดเวทีให้ความรู้แก่กลุ่มผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจติดต่อสื่อสารกับชาวจีน

3) ส่งเสริมการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวจีนอย่างรอบด้าน โดยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับนักท่องเที่ยวด้วยภาษาจีน เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น และเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องได้ง่ายมากขึ้น เช่น การจัดทำป้ายเตือนหรือข้อห้ามเป็นภาษาจีน การจัดทำวีดิทัศน์แจ้งข้อควรทราบหรือกฎหมายที่ควรทราบในรูปแบบของวีดิทัศน์ให้นักท่องเที่ยวดูบนเครื่องบินก่อนลงจอด ณ ประเทศไทย หรือฉายในสนามบินและสถานีรถไฟที่มีเส้นทางเชื่อมต่อกับต่างประเทศ การจัดทำระบบกรอกรายละเอียดพิธีตรวจคนเข้าเมืองและพิธีการศุลกากรภาษาจีนเพื่อทราบข้อมูลของนักท่องเที่ยว และให้นักท่องเที่ยวตระหนักรู้เกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม กฎระเบียบของไทย และการส่งเสริมการสื่อสารด้วยภาษาจีนให้กับชาวไทย

4) ตรวจสอบและพัฒนาด้านการรักษาความปลอดภัย ณ สถานที่ท่องเที่ยว หรือเส้นทางไปสถานที่ท่องเที่ยว เนื่องด้วยชาวจีนให้ความสำคัญกับเรื่องความปลอดภัย การพัฒนาและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยในประเด็นนี้จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยได้เป็นอย่างมาก

5) สำรวจและพัฒนาพื้นที่ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ การอ้างอิงกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องในการสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวจีนในประเทศไทย เพื่อการพัฒนาที่ตรงจุด เช่น สำรวจความต้องการในการจัดพื้นที่สำหรับจัดสัมภาระก่อนขึ้นเครื่อง และการเพิ่มพื้นที่ทิ้งขยะในสนามบิน

6) ส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ที่เป็นที่นิยมของจีน เนื่องด้วยพฤติกรรมของชาวจีนและการตลาดออนไลน์ของจีนเป็นแพลตฟอร์มขนาดใหญ่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยผ่านสื่อออนไลน์จะช่วยให้นักท่องเที่ยวชาวจีนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายมากยิ่งขึ้น เช่น การโฆษณาการท่องเที่ยวของไทยผ่าน

ช่องทาง Xiaohongshu (小红书) Weibo (微博) Mafengwo (马蜂窝) Ctrip (携程旅行) การ
จัดถ่ายทอดสด (直播) เพื่อดึงดูดและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของไทย

และจากการอภิปรายผล ผู้วิจัยพบว่าภาพลักษณ์ที่ปรากฏมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Monsa-
ard (2008) ที่กล่าวว่าชาวจีนมีคุณธรรมและยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี และ Klangpanya (2021) ที่
กล่าวว่าจีนเป็นประเทศที่มีความมั่งคั่งร่ำรวย ซึ่งเห็นได้จากภาพลักษณ์การรู้จักตอบแทนและเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น
และการมีกำลังจ่ายในการท่องเที่ยว โดยผลการวิจัยมีความแตกต่างกับผลการวิจัยของ Saelee and
Theekaprasertkul (2020) ซึ่งพบภาพลักษณ์การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ในขณะที่ผู้วิจัยพบว่านักท่องเที่ยว
ชาวจีนรู้จักเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น ตามแนวคิดดั้งเดิมของจีน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีการวิเคราะห์ถึงเหตุและผลของ
ภาพลักษณ์ รวมถึงเสนอแนวทางและโอกาสซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ขับเคลื่อน พัฒนา และส่งเสริม
การท่องเที่ยวในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนอีกด้วย

8. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาภาพลักษณ์ผ่านสื่อข่าวออนไลน์ จึงทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์มุมมองที่แตกต่าง
ของบุคคลที่หลากหลายได้ จึงควรมีการศึกษาผ่านการสัมภาษณ์ หรือการทำแบบสอบถาม ซึ่งจะช่วยให้ทราบ
ภาพลักษณ์เชิงลึกที่น่าสนใจ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย
2. ความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวชาวจีน
ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีนผ่านมุมมองความแตกต่างทาง
วัฒนธรรมในเชิงลึก เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับคนไทยต่อไป
3. ควรศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวจีน แต่ละกลุ่มและแต่ละช่วงวัยในเชิงลึก เพื่อใช้วางแผน
นโยบายกระตุ้นหรือส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและด้าน
เศรษฐกิจอาจทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเปลี่ยนแปลงไป และแต่ละช่วงวัย หรือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แตกต่างต่างมี
วัตถุประสงค์หรือพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

- Boulding, K. E. (1975). *The image: Knowledge in life and society*. Michigan: The University
of Michigan.
- IQMediaLink. (2015). *Online media and its role in defining social news issues*.
https://blog.infoquest.co.th/iqmedialink/news_onlinemedialink/. (In Thai)
- Jaicharnsukkit, P. (2005). *Image is power*. Media Network Base. (In Thai)
- Klangpanya. (2021). *The image of China in Thailand is not as bad as you think*.
<https://cutt.ly/9V6jOdH>. (In Thai)

- Meng, H. L. (2016). *Study on the media image of Chinese mainland outbound tourism citizens*. Southwest University. (In Chinese)
- Ministry of Tourism & Sports. (2021). *Tourist statistics*. https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411. (In Thai)
- Monsa-ard, P. (2008). *Image of the Chinese in Thailand in Thai novels 1969-1980* [Master's thesis]. <https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/205617>. (In Thai)
- Office of the Permanent Secretary. (2015, October). *Tourism economic review*. https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/download/article/article_20170511093606.pdf. (In Thai)
- Palusuk, D. & Ponghanyut, S. (1999). *Theory of persuasion* (6th ed.). Ramkhamhaeng University. (In Thai)
- Pawakanan, C. (1984). *Negative image and public relations*. [Master's thesis, Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University]. (In Thai)
- Phingkanon, P. (2005). *News media and newspaper news writing*. Chulalongkorn University. (In Thai)
- Posttoday Online. (2021). *Chinese tourists news*. <https://www.posttoday.com/>. (In Thai)
- PPTV Online. (2022). *International news*. <https://www.pptvhd36.com/news/ต่างประเทศ/187402>. (In Thai)
- Prachachat. (2022). *prachachat.net Online*. <https://www.prachachat.net/marketing/news-963548>. (In Thai)
- Robinson, C. & Barlow, W. (1959). *Image public relations*. Public Relations Journal.
- Saelee, C., Theekaprasertkul, P. (2020). The images of Chinese and Westerners in literary works of king Rama VI. *Ganesha Journal*, 16(2), 44. (In Thai)
- Sanook. (2021). *Chinese tourists news*. <https://www.sanook.com/>. (In Thai)
- School of tourism and services University of the Thai Chamber of Commerce. (2564, April 4). *Chinese tourist marketing*. <https://cutt.ly/6ByGXIR>. (In Thai)
- Stavethin, N. (1999). *Public relations*. Rajamangala University of Technology Rattanakosin. Bophit Phimuk Chakkrawat Campus. (In Thai)
- Tangjitpermkwarmdee, W. (2000). *Public relations*. Physics Center. (In Thai)
- Thairath Online. (2021). *Chinese tourists news*. <https://www.thairath.co.th/home>. (In Thai)
- Thestatestimes. (2021). *The States times: New gen news agency*. <https://thestatestimes.com/post/2021022705>. (In Thai)

An Enlightenment that Rejects Pleasure: Five Tragic Dimensions of Su Tong's Works

Bo Yang¹; Amornrat Netthanyakonwong

Department of Oriental Languages, Faculty of Humanities,
Naresuan University, Phitsanulok 65000 Thailand
E-mail: islandsyang@hotmail.com

(received 13 March, 2023) (revised 16 May, 2023) (accepted 1 June, 2023)

Abstract

Su Tong is a famous contemporary Chinese writer whose works are mostly tragedies. Su Tong's tragedies have both breadth of life and depth of thought, and a profound exploration of the reasons for their occurrence, reflecting his humanistic concern in many dimensions. This *research* is a qualitative *research*. The purpose is to prove that Su Tong's tragedies are not written for the purpose of artistic "pleasure", but to inherit and carry forward Lu Xun's spirit of "enlightenment". This study selects eight representative tragic works of Su Tong from different periods as source texts and summarises the five dimensions of his tragedies: (i) the physical dimension; (ii) the spiritual dimension; (iii) the cultural dimension; (iv) the social dimension, and finally, (v) the fate dimension. This breaks the convention of studying only a single work or character of Su Tong's tragedies and expands the depth of research of Su Tong's tragedies. The five dimensions of Su Tong's tragedies present a progressive and closely integrated situation, and for the analysis of these five dimensions, we use Zhu Guangqian's theory of "tragedy pleasure" and Lu Xun's theory of "almost nothing in tragedy". The study found that Su Tong's tragic writings reject "pleasure" as the goal, but continues and expands on Lu Xun's concept of tragic writing for the purpose of "enlightenment". This study summarises the line of development of Su Tong's tragedies from the external to the internal, and presents a panoramic view of the profoundly enlightening connotations of Su Tong's tragedies.

Keywords: Su Tong; tragedy; pleasure; enlightenment; dimensions

---

¹ Corresponding Author

拒绝“快感”的启蒙：论苏童悲剧的五个维度

杨搏²；易青媛³

泰国纳瑞宣大学人文学院东方语言系中文部
邮编 65000 邮箱：islandsyang@hotmail.com

收稿日期 2023. 3. 13 修回日期 2023. 5. 16 接收日期 2023. 6. 1

摘要

苏童是中国当代著名作家，他的作品多是悲剧。苏童的悲剧既有生活的广度，也有思想的深度，对悲剧发生的原因进行深刻探索，从多个维度体现了他的人文关怀。本研究为定性研究，目的在于证明苏童的悲剧并非以艺术的“快感”为写作目的，而是继承和发扬了鲁迅的“启蒙”精神。研究选取了苏童不同时期的八部代表性悲剧作品为资料文本，总结出其悲剧的五个维度：首先是肉体层面，其次是精神层面，第三是文化层面，第四是社会层面，最后是命运层面。这打破了只研究苏童悲剧单一作品或人物的惯例，拓展了苏童悲剧研究的深度。苏童悲剧的五个维度呈现出一种递进且紧密结合的情状，对这五个维度的分析，我们使用了朱光潜的“悲剧快感”理论和鲁迅的“几乎无事的悲剧”理论。研究发现，苏童悲剧创作拒绝了以“快感”为目的，而是延续和拓展了鲁迅以“启蒙”为目的悲剧创作理念。通过本研究，可以总结苏童悲剧由表及里的发展路线，全景式地展现苏童悲剧的深刻启蒙内涵。

关键词：苏童、悲剧、快感、启蒙、维度

1. 引文

二十世纪中国发生过两次启蒙运动，第一次是五四新文化运动，大量现代西方思想和理论进入中国，以民主和科学为主题，对中国传统文化的落后和愚昧发动了“启蒙”。当时对中国文学的改造是启蒙的重要方式之一。在此期间，中国开始接受和消化西方悲剧理论，出现了两位重要的理论家，一位是朱光潜（1897—1986），另一位是鲁迅（1881—1936）。朱光潜的悲剧理论主要存在于他的《悲剧心理学》中，这是他在法国斯特拉斯堡大学的博士论文，1933年由斯特拉斯堡大学出版。这部论著以悲剧杰作等文献资料为基础，对各家的悲剧理论进行了批判性和综合性分析。从心理学、美学、文学批评的角度，全面构建了悲剧快感理论，该著作不仅填补了西方悲剧心理研究的空白，而且是中国文艺理论尤其是悲剧理论的里程碑。（Jiao, 1995）而鲁迅是中国现代文学的奠基人，几乎所有中国现代作家都是在鲁迅开创的基础上，发展了不同方面的文学风格体式，这构成了中国现代文学的一个独特现象。（Qian, Wen, &

² 杨搏，男，泰国纳瑞宣大学东语系中文专业讲师。

³ 易青媛，อาจารย์ ดร. อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์，女，泰国纳瑞宣大学东语系中文专业讲师。

Wu, 2007) 他的悲剧创作, 是在对尼采悲剧理论的接受和改造的基础上, 融入马克思主义悲剧理念, 将西方悲剧与中国悲剧美学特征结合为一体, 是世界化与民族化的统一。(Shi, 2001) 虽然他没有留下专门的悲剧美学著作, 没有建立自己的悲剧理论体系, 但是他在许多作品和言论中表现出深刻、精辟的美学见解, 是 20 世纪初对中国悲剧理论作出了巨大贡献, 具有卓越创造性的理论家。(Zhang, 2008) 朱和鲁的悲剧理念有一部分共识, 比如他们都对中国悲剧作品“大团圆”结局的否定, 但二者更多的是不同, 朱光潜是站在艺术家的角度来批评悲剧, 强调悲剧的“快感”, 强调悲剧对现实的过滤、具备崇高和命运感等, 而鲁迅是站在现实主义的立场, 发现了中国社会的“几乎无事的悲剧”, 也就是平凡人物的日常生活中的悲剧。

朱和鲁的悲剧理念都是西方悲剧理论中国化的代表, 并对中国悲剧的创作影响极深, 但却极少有学者从二者的理论和观点来看待 1980 年代以后的中国文学。在中国, 用西方的悲剧理论来研究中国文学作品是一种常态, 但没有西方历史和文化背景的中国文学作品, 每一句话, 甚至每一个词语都蕴含着中国式的思维, 也与传统中国文化连接, 这种用西方理论来解释中国文学的做法并不一定合适, 两百多年前 Pope 就在《莎士比亚全集序》中说: “用亚里士多德的规则去评判莎士比亚, 无疑是用此国的法律审判依据彼国法律行动的人。” (Pope, 1728) 中国学者也指出“西方理论在西方本土有其历史与合法性, 可是一经转移, 西方理论的诠释力可就相应减低, 因此不应强加诸中国文学。” (Zhou, 1990) 对中国当代著名作家苏童的批评也多认为他受西方影响极深, 但“一些评论家把苏童的精神源头定位于马尔克斯等外国作家身上, 实在是有些误解, 苏童是一个具有中国传统文人气息, 深深地扎根在中国土壤里的作家, 他的作品有唐诗和宋词的意境。” (Ge, 2003) 目前, 西方批评理论代表先进, 用中国本土理论家的观点出发来批评中国现代文学作品是有限的, 从这个角度来看, 这也是中国文学批评的“悲剧”。本论文用朱光潜和鲁迅的悲剧理论, 来分析苏童的悲剧作品, 即是打破这一不合理现状的尝试。

中国的第一次启蒙并没有完成, 二战和国内战争是主要原因。在 20 世纪 80 年代, 随着文革结束, 20 世纪 30 年代以来中断了近 50 年的五四启蒙传统于此时得以接续。(Zhang, 2009) 多数学者认为这一时期, 反思文学、寻根文学才具有启蒙性质, 而苏童“从 1987 年发表《一九三四年的逃亡》受到注意起, 他被批评界看成“先锋派”的主将”。(Chen, 1999) 苏童大多数作品都是悲剧, 一般认为他受到塞林格、马尔克斯的影响极深, 极少有研究认为苏童的悲剧与鲁迅启蒙式的悲剧理念是有积极联系的。例如有学者认为他的作品“超越了简单的道德判断, 放逐了启蒙叙事对人生和世界未来的期许, 建构了远离宏大历史叙事的死亡诗学, 开拓了新的叙事空间。” (Wu, 2012) 也有学者认为以鲁迅为主的启蒙主义者都坚持“文化进化论”, 而苏童打破了 20 世纪主宰中国文学创作的启蒙主义。将苏童与鲁迅对立, 甚至对启蒙是悲观的。(Ge, 2003) 这些观点都是从“艺术欣赏”的角度来看苏童的悲剧, 和朱光潜的悲剧理论想通, 从而认为它们充满“快感”。作者认为, 仅从外在的创作方式, 否定苏童作品的

启蒙性是值得争议的。文学作品，其内涵远比形式更重要，强调苏童作品表现出来的西方现代主义艺术特色，忽视深刻和丰富的内涵并不可取，粗犷地将他的作品归于先锋文学也是不准确的。作者认为苏童的作品融合了反思文学对“人道主义”的追求、寻根文学对中国文化的重塑、先锋文学的个人对生命的体验，他是这次启蒙时期的集大成者，是新时期 30 年来最重要的作家之一，研讨苏童的作品是对中国当代文学一个很好的总结。(Xu, 2010) 我们通过分析他的悲剧作品，可以得到一个全新的结论，他的悲剧创作，是拒绝以让读者达到“快感”为目的，而是选择了鲁迅式的对读者的启蒙。

苏童的悲剧人物、事件众多，共同组成了一部宏大的历史场景，从民国到 21 世纪，从乡间到城市。研究中发现，苏童的“启蒙”是全面的，具有尼采的“超人”的品质的，但并不是尼采式的勇敢和积极的超人，而是被鲁迅“中国化”了的“超人”：既一种社会的反叛者和对抗者，但他们的反叛和对抗又几乎无一例外地失败，然后开始软弱和逃避。在引起“恐惧和怜悯”之后，都是无尽的压抑之感，对人生的虚无之感（这是有悖于尼采的“超人”的），鲁迅的悲剧作品总会包含希望，而苏童并没有这样，这是对鲁迅悲剧理念的一个突破，同时也强化了鲁迅认为的悲剧不应该有“瞒和骗”的观念，更忠实现实的残酷，没有像朱光潜认为的悲剧要过滤现实。可以说鲁迅给中国悲剧带来了最现实的创作理念，苏童就是这理念的实践者，同时，鲁迅在第一次启蒙时期给悲剧创作树立了典范，主要体现在人性（中国人的劣根性）、社会和传统文化方面的批判，而对一些细节如欲望、精神追求都少有涉及，对命运的讨论也不是鲁迅关注的重点，苏童在第二次启蒙时期创作大量悲剧人物和内容，细致地填补了众多启蒙的空白，它不仅与鲁迅的启蒙思想吻合，更是极大的发展。

作者通过分析发现，苏童对中国社会的启蒙涉及到以下五个维度：1. 身体维度的启蒙 2. 精神维度的启蒙 3. 社会维度的启蒙 4. 文化维度的启蒙 5. 命运维度的启蒙。结合朱光潜和鲁迅的悲剧理论，可以说本论文这是对苏童悲剧作品的一次详细解剖，以他的作品为资料，证明他对朱光潜悲剧观的拒绝，对鲁迅悲剧观的接受，可以更整体地展现苏童悲剧意识，展示苏童如何是通过他的悲剧作品，对中国长达一个世纪的漫长的“启蒙运动”进行一个全方位的总结。

2. 文献综述

通过在中国最大的数据库知网，输入“苏童”、“悲剧”两个关键词进行搜索，共发现相关论文 26 篇，这说明对苏童悲剧小说的研究还有很大空间。分析发现，这些研究主要可以分为三类：

第一种是专门针对苏童某个悲剧作品研究。例如：

姜晓梅（2019）认为《河岸》中苏童改变了以往的虚化历史、从审美的角度观察历史的创作方式，开始直面历史并进行理性思考，展示了人物命运与具有荒诞性的历史的纠葛，给人以悲悯和关怀。吴俊熹（2021）从内部空间和外部空间的对立冲突，分析了《妻妾成群》叙事空间与颂莲悲剧成因。陈晓明（2007）认为《罍粟之家》具有

丰富的小说元素，最具特色的是它将人类的欲望放进历史中进行考察，展示了人类历史的颓败。杨秀婷（2019）总结了苏童悲剧“逃亡”和“落网”模式，进而分析苏童悲剧作品《茨菰》是对人性黑暗做出了理性的审视；丁昭艳（2017）从意象的隐喻来发现苏童悲剧《黄雀记》中人物对现实的逃避，并认为这是整个社会时代的悲剧缩影。

第二种是苏童悲剧小说中人物研究。

这一类研究主要关注苏童悲剧中的女性，例如王亚琪（2021）认为苏童对女性欲望的发掘和精神世界的描写，展示现代早期女性在历史缝隙中的悲剧性命运与生存状态；吴万贵（2012）马嫦秀、张国斌（2017）等讨论了苏童作品中女性悲剧的根源；刘娟、卜立进（2015）从比较文学的角度，对比了苏童和福克纳作品中的女性形象，指出苏童更关注女性自身的弱点，以及潜伏于内心身处的文化结构；陶慧（2017）对苏童作品中男性人物的悲剧进行了总结，认为男性主体性缺失引发的悲剧值得深思。

第三种是从美学角度对苏童悲剧小说的研究。例如：

赵艳茹（2011）分析了苏童小说中的“感伤”格调，认为苏童的悲剧呈现出一种“哀而不怨”的审美格调，折射了作者内心深处的孤独、恐惧的生命体验以及强烈的自审意识。吴飞（2018）认为苏童悲剧作品中对“丑”的表达是荒诞的，它们开辟了新的表达途径，是作者本质上的人文关怀，是对美的折射。朱虹（2017）通过发现苏童小说中疾病的种类、特征，思考疾病所隐喻的社会意义与文化内涵，认为苏童继承并发展了中国文学中的疾病书写传统，审视并记录病态社会的病态灵魂，而且西方现代主义思潮及理论创作影响了苏童的审美选择。

此外，天津人民出版社的《苏童研究资料》非常详实且多方位地展现了苏童文学的主题、形式、内涵等。书中认为苏童的创作从形式的激进转为故事的营造，已转向的姿态完成了历史的定格。（Wang and He, 2007）从本研究的角度，这意味着苏童的悲剧创作开始从艺术的实验性，也就是悲剧的“快感”，转向对历史、社会和人物的重视，也就是悲剧的“启蒙”。也因此，书中认为苏童这一创作的转向挽救了先锋派。（Wang and He, 2007）Li hua的 *Contemporary Chinese Fiction by Su Tong and Yu Hua: Coming of Age in Troubled Times* 对苏童“枫杨树”和“香椿树街”系列作品进行了总结，认为他们与德国作家歌德的“教育小说”有共同之处：它描写了主人公在开始和成长到某个完整阶段的形成/教育/文化；其次还因为正是由于这种描写，它在很大程度上促进了读者的成长。（Li, 2011）而“教育”与“启蒙”在某种程度上是同义的，这也为本文的观点进行了佐证。

总体看来，目前从悲剧角度对苏童作品的研究数量有限，而且有极大的局限性，主要表现在：

（一）尚未有从中国悲剧理论的角度对苏童悲剧作品进行研究。也极少对苏童悲剧作品与“启蒙”联系。

(二) 主要以单个作品为研究对象，没有通过大量作品进行总结。苏童的作品已经成为一个体系，对组成这个庞大体系的一小部分的研究，只能展示细节，却无法展示苏童悲剧的全貌，更无法发掘内在的深意。

(三) 主要以苏童作品中某个人物的悲剧为研究对象，即便是对群体的研究也集中在以性别划分的女性和男性两方面，没有发现这些人物在其他维度的共性。

综上所述，目前对苏童悲剧的研究有不足之处，尚未有从悲剧理论的角度，总结苏童悲剧在启蒙方面的层次，这给我们留下了研究空间。此外，苏童的写作仍旧活跃，且其风格和内容不断突破，通过本研究，可以对其未来的新作品进行对比研究，这必然会带来新的研究热点。

3. 研究资料

苏童的悲剧作品数量巨大，总共可分为四类主题。

第一类是以“枫杨树”、“香椿树街”、“城北地带”等地理标志创作的小说。这类似于福克纳作品中，以约克纳帕塔法县 (Yoknapatawpha County) 为地理核心构建的文学模式。在苏童的小说中，“枫杨树”代表乡村，多以乡村宗族想象作为叙事基础，表现乡村的自然与淳朴，以及野性和堕落，同时也纠结着传统与反抗，逃离与还乡，欲望与死亡等主题。而“香椿树街”“城北地带”代表街道和小镇，多以少年视角来叙事，展示青少年的野蛮生长，以及上世纪七八十年代社会转型中青少年与社会的碰撞与冲突。

第二类是以“妇女生活”为主的小说。苏童在中国文学界被评为“最擅写女性的男作家”。对于这个评价，苏童认为他“从没刻意写过有魅力的女人，写的都是一身毛病的女人。” (Yu, 2019) 这也展示了女性在苏童小说中的悲剧定位，她们被自身性格以及传统和社会、现实生活所碾压和消灭。

第三类是新历史主义小说。有的虚构了历史场景，例如在《我的帝王生涯》中，苏童承认小说中的燮国宫廷，是他“随意搭建的宫廷，所写的故事也是他按自己喜欢的配方勾兑的历史故事。” (Wu, 2012) 再比如在《碧奴》中，苏童对传统的孟姜女故事进行了重塑，试图从人性的角度来观察历史人物，减轻了阶级斗争的重量，突出了人的自我救赎并融入对人的生活、生命的思考。

第四类是关注现实社会与生活的小说。在这些小说中，苏童的虚构是以现实或真实为基础，例如苏童说在长篇小说《河岸》中，“有明显的七十年代时间和空间的标识，七十年代是自己的少年时代，也常常是自己的故事背景。” (Qi, 2009) 并且在采访中声明“这次我是郑重其事地站在自己的角度去描绘 1970 年代。” (Pu, 2009) 另一个描写现实的长篇《黄雀记》的故事主轴是上世纪八十年代发生在苏童身边的一起青少年强奸案，苏童由此反思现实社会中人们恐怖的遗忘能力，探讨人的理性如何面对“传统”的温柔的消磨。

为了能全面研究苏童的悲剧，我们选取了这4种小说中的代表作，总共8部作品，作为研究资料，如表一所示：

表一：研究选取苏童悲剧作品

序号	作品名	出版年份	主题类别	小说种类
1	少年血	1993	1	短篇小说集
2	世界两侧	1993	1	短篇小说集
3	妻妾成群	2019	2	中篇小说
4	红粉	2004	2	中篇小说
5	米	2019	1/2	长篇小说
6	我的帝王生涯	1992	3	长篇小说
7	河岸	2018	4	长篇小说
8	黄雀记	2013	4	长篇小说

4. 研究目的

- 4.1. 研究苏童悲剧的维度及各维度内部细分类型。
- 4.2. 研究苏童悲剧与“启蒙”的关系。

5. 研究方法

5.1 对苏童悲剧作品进行文本细读和分析。总结苏童悲剧在5个维度上的启蒙表现。

5.2 对朱光潜的“悲剧快感”理论和鲁迅的“几乎无事的悲剧”理念进行归纳提炼和概括。明确研究使用的理论资源。其次将理论用于苏童悲剧作品的分析。

朱光潜的悲剧快感理论和鲁迅的“几乎无事的悲剧”观念上的矛盾主要有以下内容：

第一，朱光潜否定恶意说，将悲剧产生的同情分为道德同情和审美同情，认为道德同情与悲剧的创作动机是相抵触的；而鲁迅承认人类的恶意，重视与现实相关联的道德同情。

第二，朱光潜认为对悲剧人物的怜悯与对命运的恐惧可以产生悲剧快感；而鲁迅则强调社会批判，“不断揭示现实人生，社会现存的思想文化困境，以打破有关此岸世界的一切神话”包括打破对命运的恐惧。（Qian et al., 2007）

第三，朱光潜认为悲剧必须有崇高感，首先是人物身份的崇高，其次是对不可抗拒的命运力量的敬畏与惊奇，以及激发出来的生命力。而鲁迅认为悲剧必须是“为人生”的，特别关注发生在平凡人物的日常生活中的悲剧。其次是，启蒙人们反抗和革命，通过改造社会，改造文化来改变人的命运。

第四：朱光潜认为悲剧要与读者有心理距离，悲剧反映的社会必须是“过滤了的现实”，“以实际生活中所见的苦难来讨论悲剧，是完全错误的。”（Zhu, 1985）而

鲁迅认为悲剧是现实主义的，关注现实如何将“人生有价值的东西”毁灭，以及没有“瞒和骗”地反映现实人生。

结合以上理论，对苏童悲剧的 5 个维度分析发现，表面上看苏童的悲剧具有朱光潜认为的快感，首先他虚构了众多场景，例如风杨树和香椿树街，可以看做是朱光潜的过滤了的现实，让读者对故事有心理距离。但出现在这两个虚构之地的人和发生的故事，都是当前社会上常见和熟悉的，是对现实的无距离的再现。其次，他的人物都在命运中反抗和斗争，这是命运感的表现。但人物的结局，都是对命运的逃避和顺从，命运感完全消失。再次他的作品也有一些英雄受难的故事，例如《我的帝王生涯》、《河岸》，符合“崇高”的悲剧理念。但苏童作品中更多的是大量的小人物的日常生活中的悲剧。Shi (2008) 认为“先锋文学”的这种现代主义悲剧直面日常生活，解构伪理想，解构伪崇高。揭开表面，就会发现，苏童的悲剧都会落在鲁迅的理念上，对日常生活的表现，对人性的揭露很直接，没有“瞒和骗”，将“人生有价值的东西毁灭给人看”，他的悲剧不但没有消除距离感，反而接近读者的情感经验，是一种“为人生”的悲剧创作。研究证明苏童拒绝了以“快感”作为悲剧创作的目的，选择了鲁迅现实主义的悲剧观，有强烈的启蒙内涵。

5.3 文学反映广阔的社会、历史以及人文，因此必须以开放的心态，借鉴社会学、历史学、人类学等多学科的研究成果。

6. 研究发现

通过对苏童小说悲剧的分析，我们发现其具有五个维度及其细分内容。如图 1 所示：

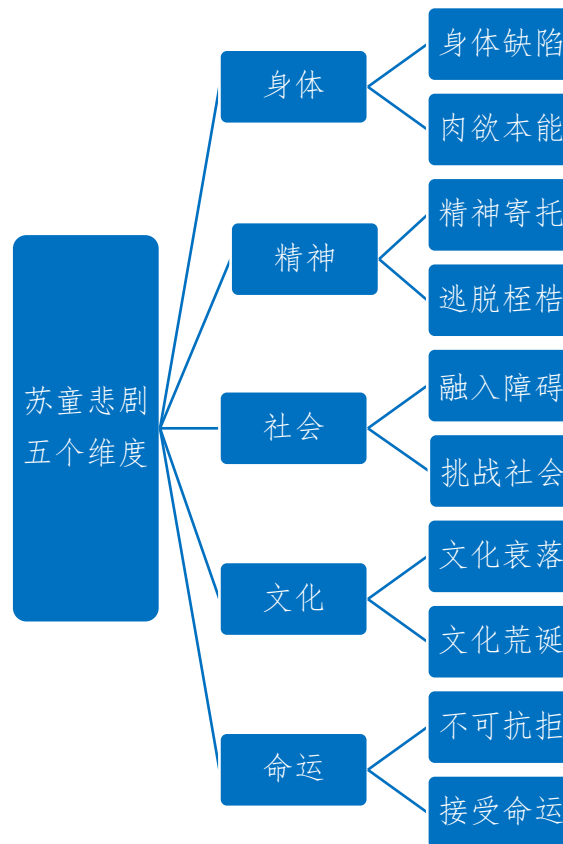

图 1：苏童悲剧的五个维度及其细分

6.1 身体维度的启蒙

在苏童小说悲剧的身体层面，制造悲剧的是身体缺陷和肉欲本能。

苏童许多作品中都展示了人们对有身体缺陷之人的恶意。例如《刺青时代》中的小拐，他的身体残疾不但没有得到他人同情，反而成为嘲笑和欺辱的缘由。《舒家兄弟》中，已经十四岁了还尿床的舒农，即使最后克服了这身体缺陷，仍无法摆脱悲剧结局。《南方的堕落》中茶馆老板金文恺，由于性无能终日躲在房间，身体如僵尸苍白没有血色，多年不说话，被认为是哑巴。他的身体缺陷撕碎了他作为男人的尊严底线，加速他的死亡。还有《骑兵》里的有罗圈腿的左林，《古巴刀》里的因为虚弱经常被欺辱的陈辉等等。首先这些人物都是现实生活中可见的普通人，与读者没有朱光潜所强调的“心理距离”，他们的身份也并不符合“崇高”的概念。相反，他们和鲁迅作品中的狂人、阿 Q、小栓等人有相通之处，除了身份的缺陷和低微，他们也处在被侮辱，被救赎，或者自我救赎的情状。其次，朱光潜否定了法国学者法格的“恶意”导致悲剧的观念，即人性中确实还残存这原始的野蛮残忍，从他人的痛苦中得到“快感”。而通过苏童悲剧中身体有缺陷人物的遭遇，展示了人类的“恶意”的真实存在，这也回应了鲁迅在《纪念刘和珍君》所说的“我向来不惮以最坏的恶意揣测中国人”

的观点。鲁迅承认这是人对本性，“无恶意的闲人”和“有恶意的闲人”都是其作品中常见的人物，这在苏童的悲剧中一脉相承，甚至更进一步，身体缺陷不但没有被同情，更被“恶意”之人毁灭尊严，最终导致肉体或灵魂的死亡。同时，上述人物多出现苏童“香椿树街”系列中，这些作品与德国作家歌德的“教育小说”有共同之处：它描写了主人公在开始和成长到某个完整阶段的形成/教育/文化；其次还因为正是由于这种描写，它在很大程度上促进了读者的成长。（Li, 2011）而“教育”与“启蒙”在目的上是同义的。

此外，肉欲本能造成的悲剧在苏童作品中比比皆是。在诸如《米》《罍粟之家》《河岸》等作品中，苏童“极力渲染性欲在人类生存历史里的重要性，颂莲、倚云、梅珊、五龙们的生命维系似乎全在一个‘性’字上。”（Liu, 2006）肉欲是导致悲剧的源头之一。朱光潜认为在欣赏悲剧时，力比多（libido）是一种推动生命前进的力量，正是这种力量激起欣赏主体的情绪，给我们带来快感。（Tao, 2013）力比多是佛洛伊德精神分析学中的重要概念，泛指一切身体器官的快感，但我们在阅读苏童悲剧时，并不会感到这种“快感”，因为苏童并不是以“性”描写此作为噱头来吸引读者，他在接受采访时说“性压抑和性创伤，它们有点像乌云笼罩在小说中，极端处可能令人不悦，但无论读者是否乐意接受，我都得写，这本身也是我的一个叙事目标。”（Zheng, 2009）苏童的目标很明确，就是用让人不悦的方式写肉欲。肉欲作为人的本能，原本是人类生活的一项基本内容，它应该是简单和快乐的，但在特定的环境下，被压抑或禁止、伤害，因此才让人产生了对性的追求和对种种性的攀篱的突破，也因此导致一系列悲剧。在“五四”时期，众多文学作品启蒙民众的现代性爱意识，以达到个性解放的目的。当时，鲁迅是引介佛洛伊德学说的较早的、较有影响的一位人物，鲁迅不仅批判了封建主义对妇女的戕害和正常人性的扼杀，而且对“性”在人的生命历程中不可或缺的重要性进行确认，实际上是对佛洛伊德的生命本能论、性欲论、人格结构学说给予了继承和发展。（Huang, 2008）五四时期的启蒙因为战争等原因的中断，导致这一传统道德中压抑人性的问题仍没有解决。在第二次启蒙时期，苏童的创作承上启下，他对性毫无忌惮的描写，有时甚至是夸张和暴力的，但其实，这是人的本能的一种展现，是继承自鲁迅的对真实生活的再现，其终极目的是通过悲剧启蒙人们感知“性”的快乐。正如他与著名学者李敬泽的对话中所示：“《十日谈》、《坎特伯雷故事集》里面的性是快乐的性，因为创作者对性的理解很单纯很民间，写性的态度是快乐的，文字自然也快乐，快乐的文字看上去天生是自然的，惹人喜爱的。”（Su, et al., 2006）可见文艺复兴时期这类具有社会启蒙性质的作品对苏童创作影响的深刻。如果说鲁迅对佛洛伊德的确认是为了否定封建思想对人性的压抑，那么苏童对肉欲悲剧的创作不仅与鲁迅殊途同归，更是对文革时期极‘左’思潮及其‘禁欲主义’理念进行了有利揭露和批判，两者有着相通的启蒙的目的和价值。

6.2 精神维度的启蒙

苏童多在小说中使用各种意象来表达精神诉求。主要分为“寻找精神寄托”和“逃脱精神桎梏”两种。

在《刺青时代》中，全篇都在围绕小拐对野猪刺青的执着，他希望通过刺青来追寻精神上的完整，进而弥补身体的缺陷。在《骑兵》中，身体有缺陷的左林不停地幻想出一匹白马，并不知疲倦地寻找着白马的踪迹，这也体现了他的精神向往。还有《舒家兄弟》中舒农想象自己变成一只猫，直到最后坠楼时仍发出猫的叫声。猫代表了舒农对压抑的生活的反抗，对精神自由的追求。朱光潜认为在欣赏悲剧时，怜悯和恐惧是可以产生悲剧快感的，而且这两个元素缺一不可。以上几个人物的经历都是让人怜悯的，但仅有怜悯还不是真正的悲剧效应，真正的悲剧除了要唤起观众对剧中人物的惋惜之情，还要赞美其坚毅不屈的精神，这是由恐惧感激发出来的。（Ding, 2020）然而我们看到，小拐对伤害他的人求饶，左林精神失常，舒农跳楼而死，他们毫无坚毅不屈的精神。而在鲁迅的作品中，我们能看到类似的情形，例如《风波》里大家对“辫子”的寻找，就是发自一种对精神寄托丢失的恐惧，《祝福》中祥林嫂对“捐门槛”的坚持，是来自她对地狱的恐惧，这都是在“寻找精神寄托”，他们都落入无尽的恐惧。现实中，对恐惧的斗争是存在的，但更多的是苏童悲剧中的屈服，像鲁迅一样没有“欺和瞒”地表现现实，正式苏童悲剧的启蒙方式。

在“逃脱精神桎梏”的悲剧中，苏童仍旧营造了恐惧，同时我们无法怜悯剧中的人物。《南方的堕落》颇具代表性。首先是文中的一些次要人物给人的震撼和思索。梅家茶馆中的茶客就是精神极度空虚的代表，他们靠打听和谈论别人的生活隐私而消磨宝贵的时间，在对别人的生活的窥探中寻找生活的意义，这其中也有“我的爷爷”，他因为梅家茶馆两年没有开门而变得脾气暴躁，进而精神恍惚，最后变成了疯子，这些茶客营造了一个精神牢笼。其次是金文恺对“我”说的“孩子，快跑”这句话，它贯穿小说全篇，多次出现。它与鲁迅的《狂人日记》中狂人说的“救救孩子”有异曲同工之处，狂人就是精神病人，苏童的小说中，金文恺同样被认为是精神病人。狂人说“救救孩子”，意在反封建礼教的吃人本质，进而要改造国民性。金文恺口中的“孩子，快跑”，意在让这身体健康，思想纯洁的少年逃离这空虚无意义的吃人街道，去寻找精神的饱满和生命的意义，不要堕落成梅家茶馆的一员茶客。小说最后一句“于是我真的跑起来了，我听见整个南方发出熟悉的喧哗紧紧地追着我，犹如一个冤屈的灵魂，紧紧追着我，向我倾诉它的眼泪和不幸”，（Su, 1993, p. 201）灵魂的冤屈意味着失败和妥协，这是最大的精神悲剧，苏童又一次拒绝了“赞美坚毅不屈的精神”，启示读者对自身所处的现实进行思考。

6.3 社会维度的启蒙

主要体现在两种情况，一是个人无法融入社会，二是个人对社会的挑战失败。

朱光潜的悲剧快感理论认为，欣赏悲剧必须有“心理距离”，才能区分写实主义与悲剧精神，悲剧中的痛苦与现实中的苦难是有本质不同的。(Tao, 2013) 悲剧中所反映的现实是一种艺术“过滤了的现实”，一个理想的世界。在苏童的悲剧中，虽然他虚构了故乡枫杨树和香椿树街，甚至在《我的帝王生涯》中虚构了历史和国家，但我们从中完全可以与真实世界对照，更有不少以真实的历史事件为背景，例如他的《红粉》就是以新中国建立后对妓女的改造为背景而创作。秋仪与小萼，这两个旧时代的妓女的悲剧有她们个性原因，但更重要的是，她们所依存的“时代”被突然消灭，她们要被“改造”为能够适应“新时代”的独立的人。然而秋仪与小萼分别以各自的方式无法融入新社会，并且对“旧社会”的妓女生涯无限迷恋。而《米》里五龙的故事，可以看做是对鲁迅的《故乡》，或者沈从文《边城》的“黑化版”的改写。这就像一个硬币的两面，鲁迅和沈从文都一定程度上对南方有诗意的描写，充满了旧时美好时光的怀念，通过现实与过去的对比，让悲剧自然地发生。但苏童直接暴露现实的邪恶与野蛮，他的写实更加直接和暴力。鲁迅的悲剧鼓动革命，旧社会推翻了，人就会变得更好。这在他的继承者赵树理的作品中有直接体现，他的经典《小二黑结婚》中，二诸葛、三仙姑是受封建思想影响的反面角色，新中国成立后他们都发生了积极的转变，“这都显示了环境对人物性格的制约作用。”(Qian et al., 2007) 人可以改变，可以融入社会，这也是鲁迅“社会进化论”的启蒙观点。由于时代不同，革命已经不是第二次启蒙时期的焦点，苏童的作品没有简单地表达人的融入，更关注人性中不变的部分和时代的冲突，引导人们思索当与社会无法相处时的解决路径，那就是如何重塑自我。

而重塑自我，常常意味着挑战社会，这不是一个愉快的过程，以苏童著名的作品《妻妾成群》为例，Ma and Zhang (2017) 认为是男权社会、封建思想导致颂莲的悲剧；Zhou and Shi (2020) 认为颂莲自身性格因素是导致悲剧的主因。极少学者发现苏童的这部作品是在鲁迅悲剧观的指引下，对易卜生《娜拉》的以悲剧为结局的中国式续写。《妻妾成群》的时代背景是上世纪二十年代的中国，而当时中国刚经历过“五四运动”，年轻人接受了西方进步思想的洗礼。当时挪威剧作家易卜生(Henrik Johan Ibsen)的《玩偶之家》(A Doll's House)在中国影响巨大。有学者指出：世上不知有哪个国家能像中国一样创作了如此众多的娜拉型剧本，中国人把娜拉迎进家门，进行新的创造，使她在中国复活再生。这里有从沉重中醒来的娜拉，也有从追求个性解放到投身革命的娜拉。(Zheng, 2008) “娜拉”形象深入人心，中国女性开始觉醒，认识到女性应该通过斗争来争取独立、自由、幸福。因此，当我们看到《妻妾成群》中受过“娜拉”精神洗礼的“颂莲”逆行进入一个封建男权家庭时是震惊的，但同时也认为她会利用自己的新思想为武器去挑战，和僵硬顽固的旧社会做斗争并解放自己，就算她无法取胜，至少可以像娜拉那样出走。但是她没有成功，最终精神和

肉体都被摧毁。当“娜拉”在中国热度极高的时期，1923年鲁迅先生曾写过《娜拉走后怎么样》给这热度泼冷水降温，他探讨娜拉的悲剧结局，一是堕落，二是回来。苏童这篇小说中的颂莲，正是对应了鲁迅对娜拉的推断。颂莲迷失自我，惩罚仆人致死，以及和其他妻妾争宠等行为展示了她被同化，她重塑自我失败，走向了被动的融入。这样压抑的结局，是苏童在表达一种对社会，对启蒙的悲观情绪吗？其实不然，他是在鲁迅的基础上，“不再把对国民性、劣根性的描述当做创作的目的，而是把他们当做血液里有机成分，拨开这些外在于人而又高于人的看似神圣的遮蔽，还给人们一个真实的人的处境。”（Li, 1988）这个处境就是真实和残酷的社会，苏童以这样悲观的形式，启蒙人们认识现实社会，并积极思考如何在与社会发生冲突时重塑自我。

此外，小人物的社会悲剧，更是苏童关注的重点。朱光潜认为悲剧必须具备的“崇高”的另一个内容是主人公身份的伟大。他说“人物的地位越高，随之而来的沉沦也更惨，结果就更有悲剧性，一位显赫的亲王突然遭遇灾祸，常常会连带使国家人民遭殃，这是描写一个普通人的痛苦的故事无法比拟的。”（Zhu, 1985）而苏童悲剧作品的主角大都是平民人物，Zhou（2019）从西方精神分析的角度，讨论了苏童悲剧人物的“创伤”；Zhao（2011）从审美角度分析苏童小说中的“感伤”格调。创伤和伤感都是悲剧的细节，也是这些平民小人物的生活日常，同时，在崇尚集体精神的中国，个人的悲剧不可避免，尼采认为“集体的存在生生不息，它不断破坏和毁灭，但也因此不断创造和更新，个人受难和死亡只是现象，无法撼动永恒的生命力量。（Ding, 2020）朱光潜继承了尼采的观点，他认为悲剧人物毁灭仿佛一滴水重归大海或孺子重归慈母的怀抱。（Zhu, 1985）苏童悲剧中的普通个人，经历创伤甚至死亡，但最后都在社会和历史上，只留有模糊的痕迹，有的彻底消失无声，毫无朱光潜强调的“大人物受难”在审美上带来的“快感”，苏童又一次拒绝了朱光潜。相反，这是苏童继承自鲁迅的“悲剧是将人生有价值的东西毁灭给人看”的创作理念，通过普通人的人生价值的毁灭，对中国人“集体”的忧虑，读者对大人物的生活是有距离感的，让每一个读者通过没有距离感小人物的悲剧，发现自我，面对集体，这种现实主义精神的悲剧具有启蒙的性质。

6.4 文化维度的启蒙

苏童的“枫杨树”系列表现乡村，“香椿树街”系列表现城镇。他曾说：“对于城市和乡村，究竟认同什么样的文明、什么样的价值观？精神和血脉联系的结果是分裂的、矛盾的，我难以找到一个统一的、和谐的点。”（Su & Zhou, 2004）在以儒家思想主导的中国传统文化中，非常强调伦理和道德的完善，而朱光潜认为这是导致中国缺乏悲剧的原因，他总结说，中国人用很强的道德感代替了宗教狂热（Zhu, 1985）中国人是最讲实际，最从世俗考虑的民族，他们不进行抽象思辨……对他们来说，哲学就是伦理学。（Zhu, 2006）这导致中国戏剧的结局大多是“大团圆”式的，因此，中国没有真正意义上的悲剧。朱光潜以西方悲剧的标准来观察中国悲剧，这并不合理，这在苏童悲剧的文化维度可以证明，可以分为“文化的荒诞”和“文化的衰落”两种。

在第一次启蒙时期，鲁迅的《狂人日记》、《长明灯》和《阿 Q 正传》，都包涵着荒诞性的象征寓意。(Xu, 1996) 在《狂人日记》中，狂人本身的行为和他所处的环境都是荒诞的，但是狂人的抗争意识并没有被荒诞瓦解。(Wang, 2015) 在第二次启蒙运动中，寻根文学派的作品常用魔幻、荒诞的手法，将想象与现实融合，试图用现代的目光看待传统，重新阐释传统文化，苏童并不被认为是寻根文学派的作家，但他的作品中也大量展示了传统文化的荒诞，在《一九三四年的逃亡》中，地主陈文治为了自己病态的需求，收集少男的精液存入白玉罐中，作为滋补身体的药物。这与鲁迅《药》中，父亲给儿子买人血馒头治疗肺病的荒诞故事，在不同时空产生了启蒙上的联系。在《飞越我的枫杨树故乡》中，宗族文化在乡村根深蒂固，么叔因为丢了灵牌，死后无法被安葬的宗族墓地，这也引起了极大的混乱。而已经逃离乡村身在城市的祖父，在城市的楼顶上举行了传统的宗族仪式，被城市人看做可怕的“鬼火”。这种荒诞的描写，凸显某些传统文化在现代文明中的处境，启蒙人们对传统文化进行反思。

文化的衰落在苏童悲剧中更引人深思。在《一九三四年的逃亡》中，农民陈宝年进城发财，宁愿挥霍钱财也不照顾乡下悲惨的妻子孩子，任凭五个孩子病死；竹匠陈玉金为了进城发财而将自己的妻子砍杀在路上，对亲情的割舍和抛弃，是对传统文化的一种无情背叛，而暴虐和戾气的滋生完全宣告优良的传统道德重返野蛮。《罍粟之家》中，当弟弟浑身腐烂，躺在垃圾中等死时，他要把最后的财产，自己的坟地送给哥哥，只求哥哥带他回家。但是哥哥却拿来了地契，让弟弟画押后再带他回家。此外，刘老侠为了得到土地，强迫女儿嫁给一个残疾人，这都是伦理和道德的衰败象征。这些作品中并不符合朱光潜的悲剧定义，但我们都看到了人间的苦难，都是无法挽回的损失，难道不是悲剧吗？而且，苏童并没有给我们解决苦难的“大团圆式”的答案。除了以上作品，在《飞越我的枫杨树故乡》的结尾，从农村迁徙到城市的人们，只能每晚做梦，梦到故土、家族和亲属，回首遥望远远的故乡。在《我的棉花，我的家园》的结尾，从农村逃出来的书来，想让火车带他去城市，却被火车撞死，在临死之际，他又想到了故乡，然而故乡永远不能再回去了。这种“回不去”的哀叹，是苏童对“文化的衰落”的担忧，同时许多小说中都出现“洪水”意象，它暗示着传统文化就像诺亚方舟，它的毁灭对人和社​​会都是巨大灾难。可以说，苏童悲剧在文化层面也拒绝了以“快感”为创作目的，而转向了启蒙，但这和第一次启蒙时期又不同，当时鲁迅对中国传统文化的批判是强烈的，他的悲剧作品展现“儒、释、道传统吃人”的主题，其他启蒙作家也都创作了“反传统”的作品。有观点认为是新文化运动形成的全盘反传统观念在 50 年代后演变成一场彻底的反智主义的社会政治运动。(Qiu, 2006) 而苏童的悲剧作品，可以认为是对第一次启蒙运动的一次修正，它让人们认识到，一个没有传统文化根基的社会是多么可怕。它对优良传统的消失和堕落表达了担忧，同时也回应鲁迅的“将人生有价值的东西毁灭”的悲剧观，启蒙人们重新发现中国传统文化中有价值的部分，重返精神的“故乡”。

6.5 命运维度的启蒙

悲剧的命运感一直是朱光潜强调的，因为它代表的是那种无法用理智去说明的对超自然力量的敬畏感。(Ding, 2020)也许这是苏童悲剧唯一能符合朱光潜悲剧观的内容，有学者认为苏童决不愿意为笔下的人物的命运寻找一个明确的社会原因，比之对人物的社会决定论解释，他更愿意把人放在原始的生命力的方面，让人接受不可预测的，不可抗拒的宿命的安排。(Ge, 2003)

在苏童的悲剧中，多次表达“命运无常”的悲剧观，例如在《舒家兄弟》中，“河”意象贯穿全文。苏童用单独一段写到：对于街边的这条河，香椿树街的居民们毫无办法。河能淹死人，但人对河确实毫无办法。(Su, 1993, p. 163)这句话中能随时淹死人的“河”代表命运，而“人对河毫无办法”，表示在命运面前，人无法抗拒。此外还写到人们在河中打捞起一个出世不久的死婴，像一个满脸皱纹的老人，暗示人的生老病死，都被“命运”的河流掌控。这与小说的结尾呼应，小说结尾写到一只被烧焦的小猫，用来代表舒农追求自由的努力，但它已经死亡，在河中沉浮，时隐时现，这都表示人的意志和努力只能在命运的河流中随波逐流，时刻都会被淹没而消亡。除了“河”以外，“洪水”也是代表命运的意象。在《飞越我的枫杨树故乡》《我的棉花，我的家园》《罍粟之家》等作品中，“洪水”的突然到来，将原本的秩序打破，将美好的生活摧毁。“洪水”不是历史的产物，不是文化的缺陷，也不是社会的罪恶，是一种无法摆脱无法抗拒的存在。

以上小说中人物的性格也常常是造成悲剧的原因之一，但朱光潜认为，尽管人物性格在近代悲剧越来越重要，但导致悲剧结局的决定性力量往往不是性格本身，而是原始形式或变化了的形式的命运。(Zhu, 1985)在《妻妾陈群》中，苏童对旧时代中国女性注定的命运有多处表达，让人思索，对已知的悲剧性的命运的焦虑和挣扎到底意义何在。而朱光潜强调的悲剧必须具备的“崇高”的内容之一就是命运的斗争和挑战，但在《妻妾成群》以及其苏童其他作品中，主人公大多对命运屈从，甚至是融入和同化，这引发一种无比压抑和沮丧的气氛，从朱光潜的理论出发，压抑感不是悲壮，也就不是悲剧所带来的“快感”，所以苏童的悲剧在朱光潜的理论下，都不成立，可以说，苏童拒绝了像朱光潜那样，站在一个艺术家的角度去创造“过滤了的现实”，而是接受了鲁迅的“几乎无事的悲剧”悲剧理念，创作了“为人生”的悲剧，以一种西方式的文学样式，融合了对人性的思考，对中国文化的重塑的愿望。

朱光潜还认为，仅仅对命运这种超自然力量表达“敬畏”远远不够成为悲剧，对于悲剧来说，致命的不是邪恶，而是软弱。(Zhu, 1985)悲剧人物必须与命运斗争，斗争失败所引起的崇高情感就是“悲剧快感”。于是苏童和朱光潜又一次发生了矛盾，在苏童的作品中，不论是“枫杨树”系列的农民，还是“香椿树”系列的小镇青年，他们在面对命运的恐惧时，所表现出来的，多是软弱的，逃避，也成为了苏童悲剧中常见的主题。《舒家兄弟》中，因为意外怀孕，舒工和涵丽跳河自杀就是突然的，他们甚至没有一丝反抗。在枫杨树系列中，每当洪水到来，人们通过船、马车等工具逃

亡，但是要么死在路上，要么失去故乡。苏童丝毫没有号召人们学习“大禹治水”的伟大气魄，而是尽情展现了人类的软弱，营造压抑氛围，这绝不能引起读者的“快感”。

苏童悲剧在命运层面将人的“软弱”和“逃避”作为主题，不仅与朱光潜悲剧理论中的“崇高感”相冲突，同时也与鲁迅强调的革命和斗争精神相反。但作者认为，如果从人类学、历史学和社会学的角度观察，苏童和鲁迅一样，他们的作品都是时代的合理的产物。鲁迅是在中国落后挨打的危急时期，希望通过文学创作突破中国文化的困境和重振民族精神，他的作品不认为命运无常，作品中人物悲剧的命运都有社会原因，他希望人们通过社会革命“打破有关此岸世界的一切神话。”（Qian et al., 2007）而苏童悲剧大部分是在 20 世纪 80 年代中后期创作，当时中国改革开放，社会发展，西方近代思想涌入，“先锋文学将西方现代主义文学精神引入中国，在文学实验的同时突出现代主义悲剧意识，反映个人与社会、人与人、人与自然，人与自我间的畸形异化关系，以及由此产生的精神创伤，变态心理，悲观情绪和虚无意识。”

（Xiang, 2010）那么如何面对命运的不可抗拒？苏童的答案不是斗争，而是接受。《一九三四年的逃亡》中陈宝年将自己的妹妹嫁给陈文治后悲惨地死去，他说：“我知道她活不过今年，怎么死也是死。我给她卜卦了。不怨陈文治，也不怪我，凤子就是死里无生的命。”（Su, 1993, p. 106）他将妹妹的死归于命运的无法改变的安排，命运是可以通过卜卦的方式来知晓的，但是无法改变，只能接受。小说《我的棉花，我的家园》中，书来在将要饿死之际，向三个铁匠讨饭，被铁匠扔出门外，但他笑着对铁匠们说：“我不恨你们，我恨棉花，天知道这是怎么回事。”（Su, 1993, p. 254）书来的笑和话语，证明他已经认识到代表命运的“天”的那不可抗拒的力量，从而放弃了抗拒，坦然面对死亡了。在这一刻，苏童的悲剧与老庄哲学有了历史的连接，他虽然没有像鲁迅站在布道者的高度启蒙众人，但仍以一个普通人的身份，没有“瞒和骗”地真实地展示命运的强大和人的弱小，他的悲剧本身包含的悲剧意义及其发生机制，不是在崇高的意义上加以发掘，而是展现生活的偶然，和因为一些细微的差别而在顷刻之间破碎不堪，但这并不表明悲剧感的消失，相反悲剧感得到加强，因为生活是如此脆弱，而个人却是如此无能为力，这才是活生生的生活，才是真正的悲剧（Chen, 1993）。苏童悲剧中的普通人的命运常常突然到来，甚至接连而至，他启蒙读者逐渐将悲剧变成习惯和日常，将悲剧同化为平静，用一种新的方式，回应了鲁迅如何在 20 世纪末打破有关此岸世界的一切神话，也就是打破对命运的恐惧，当然，在此过程中，读者是体验不到“快感”的。

7. 结语与讨论

苏童小说中具有浓郁的悲剧意识，这种悲剧意识不是肤浅的表达，本研究通过大量文本分析，总结出身体、精神、社会、文化、命运五个维度，它们紧密地融合在一起，由浅入深且螺旋上升，让读者感受苏童悲剧的强大力量。而且，本研究没有套用西方理论来审视苏童悲剧作品，而是将中国学者朱光潜和鲁迅的悲剧理论结合，从五个维度证明苏童的悲剧并没有走向朱光潜强调的悲剧“快感”，压抑感、恐惧感主导着阅读体验，这是一种将读者的阅读感受“置之死地而后生”的创作方式，其终极目的是继承和发扬鲁迅的“启蒙”精神，并在很大程度上进行了超越。相比之前的研究强调苏童悲剧的“先锋”性，也就是艺术的快感，否定苏童悲剧的“启蒙”性，本研究作出了相反且有充分实证的论断，这是对苏童研究的一大进步或突破。Kant (1996) 在《什么是启蒙》这篇文章中说：“启蒙就是人类脱离自我招致的不成熟状态。”他认为懒惰和怯弱使得人们在自然成年之后仍把自己的思想置于监护人之下，(Zhao, 2009) 而我们通过对苏童悲剧的研究发现，苏童悲剧作品启蒙人们独立运用自己的知性(Verstand)，勇敢地从摇篮车的舒适和快感中走出来，去体验真实的生命和严峻的命运。

启蒙运动没有最后一幕，如果人类的思想要解放的话，这是一场世世代代都要重新开始的战斗。(Bullock, 1997) 关于苏童悲剧在启蒙意义上的研究也同样没有结束。本研究的局限性在于对研究文本的阅读具有一定主观性，这是文学研究不可避免的。此外，朱光潜和鲁迅的悲剧理论极其丰富，针对苏童或其他中国作家作品研究，仍有大量可发掘和利用空间。在未来的研究中，更多地结合中国历史和社会发展背景，以及对文学史和作家思想进行深入探寻，并结合中国文学理论，例如刘再复的“性格组合论”和李泽厚或宗白华的美学思想中的对悲剧的观点，可以进一步提高研究的客观性。本研究在进行中发现，除了苏童悲剧与鲁迅的联系之外，还能发现他与沈从文的关联线索，例如对比《米》和《边城》的故事，他们在时间、地点上的关系，以及对人性的反向表达等。此外，苏童悲剧与老庄哲学在命运层面的表达也极有研究价值，鲁迅对老庄哲学持批判态度，例如他认为道家哲学是一种退化的历史观和无为的历史观，难以适应现代社会的发展，对“国民精神”的培养有害(Liu, 2005)。鲁迅对老庄哲学的偏见有历史原因，而在当代中国，苏童的悲剧在某些方面与老庄哲学是契合的等等。研究理论也可以从宗白华、刘再复、李泽厚等中国学者的思想理论着手。因此，在未来对苏童悲剧的深度和广度的发掘仍有巨大空间和多样的角度。

致谢

衷心感谢中国华侨大学新闻与传播学院王桂亭副教授，云南大学文学院赵玮副教授，泰国纳瑞宣大学人文学院英文系 Apichai Rungruang 助理教授和 Mr. Kyle Kohler 在研究过程中给与的支持与帮助。

参考文献

- Bullock, A. (1997). *The humanist tradition in the west* (Dong L. S., Trans.). Beijing: SDX Joint Publishing Company. (Original work published 1985). (In Chinese)
- Chen, S. H. (1999). *A history of contemporary Chinese literature*. Shanghai: Fudan University Press. (In Chinese)
- Chen, X. M. (1993) *Boundless challenges, - postmodernity in Chinese avant-garde literature*. Changchun: Times Literary Press. (In Chinese)
- Ding, E. S. (2020). The achievements of and inspirations from the psychology of tragedy. *Theoretical Studies in Literature and Art*, 40(6), 10-25. (In Chinese)
- Ge, H. B. (2003). Su Tong's imagist writing. *Social Sciences*, 2(003), 3. (In Chinese)
- Huang, J. (2008). Lu Xun's creation and Freud's doctrine. *Masterpieces Review*, 18, 31-34. (In Chinese)
- Jiao, S. Z. (1995). A monument in the history of modern Chinese theatre aesthetics: A trial review of Zhu Guangqian's the psychology of tragedy. *Drama and Literature*, 7, 47-53. (In Chinese)
- Kant, I. (1996). *A collection of historical rational criticism* (He Z. W., Trans.). Shanghai: The Commercial Press.
- Li, H. (2011). *Contemporary Chinese fiction by Su Tong and Yu Hua: Coming of age in troubled times*. Leiden and Boston: Brill.
- Li, R. (1988). Self-talk about *Houtu*. *Shanghai Literature*, 10, 124. (In Chinese)
- Liu, X. P. (2005). Taoist culture and the transformation of nationalism in the twentieth century. *Journal of South China Agricultural University (Social Science Edition)*, 4(1), 79-84. (In Chinese)
- Liu, Z. (2006). *Studies on the theme of Chinese literature in the twentieth century*. Beijing: Social Sciences Academic Press. (In Chinese)
- Ma, C. X., & Zhang, G.B. (2017). An analysis of the tragedy of Songlian in Su Tong's wives and concubines. *Northern Literature*, 8, 31. (In Chinese)
- Pope, A. (1728). Preface to Shakespeare. *The prose works of Alexander Pope*.
<https://jacklynch.net/Texts/pope-shakespeare.html>.
- Pu, L. Z., & Wu, M. (2009, 10 August). Su Tong: I have been exploring the “difficulty of human nature”. *Nanfang Daily*. <http://www.chinawriter.com.cn/2009/2009-08-10/75353.html>. (In Chinese)
- Qi, P. (2009). Su Tong talks about his new work: the biggest dilemma is to depict the attitude of father and son towards the issue of “sex”, *China News Network*.
<http://www.chinanews.com.cn/cul/news/2009/04-09/1638452.shtml>. (In Chinese)

- Qian, L.Q., Wen, R.M., & Wu, F.H. (2007). *Thirty years of modern Chinese literature*. Beijing: Peking University Press. (In Chinese)
- Qiu, F. (2006). Anti-traditional traditions have ended? *China Book Review*, 11, 7-12. (In Chinese)
- Shi, X. L. (2001). Three choices in modern Chinese tragedy theory. *Journal of Northwestern University*, 31(4), 124-128. (In Chinese)
- Shi, X. L. (2008). The historical direction of Chinese tragedy theory in the 20th century. *Northwestern University*, 38(6), 95-98. (In Chinese)
- Su, T. (1993). *Juvenile blood*. Nanjing: Jiangsu Literature and Art Publishing House. (In Chinese)
- Su, T. (1993). *Two sides of the world*. Nanjing: Jiangsu Literature and Art Publishing House. (In Chinese)
- Su, T. (2004). *Petulia's rouge tin*. Shanghai: Shanghai Literature & Art Publishing House. (In Chinese)
- Su, T. (2005). *My life as emperor*. Shanghai: Shanghai Literature & Art Publishing House. (In Chinese)
- Su, T. (2013). *Shadow of the hunter*. Beijing: Writers publishing house. (In Chinese)
- Su, T. (2018). *The boat to redemption*. Shanghai: Shanghai Literature & Art Publishing House. (In Chinese)
- Su, T. (2019). *Wives and concubines*. Hangzhou: Zhejiang People's Publishing House. (In Chinese)
- Su, T. (2019). *Rice*. Hangzhou: Zhejiang People's Publishing House. (In Chinese)
- Su, T., Li, J.Z., & Ye, Z.Y. et al. (2006, 11 February). Sexual depiction in fiction--Some famous writers and critics talk about sexual depiction in novels. *Nanfang Daily*. <http://news.sina.com.cn/o/2006-02-11/09578177688s.shtml>. (In Chinese)
- Su, T., & Zhou, X. M. (2004). Opening the wrinkles of human nature - An interview with Su Tong. *Fiction Review*, 2, 25-35. (In Chinese)
- Tao, Y. (2013). *Zhu's tragedy aesthetic analysis*. [Unpublished master's thesis]. Liaoning University. (In Chinese)
- Wang, Q.Q. (2015). From the diary of a madman to Lu Xun's exploration of the "absurd" proposition. *Business*, 51, 91. (In Chinese)
- Wang, Z., & He, P. (2007). *Su Tong's research materials*. Tianjin: Tianjin People's Publishing House. (In Chinese)
- Wu, D.Y. (2012, 8 May). The creative characteristics of new historicist novels. *Hubei Daily*. <http://www.chinawriter.com.cn/wxpl/2012/2012-05-08/126557.html>. (In Chinese)

- Wu, X.L. (2012). Narrative ethics and poetics of life beyond the perspective of enlightenment: On the philosophy of life in Su Tong's novels and its literary-historical significance. *Journal of Leshan Normal University*, 27(4), 17-21. (In Chinese)
- Xiang, B. Y. (2010). The discipline, dissolution, and reconstruction of the spirit of tragedy in contemporary Chinese literature. *Journal of Southwest Minzu University (Humanities and Social Science)*, 8, 214-222. (In Chinese)
- Xu, P. Y. (1996). The influence of Western dystopian literature on China's new period dystopian novels. *Journal of Qinghai Nationalities University (Education Science Edition)*, 1, 29-32. (In Chinese)
- Xu, W. P. (2010). Su Tong: Writing a good long story is my ambition and a torment. *Contemporary Writers Review*, 4, 203-204. (In Chinese)
- Yu, H. (2019, 6 December). Su Tong: The novel will go where it wants to go. *Tianjin Daily*. <http://www.chinawriter.com.cn/n1/2019/1206/c405057-31493057.html> (In Chinese)
- Zhang, H. T. (2009). The new enlightenment in China in the 1980s and the literary consequences of its disruption. *Social Scientists*, 5, 30-33. (In Chinese)
- Zhang, H. X. (2008). On Lu Xun's view of tragedy. *Journal of Yunmeng*, 4, 88-92. (In Chinese)
- Zhao, D. H. (2009). Enlightenment rationality and historical rationality. *Marxism and Reality*, 1, 34-38. (In Chinese)
- Zhao, Y. R. (2011). *On the sentimental tone of Su Tong's novels*. [Unpublished master's thesis]. Jinan University. (In Chinese)
- Zhen, H. S. (2008). On the exodus of Nora in Ibsen's *A doll's house*. *Journal of Hubei Radio and Television University*, 9, 57. (In Chinese)
- Zheng, Y. (2009, 11 May). Su Tong: A writer is just a person who writes letters to strangers. *Beijing Youth Daily*. <http://www.chinawriter.com.cn/2009/2009-05-11/58993.html>. (In Chinese)
- Zhou, J. Y., & Shi, Q. X. (2020). An analysis of the causes of the tragic fate of Songlian in *Wives and concubines*. *Northern Literature*, 3,7-9. (In Chinese)
- Zhou, Y. X. (1990) *Comparative literature and the interpretation of fiction*. Beijing: Peking University Press. (In Chinese)
- Zhou, X. Q. (2019). *On the writing of trauma in Su Tong's novels*. [Unpublished master's thesis]. Sichuan Normal University. (In Chinese)
- Zhu, G. Q. (1985) *The psychology of tragedy*. (Zhang L. X., Trans.). Beijing: People's Literature Publishing House. (Original work published 1933). (In Chinese)
- Zhu, G. Q. (2006) *The psychology of tragedy*. Hefei: Anhui Education Publishing House. (In Chinese)

Feasibility Analysis of Offering Chinese+Thai e-tandem Course in Applied-Oriented Undergraduate¹: Taking the Thai Major of Nanjing Tech University Pujiang Institute as an Example

Xinhui Lu²; Yan Liu; Bei Lu; Khumsat Teavakorn

Nanjing Tech University Pujiang Institute, Nanjing 211222 P.R. China

E-mail:111948@njpj.cn

(received 21 October, 2022)(revised 1 February, 2023)(accepted 7 March, 2023)

Abstract

Taking Nanjing Tech University Pujiang Institute as an example, this paper analyzes the feasibility of offering a Chinese and Thai e-tandem course for Thai major. Firstly, this paper describes the theoretical background and types of the Tandem Language Learning method, which is not widely popular in China and explains its effectiveness in foreign language teaching. This paper discusses the importance of collaborating with the Chinese section of the general education department or the business Chinese majors at the Panyapiwat Institute of Management to set up Chinese+Thai e-tandem course based on the effectiveness of this learning method and the problems encountered in the construction and development of the Thai major at this stage. Secondly, it demonstrates the feasibility of setting up a Chinese and Thai e-tandem course from the aspects of orientation, starting a Thai major, curriculum arrangement, international exchange and cooperation, a guaranteed online learning platform, and so on.

Keywords: Chinese + Thai e-tandem; Course offering; Feasibility

---

¹ This work was supported by Nanjing Tech University Pujiang Institute Teaching Reform project of 2022.

² Lead Author and Corresponding Author, Teacher Assistant at Nanjing Tech University Pujiang Institute

应用型本科院校开设汉语+泰语 e-Tandem 课程可行性分析： 以南京工业大学浦江学院泰语专业为例³

卢鑫晖⁴、刘艳⁵、陆蓓⁶、康浩宇⁷

中国 江苏南京 南京工业大学浦江学院外国语学院 211222

邮箱 111948@njpji.cn 电话: +86 13285050395

收稿日期 2022. 10. 21 修回日期 2023. 2. 1 接收日期 2023. 3. 7

摘要

本文以应用型本科院校南京工业大学浦江学院为例分析泰语专业开设汉语+泰语 e-Tandem 课程可行性。首先, 对在中国尚未广泛流行的 Tandem 学习法理论背景及其类型进行梳理, 说明其应用于外语教学的有效性。基于该学习法的有效性, 结合现阶段泰语专业建设与发展过程中面临的问题, 讨论与合作院校泰国正大管理学院商务汉语专业或通识教育部门中文板块共同合作开设汉语+泰语 e-Tandem 课程的必要性。其次, 从专业办学定位、人才培养方案实践类课程设置、国际交流合作、线上学习平台保障、专业学生支持度等对开设汉语+泰语 e-Tandem 课程的可行性进行论证。

关键词: 汉语+泰语 e-Tandem 课程、课程开设、可行性

一、引言

位于中国江苏的南京工业大学浦江学院泰语专业秉持工作本位 (Work-based Education) 的办学模式, 着眼于社会与业界现实需求, 以强化学生专业知识和实践能力的双向融合为目标培养应用型人才。泰语专业不仅要求学生掌握泰语语言交际能力, 还注重学生跨文化沟通能力、解决问题能力和判断能力的培养, 使学生能够更好地适应工作岗位需求和快速发展的信息化社会。然而, 传统外语教学在所谓教学法框架下, 一直以来侧重强调教师的教学方法, 而对学生的学习过程和学习方法不免有些疏忽, 忽略实践能力的培养, 无法激发学生参与、探究和参与的积极性。在国与国之间交流频繁、信息与技术突飞猛进的社会里, 学生所需要学习的内容不断扩张, 学习方法也需要不断改进, 教学系统也要适应这一客观现实。基于此, 泰语专业不断探索课堂教学改革, 希望尽可能将课堂教学从教师“教”向学生“学”进行转变。

其次, 在新冠肺炎疫情常态化背景下, 中国各大高校贯彻执行中国教育部“停课不停学”的精神, 坚持将做好疫情防控放在首位, 组织教师展开线上授课, 线上授课亦成为适应当下的主流授课模式之一。虽然在一定程度上能提高学生学习自主性, 但

³南京工业大学浦江学院教学改革项目“基于翻转课堂与互助学习法构建泰语语法教学新模式”, 项目编号: 2022J017Y。

⁴卢鑫晖, 男, 硕士, 南京工业大学浦江学院外国语学院助教, 主要研究方向为认知语义学、泰语教学。

⁵刘艳, 女, 硕士, 南京工业大学浦江学院外国语学院助教, 主要研究方向为泰国文化、泰语教学。

⁶陆蓓, 女, 硕士, 南京工业大学浦江学院外国语学院讲师, 主要研究方向为日语笔译。

⁷Khumsat Teavakorn, 男, 博士, 南京工业大学浦江学院外国语学院讲师, 主要研究方向为泰国民俗学。

是其缺点更加突出，比如教师与学生之间互动性的减少、教师对线上授课模式不熟悉、对学生作业反馈不足以及授课质量管理欠缺等方面的问题逐渐在消磨学生的积极性。泰语专业线上教学的开展同样遇到上述问题，特别是教师与学生之间的互动性的减少的问题尤其突出，达不到预期的教学效果，学生学习的积极性也明显降低。因此，在新冠肺炎疫情常态化下，采用哪种方式开展线上教学，保障教学质量，维持与线下教学具有同等效果的互动性，也是当前泰语专业着重探究的问题。

另一方面，自 2019 年泰语专业设置以来，便与泰国正大管理学院签订了学术合作协议，并在泰国正大集团 CP all 有限公司的资助下，采取三年国内语言学习，一年全员赴泰留学实习的“3+1”人才培养模式，旨在依托其强大的师资背景、先进的教学理念、纯熟的中泰双语教学经验和丰富的教学资源，全面提高学生听、说、读、写等方面的语言运用能力。但是，由于疫情肆虐，泰语专业暂时停止了赴泰交换项目，无法接触纯泰语环境下的语言学习、缺少泰语本土化训练的学生将来必定会遇到语言沟通困难、文化理解有限等方面的问题。

泰语专业面对现阶段存在的种种问题，特别是上述的三点问题，认为引入新的外语教学方式尤为重要。而 Tandem 学习法恰当好处的弥补了上述问题，该学习法以学生为主导的自主性为基础，同时包含了互惠性原则以弥补教师和学生之间的互动不足，亦可以通过线上手段，弥补当前新冠疫情常态化下线上教学和无法前往目标语言国家学习的问题，不仅能够提高自身的语言交流能力，而且还可以锻炼自主学习能力、跨文化沟通能力以及解决问题的实践能力等。本文将对中国尚未广泛流行的 Tandem 学习法理论背景及其类型进行梳理，说明其应用于外语教学的有效性。基于该学习法的有效性，结合现阶段泰语专业建设与发展过程中面临的问题，讨论开设汉语+泰语 e-Tandem 课程的必要性，并论证其可行性。

二、 Tandem 学习法的理论背景

(一) Tandem 学习法的定义

Tandem 学习法 (Tandem Language Learning) 在 20 世纪 80 年代由实施多元化语言政策的欧盟开发，并逐渐应用于外语教育体系中。Tandem 源于德语，指两人一起骑的自行车或双人自行车 (Tandem bicycle)，如同两人合作骑一辆自行车一样，两个使用不同母语的外语学习者以一比一成对的形式，相互交替主导权，协同合作学习对方的母语，或者了解语言伙伴的民族文化，同时将自己的母语或者民族文化教给对方，是一种以学习者为主体，建立在跨文化学习和伙伴关系基础上，强调自主性的外语学习方式。

将 Tandem 学习法应用到外语教学课堂时学习者必须具备四个条件 (Ha, Su-guen, 2002)。第一、只有使用不同母语的两个人外语学习者可以参加基于该学习法的外语教学课堂；第二、两个外语学习者必须都愿意学习对方的母语和民族文化；第三、两个外语学习者本着相互性原则帮助对方学习目标语言；第四、两个外语学习者必须具备一定的自主学习能力。以 Tandem 学习法为基础开展外语教学，第一个与第二个条件是学生必须要具备的基本条件，是开展教学活动的前提，而第三个和第四个条件则是决定是否

够达成预期教学效果的必备条件。因此，相互性（reciprocity）原则与自主性（autonomy）原则是开展 Tandem 课程重要原则，两个学习伙伴在学习过程中遵守上述两项原则才能使 Tandem 学习法发挥到高水平和高效率。Brammers（2005：10-15）提到，Tandem 学习法是一种合作关系，所有学习伙伴都可以作为学生从对方身上学到的能力与技术，同时双方又可以作为教师为对方提供必要的帮助，成功的 Tandem 学习都是建立在伙伴之间的相互依赖和相互支持的基础上，因此两个学习伙伴为达到共同的学习目标必须尽可能地为对方做出更多的贡献，从而得到满意效果，即相互性原则。而自主性原则强调所有学习伙伴必须对自己的学习负责，计划好自己在什么时间学，采用什么样的方式学，学什么内容等，同时也要决定从学习伙伴那里得到什么样的帮助。基于上述条件和原则将 Tandem 学习法应用于外语教学活动将提高学习者的语言交流能力、增加对语言伙伴民族文化的理解，锻炼自主学习能力、跨文化交际能力以及解决问题的实践能力等。

（二）Tandem 学习法的类型

将 Tandem 学习法应用于外语教学可以根据线下和线上这一空间概念进行分类。线下 Tandem 指两个学习伙伴有规律的定期到达指定现场面对面的展开交流并以继续提高语言和文化知识为目标而学习的方式，这也是传统意义上 Tandem 学习法。Jin, Kwang-Ho（2010）、Li, Ji-lian（2011）、Lee, Hyo-houng（2011）等研究 Tandem 学习法在对外汉语教学中应用情况，Hiranaka et al.（2011）、Seo, Sang-beom（2011）、Hwang, Gwi-yeon（2013）等关于 Tandem 学习法在日语、俄语以及越南语等语言教学中的应用方式研究等都旨在证明 Tandem 学习法的外语教学实践中成效，突出其优势。随着科技的进步，特别是网络技术的飞速发展，传统意义上 Tandem 也发生了改变，Brammers&Calvert（2005:29）提出 e-Tandem，即在线 Tandem 或远程 Tandem 的概念，指通过线上手段，比如电子邮件、网上聊天等方式进行的非面对面交流的方式，使无法直接到达现场或者身处其他不同国家的外语学习者能够摆脱空间的制约，相互学习对方的语言。以 e-tandem 学习法为基础的外语教学摆脱了时间和空间的局限，不亚于线下教学同样能获得理想的学习效果，Ha. Su-guen et al.（2017）通过研究确认了 e-tandem 学习法可以成为外语教学和学习方法的可能性，旨在运用该学习法建立自主外语学习体系。

另外，Tandem 学习法应用于外语教学还可以根据课程性质分类（Ha. Su-guen, 2008），分为课堂 Tandem 和非课堂 Tandem。课堂 Tandem 指将 Tandem 学习法作为一个独立课程安排到人才培养方案课程计划中进行运营，学生选修该课程并完成规定教学活动后获得相应的学分。以独立课程的形式运用 Tandem 学习法已经在包括德国、英国、法国和西班牙等欧洲国家广泛流行，具有代表性的大学是德国波鸿鲁尔大学（Ruhr Universität Bochum），成立 International Tandem Network 并开始为欧洲语言交换项目提供网络服务，同时在理论与实践上对语言交换项目给予指导，还与西班牙某所大学签订合作协议共同建设“德语-西班牙语”Tandem 课程，并取得较好的反响。另外，非课堂 Tandem 指学习者在课外的时间非正式地自己需求学习伙伴，通过 Tandem 伙伴的合作自主地学习外语，与人才培养方案课程计划无关。

综上所述，Tandem 学习法应用于外语教学是具有一定的有效性的。该学习法不仅能

培养语言学习者的语言交流能力，增强学习者的文化意识并培养其跨文化交际能力，同时还能促进学习者自主学习能力的提高，提高学习伙伴之间的团队协作，激发学生学习、探究和参与的积极性，培养学生跨文化交际能力、解决问题能力、判断能力等，其摆脱了传统的教学方法，就强调学生自主性学习这一点来看，该方法是符合当前课堂教学改革趋势的。本文认为上述已有研究成果可为南京工业大学浦江学院泰语专业与合作院校泰国正大管理学院商务汉语专业或通识教育部门中文板块共同合作开设汉语+泰语 e-Tandem 课程提供了清晰明确的思路和理论基础。

三、开设汉语-泰语 e-Tandem 课程的必要性

在中国各大高校不断深化课堂教学改革的大背景下，本文将结合现阶段南京工业大学浦江学院泰语专业建设与发展过程中面临的问题，讨论与合作院校泰国正大管理学院商务汉语专业或通识教育部门中文板块共同合作开设汉语+泰语 e-Tandem 课程的必要性。

（一）“互联网+”背景下泰语专业课堂教学改革

“十二五”⁸以来，教育信息化已经上升为中国的国家战略。中国教育部《教育信息化十年发展规划（2011-2020 年）》指出要以教育信息化带动教育现代化。进入“十三五”⁹时期，中国教育信息化教育全面深化发展，国务院印发《国家教育事业发展“十三五”规划》，提出综合利用互联网、大数据、人工智能和虚拟现实技术提升教学水平，探索未来教育教学新模式，利用大数据技术开展对教育教学活动和学生行为数据的收集、分析和反馈。如何将现代信息化科学技术与优质的互联网资源有效衔接，进而融合于外语教学中，成为外语教学改革以及构建多元化教学课堂的重点。基于此，泰语专业必须创建“互联网+泰语教学”新平台，依托信息技术营造信息化教学环境，促进教学理念、教学模式和教学内容改革，推进信息技术在日常教学中的深入、广泛应用，实现教学内容的数字化、教学方式的数字化，能够真正促进教育理念的变革，使学生成为学习的主体，为培养应用型中泰双语高级人才做贡献。

当前，泰语专业不断深入课堂教学改革，鼓励教师以超星学习通为载体构建混合式教学模式，但仍然无法摆脱单一、封闭的传统课堂教学形态，信息技术多被用于投影播放技术、课前资料收集以及课件播放等，教师依旧将其定位为辅助教学手段。融合 MOOC、微课、云课堂、在线直播等远程教育平台创建基于 Tandem 学习法的“互联网+泰语教学”新平台将地改善了传统灌输式的教学模式的弊端，师生角色发生实质性的转变，让学生由过去依赖于书本和课堂讲解，向利用资源优势自主创新的研究性学习方式转变。

（二）促进以学生为中心的课堂教学模式转变

南京工业大学浦江学院始终坚持“工作本位”的办学模式，秉持“善学习、会思考、能工作、懂文化、明是非、有担当”的人才培养目标，着眼于社会与业界现实需求，激发学生学习、探究和参与的积极性，培养适应能力强、实干精神强、主动意识强的应用型人才。课堂教学则是培养应用型人才的关键环节，课堂教学的质量将直接影响应用型人才培养的水平。泰语专业课堂教学一直以来侧重强调教师的教学方法，而对学生的

⁸ “十二五”指中华人民共和国国民经济和社会发展第十二个五年规划纲要。

⁹ “十三五”指中华人民共和国国民经济和社会发展第十三个五年规划纲要。

学习过程和学习方法不免有些疏忽，忽略实践能力的培养，无法激发学生参与、探究和参与的积极性，这一点明显与我校办学理念背道而驰。鼓励学生改变学习方式，发展学生的自主学习能力，引导学生从“被动学习”向“主动学习”的转变，推进以“教师”为中心的传统课堂向以“学生”为中心的高效课堂转化是完善泰语专业课堂教学的一剂良方，也是课堂教学改革的必然趋势。

依循中国不断深化课堂教学改革的趋势，泰语专业必须以“立德树人”为根本，紧密围绕课程教学，系统布局、科学探索、积极实践，全面凸显以“学”为中心的教學理念，改变传统“教师”为主体的讲授式课堂教学模式，注重以学生为中心，发挥学生的主体地位，培养学生学习的自主性和独立性，通过积极引入新的教学方式，激发学生学习外语的热情和积极性，锻炼学生协同合作和解决实际问题的实践能力，以此来达到语言学习最终目的，获得语言交际能力，积极探讨构建以学生为中心的课程教学改革与创新机制。

（三）新冠肺炎疫情常态化下线上教学和国际交流困境

新冠肺炎疫情常态化背景下，中国各地认真贯彻执行中国教育部“停课不停学”的精神，坚持将做好疫情防控放在首位，组织教师实施线上授课，线上授课亦成为适应当下的主流授课模式之一。虽然线上教学在一定程度上能提高学生学习自主性，但是其缺点更加突出，比如教师与学生之间互动性的减少、教师对线上授课模式不熟悉、对学生作业反馈不足以及授课质量管理欠缺等方面的问题逐渐在消磨学生的积极性。泰语专业实施线上教学同样遭遇类似的问题，特别是师生之间的互动性减少问题尤其明显，达不到预期的教学效果，学生学习的积极性也明显降低。因此，在新冠肺炎常态化下，以何种方式开展线上教学，保障教学质量，也是当前泰语专业着重探究的问题。

学习外语最高效的方式是将外语学习者至于可以使用目标语言的进行交际的语言环境。虽然，泰语专业配备了经验丰富的泰籍教师，但想让大多数学生与外教一对一进行沟通交流在实际教学中是比较困难的。因此，南京工业大学浦江学院与泰国正大管理学院签订学术交流合作协议，组织泰语专业大三的学生前往泰国参加为其一年的留学项目，旨在依靠正大管理学院提供纯泰语语言环境，提高学生听、说、读、写等方面的语言交际能力。但由于疫情肆虐，泰语专业暂停学生赴正大管理学院留学项目，无法接触纯泰语环境下的语言学习、缺少泰语本土化训练的学生将来必定会遇到语言沟通困难、文化理解有限等方面的困难。如何在无法前往泰国接受纯泰语环境本土化训练的情况下，为学生创造语言环境，帮助学生达到预期的语言训练效果，也是泰语专业现阶段迫切需要解决的一个问题。开设汉语+泰语 e-Tandem 课程是给学生创造接触目标语言环境的一种途径，还可以消除学生前往泰国费用方面的负担。

（四）汉语+泰语 e-Tandem 课程的发展趋势

早在 20 世纪 80 年代下半期，Tandem 学习法便开始在欧洲推广，并逐渐应用于外语教育体系中，如波鸿鲁尔大学、波鸿大学、莱比锡大学等都有应用 Tandem 学习法帮助学生开展外语学习，并开设专门的相关机构。此外，也有一些社会机构，如

Euro-Tandem-Tour 2002、Tandem Agency 等，这些机构为学习者介绍学习伙伴，并且为他们如何更好地使用 Tandem 法提供咨询与辅导。然而，这些研究的范围主要局限在欧洲语言中，与非欧洲语言进行的合作项目并不常见。至于亚洲国家，最早将该学习法融入课堂教学的是韩国，韩国于 2007 年便开始启动 Tandem 学习法在外语教学领域中的应用研究和探讨，特别是釜山外国语大学利用在校留学生资源和与目标语言国家高校之间的合作关系相继在专业开设了“目标语言+韩语 Tandem 课程”，并在实践教学中取得满意效果，越来越多的师生群体开始关注和接受该学习法。基于中泰两国在政治、经济、文化等方面的友好关系，为 Tandem 学习法积累了大量的目标语言群体，加上疫情常态化现状，Tandem 学习法走入中泰语言文化课堂已成为必然趋势。

南京工业大学浦江学院泰语专业面临现阶段存在的诸多问题，认为引入 Tandem 学习法尤为重要。Tandem 学习法恰当好处的弥补了这一不足，该学习法以学生为主导的自主性为基础，同时包含了互惠性原则以弥补教师和学生之间的互动不足，亦可以通过依托信息技术营造信息化教学环境，弥补当前新冠疫情常态化下线上教学和无法前往目标语言国家学习的问题，不仅能够提高自身的语言交流能力，而且还可以锻炼自主学习能力、跨文化交际能力以及解决问题的实践能力等。基于此，南京工业大学浦江学院依托泰国正大管理学院商务汉语专业或通识教育部门中文板块商讨合作开设汉语+泰语 e-Tandem 课程是有必要的。

四、开设汉语-泰语 e-Tandem 课程开展的可行性

为了让学生更好掌握泰语或了解泰国文化，强化学生的自主学习能力，提升教育教学质量，泰语专业全面推进课堂教学改革势在必行，必须探索既符合当前现状，又能调动学生自主性、积极性的改革路线。泰语专业将依靠“互联网+”时代信息化科学技术发展提供的良机以及正大管理学院商务汉语专业或通识教育部门中文板块得天独厚的人力资源，引入 Tandem 学习法，邀请泰国正大管理学院的教师共同合作开设汉语+泰语 e-Tandem 课程，旨在实现教学方式与内容的数字化的同时，提高学生的泰语语言技能，将足不出户实施跨文化交际和跨文化学习变为可能，并能深化两校之间的国际交流合作关系，起到互惠互利的作用，减少疫情常态化下两校人员互相往来带来的感染危险和经济负担。为了证明该课堂教学改革路线实施可行性，本文将从该课程是否符合专业办学定位、是否可以作为一门课程融入专业人才培养方案课程计划安排、国际交流合作、学习平台设置等方面展开论证。

（一）符合泰语专业办学定位

南京工业大学浦江学院始终以培养应用型人才为目标，坚持“工作本位”的办学理念，着眼于社会与业界现实需求，强调学生的专业知识和专业技能双向融合，着重于培养学生的实践能力。泰语专业以提升学生就业竞争力和深造可持续性为目标，将立足于我校“工作本位”办学理念及“善学习、会思考、明是非、懂文化、明是非、有担当”的“六维”人才培养目标，以培养应用型中泰双语高级人才为宗旨，旨在构建具有专业特色的实践教学体系，以此来促进培养学生快速适应岗位需求的能力。

以 Tandem 学习法为基础构建外语教学课堂极其注重两个具有不同目标语言学习者之间自主性学习交流，需要学习伙伴提前根据指定的主题自行准备与主题相关学习材料和内容来共同合作辅助教学开展，尤其强调自主性实践能力的培养，以此来实现学习伙伴之间需要共同达成学习目标，确保高质量的教学效果。基于此，本文认为与泰国正大管理学院共同合作开设汉语+泰语 e-Tandem 课程与泰语专业办学理念相向而行、不谋而合，泰语专业旨在通过该课程的建设与开展来强化专业学生的泰语运用能力，满足工作所需听、说、读、写、译等方面语言交流技能。

(二) 助推国际交流合作共破疫情难关

泰国正大管理学院作为泰语专业的合作院校，与我校办学定位一致，一贯秉承“工作本位”办学理念，始终坚持以发展专业技能和经验兼具的毕业生为培养目标，要求在校本科生每个学期都必须进行为期三个月的带薪实习工作，也是该校最独特的办学模式，旨在让学生既能灵活运用所学的专业知识培养实践能力，体验真实的社会工作环境。该校现阶段与我校泰语专业面临同样的问题，即疫情期间，商务汉语专业或通识教育部门中文板块的学生无法前往中国指定合作高校交换留学，缺少汉语本土化训练的泰国学生无法在听、说、读、写、译等方面纯汉语语言环境下开展的语言交流技能培养。因此，我校泰语专业协同泰国正大管理学院共同合作开设汉语+泰语 e-Tandem 课程不仅能为汉语学习者提供更多的目标语言沟通机会，还能促进两校之间深化合作，具有可行性。

(三) 人才培养方案集中实践环节

现阶段，泰语专业人才培养方案集中实践环节模块课程有 5 门，总学分为 16 分，具体课程安排如下（表 1）：

表 1 泰语专业人才培养方案集中实践环节模块课程安排

课程名称	学分	学时	修读要求	考核类型
军事训练	2	4 周	必修	考查
工作认知实习	1	2 周	必修	考查
就业实习	2	4 周	必修	考查
毕业设计（论文）	8	16 周	必修	考查
短文写作（二）	3	6 周	必修	考查

如表 1 所示，可以看出泰语专业建设初期并未开设泰语语言交际能力培养实践课程，在泰语听、说、读、写等语言交际能力实践培养方面尚属于空白阶段，倘若泰语专业与开设汉语+泰语 e-Tandem 课程将弥补这一空白，将构建具有本专业特色的实践教学体系，促进学生的专业知识和实践能力双向融合。因此，调整人才培养方案，将汉语+泰语 e-Tandem 课程加入集中实践环节某个板块，给予学生学分，将强化专业学生的泰语运用能力，激发学生探究和参与的积极性。基于此，本文初步将汉语+泰语 e-Tandem 课程根据语言技能和语言等级进行分类，具体如表 2 所示。：

表 2 汉语+泰语 e-Tandem 课程加入集中实践环节板块课程安排

课程名称	学 分	学时	年级/学期	修读 要求	考核 类型
《汉语+泰语 e-Tandem 课程-听说技能 A》	1	16 学时	大一下学期	必修	考查
《汉语+泰语 e-Tandem 课程-读写技能 A》	1	16 学时	大一下学期	必修	考查
《汉语+泰语 e-Tandem 课程-听说技能 B》	1	16 学时	大二下学期	必修	考查
《汉语+泰语 e-Tandem 课程-读写技能 B》	1	16 学时	大二下学期	必修	考查
《汉语+泰语 e-Tandem 课程-听说技能 C》	1	16 学时	大三下学期	必修	考查
《汉语+泰语 e-Tandem 课程-读写技能 C》	1	16 学时	大三下学期	必修	考查

如表 2 所示，本文将汉语+泰语 e-Tandem 课程按照听、说与读、写等语言技能进行分类，旨在开设《汉语+泰语 e-Tandem 课程-听说技能板块》和《汉语+泰语 e-Tandem 课程-读写技能板块》，并根据年级分成 A、B 和 C 三个等级，将课程于每年级的第二学期开设，总计 6 学分，共 96 学时。将上述课程作为人才培养计划课程中《泰语发音与对话实践》、《泰语会话》、《泰语写作》、《泰语听力》和《泰语阅读》的辅助实践课程具有可行性。

(四) 结合学习平台创设混合式教学

目前，海内外有很多学习平台可以应用于外语课堂教学，如智慧树、雨课堂、超星学习通、超星下的 SPOC 平台等，此外，还有钉钉会议、腾讯会议、zoom、Microsoft Teams 等可以进行双向视频课程的在线课堂或在线直播软件可用来支撑两校共同开展汉语+泰语 e-Tandem 课程，为线上课程的顺利开展提供技术设备保障。合作开展该课程的两校师生通过协商可以选择一款适合两校的平台使用，以此来实现了资源获取便捷化、共享化、学生学习个性化，课程教学动态化、理论实践一体化。只要在电脑或者手机上下载一个学习平台，由两校教师合作创建班级，选课学生扫描二维码即可进入班级，两校教师共同参与在平台上管理自己的班级，多种互动方式提高了学生学习兴趣。

另外，Tandem 学习法强调自主性原则，需要选课学生在线下根据教师指定主题提前准备学习资料和学习内容。因此，该课程还需要将线上与线下两种教学组织形式有机结合，创设混合式教学。混合式教学是网络在线学习和传统见面课堂教学的相互结合与补充，是两种及以上教学形式的混合。泰语专业可以引入翻转课堂（Flipped Classroom），构建“翻转课堂+e-Tandem”模式线上线下混合教学模式，如图 1 所示。

图 1 “翻转课堂+e-Tandem”模式线上线下混合教学模式

传统的教学活动由“预习→上课→复习”三部分组成，教师将核心任务置于上课，即实际意义上的课堂教学。而该模式从另一种角度出发，设想将“预习→上课→复习”融合成为一个完成的课堂教学活动，以学生参与教学活动的先后为基准，分为“课前→课上→课后”三个阶段，上述三个阶段均作为课堂教学的不可分割的一部分。除了传统的课上活动外，教师必须介入课前和课后教学活动，在不影响学生自主开展学习活动的前提下，有意义地干预整个教学活动，发挥辅助性的作用。首先，将翻转课堂运用于课前阶段，学生在课前观看教师提前录制的讲解视频或者提前准备的学习资料，通过自主学习提前学习设定好的目标知识，教师不占用课上时间来讲解知识，课堂成为了师生之间和学生之间互动的场所，包括答疑解惑、合作探究、完成目标等，从而达到更好的教学效果。当然，教师可以通过线上问答等互动或学生反馈干预课前阶段，又或者学生之间组成交流小组自行解决问题。另外，课后与传统教学活动的复习略微存在着差异，复习一般是重新学习上课阶段学习的内容或者为了培养应用能力而完成习题练习。该模式中的课后阶段不是单纯地完成习题练习，而是实实在在地将所学语法知识应用于实际沟通。因此，采用 Tandem 学习法对课后阶段进行改革创新，确保学生在课后阶段中能够进行真实的交流体验而不是简单知识的重复学习，则有必要应用这种学习方法。

采用该类混合式教学，既不是要完全取代传统线下教学的模式，也不能改变和放弃传统的教学经验，只是顺应时代的发展，创设了一个全新的教育教学模式，具有可行性。

(五) 泰语专业学生支持度分析

表 3 泰语专业学生对汉语+泰语 e-Tandem 课程开设支持度统计表 (N=63)

	支持	不支持
人数 (人)	59	4
占比 (%)	93	7

如表 3 所示，泰语专业学生对汉语+泰语 e-Tandem 课程开设支持度统计中，93%的学生支持开设该课程，仅 7%的学生不支持开设。调查数据中可发现泰语专业学生对开设该类课程呼声很高，而少部分不支持开设该类课程的学生，主要是因为害怕与使用目标语言的母语者接触，还有极少数人认为现阶段课业繁重，觉得没必要再增设其他形式的课程等等。而支持汉语+泰语 e-Tandem 课程开设的学生则有不同的看法，如表 3 所示。

表 4 泰语专业学生支持汉语+泰语 e-Tandem 课程开设原因表 (N=63)

支持汉语+泰语 e-Tandem 课程开设原因	人数	占比
现阶段泰语专业课堂教学方式单一，还是以教师讲授为主，缺少师生互动，特别是疫情期间开展线上授课尤其问题明显。	58	92%
泰语专业只有配备一名外籍教师，没办法顾全所有学生，课上分配给每一位学生的练习时间较少。	36	57%
与泰国人实际交流的机会很少，无法真实的判断自己泰语掌握能力。	56	88%

疫情关系，无法前往泰国接触纯泰语环境。	52	83%
集中实践模块课程太少，无法将所学知识进行真正运用。	43	68%

从访谈及数理统计的形式，针对泰语专业学生支持汉语+泰语 e-Tandem 课程开设原因进行整理。从表 4 中可以看出，课堂教学方式单一，疫情期间线上授课师生互动性少、没有机会和泰国人接触以及疫情原因无法前往泰国占比最高，达到 92%、88%和 83%，紧接着是外籍教师配备以及实践课程开设较少等原因，分别占到 57%和 68%。从学生支持度和支持原因可以看出汉语+泰语 e-Tandem 课程开设能够满足泰语专业大部分学生的意愿和需求，也可以证明该课程开设的可行性。

总体来说，南京工业大学浦江学院泰语专业开设汉语+泰语 e-tandem 课程是可行的。

五、总结

南京工业大学浦江学院泰语专业一贯秉承我校“工作本位”办学理念，始终以培养应用型中泰双语高级人才为目标，不断尝试构建具有本专业特色的实践教学体系，旨在强化强化学生专业知识和实践能力双向融合，培养岗位所需的听、说、读、写、译等方面的语言交际能力、跨文化交际能力、解决问题能力以及判断能力。但是，泰语专业在这一过程中，过渡强调教师的教学方法、忽略学生学习过程和学习方法、不重视实践能力培养等问题逐步凸显，加之疫情常态化下开展在线上教学过程中教师与学生缺乏互动性的问题以及学生无法前往泰国进行泰语本土化训练等种种问题，引入新的外语教学方式极其迫切。

Tandem 学习法恰好符合现阶段的需求，该学习法强调以学生主导为核心，将教师作为促进两个不同母语的学习者进行交流的辅助媒介，并可以利用多种线上手段开展，突显线上外语教学的优点，同时包含了互惠性原则以弥补教师和学生之间的互动不足，并通过与泰语母语使用者协同合作相互学习对方的母语来实现泰语本土化训练，对于提高本专业学生的泰语语言表达能力是一个很好的机会，是为泰语专业学生创造纯泰语环境的另一种途径。基于 Tandem 学习法的线上泰语课堂开展有利于弥补现阶段泰语专业面临的种种问题。

本文从中国不断深化课堂教学改革的大背景下讨论了与合作院校泰国正大管理学院商务汉语专业或通识教育部门中文板块共同合作开设汉语+泰语 e-Tandem 课程的必要性。并从专业办学定位、国际合作、人才培养方案实践课程安排、学习平台保障、学生支持度等对开设汉语+泰语 e-Tandem 课程的可行性进行论证，旨在开设《汉语+泰语 e-Tandem 课程-听说技能板块》和《汉语+泰语 e-Tandem 课程-读写技能板块》等学分课程，以此来强化专业学生的泰语运用能力，激发学生探究和参与的积极性。本文认为该研究可以为除了泰语之外的其他语言教学提供新思路，以及能够在一定程度上丰富现有的理论研究，为其他外语教学提供一定的理论参考。今后，将继续深入该理论的研究，并针对具体课程运营方式展开研究，为泰语专业与正大管理学院共同开设该课程做好理论铺垫。

参考文献:

- Brammers, H. (2005). Autonomes Sprachenlernen im Tandem: Entwicklung eines Konzepts. [Autonomous Language Learning in Tandem: Development of a Concept], In: H. BRAMMERTS, K. KLEPPIN (Eds.), *Selbstgesteuertes Sprachenlernen im Tandem* (pp.9-16). Tübingen (In German.)
- Brammers, H. & Calvert, M. (2005). Lernen durch Kommunizieren im Tandem. [Learning Through Communication in Tandem], In: H. BRAMMERTS, K. KLEPPIN (Eds.), *Selbstgesteuertes Sprachenlernen im Tandem* (pp.27-38). Tübingen (In German.)
- Ha, S.G. (2002). Deutschlernen per Tandem-Lernmethode in Korea in der Sprachkombination Deutsch-Koreabush [Learning German Using the Tandem Learning Method in Korea in the Language Combination German- Korea]. *Deutsh als Fremdsprache in Korea*, 10, 97-117. (In German)
- Ha, S.G. (2008). Fremdsprachenlernen im Tandem in Korea [Foreign Language Learning in Tandem in Korea]. *DaF in Korea*, 23(2), 5-25. (In German)
- Ha, S.G., Jin, K.H., Lee, H.Y. & Lee, G.H. (2017). Implementation of a self-directed learning system based on mobile SNS-tandem for foreign language. *Multimedia-Assisted Language Learning*, 20(2), 14-139. (In Korean)
- Hiranaka, Y., Jung, G.Y. & Na, Y.J. (2011). Japanese-Korean Tandem Class Practice and Results. *Korea Journal of Japanese Education*, 21, 81-96. (In Korean)
- Hwang, G.Y. (2013). An applicable method for a class by learning Vietnamese-Korean in Tandem. *Southeast Asia Journal*, 23(2), 97-120. (In Korean)
- Jin, K.H. (2010) . A study of Korean - Chinese language Tandem. *China Study in Korea*, 36, 31-48. (In Chinese)
- Li, J.L. (2011). A study about Chinese learner's Tandem learning capability using Tandem--on learner's characteristic factor. *China Study in Korea*, 39, 1-28. (In Chinese)
- Lee, H.H. (2011). Chinese education using Tandem learning method - focused on case studies. *Korea Journal of Chinese Linguistics*, 35, 523-544. (In Chinese)
- Seo, S.B. (2011). A study on Tandem learning of Korean and Russian languages. *Korea Journal of Russian Literature Research*, 36, 363-385. (In Korean)

An Overview of the Development of Chinese Language Proficiency Test in Thai University Entrance Examination

Yujing Liang

College of Chinese Studies, Huachiew Chalermprakiet University,
Samut Prakarn 10540 Thailand
E-mail: liangyujing2017@qq.com

(received 26 May, 2023) (revised 5 August, 2023) (accepted 12 September, 2023)

Abstract

Based on conducting relevant information and data released by the official website of higher education institutions in Thailand, the National Institute of Educational Testing Service (NIETS) and the Thai University Central Admission System (TCAS), this article presents a comprehensive review of the development of the Chinese Language Proficiency Test (CLPE) in Thailand. Influenced by the reforms in the national examination system, the CLPE has gone through the phase of Entrance Examination from 1998 to 2005, the phase of A-Net from 2006 to 2008, and the phase of PAT 7.4 from 2009 to 2022 chronologically. According to the numbers of the students who has taken the CLPE over the past years, it has always had a large candidate base. In the light of different universities' admission statistics in recent years, the CLPE has obvious advantages compared with other second foreign languages tests. It has been valued and affirmed by quite some universities and majors that related to humanities and sciences in Thailand. However, it is crucial to acknowledge that the test content differs from high school Chinese language teaching, with overall difficulty levels surpassing the actual language proficiency of many candidates, resulting in consistently low scores. Due to ongoing reforms in the Thai national examination system, starting from March 2023, the CLPE will enter its fourth phase of an applied-level examination, referred to as A-Level 87 Chi. The new version of the test paper will place greater emphasis on assessing candidates' practical Chinese language skills. This reform has the potential to drive the CLPE in Thailand towards an entirely new stage of development.

Keywords: Thai university entrance examination; Chinese language proficiency test; development overview

泰国中文高考发展综述

梁玉静¹

泰国华侨崇圣大学 中国学学院
邮箱: liangyujing2017@qq.com

收稿日期 2023. 5. 26 修回日期 2023. 8. 5 接收日期 2023. 9. 12

摘要

本文根据泰国教育研究院考试服务中心 The National Institute of Educational Testing Service (NIETS) 及泰国高等教育机构招生遴选官网 Thai University Central Admission System (TCAS) 公布的与中文高考相关的信息及数据, 纵向梳理了泰国中文高考的发展历程。受高考制度变革的影响, 泰国中文高考自 1998 年开考至今先后经历了 1998-2005 年的 Entrance 考试、2006-2008 年的 A-Net 考试、以及 2009 至 2022 年的 PAT 7.4 考试三个阶段。根据该考试历年的相关数据和近几年各高校的招生情况来看, 泰国中文高考一直具有较大的考生基数, 受到了诸多考生的关注和青睐; 其次, 中文在泰国第二外语科目高考中具有一定优势, 受到了泰国部分高校及人文类专业的重视和肯定; 但不容忽视的是, 该考试的内容与高中中文教学存在一定差异, 试卷整体难度超过了大部分考生真实的中文水平, 从而导致该考试大部分考生成绩长期偏低。受泰国高考制度改革的影响, 2023 年 3 月起, 泰国中文高考将进入 “A-Level 87 Chi 中文应用水平考试” 阶段。新版试卷将加强对考生中文应用知识的考查, 这一改革或将推动泰国中文高考至一个全新的发展阶段。

关键词: 泰国高考、中文高考、发展综述

一、引言

随着中国综合国力和国际地位的日益提升, 中文在世界范围的影响力也日益增加。在全球 “中文热” 不断升温的过程中, 许多国家将中文纳入了本国的国民教育体系和高考体系当中。据中国教育部统计 (Ministry of Education of the People's Republic of China, 2022), 截至 2021 年底, 全球有 180 多个国家和地区开展中文教育, 76 个国家和地区将中文纳入了各自的国民教育体系, 海外正在学习中文的学习者人数超 2500 万, 累计学习和使用中文的人数接近 2 亿。其中泰国于 1998 年将中文作为第二外语选考科目之一, 纳入了本国的全国统一高考中, 自此中文成为了泰国选拔和培育高等人才的因素之一, 也成为了诸多泰国学子考取大学的助力器 (Zhang, 2009)。

泰国高考制度变革速度较快, 且周期较短。1961 年以前, 泰国各高校基本上实行自主招生。1961-1999 年, 泰国高考制度经历了高校自主招生、高校联合考试与全国统一考

¹ Liang Yujing, Female (1991-), Doctoral candidate of Huachiew Chalermprakiet University.

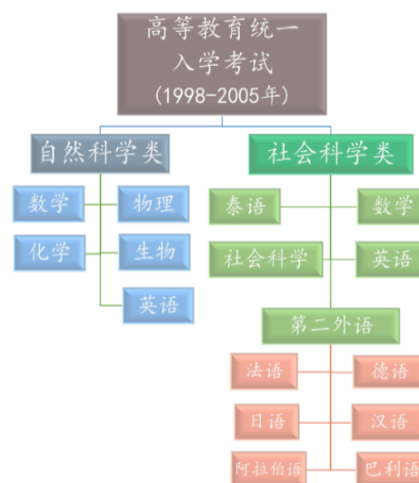
试 Higher Education Entrance Examination (简称 Entrance 1) 并存, 并逐步向全国统一考试过渡 (Kitcharern, 2019); 2000-2005 年, 该制度进入了 Entrance 2 阶段。2006-2009 年, 泰国开始实施 Central University Admission System (简称 Admission 1), 2010-2017 年该制度进入 Admission 2 阶段 (Guo & Lu, 2018)。自 2018 年起, 泰国又实施了全新的 Thai University Central Admission System (简称 TCAS), 并沿用至今。

二、泰国中文高考的发展历程

(一) 1998-2005 年: Entrance 高考制度阶段的中文高考

从 1998 年至 2005 年, 泰国的高考制度为高等教育统一入学制度 (Higher Education Entrance Examination, 简称 Entrance), 各大院校在招生时主要依据考生的高考成绩 (90%) 和高中平时成绩 (10%) (The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2005)。1998 年至 2002 年, 全国统一入学考试由大学事务部 (Ministry of University Affairs) 组织举办; 2003 年, 大学事务部更名为高等教育办公室 (The Office of the Higher Education Commission), 后于 2019 年更名为高等教育、科学、研究和创新部 (The Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2019)。在该阶段, 报考人文科学与社会科学类的考生需要参加的考试包括泰语、数学、社会科学、英语及第二外语, 中文为第二外语选考科目之一 (The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2005)。

图 1
中文科目在“高等教育统一入学考试”中的定位

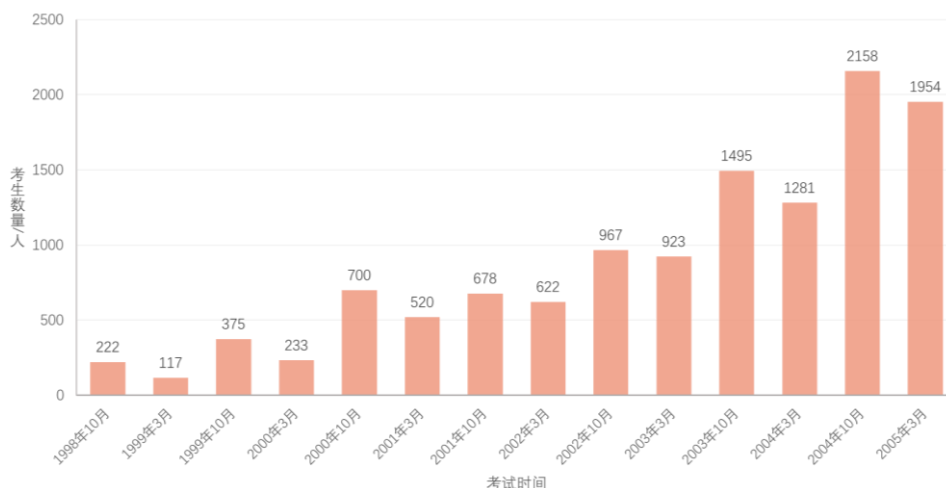

(信息来源: 泰国教育研究院考试服务中心 NIETS)

1998 年 10 月, 中文高考在泰国高考中首次亮相, 当时共有 222 人选考了中文科目 (Wei, 2012)。1999 年至 2005 年, 中文高考举行频次为每年两次, 具体时间一般为每年的 3 月和 10 月的中上旬。在此阶段考生可重复参加该考试, 考试成绩保留两年, 考生可选择最优成绩申请院校 (Wang, 2014)。在 2005 学年的第一次招生考试中 (实际考试时间为 2004 年 10 月 12 日), 共有 2158 人选考了中文科目 (The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2005), 该数字约是首次选考人数的 10 倍。

当时的中文高考试卷制定由高等教育委员会负责，试题主要由泰国若干所知名大学（如朱拉隆功大学、法政大学等）中文及其相关专业的教师联合编写（Zhang, 2009）。该试卷由 80 道客观性选择题构成，无听力部分，主要考查中文语音、词汇、语法等方面的知识，有简体和繁体两个版本可供考生选择，考试时长为 120 分钟（The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2009）。

图 2
1998-2005 年泰国参加中文高考的考生人数图

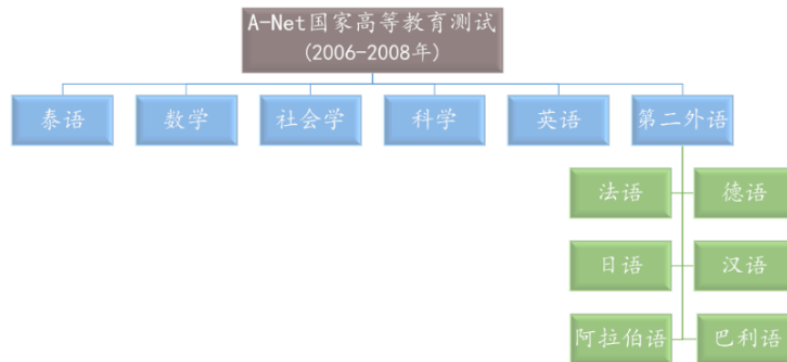
（信息来源：泰国朱拉隆功大学东方研究所中国研究中心：《泰国华文教育研究：高等教育》. 曼谷：朱拉隆功大学出版社，2008，第 26 页。）

（二）2006-2008 年：A-Net 国家高等教育测试中的中文高考

2006 年，泰国的高考制度由 Higher Education Entrance Examination 转变为入 Central University Admission System（以下简称 Admission），招生标准更加细化。在此阶段，各大院校在招生时需综合评定考生的 O-Net 国家基础教育测试成绩 (35%-70%)、A-Net 国家高等教育测试成绩 (0%-35%)、高中期间单科成绩的平均分 GPA (20%) 和高中期间所有成绩的平均分 GPAX (10%)。在此时期，中文高考属于 A-Net 国家高等教育测试中的第二外语选考科目之一。国家高等教育测试 A-NET。共有 6 个考试科目：泰语、数学、社会学、科学、英语、第二外语（法语、德语、日语、中文、阿拉伯语、巴利语）（The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2008）。

图 3

中文科目在“A-NET 国家高等教育测试”中的定位

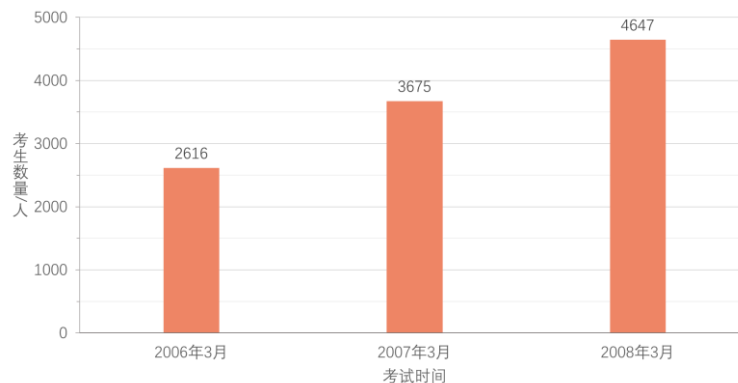

(信息来源：泰国教育研究院考试服务中心 NIETS)

在此阶段，中文高考每年举行一次，具体时间为每年 3 月中上旬，学生在高中期间可重复参加该考试，考试成绩保留两年，考生可选最优成绩申请院校。2006 至 2008 年，泰国中文高考的考生人数分别为 2616、3675 和 4647(The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2008)。

图 4

2006-2008 年泰国参加中文高考的考生人数图

(信息来源：泰国朱拉隆功大学东方研究所中国研究中心：《泰国华文教育学研究：高等教育》. 曼谷：朱拉隆功大学出版社，2008，第 26 页。)

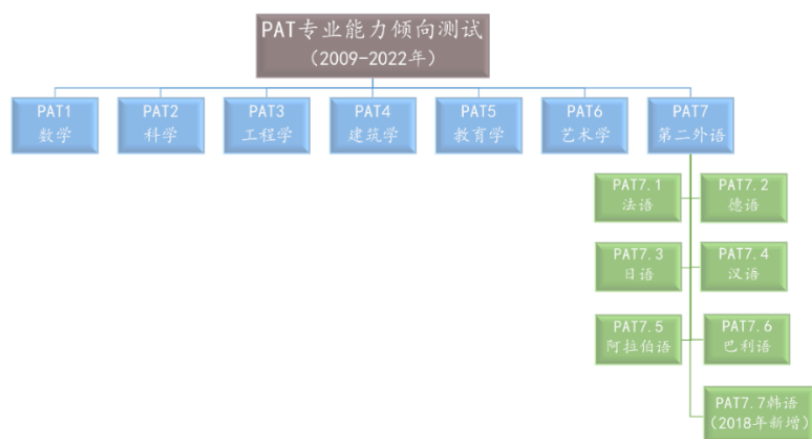
(三) 2009-2022 年：PAT 7.4 中文专业能力倾向测试

2009 年至 2010 年，泰国高考制度逐渐由 Admission 1 阶段过渡到 Admission 2 阶段。2009 年，泰国教育研究院考试服务中心 (The National Institute of Education Testing Service, 简称 NIETS) 推出了能力倾向测试 AT (Aptitude Test)，2010 年，该测试正式取代了此前的 A-NET 国家高等教育测试。能力倾向测试 AT (Aptitude Test) 分为 GAT 普通能力倾向测试 (General Aptitude Test, 权重为 10%-50%) 和 PAT 专业能力倾向测试 (Professional and Academic Aptitude Test, 权重为 0%-40%)。在此阶段，中文科目属于 PAT 专业能力倾向测试中的第二外语选考科目之一 (The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2010)。

专业能力倾向测试 PAT 是为了考查考生是否适合学习自己所报考的专业，该测试

共有 7 个科目，分别为 PAT1 数学、PAT2 科学、PAT3 工程学、PAT4 建筑学、PAT5 教育学、PAT6 艺术学、PAT 7 第二外语。考生可依据各院校和专业的招生要求自主选择考试科目，每科考试报名费用为 150 泰铢 (The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2009)。PAT 7 第二外语包括法语、德语、日语、中文、阿拉伯语、巴利语，2018 年又新增了韩语 (The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2018)。因中文是 PAT 7 第二外语选考科目中的第 4 个，故此阶段的泰国中文高考又被称为“PAT 7.4”，这一名称一直沿用到 2022 年。

图 5
中文科目在“PAT 专业能力倾向测试”中的定位

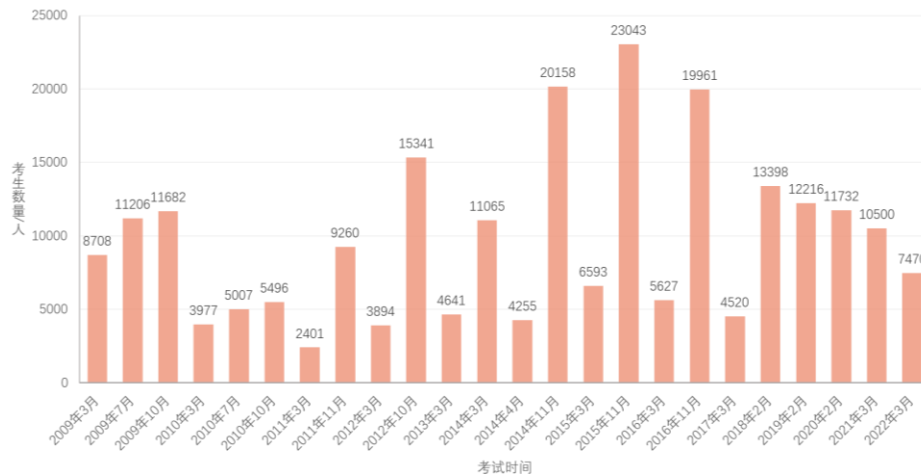
(信息来源：泰国教育研究院考试服务中心 NIETS)

2009 至 2010 年，中文高考每年举行三次，具体时间一般为每年的 3 月、7 月和 10 月的中上旬。2011 年，3 月 8 日的考试照常举行，但 7 月份的考试因洪水被取消，原本定于 10 月 11 日的考试被推迟到了 11 月 27 日 (The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2011)。2012 年，泰国教育研究院考试服务中心取消了原本定于每年 7 月份的考试，从该年起至 2017 年，考试次数固定为每年两次，时间一般仍为每年 3 月和 10 月 (个别年份考试时间有所调整)。2018 年实施新的 TCAS 高考制度后，中文高考的次数改为每年一次，时间一般为 2 月或 3 月 (Wang, 2014)。

2009 至 2022 年，选考中文高考的考生人数一直居于泰国第二外语之首 (Thai University Central Admission System [TCAS], 2022)。在 2016 年泰国第一次全国统一招生中 (中文科目的实际考试时间为 2015 年 11 月 1 日)，共有 23043 人次选考了中文科目 (The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2016)，达到了泰国中文高考自 1998 年开考以来选考人数的最高值。

图 6

2009-2022 年泰国参加中文高考的考生人数图

(信息来源: 泰国教育研究院考试服务中心 NIETS 及泰国高考官网 TCAS 公布的历年考试结果相关数据)

在此阶段, 中文高考试卷由泰国若干所知名大学中文及其相关专业的专家、学者(在职或退休)按模块联合编写。试卷有简体和繁体两个版本, 试题由之前的 80 道变为 100 道, 题型仍为客观选择题; 试卷无听力部分, 主要考查中文语音、词汇、语法、文字、文化等方面的知识; 考试时长为 180 分钟(自 2009 年起, PAT 7.4 考试时间段基本固定为考试日当天的 13:00-16:00 点), 满分为 300 分, 成绩一般在考试结束后一个月左右公布, 考试成绩可保留两年(Wang, 2014)。

2009 年对于泰国中文高考来说是具有划时代意义的一年, 其名称、题量、时长、试卷内容等均有所变化。发展至 2010 年, 泰国中文高考试卷的题型和试题编排逐渐定型, 此后的十几年间, 泰国中文高考进入平稳发展的阶段, 未再出现较大的变动, 并一直沿用至 2022 年。

三、泰国中文高考的现状

为了更综合、全面地了解当前泰国高校使用中文选拔人才的具体情况, 笔者参照 2017 至 2021 年间泰国参与全国统一招生的高校每年所公布的招生公告, 以及该年最终的招生结果, 从实际招生的视角统计并整理了近五年泰国高校在全国统一招生环节中使用 PAT 7 第二外语和 PAT 7.4 中文招生的情况, 借此窥探中文高考目前在泰国高考中的现状。此外, 笔者还根据该考试历年来的报考人数和成绩数据总结了目前泰国中文高考中值得关注的方面。

(一) 当前泰国高校使用中文选拔人才的情况

自 2018 年起, 泰国开始实施 TCAS 高考制度, 该制度包括简历招生、配额招生、全国高校自主招生、全国统一招生、各高校自由直招等共五个环节。2018 年至 2020 年, 泰国高考招生均为五轮; 2021 年, 全国高校自主招生 Admission1 和全国统一招生 Admission2 合并为一轮, 同时进行招生, 并称 Admission, 其余环节均未改变。在泰国

当前的全国统一招生环节中，各高校主要使用高中期间所有成绩的平均分 GPAX (20%)、国家基础教育测试 O-NET 成绩 (30%)、普通能力倾向测试 GAT 成绩 (10-50%)、专业能力倾向测试 PAT 成绩 (0-40%) 综合选拔考生。包括 PAT 7.4 中文在内的所有第二外语均为选考科目，目前泰国 PAT 7 第二外语科目高考每年举行一次，各科目考试满分均为 300 分，考试成绩适用于除第一轮 Portfolio 简历招生以外的其余招生环节。但是否使用其进行招生，以及其所占的具体分数权重均由各招生高校和专业自定 (Thai University Central Admission System [TCAS], 2021)。

2017 至 2021 年间，在泰国高考全国统一招生环节中共计有 21 所院校使用 PAT 7.4 中文进行招生，这些院校约占泰国高教委下属高校总数的 13.46%。这些院校分别为朱拉隆功大学、农业大学、孔敬大学、清迈大学、法政大学、东方大学、皇太后大学、诗纳卡琳威洛大学、艺术大学、宋卡王子大学、乌汶大学、曼松德昭帕亚皇家大学、川登喜大学、曼谷大学、博乐大学、博仁大学、曼谷皇家理工大学、瓦莱阿隆功皇家大学、拉卡邦先皇技术学院、宋卡皇家大学、东亚大学。在这五年间，使用 PAT 7.4 中文招生的专业共计 93 个，按照学科门类大致可分为 12 类，分别是哲学、经济学、教育学、文学、历史学、理学、工学、医学、管理学、艺术学、交叉学科；此外，也有少数院校在招生阶段并未划分具体专业 (Thai University Central Admission System [TCAS], 2021)。具体详情如下：

表 4

2017-2021 年泰国全国统一招生环节中 使用 PAT 7.4 中文招生的院校及专业情况汇总表			
招生院校	招生专业		
	专业门类	具体专业	专业数量
01. 朱拉隆功大学 02. 农业大学 03. 孔敬大学 04. 清迈大学 05. 法政大学 06. 东方大学 07. 诗纳卡琳威洛大学 08. 艺术大学 09. 宋卡王子大学 10. 乌汶大学 11. 川登喜大学 12. 曼谷大学 13. 博乐大学 14. 皇太后大学 15. 瓦莱阿隆功皇家大学 16. 曼松德昭帕亚皇家大学 17. 博仁大学 18. 拉卡邦先皇技术学院 19. 宋卡皇家大学 20. 曼谷皇家理工大学 21. 东亚大学	哲学类	哲学	1
	经济学类	国际商务、航空商务、中国商务	3
	法学类	法学、法理学、行政司法与安全、政治与政治法案、政治与管理、公共管理、政治学、国际政治学、政府学、地方政府学、国际事务、国际关系、社会学发展研究、社会学与人类学	14
	教育学类	教育学、中学教育、运动科学	3
	文学类	文学、语言学、英语、交际英语、商务英语、商务管理英语、服务业英语、对外英语教学、中文、中文言、中国语言与文化、中国研究、交际中文、商务中文、商务中文（国际贸易）、商务中文（旅游业务）、工业中文、泰语、对外泰语教学、俄语、法语、德语、西班牙语、东方语系（专业待定）、东南亚研究、俄罗斯研究、西班牙与拉美研究、传媒艺术、大众传媒研究、新闻学、新闻与大众传媒、多媒体设计与创新、广告学、广告艺术、广播与电视传播、品牌宣传、创新媒体制作、社交媒体与数字信息、企业传播和品牌创新	39
	历史学类	历史	1
	理学类	心理学、图书馆与信息科学	2
	工学类	数字媒体	1
	医学类	运动与休闲健康管理	1
	管理学类	旅游业服务、旅游创新、旅游管理、国际旅游管理、旅游管理与接待、旅游与酒店管理、酒店与餐厅管理、酒店管理、公共关系、国际市场营销、组织管理、财务管理、房地产管理、航空业务管理、会展策划与管理、地方财务管理、城市发展、国际创业	18
	艺术学类	包装艺术与食品设计、电影艺术、现当代表演、服装设计	4
	交叉学科类	哲学政治与经济、公共政策、公共管理政治学、中文教育、电影制作与数字媒体、广播电视与数字媒体	6
	其他	艺术大学(2017-2019年): 文学院(专业待定) 法政大学(2021年): 法政前沿学校本科生项目(专业待定)	

(信息来源: 泰国高考官网 TCAS 公布的 2017-2021 年各高校的录取结果)

(注: 表中所示专业为 2017-2021 年间泰国全国统一招生环节中明确标注可使用或有考生已使用 PAT7.4 中文成绩报考的专业。另, 此表为使用 PAT7.4 中文成绩招生的院校及专业汇总表, 并非所有院校的上述专业均用 PAT7.4 中文成绩招生。)

此外, 笔者根据 2017 年至 2021 年泰国全国统一招生环节中各高校使用 PAT 7 第二外语和 PAT 7.4 中文成绩招生的相关情况, 将现有数据进行了汇总及分类整理, 具体情况如下:

表 5

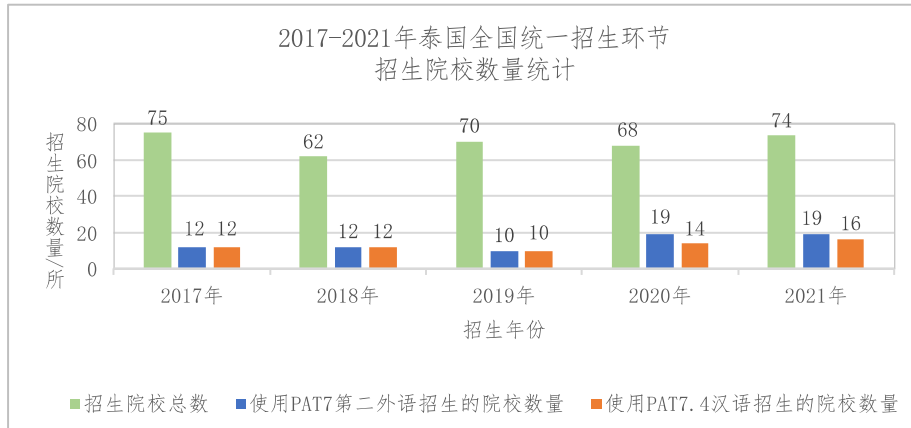
2017-2021 年泰国全国统一招生环节中 各高校使用 PAT 7 第二外语及 PAT 7.4 中文招生的情况汇总表						
招生年份及小计 招生相关条目	2017 年	2018 年	2019 年	2020 年	2021 年	小计
招生院校总数	75	62	70	68	74	349
使用第二外语招生的院校数量(A)	12	12	10	19	19	72
使用第二外语招生的院校整体所占比例	16.00%	19.35%	14.29%	27.94%	25.68%	20.63%
使用中文招生的院校数量(B)	12	12	10	14	16	64
使用中文招生的院校整体所占比例	16.00%	19.35%	14.29%	20.59%	21.62%	18.34%
中文在第二外语中所占比例(招生院校数量, B/A)	100.00%	100.00%	100.00%	73.68%	84.21%	88.89%
招生专业累计总数	2891	3303	4084	4120	4631	19029
使用第二外语招生的专业总数(C)	298	559	532	464	519	2372
使用第二外语招生的专业整体所占比例	10.31%	16.92%	13.03%	11.26%	11.21%	12.47%
使用中文招生的专业数量(D)	72	120	107	105	109	513
使用中文招生的专业整体所占比例	2.49%	3.63%	2.62%	2.55%	2.35%	2.70%
中文在第二外语中所占比例(招生专业数量, D/C)	24.16%	21.47%	20.11%	22.63%	21.00%	21.63%

(信息来源: 泰国高考官网 TCAS 公布的 2017-2021 年各高校的录取结果)

通过上表可知, 目前泰国高等教育科研创新部高等教育委员会下属的约近一半的高校参与了每年的全国统一招生。2017 至 2021 年期间, 在泰国高校全国统一招生环节中, 招生院校数量累计为 349 校次, 其中使用 PAT 7 第二外语招生的院校数量累计为 101 校次, 使用 PAT 7.4 中文招生的院校数量累计为 86 校次。泰国每年约有 20.63% 的高校使用 PAT 7 第二外语进行招生, 约有 18.34% 的高校使用 PAT 7.4 中文进行招生。

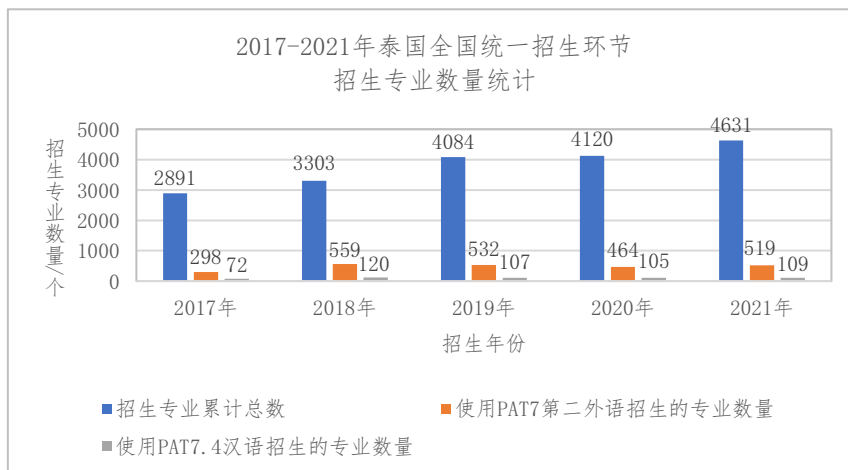
图 7

(信息来源: 泰国高考官网 TCAS 公布的 2017-2021 年各高校的录取结果)

2017 至 2021 年期间, 招生专业数量累计为 19029, 其中使用 PAT 7 第二外语招生的专业数量累计为 2372, 使用 PAT 7.4 中文招生的专业数量累计为 513, 每年约有 12.47% 的专业使用 PAT 7 第二外语进行招生, 约有 2.70% 的专业使用 PAT 7.4 中文进行招生。

图 8

(信息来源: 泰国高考官网 TCAS 公布的 2017-2021 年各高校的录取结果)

因 PAT 7 第二外语在泰国高考中是一门选考科目, 在泰国 2017 至 2021 年的全国统一招生环节中, 整体而言, 使用其进行招生的院校和专业所占比例并不是很高, 分别为 20.63% 和 12.47%。但仅就第二外语科目而言, PAT 7.4 中文在其中所占的分量则相对突出。首先, 通过对比历年第二外语各科目的参考人数可知, 中文科目的参考人数一直处于首位, 且具有较为明显的领先优势(Thai University Central Admission System [TCAS], 2021); 其次, 近五年来, 使用中文招生的院校约占使用第二外语招生院校的 88.89%, 在 2017 至 2019 年更是均高达 100%; 另外, 2017 年, 第二外语共有 6 个科目, 自 2018 年起增加至 7 个科目, 其中使用 PAT 7.4 中文招生的专业数量在使用第二外语招生的专业中的占比超过了五分之一, 约为 21.63%。综上所述, 虽然第二外语在泰国全国统一招生环节中的使用率并不算很高, 但绝大部分使用其进行招生的高校和专业一般会选择使用 PAT 7.4 中文高考成绩选拔考生, 这也说明了 PAT 7.4 中文科目在泰国第二

外语科目高考中有着较为明显的优势，受到了泰国相当一部分高校及专业的重视和肯定。

除此之外，根据 2017 年至 2021 年泰国全国统一招生环节中使用 PAT 7.4 中文招生的专业情况来看，泰国高校的文学类、管理学类、法学类专业使用中文选拔人才的比例相对较高。其中文学类专业所占比例最高，代表专业是各类语言文化和传媒相关的专业；其次是以旅游、酒店及餐厅管理为代表的管理学类相关专业；最后是以法学、政府学、国际关系等为代表的法学类专业(Thai University Central Admission System [TCAS], 2021)。这也在一定程度上反映了，与其他学科相比，泰国文学类学科的部分专业与中文学科的相关性，以及对于中文科目的重视程度相对高于其他专业。

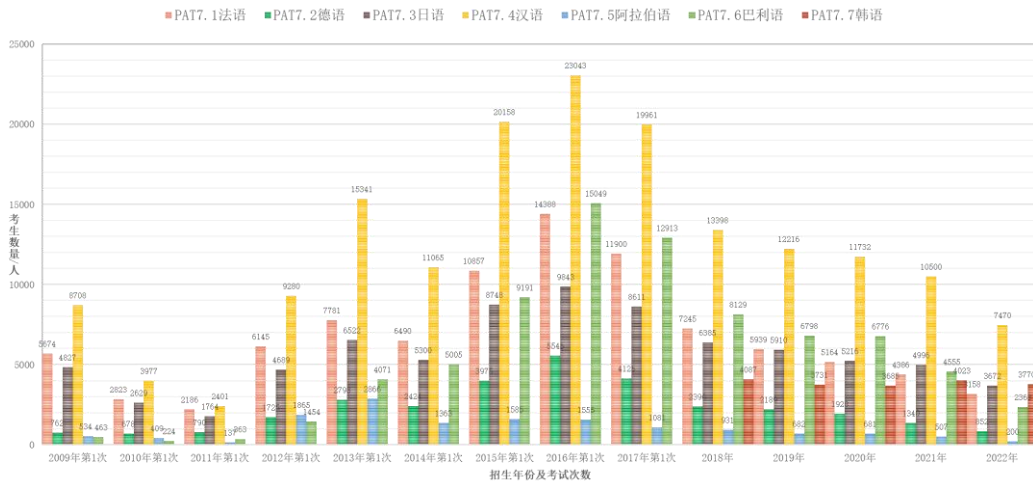
(二) 泰国中文高考中值得关注的方面

1. 报考人数一直居于第二外语之首

自 1998 年作为第二外语选考科目之一首次出现在泰国高考中，中文科目的报考人数便不断增加。在 2016 年泰国第一次全国统一招生中(中文科目实际考试时间为 2015 年 11 月 1 日)，共有 23043 名考生选考中文科目(The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2016)，达到了泰国中文高考自开考以来报考人数的最高值。但因泰国高考制度的变革，第二外语高考的举行频次也经历了从最多时一年三考减至一年两考，从 2018 年开始至今则是一年一考(Thai University Central Admission System [TCAS], 2018)。和往年相比，从 2017 年开始，泰国第二外语高考的报考人数开始略呈下降趋势。

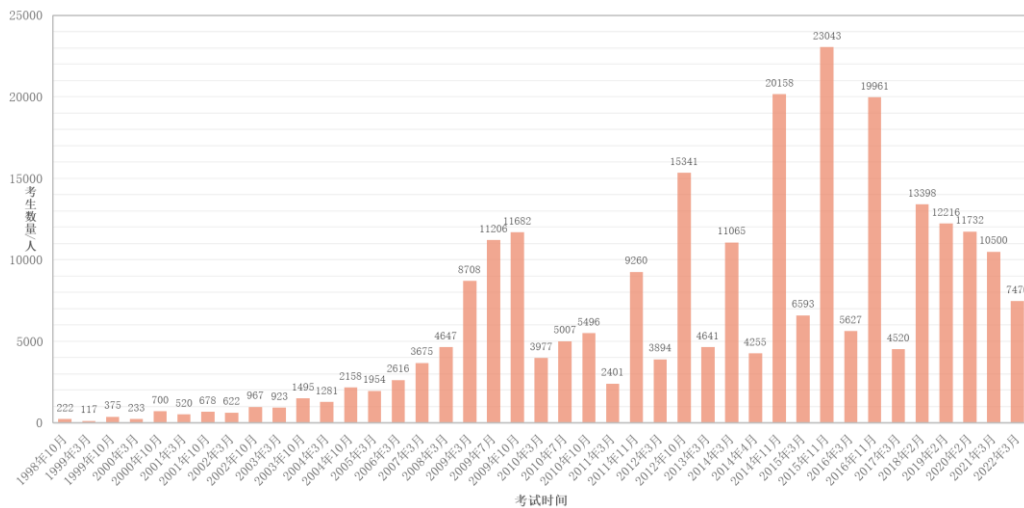
2018 年之前，泰国第二外语考试共有 6 个科目，分别为法语、德语、日语、中文、阿拉伯语、巴利语，2018 年新增了韩语，考生可根据报考需求自主选考其中的任意一个或多个外语科目(Thai University Central Admission System [TCAS], 2018)。通过对比 2009 至 2021 年泰国参加各科第二外语科目高考的考生数量可知，近十几年来，选考中文的考生人数一直居于第二外语之首，并且呈现出了相对明显的数量优势。这意味着当前中文科目在泰国第二外语科目高考中具有较大的考生基数，受到了诸多泰国高考生的关注和青睐；同时也在一定程度上反应了泰国中文学习者数量众多，泰国中文教育近年来一直在持续不断发展。

图 9
2009-2022 年泰国参加各科第二外语科目高考的考生数量对比图

(信息来源: 泰国教育研究院考试服务中心 NIETS 及泰国高考官网 TCAS 公布的历年考试结果相关数据)

图 10
1998-2022 年泰国参加中文高考的考生人数图

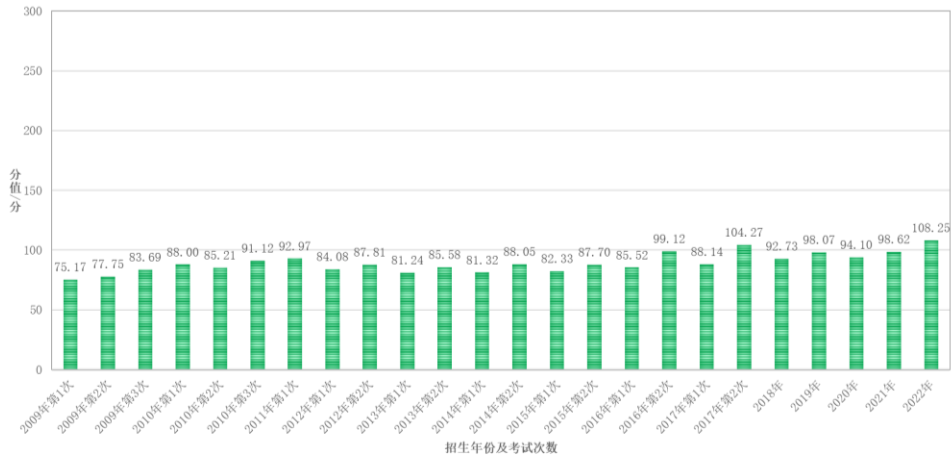

(信息来源: 泰国教育研究院考试服务中心 NIETS 及泰国高考官网 TCAS 公布的历年考试结果相关数据)

2. 考试成绩普遍较低

泰国中文高考值得关注的另一个方面则是考生的成绩普遍较低。关于该考试 2009 年之前的分数设置, 目前尚未找到明确的资料和数据进行说明。但从 2009 年开始, 该考试满分为 300 分。泰国中文高考成绩普遍偏低主要体现在两个方面, 首先是该考试历年的平均分普遍较低。通过观察 2009 至 2022 年间举行的 24 次考试的平均分可知, 近 13 年来, 该考试的最高平均分为 2022 年的 108.25 分 (Thai University Central Admission System [TCAS], 2022), 最低平均分为 2009 年第一次全国统一考试 (实际考试日期为 2009 年 3 月 15 日) 时的 75.17 (The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2009)。这 24 次中文高考平均成绩的总平均分约为 89.20 分, 不到该考试满分的 30%。

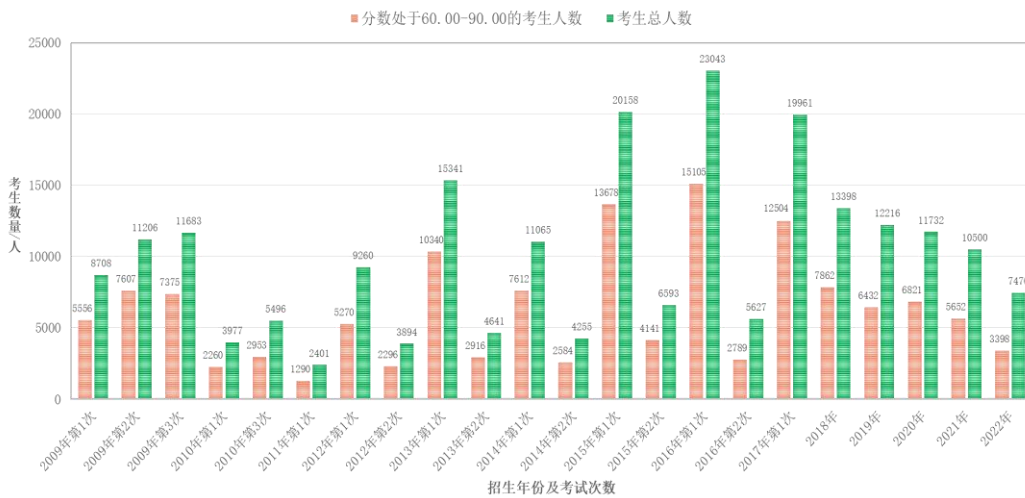
图 11
2009-2022 年泰国 PAT 7.4 中文高考平均成绩

(信息来源: 泰国教育研究院考试服务中心 NIETS 及泰国高考官网 TCAS 公布的历年考试结果相关数据)

其次, 每年分数处于 60.00-90.00 之间的考生数量基本占该考试考生总量的半数以上。2009 至 2022 年间, 报考中文科目的考生数量有减有增, 但无论该年考生人数具体为多少, 分数处于 60.00-90.00 之间的考生几乎都占据了半数以上。其中最高占比是在 2014 年的第一次考试中(实际考试日期为 2014 年 3 月 11 日), 约为 68.79%(The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2014), 最低占比是在 2016 年的第二次考试中(实际考试日期为 2016 年 3 月 8 日), 约为 49.56%。泰国中文高考至今为止单次报考人数最多的 2016 年的第一次招生考试(实际考试日期为 2015 年 11 月 1 日), 报考总人数为 23043, 分数处于 60.00-90.00 之间的考生数量则为 15105, 约占报考总人数的 65.55%(The National Institute of Education Testing Service [NIETS], 2016)。

图 12
2009-2022 年泰国 PAT 7.4 中文高考
分数处于 60.00-90.00 的考生人数与考生总人数对比图

(信息来源: 泰国教育研究院考试服务中心 NIETS 及泰国高考官网 TCAS 公布的历年考试结果相关数据)

至于该考试成绩普遍偏低的原因，笔者在综合查阅相关文献、分析往年考试真题及成绩数据、采访考生及辅导教师后得出如下结论：泰国各阶段的中文教学在课程设置、课时制定、教材选用、教学重难点把控等诸多方面都存在不同程度的差异。此外，泰国各阶段中文教学中还普遍存在以下问题，包括各阶段中文教学之间连贯性较小、经常反复从零起点进行中文教学、师资质量参差不齐且更换频繁、课程设置科学性欠佳等等。这些问题致使泰国基础教育阶段的中文教学质量参差不齐，从而导致了考生的中文水平存在不同程度差异。消除或减弱这些差异和负面因素难度极大，需要泰国政府、教育部门、各教育机构长期的、自上而下的通力合作。目前泰国基础教育阶段的发展不均衡的中文教学现状，导致考生群体的中文水平存在不同的差异，但泰国诸多国家考试均以“纯笔试全选择”的形式开展。在这种条件下，中文高考无法根据考生自身的特点和差异，设计更为人性化的考试形式和试卷以供考生使用；也无法设计更合理、更多元化的题型以便更有效地考查考生各方面的中文能力和水平。除此之外，出于高考的高保密性，泰国官方发布的与中文高考相关的资料较少，现有考试蓝图较为笼统，对于高中阶段实际的教辅工作以及考生备考的指导价值较弱。而且不同地区中文教育资源的差异，如师资、教材等的数量和质量等，使得考生考前的备考效果也存在一定差异。因此，泰国中文高考当前一元化的“纯笔试全选择”的考试形式，将此前基础教育阶段中文教学和考生中文水平之间的种种差异，以考生成绩普遍偏低、考试成绩两极分化的形式直观地呈现出来。

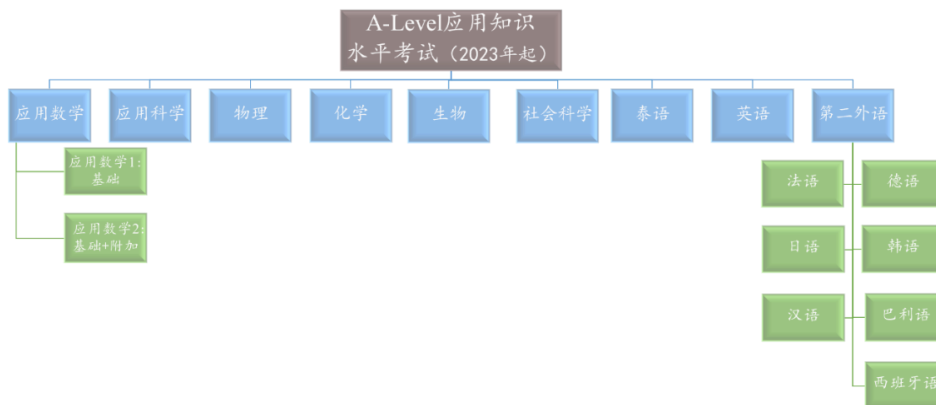
四、泰国中文高考的发展趋势

2021年10月8日，泰国高考 TCAS 官方网站发布了新的通知，泰国 2022 年的高考选拔流程仍将和 2021 年的保持一致，但在 2023 年的高考中多项考试将会有新的变化。

根据泰国高考 TCAS 官网 2021 年 10 月 8 日发布的通知，在 2023 年的高考中，包括中文在内的所有第二外语科目均将改为应用知识水平考试 A-Level (Applied Knowledge Level, 以下简称 A-Level 考试)) 的下属科目。根据泰国 TCAS 官网上的公告可知，此次改革的重心是加大对各科目应用型知识与相关技能的考察，简化各科目考试结构（具体表现为缩短考试题量及考试时长），优化考试及录取环节(Thai University Central Admission System [TCAS], 2021)。

全新的 A-Level 考试包括九个部分，分别为应用数学（包括基础数学和高级数学两部分，考生可自主选考任意一种或两种都考）、应用科学、物理、化学、生物、泰语、社会科学、英语、第二外语（法语、德语、日语、韩语、中文、巴利语、西班牙语）。每科考试满分均为 100 分，考试成绩适用于配额招生和全国统一招生环节。首轮全新的普通科目考试于 2023 年 3 月举行(Thai University Central Admission System [TCAS], 2021)。

图 14
中文科目在 A-Level 考试中的定位

(信息来源：泰国高考官网 TCAS)

根据泰国高考 TCAS 系统官方网站公布的 2023 年高考相关信息可知，中文科目的简称将由之前的“PAT 7.4”改为“A-Level 87 Chi”，全新的中文高考的考试时长由之前的 180 分钟改为 90 分钟，题量由 100 道改为 50 道，满分由 300 分改为 100 分。但考试题型不变，仍全部为客观性选择题(Thai University Central Admission System [TCAS], 2023)。这一改变同时也意味着，泰国中文高考在经历了 1998-2008 年的初步探索与发展阶段、2009 年的“试卷结构全面改革阶段以及 2010-2022 年的试卷结构基本成形阶段后，即将迎来第四个全新的阶段。

根据近几年泰国中文高考每年的报考人数来看，进入下一阶段后，中文高考的报考人数或许仍会呈现微弱的下降趋势，但仍将居于第二外语首位。其次，新版试卷试题数量和考试时长减半，这对于考生来说无疑是一种释压。此外，该考试满分由 300 分改为 100 分，对于那些中文成绩较好，且想借由此考试助其拉开分数差距的考生来说，这一变动在一定程度上使其缺少了一定的优势。

根据泰国高考官网 TCAS 公布的数据来看，在 2023 年的 A-Level 考试中，共有 7929 名学生选考了中文，人数仍居第二外语首位，该考试平均分约为 34.19，最高分为 98，最低分为 6；中位数约为 29.67，该数据在第二外语科目中处于最末位，其余六科成绩的中位数均不低于 32 分(Thai University Central Admission System [TCAS], 2023)。而这也再一次说明，在泰国第二外语高考选考科目中，中文科目的成绩相对较低。

五、结语

本文根据泰国教育研究院考试服务中心 The National Institute of Educational Testing Service (NIETS) 及泰国高等教育机构招生遴选官网 Thai University Central Admission System (TCAS) 公布的与中文高考相关的信息及数据，纵向梳理了泰国中文高考的发展历程。受泰国高考制度变革的影响，泰国中文高考自 1998 年开考至今先后经历了 1998-2005 年的 Entrance 考试、2006-2008 年的 A-Net 考试、以及 2009 至 2022 年的 PAT 7.4 考试三个阶段。根据该考试历年的相关数据和近几年泰国各高校的招生情况来看，中文高考一直具有较大的考生基数，受到了诸多泰国高考生的关注和青睐；其次，目前中文科目在泰国第二外语科目高考中具有一定优势，受到了泰国部分高校及人

文类专业的重视和肯定。但不容忽视的是，该考试的内容与高中中文教学之间的关联性较弱，存在着较为明显的考教分离。泰国中文高考当前一元化的“纯笔试全选择”的考试形式，将考前基础教育阶段中文教学和考生中文水平之间的种种差异，以考生成绩长期普遍偏低、成绩两极分化的形式直观地呈现出来。

受泰国高考制度改革的影响，2023年3月起，泰国中文高考将进入“A-Level 87 Chi 中文应用水平考试”阶段。新版中文高考的题量将由之前的100题减至50题，考试时长由180分钟减至90分钟，满分由300分减至100，但考试题型仍均为客观性选择题。新版试卷将加强对考生中文应用知识的考查，这一改革或将推动泰国中文高考至一个全新的发展阶段，然其改革后的发展情况还有待观察与研究。希望泰国中文教学界的专家、学者们可以持续关注其后续发展，并针对其存在的问题提出相应的建议，以推动泰国中文高考不断完善，提升该考试对泰国高校乃至全国选拔及培养中文相关人才的助力作用，同时也能借此推动该考试所涉及到的各阶段中文教育的全面发展。

参考文献：

- Center for Chinese Studies, Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University. (2008). *Chinese education studies in Thailand: Higher education*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Guo, X. & Lu, S. S. (2018). A study of Thai university central admission system. *Education Modernization*, (18), 146-149. (In Chinese)
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2022). *76 Countries Incorporate Chinese into National Education Systems*. <http://www.moe.gov.cn/>
- Nitchapat, K. (2019). Reality and rhetoric of changes in Thailand's university admission policy, 1999-2017. *Journal of Social Sciences Naresuan University*, (15), 117-138.
- Thai University Central Admission System. (2022). *Highest-lowest score in Admission round*. <https://www.mytcas.com/>
- The National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). (2013). *National Educational Testing and Assessment in ASEAN: Share and Learn*. <https://www.niets.or.th/en/content/view/8473>
- Wang, D. (2014). *An analysis of PAT 7.4 Chinese language proficiency test*. [Master's Thesis]. Shaanxi Normal University. (In Chinese)
- Wang, D. (2014). *An analysis of the Chinese proficiency test of the university entrance examination in Thailand*. [Master's Thesis]. Xi'an International Studies University. (In Chinese)
- Wei, L. J. (2012). *The research of the policy and management of Chinese studying in Thailand*. [Doctoral Dissertation]. East China Normal University. (In Chinese)
- Zhang, F. (2009). *A study of the Chinese test of university entrance examination in Thailand*. [Master's Thesis]. Jinan University. (In Chinese)

The Re-Examination of an Expression of “Cardinal Meaning and Ordinal Meaning” from the Perspective of Linguistic Typology

Supidchaya Amkid

Beijing Language and Culture University, Beijing 100083 P.R. China

E-mail: weiyajing0211@163.com

(received 1 May, 2023) (revised 20 July, 2023) (accepted 17 August, 2023)

Abstract

In many languages, the structure used to represent cardinal and ordinal meanings is not determined by word order; that is, the positions of cardinal and ordinal numbers are on the same side of the noun, forming "Ordinal + N., Cardinal + N." and "N. + Ordinal, N. + Cardinal" word order. In addition, the two most typical ways to add the ordinal meaning are to add suffixes after the cardinal number or to add a word with the ordinal meaning before the cardinal number. However, the positional conversion between numbers and quantifiers can distinguish cardinal and ordinal meanings in a few minority languages, including the Palaung, Wa, and Dai. The investigation's findings revealed that the structures "numbers + quantifiers" and "quantifiers + numbers" convey the meaning of the cardinal and the ordinal numbers, respectively. The researcher believed that the Identifiability Principle, which states that the word's meaning and function are changed by its frontmost position, and the frontmost position is the most identifiable component, causes this phenomenon.

Keywords: numeral and quantifier phrases; cardinal; ordinal; identifiability

语言类型学视角下“基数意义与序数意义”表达形式的再考察

魏雅静

中国北京市海淀区学院路 15 号北京语言大学

邮箱: weiyajing0211@163.com

收稿日期 2023. 5. 1 修回日期 2023. 7. 20 接收日期 2023. 8. 17

摘要

在不少语言中, 用来表示基数意义和序数意义的表达形式不是由语序来决定的, 即基数词和序数词的位置基本上都在名词的同侧, 形成了“OrdN, CardN”和“NOrd, NCard”语序此外, 序数意义的表达形式, 最常见的手段是在基数词后面添加一些词缀或在基数词前面加上意义为“第”的词语等。然而, 在崩龙语、佯语、傣语等少数民族语言中还发现这样的语言现象, 即只凭着数词和量词之间的位置转换就能够用来区分基数意义和序数意义。通过考察, 发现“数+量”结构是用来表示基数意义的, 而“量+数”结构是用来表示序数意义的。本文认为这种现象的产生是可别度领先原则在起作用的, 位于最前面的成分意味着它的可别度最高, 而最前面的位置使得在这个位置的词语的意义和功能发生改变。因此, “数+量”结构和“量+数”结构表达的意义是不同的。

关键词: 数量词、基数、序数、可别度

一、引言

在人类的语言中, 一般都会存在用来表示数目的“数词”。数词主要分为基数词、序数词两大类。本研究着重于人类语言中基数词和序数词的表达形式。这两类数词往往与名词共现, 形成由数词和名词组成的名词短语。在一种语言中, 无论是表示基数意义的名词短语还是表示序数意义的名词短语, 一般其内在结构中的数词和名词的语序都一样, 即基数词和序数词都在名词的同侧, 如英语的“Five books、Fifth book”中基数词“Five”和序数词“Fifth”都在名词前面等。然而, 笔者发现少数语言中存在一种特殊的情况, 即基数词在名词的左侧, 而序数词在名词的右侧。这种语言现象不太受学者们的关注。因此, 本文将对这类名词短语做进一步的研究, 即考察由基数词、序数词构成的名词短语之间在其内在的组合结构中的异同。此外, 笔者还对有量词型语言中的一种语言现象感兴趣, 即在有些语言中, 量词与数词的关系是非常密切的, 量词常常与数词共现, 因此在物体数量或次序的表达形式中往往由名词、数词以及量词构成, 如汉语中的“五本书”(表示数量)和“第五本书”(表示次序)等。

本文将进一步分析和解释存在于少数有量词型的语言中的一个语言现象，即只凭数词和量词的语序转换方式就可以表达基数意义或序数意义的现象。私认为潜在动因可从语言类型学的角度进行讨论分析，试图解释为何在这些语言中，数词和量词的不同位置可以表达不同的意义及功能。

二、从语言类型学角度研究基数词、序数词的研究现状

语言类型学的主要研究目标在于寻求人类语言各种表现形式背后蕴含的共性以及导致某种语言表现出某种特殊性背后的原因（Lu and Jin, 2015）。传统语言类型学比较注重人类语言的形态变化的研究，直到格林伯格（Joseph Harold Greenberg）将当代语言类型学进入语言学学界，他提出的 45 条语言共性使语言类型学的研究逐渐关注语序的研究。

与形态变化相比，语序是更普遍而在人类语言中都存在的。随着研究的深入，从这种角度研究人类语言的各种语言现象的相关研究越来越多。我们感兴趣的研究问题是从语言类型学的角度研究基数词、序数词两种常用的数词。在以往的相关研究中，关于基数词的研究远远超过关于序数词的研究。这是因为在数词词类中，一般序数词是在基数词的基础上构成的，所以了解和分析了基数词，基本上就可以在此基数上去了解和分析序数词，比如汉语的数词中，我们可以在基数词前面加“第”就可以将基数词转换成序数词等。当然，如果进行深入研究可能会发现越来越复杂的情况。语言类型学研究的主要任务就是

为这些复杂的语言现象寻找其底层上的共性或从差异中找出一些共同规律。

那么，当我们提到数词的时候，一般都会离不开常常与其共现的名词，即基数词、序数词等数词充任名词的修饰语（定语）。如果是有量词型的语言，除了数、名两类词以外，还会出现量词，形成数量名结构。从语言类型学角度看，前辈学者主要考察的是“基数词”、“序数词”与名词之间的语序，而且通过跨语言比较寻找其中存在的共性。在这方面的研究，Jiang（2008）做得比较突出。该文从两种数词的构成方法开始讨论，发现序数词的表达式比基数词的丰富得多。文中一共考察了 112 种中国民族语言，最后得出的研究结果是在大部分语言中，基数词、序数词都在名词的同侧（名词前面或名词后面），而只有少数语言中使用的是“序数词在名词之后，基数词在名词之前”语序，而不存在语序相反的情况。蒋文认为序数词后置于名词，而基数词前置于名词的这种现象与两类数词表达的“描写性”及“述谓性”的意义有关。此外，她的结论也与西方语言类型学家 Matthew Dryer 的语料（通过个人交流）大体上是一致的。

除了 Jiang (2008) 以外，从跨语言的比较分析数词的研究基本上都只涉及到基数词的分析研究，比如 Song (2006) 专门对数量名结构的语序及分布进行研究。该文一共考察了 96 种语言，其中包括属于不同语系的语言，比如汉藏语系（46 种语言）、阿尔泰语系（20 种语言）、南亚语系（8 种语言）等。研究结果是“数-量-名”、“名-数-量”以及“名-量-数”是基本语序。从语言类型学的角度看，影响数量名结构的不可能语序及强势语序是“概念距离动因”、“可别度领先”以及“跨范畴和谐”三大原则。其中，效力最大的是可别度领先原则。此外，根据选择的语言对象不同，Guo (2015) 考察了中国境内 108 种少数民族语言的数量名结构。该文进一步考察了“数-量-名”、“数-名”、“量-名”等结构的分布情况。研究发现一种语言中同时使用多个结构，尤其是“数-量-名”、“数-名”往往同时使用。An and Zhao (2016) 从语言类型学的角度分析现代汉语“量+名”结构的构造特点和其中量词功能的演化。该文认为“量-名”结构不是“一+量+名”的缩短形式，该结构中的量词已经发展出了冠词的功能，即与英语中表示类别意义的“a”相近。

综上所述，从语言类型学角度对数词的研究是不断深化的。其中，大部分研究更关注的是基数词的研究，而且学者们主要做的是在其统计结果的基础上对语言事实进行描写，而只有少数研究解释背后的原因，如 Song (2006) 提到影响数量名结构语序及分布的三大原则。无论如何，在语言类型学理论的基础上，我们认为关于基数词、序数词的语序研究还可以进一步考察。从 Jiang (2008) 和 Song (2006) 的研究成果中可以发现两个问题：一是通过跨语言比较确认语序的差异对各种语言的基数词和序数词的表现形式是否有影响？另一个是在少数语言中出现“数”和“量”两类词的语序转换可以区别基数意义和序数意义，这种语言现象能否使用语言类型学理论进行解释？笔者希望通过语言类型学理论以及语言事实来回答这两个问题。

三、“NOrd,CardN”与“NOrd,NCard 和 OrdN,CardN”语序的内在组合结构比较

从语序位置来看，由数词和名词构成的名词短语主要包括“NOrd,CardN”与“NOrd, NCard 和 OrdN,CardN”三种语序。Jiang (2008) 在《对我国民族语言中数词语序的考察》中统计基数词与序数词相对于名词的语序后，提出了这条共性：“在名词短语中，如果一种语言序数词 (Ordinal) 前置于核心名词的话，那么基数词 (Cardinal) 也同样前置” (Jiang, 2008: 76)。

表 1: 基数词与序数词相对于名词的语序 (引自 Jiang, 2008: 76)

	CardN	NCard
NOrd	15 (NOrd , CardN)	52 (NOrd , NCard)
OrdN	53 (OrdN , CardN)	0 (OrdN ,NCard)

从表 1 蒋文的统计结果来看，序数词和基数词都前置或后置于名词（两者都位于名词的同侧）可以说是基数词、序数词与名词组合结构的基本语序。两者所占的比例远远高于不在名词同侧的 NOrd,CardN 语序。此外，在其所考察一百多个语言中没有出现 OrdN, NCard 这样的语序。其统计结果与西方语言类型学家 Matthew Dryer 的稍微不同的是，蒋文（个人交流）发现在 Dryer 的样本中，少数语言是使用 OrdN, NCard 的。但在四种语序当中比例是最低的¹。

下面笔者将对各种组合结构进行更加详细的讨论。

3.1 数词与名词在名词短语中的语序与人类语言共性的关系

在对各种名词短语的内在结构进行更加详细的讨论之前，有必要先解释一下 Jiang (2008) 提出的关于名词短语的蕴含共性。虽然蒋文的考察对象只限于中国国内的语言，但是该语言共性还可以用来概括其他人类语言。在基数词、序数词与名词组合时，“NOrd, NCard、OrdN, CardN 和 “NOrd, CardN” 存在，而 “OrdN, NCard” 不存在的原因可以利用语言类型学的相关理论或人类语言共性：“和谐理论”和“可别度领先原则”进行解释。前者，简单来说就是在名词短语中，基数词和序数词的位置是相同的；后者，主要指的是容易识别的成分具有前置的倾向²。那么，以上四种名词短语中，若其语序符合其中一条理论或原则就可以成立，而违背这两条理论或原则的语序就更难或无法成立。

1) NOrd, NCard	符合和谐理论
2) OrdN, CardN	符合和谐理论
3) NOrd, CardN	符合可别度领先原则
*4) OrdN, NCard	不符合可别度领先原则

根据以上四种语序，我们会发现“NOrd, NCard”、“OrdN, CardN”两种名词短语因为基数词和序数词的与名词语序都和谐，即或者都在名词后面，或者都在名词前面，所以它们在人类语言中是存在的，而且存在的数量也很多。接着，“NOrd, CardN”存在，而“OrdN, NCard”不存在或更难出现的原因是因为前者虽然基数词和序数词的语序不和谐，但是“序数词在名词后面，而基数词在名词前面”是符合可别度领先原则的，而“OrdN, NCard”既不符合和谐理论，也违背了可别度领先原则。也就是说，与序数词相比，基数词是更容易识别的。这可从人的一般认知中表现出来：当我们提到数量超过 1 的物体时，我们首先关注的是物体的数量是多少。当我们知道了其总数之

¹ Dryer 共考察了 69 种语言，研究结果为 17 种语言使用“CardN, OrdN”；14 种语言使用“CardN, NOrd”；7 种语言使用“NCard, OrdN”；31 种语言使用“NCard, NOrd”（参考 Jiang, 2008）。

² “和谐理论”是格林伯格（1963）提出的。和谐的语序是核心位置相同的语序。“可别度领先原则”或“可别度领先相似性”是指“如果其他一切条件相同，可别度高的成分前置于低的成分”（参考 Lu, 2005）。

后，才会关注到其排列次序。如果不了解物体的数量，就更难了解其中的排列次序。因此，从可别度来看，基数词的可别度比序数词的可别度更高，亦即基数词应该前置，序数词应该后置。这样，我们就可以同时解释“NOrd, CardN”成立，而“OrdN, NCard”不成立或更难成立的潜在原因了。

3.2 “NOrd, CardN”的内在组合结构考察

由于“NOrd, CardN”中，两种数词的语序不和谐，所以在人类语言中的比例比语序和谐的“NOrd, NCard”、“OrdN, CardN”更少。我们想了解的是基数词和序数词的表达形式在“NOrd, CardN”中是否与其在“NOrd, NCard”、“OrdN, CardN”中相同，或者说两种数词的语序差异是否对序数词、基数词的表达形式有影响。从下面几种语言的具体例句可知，实际上语序的差异对序数词、基数词的表达形式的影响并不大，即两种数词无论在不在名词的同侧，其表达形式都存在比较明显的差异。

(例句引自 Jiang, 2008)

(1) 仡佬语

a. su³³ i⁴² li³³ tɔ³³ su⁵⁵ an³³ lu⁵⁵ kɛ³³ ɔ⁴²
我的哥二在里面家不
我的二哥不在家。

b. su³³ i⁴² li³³ su⁵⁵ xen³³ tɔ³³ an³³ lu⁵⁵ kɛ³³ ɔ⁴²
我的二位哥在里面家不
我的两个哥哥不在家。

(2) 拉珈语

a. wǎn² tai⁴ hji⁶
天第二
第二天

b. fam¹ lǎk⁸ kjǐi¹
三个男人
三个男人

(3) 布依语

a. ko¹ ta⁷ ?it⁷
课第一
第一课

b. suaŋ¹ tsi⁷ paŋ²
两尺布
两尺布

c. pu⁴ vum⁷ deu¹
个人一
一个人

从例1-3看，我们可以看到以上三种语言中序数词主要放在名词后面，即“NOrd”语序；基数词主要放在名词前面，即“CardN”语序。经过仔细考察，“Ord”与“Card”的内在组合结构中不完全一致。

“Ord”或序数词有时是直接使用“基数词”表达，如例1a中的“哥二”。这是因为名词部分是表亲属称谓的词。“语义上比较容易产生序数意义的词是表亲属称谓的词”（Jiang, 2008）。若不是表亲属称谓的词，序数词的表现形式一般都会出现“第”义语素，可视为表示序数意义的一种标记，如例2a和3a中的“天第二”和“课第一”。

对于“Card”或基数词，它可以直接放在名词前面（如英语中的“Five books”），不需要添加任何标记。此外，在有量词型的语言中，它也常常位于量词前面，构成数量词组后修饰名词，如例1b-3b中的“二位哥”、“三个男人”以及“两尺布”。然而，值得注意的是在少数语言中，基数词的表达形式是多样的，如布依语中的例3c所示，当数词为“一”的时候，该数词要放在名词后面，形成“NCard”语

序。实际上这样的语序是该语言固有的语序³。而“CardN”语序的使用是该语言受到汉语普通话所影响的。可以说，如果现在布依语以及中国少数民族语言中还是严格使用自己的固有语序，不使用汉语的“CardN”语序，那么“NOrd, CardN”这样的语序可能会更少见，而产生更多NOrd, NCard的和谐语序。

3.3 “NOrd, NCard”与“OrdN, CardN”的内在组合结构考察

由于“NOrd, NCard”、“OrdN, CardN”中的序数词和基数词的语序都和谐，所以两者是很多语言中的优势语序。从另外一个角度来看，两种数词都在名词的同侧可以提示我们语序不是用来区分两种数词的主要因素。此外，在2.2中我们已经知道在“NOrd, CardN”中，虽然序数词和基数词的语序不同，但是语序对两种数词的表达形式并没有影响，这两种数词在表达形式上还是存在差异的。那么，对于NOrd, NCard与OrdN, CardN的内在组合结构中，两种数词的表达形式自然要有一定的差异，以助于区分两者的不同。这种语言现象可以从世界很多语言中找到实例。例如：

(例句是本人自编的和通过小规模语言调查获得的)

(4) 英语

a. Fifth book
第五 书

b. Five books
五 书

(5) 德语

a. fünftes Buch
第五 书

b. fünf Bücher
五 书

(6) 汉语普通话

a. 第五本书

b. 五本书

(7) 韩语

a. 다섯 번째 책
五 第 书

b. 다섯 권의 책
五 本 书

(8) 日语

a. 5冊目の本
五本第 书

b. 5冊の本
五 本 书

(9) 泰语

a. หนังสือ เล่ม ที่ 5
naŋ²¹⁵suu:²¹⁵ lem⁵¹ tʰi:⁵¹ ha:⁵¹
书 本 第 五

b. หนังสือ 5 เล่ม
naŋ²¹⁵suu:²¹⁵ ha:⁵¹ lem⁵¹
书 五 本

(10) 藏语 (例句引自 Wang, 1987)

a. འཇིག་ལྔ་པའི་སྐྱེས་པ་
班 二 第

b. འཇིག་ལྔ་པའི་སྐྱེས་པ་
班 二

从例4-8看，我们可以看到英语、德语、汉语普通话等都使用“OrdN, CardN”语序，即序数词和基数词都放在名词前面，如例4a-b中，“Fifth (Ord)”和“five (Card)”都放在“book(s)”的前面。而从例9-10看，泰语、藏语等都使用“NOrd, NCard”语序，如例9a-b中，“ที่ 5 (Ord)”和“5 (Card)”都放在“หนังสือ”的后

³仡佬语、布依语、侗语和拉珈语都属于壮侗语族。Qin (1988: 125-128) 指出，“数量词组置于名词之后，是壮侗语表达事物数量的原始形式在傣语等语言中的存留”。因此，现在我们在这些语言中“数+量+名”结构的使用“并不是语言发展内部规律在起作用，而是受汉语长期影响的结果”。

面。可见，这些语言的序数词和基数词的的表达形式都不同，序数词往往是通过在基数词前面或后面添加词缀来构成的。

总之，我们通过考察中国民族语言以及其他几种世界语言后，发现基数词、序数词与名词组合时，存在一定的共性。稍微不同的是量词的存在，即在有量词型的语言中，一般由数词和名词两个成分组成的名词短语；而在具有量词型的语言中，常常由名词、数词以及量词三个成分组成的。那么，两种数词在名词短语中的的语序可以利用语言类型学的和谐理论来解释，即在不同语言中，两种数词往往位于名词的同侧。而两种数词分别位于名词的前后的这种现象只在少数语言中存在，即根据可别度领先原则动因，“序数词在名词后面，基数词在名词前面 (NOrd, CardN)”的语序更容易成立。此外，通过对这两种数词的内在组合结构进行分析发现，这两种数词的表达形式跟语序没有直接的影响，无论两者在不在名词的同侧，它们的表达形式基本上都不同。

然而，关于序数词和基数词的表达形式还存在着一种特殊的现象，即在有量词的少数语言中，数词和量词的语序可以决定其所表达“基数”或“序数”意义的。下面我们将对这个问题进行仔细分析。

四、表示基数意义的“数+量”结构与表示序数意义的“量+数”结构

从上述分析，我们可以看出，在我们考察的各种语言中，序数词基和基数词的表达形式跟其所在的位置是没有关系的。然而，除了这种比较普遍的语言现象以外，我们还发现值得我们进一步讨论的另一种语言现象，那就是在有量词型的少数语言中，基数词和序数词的表现形式的差异只在于基数词和量词的语序，即“基数词+量词”结构表示基数意义；“量词+基数词”结构表示序数意义。我们认为这种情况不仅出现在以往研究提到过的几种中国民族语言中，而且还能在其他语言中出现。此外，我们还认为这种语言现象也能利用语言类型学理论来解释。也就是说，我们可以将该语言现象视为人类语言中的共性之一。

4.1 “数+量”结构与“量+数”结构在人类语言中的分布情况

既然我们已经知道在大部分语言中，语序对序数词和基数词的表达形式是没有影响的，“数+量”结构与“量+数”结构表示不同意义的情况只在少数语言中出现，那么，我们认为“数+量”语序转换使用的方法在实际使用中很可能受到一定的限制，尤其是“量+数”结构可以表示序数意义的使用应该比“数+量”结构的使用受限。下面，我们将这两种语序分别讨论。

第一种语序：“数+量”结构。它主要用来表示基数意义，如表示人或物的数量。对于“数”、“量”、“名”三种词类的排列组合问题，Song (2006) 提出了 5 种数量名结构，包括“数+量+名”、“名+数+量”、“名+量+数”、“量+数+名”和“量+名+数”。其中，“数+量+名”、“名+数+量”和“名+量+数”结构是能出现的 3 种基本语序，而“数+量+名”结构是强势语序。该文认为，该语序是强势语序的原因在于符合

概念距离动因、可别度领先以及跨范畴和谐三个原则。以可别度领先原则动因为例，即在人们的认知中，用来表示物体的“数词”是比用来计量单位的“量词”更显著的，也就是可别度更高的，所以“‘数’在前，‘量’在后”适用于物体的数量的表达。相反，“‘量’在前，‘数’在后”违背了可别度领先原则，所以它不适用于物体的数量的表达。关于“数+量”结构的实例在上述的例句中提到过，比如例6中的“五+本（汉语）”、例7中的“다섯 + 권의（韩语-五本）”等。

第二种语序：“量+数”结构。在表示物体的数量时，“量+数”结构的使用是很有限的，原因是它违背了可别度领先原则。由于“量+数”结构只在少数语言中成立，所以与“数+量”结构相比，“数+量”结构受到的关注相对较少。较早从跨语言比较的角度讨论该结构的意义及功能是 Jiang (2008)。她发现在崩龙语、木佬语、佧语、侬语、傣语中，当量词位于基数词前面时可以表示序数意义。我们初步的假设是，该结构的使用率较低或者没有被大多语言所接受一定有原因的。为了了解“量+数”结构的使用情况，我们将再次考察上述几种语言的序数词的表达形式。此外，还会扩展到与这些语言接近的其他民族语言，如与傣语接近的“壮语”、“侗语”（汉藏语系壮侗语族）以及苗语（汉藏语系苗瑶语族）等。下面是我们的考察结果：

表2 崩龙、木佬、佧、侬、傣、壮、侗、苗语中序数词（序数意义）的表现形式

语言 \ 形式	量+数	表次序的词	其他 (部分表达形式)
崩龙 参考 Yan (1983)、 Chen, Wang and Lai, (1986)	ly:n sa:m (三月) 月 三 ʔei oiʔ (第三个) 个 三	有不少人借用汉语第一、 第二、第三……来 表示序 数。	p'uk ky tɛyuh (第一册) 册 初 dzeij hoiʔ (最后一次) 次 完
木佬 参考 Bo (2003)	ɬa ³¹ phu ²⁴ (三月) 月 三 lai ⁵³ ta ²⁴ (三个) 三 个	ti ²⁴ mu ³¹ lai ⁵³ (第五个) 第 五 个	lau ²⁴ luj ²⁴ (大嫂) 嫂 大
佧 参考 Wang (1994)、 Chen (2010)、Qing (2017)	kix loui (三月) 月 三	一般只用“数”和“量”的 词序表示，但在某种方言也 存在表示“第”的词，如 “岳宋话” pa ya (第二) 第 二	长幼的排列顺序有一套 习惯的称呼，如“lok” (老六，用于男生)
侬 参考 Li (1999)	ma:i ¹ bi ³ (二月) 月 二	tɛn ¹ mbi ³ , ti ¹ mbi ³ (第二) 第 二, 第 二 “十”以内的在核心基 数词前加上“tɛn ¹ 、ti ¹ ”	ma:n ² mbi ³ (第十二) 十 二 (“十”以上的与合成 基数词形式相同，直接 放在名词后面即可)
傣 参考 Yu, Luo (1980)	dɔn ¹ ha ³ (第五个月) 月 五	ti ⁵ ə ⁵ tui ⁵ (第二队) 第 二 队 借用汉语“第”	“德傣方言” to ⁶ ho ¹ (第一只) 只 头

壮 参考 Wei, Qin (1980)	du:n ¹ ŋu ⁴ (五月) 月 五 pou ⁴ eip ⁸ ha ³ (第十五个人) 个 十五	tai ⁶ γok ⁷ tu ² (第六只) 第 六 只 能在基数词前加词头 “tai ⁶ (第)”	a:u ¹ lok ⁸ (六叔) 叔 六
侗 参考 Tian (2000)、Liu (2012)	ŋa:n ⁵⁵ ein ⁵⁵ (正月) 月 正 mun ⁴ ŋi ⁶ (第二位) 个 二	ti ⁶ ŋi ⁶ (第二) 第 二	tu ⁵ lau ⁴ (大舅) 舅 老
苗 (埃塞苗语) 参考 Yu (2010)	la ³⁵ u ⁵³ (二月) 月 二 这种语序只有当基数词前面是“月”时才成立,用于表示农历的月份	ti ³⁵ zi ²² (第一) 第一	lo ⁵³ se ⁴⁴ (老三) 老 三

从表 2 看,这 8 种中国民族语言都使用“量+数”结构表示序数意义,尤其在表示月份的次序时候,一般都直接将基数词放在具有量词性的名词“月”之后的方法来表达,比如崩龙语的“ly:n (月) sa:m (三)”、木佬语的“ɬa³¹ (月) phu²⁴ (三)”等都是使用这样的语序来表示“三月”。这些语言的序数词具有共同的表现形式是跟语言接触有一定的关系,如崩龙语、佯语中的部分数词是从傣语借来的。

然而,通过进一步考察我们发现,除了使用“量+数”结构表示序数意义以外,这些民族语言中还通过使用其他表现形式表示序数意义。

(1) 最常见的是在基数词前面加表示次序意义的词缀,相当于汉语“第”,如木佬语中的“ti²⁴”、佯语的岳宋话中的“pa”等。

(2) 在次序为“第一”或“最后”时,也会使用专门的词放在量词后面,比如崩龙语中“ky teyuh (初)”放在“p’uk (册)”后面表示“第一册”等。

(3) 将基数词放在名词后面也可以表示次序,尤其是表示亲属称谓的词语中,直接将数词放在这类词后面可以表示长幼的排列顺序,比如壮语中“lok⁸ (六)”放在“a:u¹ (叔)”后面表示“六叔”等。

上述发现为我们了解这些中国民族语言的序数词形式提供了很有价值的参考。由于本人能力有限,所以所收集的参考资料可能还不够全面。但是至少可以说明或验证“量+数”结构在这些民族语言中的分布情况,即该结构是各种语言中序数词的表达形式之一。由于这些语言受到了汉语的影响,所以在它们语言中也出现了类似于汉语“第”的词语。也就是说,表示序数意义的“量+数”结构很可能是有其特定的使用场合。无论如何,“量+数”结构的具体使用情况不是本研究的主要目的,本文所关注的只是这种现象的出现,除了 Jiang (2008) 提到的五种民族语言以外,笔者还发现在关系较近的壮、侗、苗三种语言中也存在这样的语言现象,尤其是在苗语中特意说明基数词只能放在“月”后面才能表示序数意义。从收集到的语料来看,或许我们可以提出这样的蕴含关系:“在具有‘量+数’结构作为表示序数意义的一种表达形式的语言中,‘月+数’也可以表示月份的次序”。

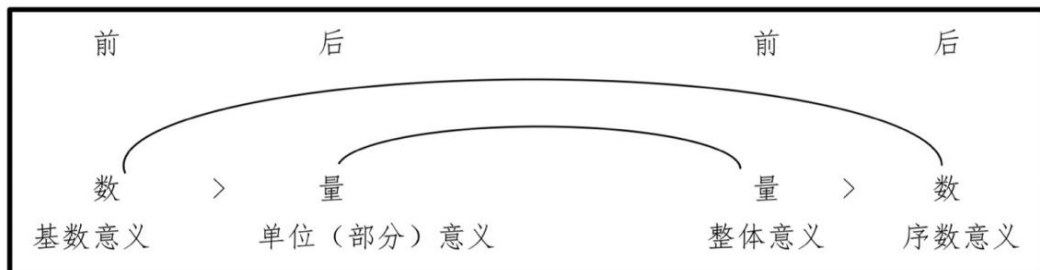
此外，我们认为该结构的成立不仅跟语言接触有关，而且还能反映人类语言的共性。下文将解释潜在原因以及通过跨语言的比较方法来验证上文的假设。

4.2 “量+数”结构可以表示序数意义的原因

以往研究已从语言类型学的角度对“数+量”结构为何可以表示基数意义进行了解释，但还没有从同样的角度对“量+数”结构为何可以表示序数意义进行解释。我们认为“量”+“数”结构能够表示序数意义是与效力最大的可别度领先原则有关的。

上述已提到，可别度领先原则决定了“数+量”结构的主要功能是表示物体的数量。前置的“数”指的是“基数词”，即描述事物数量的多少的数词。后置的“量”指的是一般的“量词”，即通常用来表示人、事物或动作的数量单位的词。使用“数在前，量在后”正好是根据两个成分的本义以及可别度的高低排列的。那么，可别度相对更低的“量”怎么能前置呢？或者可别度相对更高的“数”怎么能后置呢？这是因为两者语序的转换并没有违背可别度领先原则，而是其所表达的意义及功能因语序的改变而改变。“量+数”还是根据可别度的高低来排列，即由于该结构反映的是语言使用者对该语言的语序或结构的敏感度，所以两个成分的语序改变，整个结构所表达的意义及功能也会发生改变。笔者认为表示序数意义的“量+数”结构中的“量”已经不表示单位，“数”也不表示数量。在这里，前置的“量”表示“整体”的意义，后置的“数”则表示“部分（整体中的一个部分）”的意义。前者的可别度高于后者。下面我们将对两种成分之间的语序及意义转换的过程进行解释：

图1 “数”、“量”之间的语序及意义转换的过程

如图 1 所示，前面的位置是可别度高或容易识别的成分所属的位置，当数词在前面，其可充分表现词语本身的意义及功能的一致性：因为它是表示数量多少的词，我们就直接把它放在前面，用它来表示数量，听话者很快就能获得自己想知道的数量信息。当量词在前面，其属于可别度相对高的位置，表示的是整体意义。本来，量词放在数词后面表示的是单位意义，这里的“单位”实际上是指中心词（名词）的单位，或者说可以说它可以表示中心词的部分意义（比如“块”、“条”“支”等除了表示单位以外，还反映名词的形状）。笔者认为，后置和前置的量词的语序转换反映了该成分从表示“部分意义”向表示“整体意义”的过程。那么，后置的数词是位于可别度相对低的位置。前置和后置的数词的语序转换反映了该成分从表示“基数意义”向“序数意义”的过程。前者比后者更能体现整体性。因此，无论是哪种排列顺序，前

面的位置往往表示“整体”的意义，后面的位置往往表示部分的意义。这种“整体-部分”顺序实际上也是人类语言的共性，正如 Lu (2010) 所说，“‘整体在先，部分在后’是人类语言的无标记语序”。下面我们具体看一下上述的过程是如何实现的。

在前面表 2 中，我们会发现在能够使用“量+数”结构来表示序数意义的这些中国民族语言中，它们的相同点是在表示时间词的排列顺序时，尤其是表示月份的数（主要指农历的月份），都是可以用“月+数”结构来表达。本来，这些语言中使用“数+月”结构来计数，即多少个月。“月”在这里本身具有量词的作用。“数”作为“月”的修饰成分，具有一定的描写性。然而，当“月”位于“数”前面时却可以用来表示次序。位于前面的“月”具有另外一个意义，即表示整体的意义：整年十二个月的意义。位于后面的“数”也具有另外一个意义，即表示部分的意义：十二个月中的某一个月的次序的意义。这样，“月三”就可以表示整年十二个月中的第三个月了。对于其他量词，我们认为表示序数意义的“量+数”结构也跟“月+数”结构的情况相近，只是在不同语言中，能进入这种结构的量词可能不同。

总之，我们认为“量+数”结构可以表示序数意义的原因是跟可别度领先原则中的“整体-部分”顺序概念有关。这种概念实际上还普遍存在于人类的其他语言现象中，比如不少语言地址的排列顺序从大（整体）到小（部分）的单位来排列的等。因此，笔者认为“量+数”结构也有可能不仅在中国民族语言中存在，而在人类的其他语言中也有可能存在的。

4.3 通过跨语言比较验证“数”、“量”语序的转换现象的语言共性

为了证明“量+数”结构能成立的原因与人类语言的语言共性“可别度领先原则”有关，本文还对部分其他国家的语言进行考察。但由于在不同语言的语法书或者学术论文中关于序数词的内容只是简单说明，所以为了获得更加具体的资料和信息，考察对象仅包括考察本人的母语（泰语）及周围的外国留学生的母语。考察结果如下：

(11) 泰语

a. สาม เดือน	b. เดือน สาม
三 月	月 三

(12) 老挝语

a. ສາມ ເດືອນ	b. ເດືອນສາມ
三 月	月 三

(13) 越南语

a. Ba tháng	b. Tháng ba
三 月	月 三

(14) 柬埔寨语

a. បី ខែ	b. ខែ បី
二 月	月 二

(15) 印尼语

a. Dua bulan	b. Bulan dua
二 月	月 二

例 11-15 中，从比较典型的例子进行考察，即“数+月”及“月+数”结构的使用情况。在泰、老挝、越南、柬埔寨以及印尼语中可以用“数+月”结构表示“多少个

月”，可以用“月+数”结构表示“第几个月”，比如泰语中，“สาม（三）”位于“เดือน（月）”前面表示“三个月”；“สาม（三）”位于“เดือน（月）”后面表示“三月”或“第三个月”。在泰语中，无论“月”前面的数词是多少，都可以使用这种形式来表达。但是在印尼语中，可能对前面的数词有一些要求，比如例15中，“两个月”和“二月”可以将“*Dua*（二）”和“*bulan*（月）”转换位置表示基数意义和序数意义。但如果是“三个月”和“三月”的表达形式，基数词和序数词的形式是不同的，“*Tiga*（三）*bulan*（月）”表示“三个月”；“*Bulan*（月）*ketiga*（第三）”表示“三月”或“第三个月”。我们会发现，在表示序数意义时，基数词“*Tiga*（三）”前面加了一个词缀“*ke*”。这表明这几个国家的人对“数”和“量”两个成分的语序同样敏感，但是敏感度可能不同，所以在使用频率或使用范围上也可能不同。若哪些语言对这种语言现象的敏感度较高，就意味着其对“量+数”结构中的“数”和“量”的限制可能低一些，相反，若哪些语言对这种语言现象的敏感度较低，就意味着其对“量+数”结构中的“数”和“量”的限制可能高一些。

最后，这种语言现象不仅可从有量词型的语言中找到，在没有量词型的语言中也可能存在类似的现象。比如严格来说，英语、德语等不少西方语言中，一般只通过数词和名词组成的结构就可以表示人或物体的数量。但是我们会发现，部分名词是含有量词性的，其与“月”一样，是名词也兼属量词。例如：

(16) 英语

a. Three groups   b. Group 3

(17) 德语

a. Drei Gruppen   b. Gruppe 3
三 组   组 三

(18) 俄语

a. Три группы   b. Группа III
三 组   组 三

(19) 法语

a. Trois groupes   b. Groupe 3
三 组   组 三

(20) 意大利语

a. tre gruppi   b. gruppo 3
三 组   组 三

例 16-20 中，在英、德、俄、法以及意大利语中都是使用“数”和“名”两个成分的转换方法来表示基数意义和序数意义，即“数+名”结构表示基数意义；“名+数”结构表示序数意义（该结构作为序数词的表达形式之一），如“Three groups 与 Group 3”（英）、“Drei Gruppen 与 Gruppe 3”（德）等。这种语言现象也可以使用可别度领先原则的“整体-部分”概念来解释。可见，在量词不丰富的语言中也吸收了这种基本的概念。因此，以上的语言事实可以验证并足以证明笔者的观点。

五、结语

在以往研究的基础上再次考察由基数词 (Ord)、序数词 (Card) 与名词构成的名词短语, 发现无论两种数词是否位于名词的同侧, 两者的表达形式都是不同的。这告诉我们语序的差异对两种数词的表现形式并没有影响。此外, 笔者还对一些中国民族语言中存在的特殊语言现象进行考察, 即从语言类型学的角度解释用于表示基数意义的“数+量”和用于表示序数意义的“量+数”两种结构之间的关系。笔者认为两种结构的意义及功能与可别度领先原则中的“整体-部分”顺序这一条语言共性具有直接关系。这种语言现象不仅在中国的民族语言中存在, 而且在泰、老挝、越南等与中国地理上较近的国家语言中也存在。不仅如此, 在英、德、法等印欧语中也存在类似的情况, 即“数+名”和“名+数”结构分别用于表示基数意义和序数意义。这更进一步证明了可别度领先原则的概括性, 也是最适合用于解释这种语言现象的存在的动因。

参考文献

- An, F.C. & Zhao, L. (2016). A typological analysis on classifier-noun structure in Mandarin. *Chinese Language Learning*, 3, 53-63. (In Chinese)
- Bo, W.Z. (2003). *A study of Mulao*. Beijing: The Ethnic Publishing House. (In Chinese)
- Chen, G.J. (2010). *A study of the quantifiers in Wa Language* [Master's thesis]. Minzu University of China. (In Chinese)
- Chen, X.M., Wang, J.L. & Lai, Y.L. (1986). *The simple introduction to Deang language*. Beijing: The Ethnic Publishing House. (In Chinese)
- Guo, Zh.D. (2015). *An Investigation of the Construction of Num-Q-Noun of Minority National Language in China* [Master's thesis]. Nanchang University. (In Chinese)
- Jiang, R.P. (2008). A study of the word order of numerals in Chinese national languages. *Journal of East Linguistics*, 1, 73-81. (In Chinese)
- Li, X.L. (1999). *A study of the Lai Language*. Beijing: The China Minzu University Press. (In Chinese)
- Liu, X.H. (2012). *A typological description of Dong Language* [Master's thesis]. Nanchang University. (In Chinese)
- Lu, B.F. (2005). Word order dominance and its cognitive explanation. *Contemporary Linguistics*, 1, 1-15+93. (In Chinese)
- Lu, B.F. (2010). On the universality of the whole-part order. *Journal of Foreign Languages*, 4, 2-15. (In Chinese)
- Lu, B.F. & Jin.L.X. (2015). *Yuyan Leixingxue Jiaocheng* [语言类型学教程]. Beijing: Peking University Press. (In Chinese)

- Qin, X.H. (1988). An analysis of the word order changes of “Number, Classifier and Noun Structure” in the Zhuang-Dong language from the development of Mandarin Chinese classifiers. *Journal of Guangxi University for Nationalities (Philosophy and social sciences edition)*, 1, 125-128. (In Chinese)
- Qing, X.H. (2017). An analysis of numerals in Wa Yue Song dialect. *Journal of Southwest Forestry College*, 247-255. (In Chinese)
- Song, L.P. (2006). *A typological study on the word order and distribution of the numeral-noun structure*. Linguistics Essays (thirty-fourth Series). Beijing: The Commercial Press. (In Chinese)
- Tian, Tie. (2000). A brief discussion on the usage of parts of speech in Dong and Chinese language. *Journal of Guizhou in University for Nationalities*, 1, 57-60. (In Chinese)
- Wang, J.L. (1994). *A study of Wa*. Yunnan: Yunnan Minorities Press. (In Chinese)
- Wang, L.F. (1987). Comparison of Chinese and Tibetan quantifiers. *Minority Languages of China*, 1, 27-32. (In Chinese)
- Wei and Qin. (1980). *A brief description of the Zhuang language*. Beijing: Nationalities Publishing House. (In Chinese)
- Yan, Q.X. (1983). A brief description of the Benglong language. *Minority Languages Of China*, 5, 67-80. (In Chinese)
- Yu and Luo. (1980). *The simple introduction to Dai language*. Beijing: The Ethnic Publishing House. (In Chinese)
- Yu, J.Zh. (2010). *A study of the Aizhai speech of the Xiangxi dialect of the Miao language*. [Doctoral Dissertation]. Minzu University of China. (In Chinese)

A Study on the Idiom Selection of “Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Language Education”

Zhaowei Su

Faculty of Liberal Arts, Panyapiwat Institute of Management,
Nonthaburi 11120 Thailand E-mail: zhaowaisu@pim.ac.th

(received 3 February, 2023) (revised 29 June, 2023) (accepted 6 July, 2023)

Abstract

Since the publication of the "Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Language Education" (hereinafter referred to as the "Grading Standards"), the related research results have continued to emerge. Idioms are an important part of Chinese vocabulary and an important indicator reflecting the Chinese language proficiency of Chinese learners. This paper takes the idiom selection in "Grading Standards" as the research object, adopts the research method of statistics and comparative analysis, and conducts a comparative study on the meaning range and quantity increase and decrease of idioms between "HSK Level Outline" and "Grading Standards"; The usage frequency of "Grading Standards" idioms in the CCL corpus and HSK dynamic composition corpus; finally, it summarizes the innovations and discussions of "Grading Standards" in terms of idioms and puts forward relevant suggestions. This study found that the has put forward new requirements for Chinese learners in terms of the quality and quantity of idioms. "Grading Standards" At the same time, there is a positive correlation between the frequency of use of the "Grading Standards" idioms in the CCL corpus and the HSK dynamic composition corpus. The "Grading Standards" idiom has made innovations in three aspects: the quantification of Chinese idioms, the increase of idiom entries, and the expansion of the meaning of idioms. However, there are also problems in the selection of idioms and the arrangement of grades. This paper discusses less about the basis and scope of word selection of idioms in the "Grading Standards" except of the use-frequency. Follow-up research can conduct in-depth research on this aspect and strive to formulate new idiom grading standards.

Keywords: "Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Language Education"; Idiom Selection; Frequency; Meaning Range

《国际中文教育中文水平等级标准》成语选词问题研究

苏兆伟

泰国 暖武里府 正大管理学院文学院 11120

邮箱: zhaoweisu@pim.ac.th 电话: 0-2855-0832

收稿日期 2023. 2. 3 修回日期 2023. 6. 29 接收日期 2023. 7. 6

摘要

自《国际中文教育中文水平等级标准》(以下简称《等级标准》)发布以来,与其相关的研究成果不断涌现。成语是汉语词汇的重要组成部分,是反映汉语学习者汉语水平的一重要指标。本文以《等级标准》中的成语选词为研究对象,采用统计与对比分析的研究方法,对《HSK 水平等级大纲》与《等级标准》的成语意义范围和数量增减进行了比较研究;分析了《等级标准》成语在 CCL 语料库与 HSK 动态作文语料库中的使用频率;最后总结了《等级标准》在成语方面的创新与商榷之处并提出了相关建议。研究发现《等级标准》在成语的质与量方面对汉语学习者提出了新的要求。同时,《等级标准》成语在 CCL 语料库与 HSK 动态作文语料库的使用频率存在正相关的特点。《等级标准》成语在汉语成语的等级量化、条目的增减以及范围的扩展三个方面进行了创新,但同时也存在成语选词与等级编排方面的问题。本研究对《等级标准》成语除使用频率以外的选词依据与范围方面论述较少,后续研究可在此方面进行深入研究,并努力制定出新的成语等级标准。

关键词:《国际中文教育中文水平等级标准》、成语选词、频率、意义范围

1. 引言

1.1 选题背景

成语是人们长期以来习惯使用的、形式简洁、意义精辟的固定短语。汉语因其独特的表意形式与悠久历史,使得汉语中的成语异常丰富。汉语学习者对汉语成语的掌握与运用直接反映出了其汉语水平。

2021年3月24日中国教育部与国家语言文字工作委员会发布了《国际中文教育中文水平等级标准》(以下简称《等级标准》),并于2021年7月1日正式实施。《等级标准》是国家语委首个面向外国中文学习者,全面描绘评价学习者中文语言技能和水平的规范标准。《等级标准》建立了三级九等的汉语水平等级标准新体系、新范式,并探索形成了“3+5”(言语交际能力、话题任务内容、语言量化指标3层新理念+听说读写

译 5 种语言基本技能) 规范化新路径, 开创了音节、汉字、词汇、语法“四维基准”等级量化指标国际化新规则 (Liu et al., 2020)。词汇是四维基准中的重要组成部分, 《等级标准》词汇表共收录词语 11092 个, 其中包含成语 368 条。可以看出, 《等级标准》对汉语学习者成语方面的掌握与运用有了更高的要求。本文将以《等级标准》中成语的选词与编排为研究目标, 分析其发展变化以及存在的问题, 以为成语教学与教材编写提供建议。

1.2 研究目的与意义

通过将《HSK 水平等级大纲》(以下简称《水平大纲》)与《等级标准》中涉及到的成语进行对比研究, 了解汉语成语习得要求的发展趋势。进而有助于指导汉语成语教学与成语教材编写。对《等级标准》中成语的使用频率进行统计对比研究, 发现《等级标准》成语选词中存在的问题, 进而提出相关意见建议。

汉语成语数量庞大、意义丰富、应用广泛, 对汉语成语的掌握与运用能切实反映汉语学习者的汉语水平。对《等级标准》中的词语进行研究将有助于更好地开展汉语成语教学与成语教材编写。

1.3. 研究对象

1. 《水平大纲》与《等级标准》中成语意义范围与数量的增减异同。
2. 《等级标准》中成语的语料库使用频率。
3. 《等级标准》中成语的创新与商榷之处。

1.4. 研究方法

1. 统计分析法。我们首先使用统计分析法对《水平大纲》、《等级标准》中成语的数量与使用频率进行统计, 以此作为我们的研究样本。

2. 对比分析法。对《水平大纲》、《等级标准》中的成语, 以及《等级标准》成语在语料库中的使用频率进行对比分析。研究成语数量的增减与意义范围的变化。以期发现对汉语学习者关于成语方面要求的变化。

1.5 研究综述

目前, 关于汉语成语本体的研究较多, 其中也包括对外汉语教学中的成语本体研究。Kuang (2013) 以新 HSK 六级词汇中的成语为研究对象, 对成语的结构与功能进行了具体分析, 将成语按功能分为体词性成语与谓词性成语, 并给出了一定的成语教学建议。Xue (2015) 基于 HSK 动态作文语料库, 对汉语学习者 HSK6 级 116 条成语的使用情况进行了考察, 并对其中的 26 条成语进行了详细的语法功能描写, 给出了多种成语教学策略。这些研究从汉语成语本体出发, 有助于汉语学习者对汉语成语的理解与把握。当前更多的研究集中于汉语学习者成语的偏误研究。Liu (2012) 基于 HSK 动态作文语料库对留学生的成语偏误进行了分析。详细分析了成语的句法偏误、语义偏误以及语用偏误

类型，认为偏误产生的原因有成语本身的复杂性、目的语规则的过渡泛化、词典的影响以及教学大纲和教材的影响。Lin (2016), Wang (2017), Sun (2019), Xing (2021) 等人也对相关偏误进行了研究。

成语习得偏误方面的研究大都基于 HSK 动态作文语料库展开，并将汉语学习者的成语偏误归因于 4 个主要方面，即：汉语成语本身的复杂性；学习者自身因素；教学方面的影响以及教材、词典等的影响。并基于以上 4 点提出解决策略。我们认为有关成语习得偏误的研究出现了一定的同质化现象。大部分研究都默认了相关成语出现的合理性，认为汉语学习者出现偏误是前文所述的 4 个方面的原因。但我们认为还有一个重要原因，就是词汇大纲中相关成语选取的科学性与合理性。很多成语在汉语母语者都较少使用的情况下，反而让汉语二语学习者掌握。在缺乏实际交流使用与理解的条件下，出现偏误不可避免。

目前，虽然已有部分学者开展了对《等级标准》各方面的研究，但关于研究仍相对较少。具体到《等级标准》的词汇研究方面，Liu (2022) 对《等级标准》与《水平大纲》词汇进行了对比研究，从新增词汇、删减词汇以及共有词汇三个角度，分别统计了新增与删减词汇的数量、占比以及其类别，分析了增删词语的原因以及存在的不足。该研究是对《等级标准》词汇选取方面的有益尝试，有助于了解对汉语学习者词汇掌握要求的发展。

Zhou & Zhang (2018) 认为词汇选取是二语教材的重要内容。二人通过词语的地位与位置、词语数量、词语难度、母语使用者频率、词语本土性、文化词语 6 个维度对汉语教材的词汇选取进行了系统考察。这对我们的研究具有很大的启发。成语是汉语词汇的重要组成部分。《等级标准》的推出对汉语学习者成语方面的掌握与运用提出了更高的要求。对《等级标准》成语的选词与编排进行研究，有助于整体把握其发展。较科学合理的成语选词与编排也有助于汉语学习者成语习得偏误的降低。

2. 《等级标准》与《水平大纲》成语对比分析研究

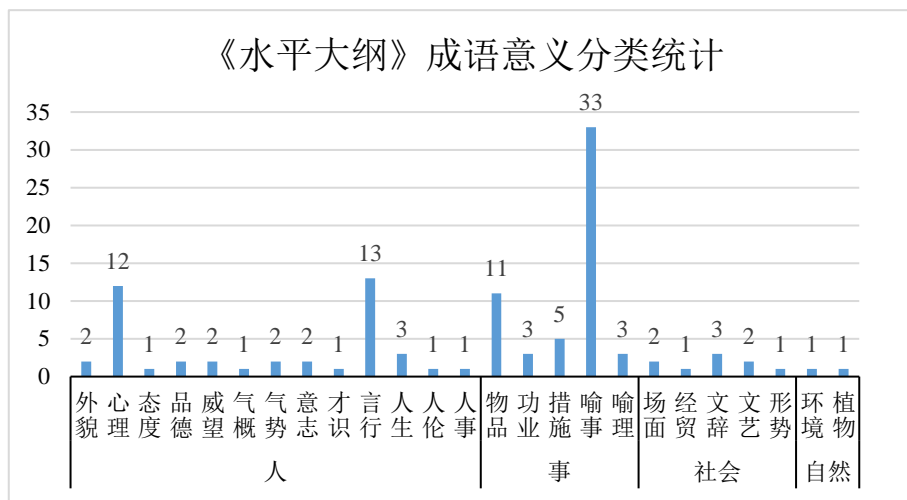
将《等级标准》与《水平大纲》中的成语进行对比分析有助于我们了解《等级标准》成语的变化与发展。

成语数量方面，《等级标准》共收录成语 368 条，比《水平大纲》的 109 条多 259 条。除“一路平安、一路顺风、五颜六色、酸甜苦辣、一模一样、意想不到、自言自语”七条属于 2-6 级外，其余均为 7-9 级高级词汇。此 368 条成语不是对原有 109 条的简单增加，而是进行了部分保留部分增减。保留了原有《水平大纲》中的 68 条，删减了其中的 41 条，新增了 300 条。

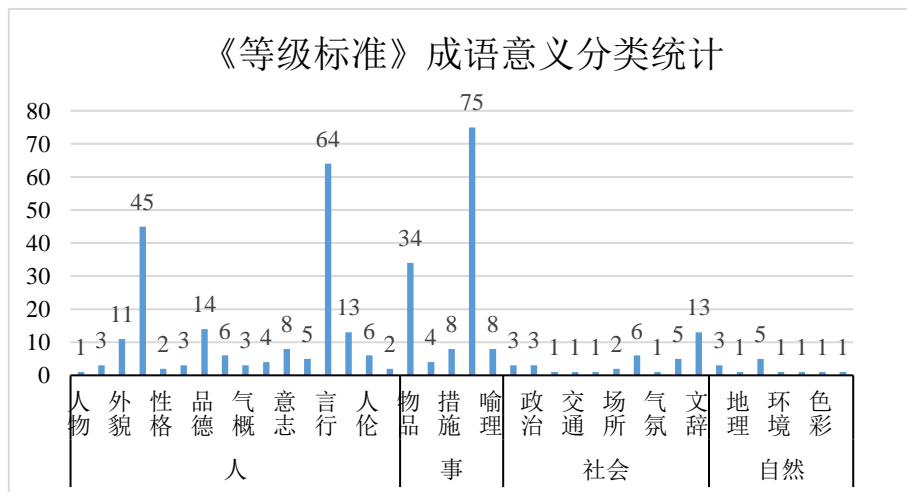
成语意义方面，《分类成语词典》（说词解字辞书研究中心，2021）将成语意义分为

“人、事、社会、自然”四大类。“人”又分为“人物、喻人、神态、外貌、心理、性格、态度、品德、威望、气概、气势、志向、意志、才识、言行、人生、人伦、人事、服饰”19个次类以及36个小类；“事”分为“物品、功业、措施、手段、喻事、喻理”6个次类以及9个小类；“社会”分为“国家、形势、政治、经贸、交通、法规、军事、教育、场所、场面、气氛、文艺、文辞”13个次类以及29个小类；“自然”分为“气候、气象、地理、时间、季节、景象、环境、动物、植物、色彩、声音”11个次类以及3个小类。对《水平大纲》、《等级标准》中的成语进行意义分类将有助于我们整体了解成语的意义范围，把握其意义变化。

我们以《分类成语词典》为主要标准，结合自身对成语意义的判断，考察了《水平大纲》与《等级标准》成语的意义，其意义分类如图表1与图表2所示：

图表1: 《水平大纲》成语意义分类统计

图表2: 《等级标准》成语意义分类统计

通过对《水平大纲》、《等级标准》成语意义的具体细分与对比，我们发现无论是《水平大纲》还是《等级标准》成语意义都主要集中在“人”与“事”两大类，“心理、

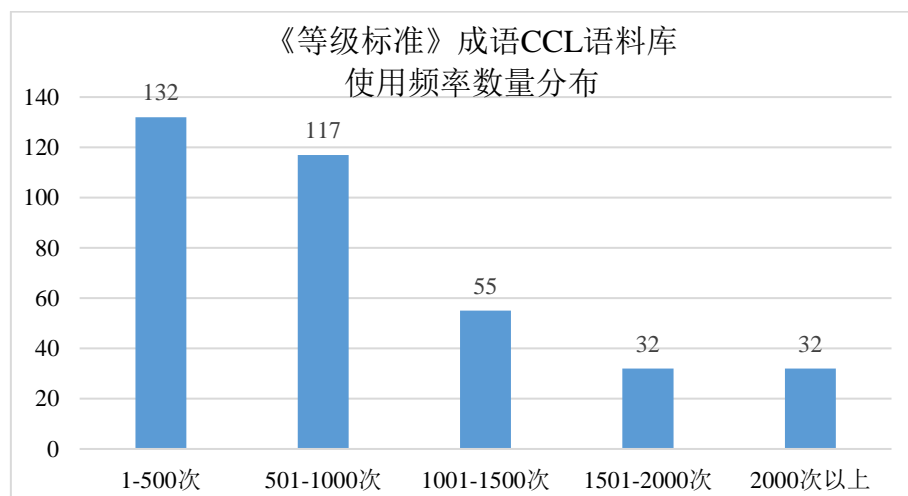
言行、物品、喻事”四个次类的成语数量均明显多于其他。这凸显了汉语成语着重表“人”与“事”的意义特点，是人与外物在语言中的反映。不同之处在于《等级标准》成语的意义涉及范围更加广泛。《水平大纲》成语涉及25个次类，而《等级标准》所涉及到的次类则增加到了38个。以社会大类为例，《水平大纲》涉及形势、经贸、场面、文艺、文辞5个次类，共计9条成语；而《等级标准》涉及形势、政治、经贸、交通、军事、场所、场面、气氛、文艺、文辞10个次类，共计36条成语。《等级标准》在“社会”方面涉及到的次类数量比《水平大纲》增加了一倍，同时成语数量是原来的4倍。这无疑在质与量两个方面对汉语学习者汉语水平提出了更高的要求。

3. 基于语料库的《等级标准》成语使用频率与意义分析

词频是词汇实际使用情况的反映，对对外汉语教学、教材中词汇的选取以及词汇等级标准的制定等具有重要指导意义。我们将《等级标准》的368条成语分别在北京大学中国语言学研究 CCL 语料库检索系统（网络版）（以下简称：CCL 语料库）与北京语言大学 HSK 动态作文语料库 2.0 版（以下简称：HSK 语料库）进行了检索，统计了每条成语的出现使用频率。两语料库中前者是汉语母语者汉语使用情况的反映；而后者是汉语第二语言习得者汉语使用情况的反映。将两者的成语检索数据进行对比将有助于了解汉语母语者与第二语言习得者成语使用情况的异同，进而更好地把握《等级标准》中的368条成语。

3.1 CCL 语料库《等级标准》成语使用频率与意义分析

成语使用频率方面，通过CCL语料库对《等级标准》中的368条成语进行检索发现使用频率最高的成语为“实事求是”，8531次；使用频率最低的成语为“一长一短”，24次。为方便对比分析，我们以500次为一单位，其总体使用频率数量分布如图表3所示：

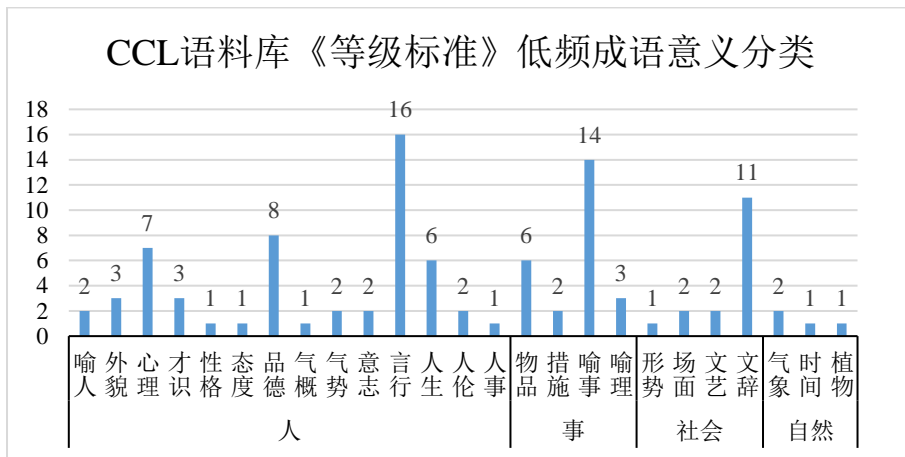

图表 3: 《等级标准》成语 CCL 语料库使用频率数量分布

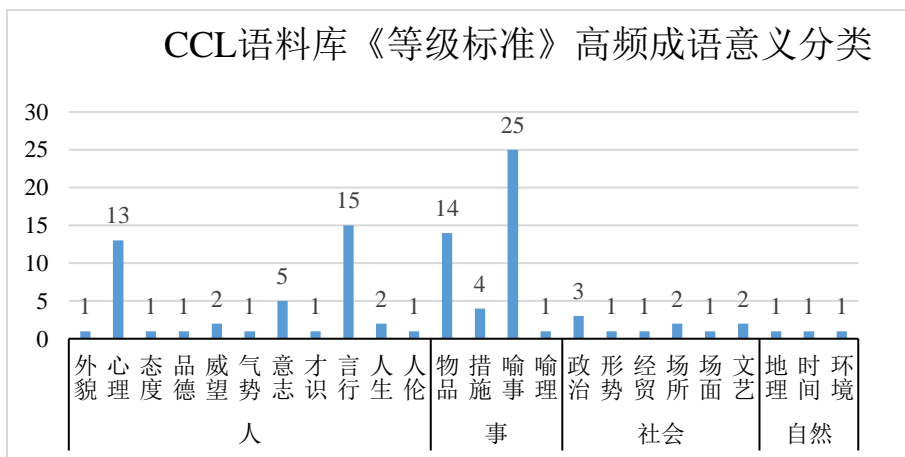
《等级标准》成语中有35.87%的使用频率为1-500次，占到总数的超三分之一。其次是使用频率为501-1000次的成语，占比31.79%。使用频率超过2000次的成语有32条，占比8.70%。据统计，《等级标准》368条成语使用频率的平均数为944次，中位数为668次，呈正偏态分布。我们将1-500次划为低频成语，501-1000次划为中频成语，1000次以上划为高频成语。综合考量来看，《等级标准》大部分成语的使用频率并不是很高，使用频率1000次及以下的成语数量占到了67.66%。

同时，《等级标准》中的成语的使用频率差异较大。如“成千上万、千方百计、前所未有、全心全意”四条成语的使用频率分别为3515次、5632次、5482次、4471次。而“有口无心、一长一短、见钱眼开、心想事成”四条成语的使用频率分别为29次、24次、89次与91次。

成语意义方面，我们以《等级标准》成语在CCL语料库的使用频率为基准，分别选取100条低频与高频成语。对高低频成语的意义分类进行对比，能更准确地把握汉语使用者成语意义表达的差异。其成语意义分类分别如图表4与图表5所示：

图表 4: 《等级标准》低频成语意义分类

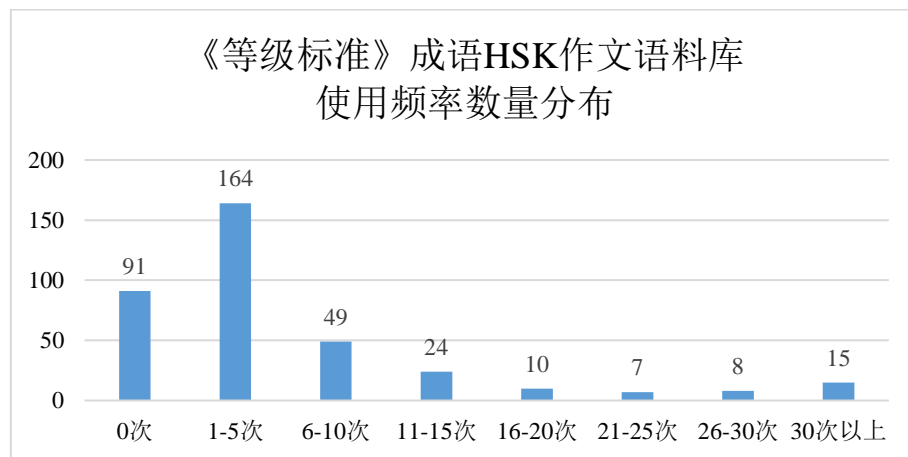
图表 5: 《等级标准》2000 次以上高频成语意义分类

通过图表4与图表5可以发现，低频与高频成语在意义范围方面具有一定的异同。相同之处在于两类成语都具有意义范围较广但又相对集中的特点。低频与高频成语的意义范围都主要集中在“人”与“事”两大类。所涉及到的意义次类数目分别为25个与24个，存在相当数量的成语意义范围集中在“心理、言行、物品、喻事”4个次类上。不同之处在于低频成语在“品德、人生、文辞”3个次类方面还相对集中。其中“文辞”次类中包含“鹏程万里、心想事成、一路顺风、一路平安、天长地久”等祝颂语以及“刻舟求剑、画蛇添足、愚公移山”等神话寓言故事。这突出反映了汉语母语者目前的汉语成语使用特点。

综上所述，我们发现《等级标准》中的成语使用频率呈正偏态分布，存在部分成语使用频率不高且差异巨大的问题。同时意义方面也存在汉语母语使用者对个别意义范围内的成语使用频率不高的问题，如“文辞”次类。我们认为，在汉语母语者对有些成语都较少使用的状况下，应该慎重考虑该成语的选词问题。而对使用频率较高的成语，在教材编写时应该早出现、多出现。只有这样才能让汉语学习者在掌握使用汉语成语方面事半功倍。

3.2 HSK语料库《等级标准》成语使用频率与意义分析

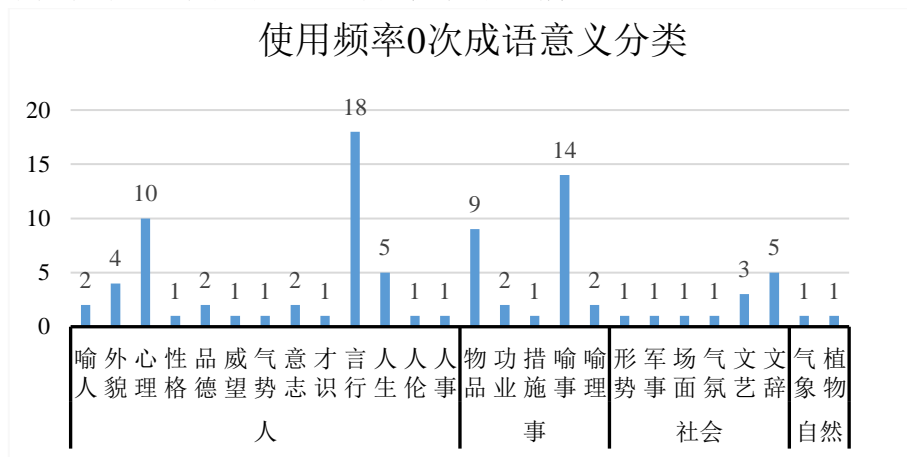
HSK语料库中成语的使用频率相对较少，但却真实地反映出了汉语学习者的成语使用情况。通过HSK语料库对《等级标准》中的368条成语进行检索发现使用频率最高的成语为“不知不觉”，312次。其总体使用频率数量分布如图表6所示：

图表 6: 《等级标准》成语 HSK 语料库使用频率数量分布

通过图表6我们发现91条成语的使用频率为0，占到《等级标准》成语的24.73%。而使用频率在1-5次之间的成语为164条，占比达44.57%。两者占到《等级标准》成语的69.30%，近七成。总体而言，汉语学习者对《等级标准》成语的掌握与使用情况仍处于较低阶段。

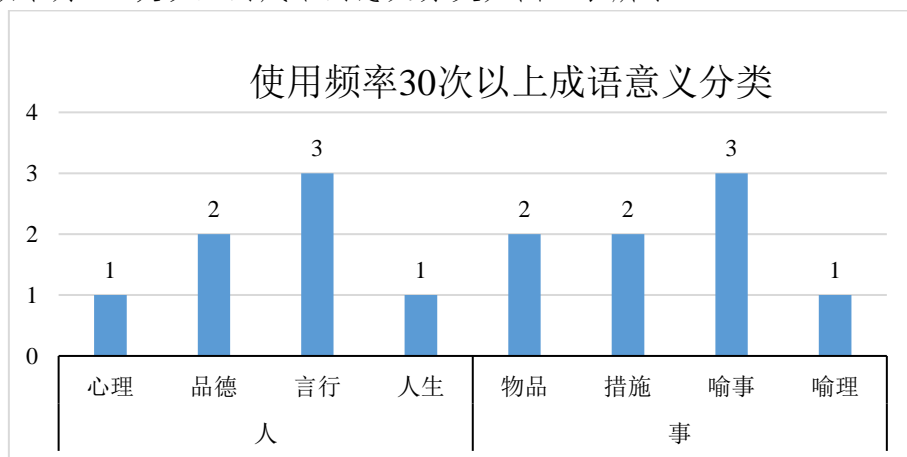
91 条使用频率为 0 的成语其意义分类如图表 7 所示：

图表 7：《等级标准》HSK 语料库使用频率 0 次成语意义分类

从图表 7 我们可以发现，汉语学习者使用频率为 0 的成语涉及到“人、事、社会、自然”4 大类中的 26 个次类，综合来说意义范围较广。其中“心理、言行、物品、喻事”4 个次类中的成语较多，与《等级标准》中成语的意义分类呈正相关关系。

而使用频率为 30 次以上的成语的意义分类如图 8 表所示：

图表 8：《等级标准》HSK 语料库使用频率 30 次以上成语意义分类

从图表 8 我们可以发现，汉语学习者使用频率超过 30 次的成语其意义集中在“人”和“事”两大类，涉及“心理、品德、言行、人生、物品、措施、喻事、喻理”8 个次类。这与汉语成语的意义集中于“人”和“事”两大方面有关，同时也反映出汉语学习者对这些成语较强的使用表达需要，与汉语学习者的汉语水平以及对成语的掌握使用相适应。

3.3 基于两个语料库的《等级标准》成语对比分析

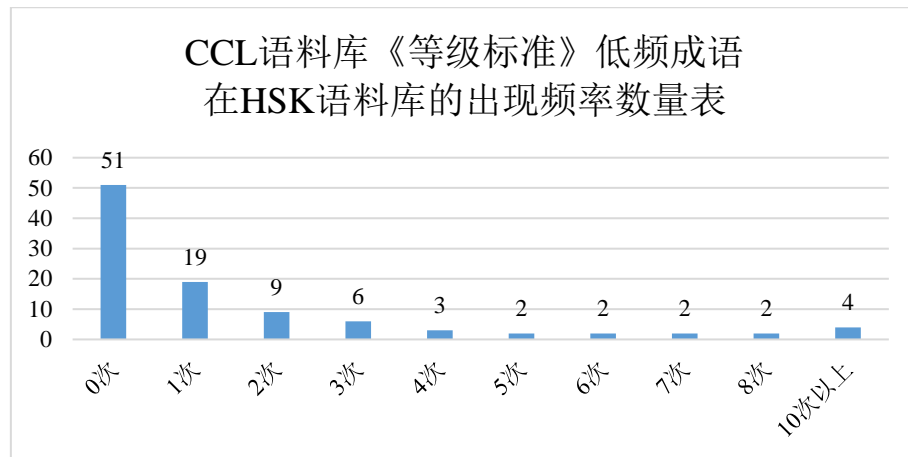
汉语首先是汉语母语者用于交际的语言，汉语母语者对汉语的使用对汉语第二语言习得者具有极大的影响。通过对 CCL 语料库与 HSK 语料库中《等级标准》成语的对比，有助于了解汉语母语者与汉语作为第二语言习得者在汉语成语使用方面的异同，

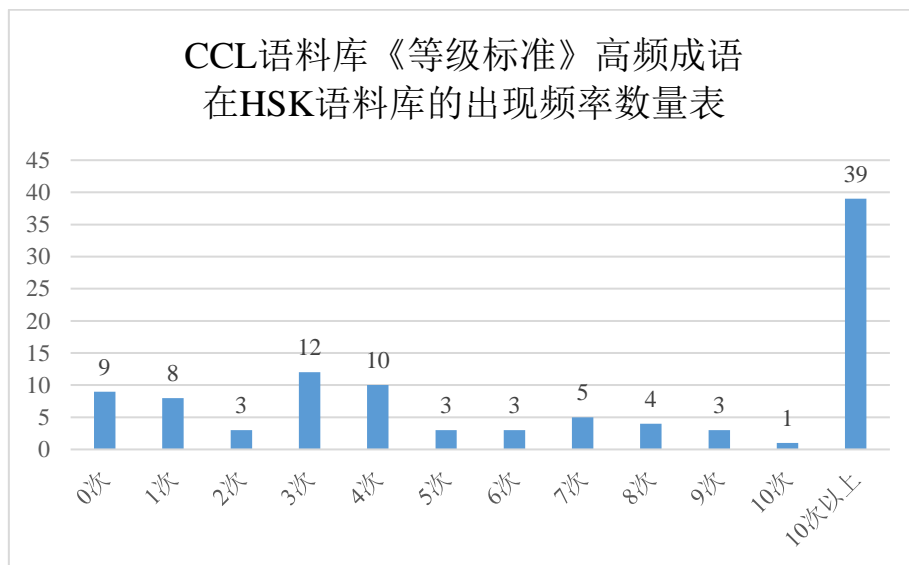
进而更好地指导汉语成语的教与学。

为便于对比分析，我们分别以《等级标准》在 CCL 语料库低频与高频成语为参照，对比 HSK 语料库中相应成语的使用频率。

CCL 语料库 100 条低频、高频成语在 HSK 语料库的出现频率数量分别如图 9 表、图 10 所示：

图表 9：CCL 语料库《等级标准》低频成语在 HSK 语料库的出现频率数量表

图表 10：CCL 语料库《等级标准》高频成语在 HSK 语料库的出现频率数量表

通过图表 9 与 10，我们可以发现 CCL 语料库《等级标准》成语在 HSK 语料库的出现频率基本呈正相关关系，即：CCL 语料库《等级标准》低频成语在 HSK 语料库的出现频率也较低，而高频成语在 HSK 语料库中的出现频率也相对较高。具体来说 CCL 语料库《等级标准》低频成语在 HSK 语料库中有 51 条的成语出现频率为 0，超过了一半；19 条成语仅出现 1 次；出现次数超过 10 次的仅有 4 条。而 CCL 语料库《等级标准》高频

成语出现频率为 0 的有 9 条；出现 1-5 次的有 36 条；出现次数超过 10 次的有 39 条，汉语学习者使用相关成语频率明显提升。

在高频成语中，出现频率为 0-10 次的成语共 61 条，远超一半。我们认为这一部分成语突出反映了汉语母语者与汉语二语学习者的成语使用差异：汉语母语者较频繁地使用这部分成语，而汉语二语学习者却较少使用。这部分成语应该成为汉语二语学习者习得与使用的重点。

以上这种正相关的特点有助于把握母语者与汉语第二语言习得者汉语成语的整体使用情况，并以此指导成语教学与教材编写。

4. 《等级标准》成语的创新与建议

4.1 《等级标准》成语的创新

《等级标准》作为面向新时代的国家标准，是国际中文教育的顶层设计与基本建设，是一种标准化、规划化、系统化、精密化的等级标准体系，是对汉语水平等级标准的重大创新。《等级标准》在成语方面的创新我们认为主要表现在以下 3 个方面：

一是汉语成语的等级量化。《等级标准》共收录词语 11092 个，其中包括成语 368 条。与《水平大纲》中汉语成语集中出现在 6 级不同，《等级标准》对汉语成语的等级量化更加细致。368 条成语不是简单地归为 7-9 级高级词汇，而是从学习者的言语交际需求出发，综合考量成语的难易度，将部分成语归为初中级词汇。如：“一路平安、一路顺风”为 2 级词汇，“五颜六色”为 4 级词汇，“酸甜苦辣”为 5 级词汇等。

二是汉语成语条目的增加。成语是汉语词汇的重要组成部分，《等级标准》将汉语成语数量提高到 368 条，其在词汇中的占比也由《水平大纲》的 2.18% 提高到了 3.32%。成语条目的增加，反映出了对汉语成语的重视，进而更好地促进成语教学以及学习者对成语的掌握。

三是汉语成语意义范围的扩展。如前所述，虽然《水平大纲》与《等级标准》成语意义都主要集中在“人”与“事”两大类，“心理、言行、物品、喻事”四个次类的成语数量均明显多于其他。但《等级标准》成语的意义涉及范围更加广泛，所涉及到的意义次类增加到了 38 个，使汉语成语兼具深度与广度。在质与量两个方面对汉语学习者汉语水平提出了更高的要求。

4.2 《等级标准》成语的商榷之处与建议

通过对《等级标准》成语在 CCL 语料库以及 HSK 语料库的使用频率分析，我们发现不同成语的使用频率差别较大。有 91 条成语在 HSK 语料库中的使用频率为 0。这种悬殊的差异让我们反向思考汉语成语教学以及《等级标准》的成语选词与等级编排问题。

我们认为《等级标准》在成语选词方面与成语等级编排方面存在值得商榷之处。

(1) 成语选词方面。

通过以上对《等级标准》成语在 CCL 语料库与 HSK 语料库的出现频率的分析, 我们发现相当数量的成语不管是汉语母语者还是汉语第二语言习得者的使用频率都较低。CCL 语料库《等级标准》低频成语在 HSK 语料库中有 51 条的成语出现频率为 0, 超过了一半。如“出口成章、连滚带爬、万古长青”三条成语在 CCL 语料库的出现频率分别为 68 次、117 次与 136 次, 在 HSK 语料库中的出现频率为 0 次。我们认为将此类成语选入《等级标准》词汇对汉语学习者掌握与应用汉语成语的作用较小。汉语母语者很少使用此类成语, 汉语第二语言习得者学习与把握此类成语后用于实际言语交际的机会也很少。

Li (1997) 在《外国学生现代汉语常用词词典编纂散论》中指出: 词典收立词条则应遵从常用性、科学性、实用性原则。选收的词条应该是频率较高, 使用度较大的常用词; 同时也应是汉语学习者学习、生活、工作以及各种社会活动中经常使用的词汇。我们认为《等级标准》成语的选收也应符合以上原则。为此, 我们建议以实际交际使用需求为依据进行成语选词。应该优先选取经常使用、经常有表达需求的成语, 剔除那些出现次数少, 使用频率低的成语。

还有一类成语, 具有很强的辨识度, 是汉语母语使用者耳熟能详的源自古代典籍中的成语, 如: “守株待兔、亡羊补牢、画蛇添足、刻舟求剑、愚公移山”等。Zhang (2021) 认为成语故事在语言教学、文化教学以及跨文化交际教学方面具有重要的意义。我们赞同她的观点。这类成语的选收有助于激发汉语学习者汉语成语的学习兴趣, 进而由点及面地学习掌握汉语成语。但同时, 我们也应该考虑到其整体使用频率偏低的事实。上述 5 条成语在 CCL 语料库的出现频率分别为 140 次、241 次、137 次、33 次、279 次, 在 HSK 语料库的出现频率分别为 1 次、1 次、0 次、0 次、2 次。我们认为此类成语的收录很大程度上是出于汉语水平测验的需要, 而不是出于实际的言语交际需求。为此, 我们建议将此类成语用于成语教学, 而非收入《等级标准》。

(2) 成语等级编排方面。

如上所述《等级标准》在汉语成语的等级量化方面进行了创新, 但我们认为其在汉语成语等级编排方面仍存在不足。《等级标准》368 条成语中有 361 条属于 7-9 级高级词汇, 占比达 98.10%。汉语成语是较为高级的语言表达, 但并不意味着所有的成语均应归为高级词汇。汉语成语在高水平阶段的集中出现不符合汉语学习者的汉语习得规律, 也不利于其对汉语成语的掌握与使用。

Liu (2020) 建议在成语编排时精选成语, 提升成语的复现率。同时在成语教学策略中加强结构语素分析法的作用。这反映到《等级标准》中即为以成语构件的等级为依据, 编排与考察成语等级。

例如“可想而知、全心全意、不知不觉、成千上万、千变万化”等。其构件学习者早已在初中级词汇中掌握。学习者可以通过由部分到整体的组合方式，学习掌握新的汉语成语。以“不知不觉、千变万化”为例，如图表11所示：

成语条目	构件	构件级别	目前等级	建议等级
不知不觉	不	一级	高等	中等
	知	一级		
	觉	一级		
千变万化	千	二级	高等	中等
	万	二级		
	变化	三级		

图表11：成语例举

其组成部分“不、知、觉”以及“千、万、变化”词汇等级分别为一级、一级、一级与二级、二级、三级。学习者在汉语学习初等水平阶段就掌握了该成语组成部件的语义与用法，在此阶段进行“不知不觉”与“千变万化”的整体成语教学，学习者可以很容易掌握该成语。出于对学生整体汉语水平与表达需求的考量，我们建议将这两个成语编排在中等级别，在中等汉语水平阶段教学与测验中出现。

我们建议以《等级标准》中成语构件的等级为依据，综合汉语学习者的汉语表达能力与需求，对《等级标准》中的所有成语进行重新编排。

5. 结语

汉语成语是汉语词汇的重要组成部分，是汉语学习者汉语水平的重要衡量指标，《等级标准》的推出对汉语学习者在成语方面提出了新的要求。《等级标准》是汉语水平测试标准的一次重大创新。

本文以《等级标准》中的成语为研究对象，发现《等级标准》中的成语相对《水平大纲》而言，在量和质两个方面均有极大的提高。《等级标准》收录成语共计368条，其意义主要集中在“心理、言行、物品、喻事”四个方面，但总体意义范围更加广泛，有助于满足汉语学习者的表达需求。

通过对《等级标准》中成语在语料库中出现频率的检索，我们发现《等级标准》中成语在CCL语料库与HSK语料库的出现频率差异较大。有的成语无论在母语者或二语

习得者中都使用较为频繁，而有的所收录成语几乎为零使用。这对于指导汉语成语的教学、教材编写以及水平测验具有重要意义。

综合来看，《等级标准》在成语的等级量化以及质与量方面进行了较大的创新。但同时我们认为其在成语选词以及等级编排方面存在值得商榷之处。我们建议以实际交际使用需求为依据进行成语选词；同时以《等级标准》中成语构件的等级为依据，综合汉语学习者的汉语表达能力与需求，对《等级标准》中的所有成语进行重新编排。本研究对除使用频率以外的选词依据与范围方面论述较少，后续研究可在此方面进行深入研究，并努力制定出新的成语等级标准。

参考文献

- Chen, Z. (2017). *Research on the arrangement of idioms in advanced Chinese textbooks*. [Master's thesis]. Harbin Normal University. (In Chinese)
- Kuang, B. S. (2013). *Study on the structure and function of the idioms from the new HSK vocabulary*. [Master's thesis]. Nanchang University. (In Chinese)
- Li, B. J. (2020). Study on idiom selection in compiling of comprehensive Chinese textbooks based on analysis of high-frequency idioms. *Overseas Chinese Education*, 3, 20-26. (In Chinese)
- Li, X. Q. (1997). Discussion on compilation of dictionaries of commonly used modern Chinese words for foreign students. *Chinese Teaching in the World*, 41, 64-70. (In Chinese)
- Li, Y. N. & Bai, B. B. & Wang, X. S. (2021). The construction principles and the significance of the syllabary of Chinese proficiency grading standards for international Chinese language education. *Journal of International Chinese Teaching*, 3, 4-11/22. (In Chinese)
- Liu, L. L. (2020). *A study on the arrangement of idioms in the intermediate and advanced part of short-term spoken Chinese*. [Master's thesis]. Jiangsu University. (In Chinese)
- Lin, X. Q. (2016). *A study on the errors in Chinese idioms acquisition of foreign students based on HSK dynamic composition corpus*. [Master's thesis]. Fujian Normal University. (In Chinese)
- Liu, Y. L. (2022). *A comparative study of vocabulary between "new Chinese proficiency test outline" and "Chinese proficiency grading standards for international Chinese education"*. [Master's thesis]. Shanghai Normal University. (In Chinese)
- Liu, Y. L. & Lin, P. Z. & Li, Y. N. (2020). A path to the globalization of Chinese proficiency standards in international Chinese education. *Chinese Teaching in the World*, 34(2). 147-

157. (In Chinese)

- Liu, Y. Y. (2012). *Analysis of idioms errors of overseas students based on "HSK dynamic composition corpus"*. [Master's thesis]. Nanjing Normal University. (In Chinese)
- Liu, Q. H. & Lin, Q. Q. & Tao, J. J. (2017). *Systematic and effective research on vocabulary teaching of Chinese as a foreign language*. Beijing: Peking University Press. (In Chinese)
- Miao, J. Q. (2014). *The Chinese culture of Chinese idioms and the strategy of it in teaching Chinese as a foreign language*. [Master's thesis]. Soochow University. (In Chinese)
- Sun, M. Y. (2019). Semantic error analysis of overseas students' idioms acquisition errors——Based on the HSK dynamic composition corpus. *Sinogram Culture*, 16, 60-61. (In Chinese)
- Wang, H. W. (2017). *An analysis of the errors in the acquisition to Chinese numeral idioms of Thai foreign students*. [Master's thesis]. Central China Normal University. (In Chinese)
- Xing, Y. (2021). *Errors analysis and countermeasures about the subject-predicate idiom acquisition of foreign students*. [Master's thesis]. Southwestern University of Finance and Economics. (In Chinese)
- Xu, X. D. (2021). A study on the writing principles of idioms in the textbook of teaching Chinese as a foreign language. *Literature Education*, 10, 174-175. (In Chinese)
- Xue, L. (2015). *Corpus-based idiom research – Take the 26 idioms in the vocabulary of HSK level 6 as an example*. [Master's thesis]. Qingdao University. (In Chinese)
- Zhang, G. D. (2017). *A contrastive study of vocabulary in HSK test papers and HSK outline*. [Master's thesis]. Shanghai Normal University. (In Chinese)
- Zhang, Y. J. (2021). *Research on the significance of Chinese idiom stories in teaching Chinese as a second language – Take selected tales from ancient Chinese set phrases for example*. [Master's thesis]. Shanxi University. (In Chinese)
- Zhou, D. (2022). *A contrastive study of adverbs in "experience Chinese" and "international Chinese education standard of Chinese proficiency"*. [Master's thesis]. Shanghai Normal University. (In Chinese)
- Zhou, X. B. & Zhang, P. (2018). An investigation of vocabulary selection in L2 Chinese teaching materials. *TCSOL Studies*, 72, 25-35/49. (In Chinese)
- Zhou, Y. S. (2012). *Research of idioms in new HSK (level 6)*. [Master's thesis]. Liaoning Normal University. (In Chinese)

